

**TARIM VE KÖYİŞLERİ
BAKANLIĞI**

**EDİRNE TARIM İL
MÜDÜRLÜĞÜ**

**İL TARIM VE KIRSAL KALKINMA
MASTER PLANLARININ HAZIRLANMASINA
DESTEK PROJESİ**

EDİRNE TARIM MASTER PLANI

OCAK-2005

**T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI**

ARAŞTIRMA PLANLAMA VE KOORDİNASYON KURULU BAŞKANLIĞI

EDİRNE TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ

**Nusret MİROĞLU
Vali**

**İlhami DOĞAN
Vali Yardımcısı V.**

**Erdinç YAZICI
İl Müdürü**

**Necdet BAYIRLI
İl Müdür Yardımcısı**

Edirne Tarım Master Planını Güncelleyen

**Tuncay SARI
Ziraat Mühendisi**

EDİRNE İLİ TARIM MASTER PLANI	12
BÖLÜM 1. GİRİŞ	13
BÖLÜM 2. PLANLI KALKINMA VE TARIM.....	14
2.1 TARIMSAL PLANLAMA SÜRECİ.....	14
2.2 POLİTİKA ÇERÇEVESİ.....	14
2.2.1 Türk tarım Politikasının Gelişimi	14
2.2.2 Uluslararası Tarım Politikasının Ulusal Tarım Politikalarına Etkileri.....	15
2.2.3. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı 'nda Tarım	17
2.3. TARIMSAL KALKINMANIN GEREKLİLİKLERİ	20
2.4. MEVCUT PLANLAMA VE PROGRAMLAR	20
2.4.1. Türkiye Hayvancılık Stratejisi raporu	20
2.4.2 Ulusal Ormancılık Programı.....	21
2.4.3. Diğer Projeler.....	21
2.4.3.1Çayır Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi	21
BÖLÜM 3. İLİN ÖZELLİKLERİ.....	22
3.1. BİYOFİZİKSEL ÖZELLİKLER	22
3.1.1. İlin Konumu	22
3.1.2. Jeomorfolojik Özellikler (Yer şekilleri)	22
3.1.2.1. Dağlar	22
3.1.2.2. Yaylalar ve Vadiler	23
3.1.2.3. Ovalar	24
3.1.3. Hidroğrafya (Akarsular, Göller ve Deniz)	25
3.1.3.1. Akarsular	25
3.1.3.2. Göller.....	25
3.1.3.3. Barajlar	27
3.1.3.3. Deniz	27
3.1.4. İklim.....	27
3.1.5. Doğal Bitki Örtüsü.....	28
3.1.6. Toprak Özellikleri.....	29
3.1.6.1. Alüvyal Topraklar	29
3.1.6.2. Hidromorfik Alüvyal Topraklar	29
3.1.6.3. Kahverengi Orman Toprakları	29
3.1.6.4. Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları	29
3.1.6.5. Kireçsiz Kahverengi Toprakları	30
3.1.6.6. Vertisoller.....	30
3.1.7. Agro Ekolojik Alt Bölgeler.....	30
3.1.8. İl Arazisinin Niteliklerine Göre Dağılımı	30
3.2. SOSYO - EKONOMİK YAPI.....	31
3.2.1. Nüfus.....	31
3.2.2. Sağlık.....	35
3.2.3. Eğitim.....	36
3.2.4. Kişi Başına Gelir	37
3.2.5. Ulaşım.....	37
3.2.5.1. Karayolu	37
3.2.5.2. Demiryolu.....	38
3.2.5.4. Gümrük Kapıları	38
3.2.6. Köy İçme Suyu	38
3.3 TARIMSAL ÜRETİM SİSTEMİ.....	39
3.4. TARIMSAL PAZARLAMA SİSTEMLERİ.....	40
3.4.1. Ayçiçeği , Ayçiçek Yağı Üretimi ve Pazarlanması.....	41
3.4.1.1. Ayçiçeği Üretimi.....	41
3.4.1.2. Ayçiçeği İthalat ve İhracatı	42

3.4.1.3. Ayçiçek Yağ Sanayii	43
3.4.1.4. Ayçiçeği Fiyatı	43
3.4.1.5. Ayçiçeği Pazarlaması	43
3.4.2. Çeltik, Pirinç Üretimi ve Pazarlanması	46
3.4.2.1. Çeltik Üretimi	46
3.4.2.2. Türkiye’de Çeltik Ve Pirinçle İlgili Yasal Zorunluluklar	48
3.4.2.3. Çeltik Fiyatı	48
3.4.2.4. Çeltik Pazarlaması	51
3.4.2.5. Pirinç Fabrikaları	52
3.4.3. Buğday Üretimi, Pazarlanması ve Un Sanayi	52
3.4.3.1. Buğday Üretimi	52
3.4.3.2. Buğday Pazarlaması	54
3.4.3.3. Un Sanayi	56
3.4.4. Süt ve Süt Mamulleri Üretimi ve Pazarlaması	58
3.4.4.1. Süt ve Süt Mamullerinin Üretimi	58
3.4.4.2. Pazarlama ve Fiyat	59
3.5. TARIMSAL HİZMETLER	63
3.5.1. Tarıma Hizmet Sağlayan Kuruluşlar	63
3.5.2. Tarımsal Girdi Kaynakları	68
BÖLÜM 4. DOĞAL KAYNAK ENVANTERİ	69
4.1. YENİLENEBİLİR KAYNAKLAR	69
4.2. YENİLENEMEYEN KAYNAKLAR	70
4.3. TOPRAK YAPISI	71
4.4. SU POTANSİYELİ	75
4.4.1. Tarım Arazilerinin Sulanabilirlik Durumu	75
4.4.2. Su Kaynakları ve Su Potansiyeli	75
4.4.3. Sulama Durumu	76
BÖLÜM 5. TARIMIN PERFORMANSININ GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	77
5.1. TARIM SEKTÖRÜNÜN GSYİH’ YA KATKISI VE BÜYÜME HIZI	77
5.1.1. Tarım Sektörünün Türkiye’de GSYİH’ ya Katkısı ve Büyüme Hızı	77
5.1.2. Tarım Sektörünün Edirne İli Ekonomisindeki Yeri	78
5.2. TARIMSAL ÜRETİM	78
5.2.1. Bitkisel Üretim	78
5.2.1.1. Tarla Bitkileri Üretimi	80
5.2.1.2. Sebze Üretimi	86
5.2.1.3. Meyve Üretimi	91
5.2.1.4. Seracılık	94
5.2.2. Hayvan Sayıları ve Hayvansal Üretim	94
5.2.2.1. Hayvan Sayıları	94
5.2.2.2. Hayvansal Üretim	100
5.3. SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	101
5.4. ORGANİK TARIM	101
5.4.1. Organik Tarımın Amacı	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
5.4.2. Organik Tarımın Gerekliliği	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
5.4.3. Organik Tarımın İlkeleri	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
5.4.4. Dünyada ve Türkiye’de Organik Tarım	<i>Hata! Yer işareti tanımlanmamış.</i>
5.4.5. Edirne İlinde Organik Tarım	106
5.5. TARIMSAL ÜRETİMDE YILLARA GÖRE ORANSAL DEĞİŞİMLER	106
5.6. ALT BÖLGELER BAZINDA ÜRETİM DEĞERLERİ	107
5.6.1. Edirne İli Birinci Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri	107
5.6.2. Edirne İli İkinci Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri	110
5.6.3. Edirne İli Üçüncü Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri	113
5.6.4. Edirne İli Dördüncü Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri	116
5.6.5. Edirne İl Geneli	119

5.7. VERİMLİLİK	122
5.7.1. Bitkisel Üretimde Verimlilik	122
5.7.2. Hayvansal Üretimde Verimlilik	123
BÖLÜM 6. PROBLEMLER POTANSİYELLER VE KISITLAR	123
6.1. PROBLEMLER	123
6.1.1. Sosyo-Ekonomik Problemler	123
6.1.2. Tarım Politikalarının Etkisiyle Oluşan Problemler:	123
6.1.3. Doğal Kaynak Problemleri	124
6.1.3.1. Toprak-Su :	124
6.1.3.2. Meralar :	124
6.1.3.3. Ormanlar:	124
6.1.4. Çevresel Problemler	125
6.1.4.1. Su kirliliği	125
6.1.4.2. Toprak Kirliliği:	125
6.1.4.3. Hava Kirliliği:	126
6.1.4.3. Katı ve sıvı atıklar:	126
6.1.5. Üretim Problemleri:	126
6.1.5.1. Bitkisel Üretim Problemleri:	126
6.1.5.2. Hayvansal Üretim Problemleri:	128
6.1.5.3. Gıda İşletmelerindeki Sorunlar :	129
6.1.5.4. Sulama Problemleri:	129
6.1.6. Örgütlenme Problemleri:	129
6.1.7. Yayımlar Problemleri:	130
6.2. POTANSİYELLER	131
BÖLÜM 7: AMAÇLAR VE STRATEJİLER	134
7.1. AMAÇLARIN BELİRLENMESİ	134
7.2. AMAÇLARA ULAŞMADA UYGULANACAK STRATEJİLER	134
7.2.1. Verimlilik ve Gelirin Arttırılması Amacına Ulaşmada Uygulanacak Stratejiler	134
7.2.1.1. Bitkisel Üretim Stratejileri	134
7.2.1.2. Hayvansal Üretim Stratejileri	135
7.2.1.3. Su Ürünleri Üretim Stratejileri	135
7.2.2. Gıda Güvenliğinin Sağlanması Amacına Ulaşmada Uygulanacak Stratejiler	135
7.2.3. Sürdürülebilir Tarım Amacına Ulaşmada Uygulanacak Stratejiler	135
BÖLÜM 8. PROGRAMLARIN VE PROJELERİN BELİRLENMESİ	142
8.1. İLDE UYGULANAN PROJELER	142
8.1.1. İlde Uygulanan T.K.B. Kaynaklı Ülkesel Projeler	142
8.1.1.1. Çayır Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi	142
8.1.1.2. Hayvancılığın Desteklenmesi ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararı Gereğince Uygulanan Projeler	142
8.1.1.3. Mera Islahı ve Amenajman Projeleri	142
8.1.1.4. Ön Soy Kütüğü Projesi	142
8.1.1.5. Doğrudan Gelir Desteği Projesi (ÇKS)	143
8.1.2. Edirne İl Özel İdare Müdürlüğü Kaynaklı Projeler	143
8.1.2.1. Hayvancılığı Geliştirme Projesi	143
8.1.2.2. Bitkisel Üretimi Geliştirme	144
8.1.2.3. Meyveciliğin Geliştirilmesi Projesi	144
8.1.5. Edirne İlinde Uygulanan Sulama Projeleri	145
8.1.5.1. Edirne İlinde Mevcut Devlet Su İşleri Yatırımları	145
8.1.5.2. Edirne İli Köy Hiz. İl Müdürlüğü tarafından Programa alınan Yer Altı Sulamaları ..	146
8.2. BELİRLENEN STRATEJİLER DOĞRULTUSUNDA İLDE UYGULANABİLECEK PROJELER	147
EK-1 EDİRNE İLİ ALT BÖLGELERİ	152
EK-2 YARDIMCI TABLOLAR VE GRAFİKLER	170

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
OTP	: Ortak Tarım Politikası
IMF	: Uluslar arası Para Fonu
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
DSİ	: Devlet Su İşleri
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
TŞFAŞ	: Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi
SYDV	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KHGM	: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
STÖ	: Sivil Toplum Örgütleri
TTAE	: Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü
TKB	: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
BBHB	: Büyük Baş Hayvan Birimi
ÇKS	: Çiftçi Kayıt Sistemi
TSKB	: Tarım Satış Kooperatifleri Birliği
YAS	: Yer Altı Sulamaları

GRAFİKLER

<u>Grafik No</u>	<u>Konusu</u>	<u>Sayfa No</u>
Grafik 1:	Edirne İli Arazi Dağılımı	31
Grafik 2:	Sayım Yıllarına Göre Şehir ve Köy Nüfusları	32
Grafik 3:	Edirne İli Nüfus Artış Hızı	32
Grafik 4:	Edirne İli Karayolları Dağılımı	37
Grafik 5:	Edirne İli Arazi Büyüklük Gruplarının İşletmelere Oranı	39
Grafik 6:	Edirne İlinde Tarımsal İşletmelerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı	40
Grafik 7:	Yıllar İtibariyle Ayçiçeği Reel Fiyat ve Ortalama Gider Eğrisi (1989=100)	43
Grafik 8:	1980-2000 Yılları Arası Reel Çeltik Fiyatları	50
Grafik 9:	ABD \$'na Göre Çeltik Fiyatları	50
Grafik 10:	Buğday Üretiminin Gelişme Eğrisi	54
Grafik 11:	Büyükbaş ve Küçükbaş Süt Fiyatlarındaki Reel Değişim (1992=100)	60
Grafik 12:	Süt Ürünlerinin Yıllara Göre Reel Fiyat Değişimi (1992=100)	60
Grafik 13:	Edirne İli Arazi Varlığının Toprak Sınıflarına Göre Dağılımı	71
Grafik 14:	Edirne İli Tarım Alanlarının Toprak Sınıflarına Göre Dağılımı	72
Grafik 15:	Edirne İli Çayır-Mera Alanlarının Toprak Sınıflarına Göre Dağılımı	72
Grafik 16:	Edirne İlinde Arazi Sulama Durumu	75
Grafik 17:	Türkiye'de GSYİH'da Tarım Sektörünün Payı ve Büyüme Hızı (Cari)	77
Grafik 18:	Edirne İli Alt Bölgelerde Tarım Arazilerinin Dağılımı	79
Grafik 19:	Edirne İli Hububat Ekilişinin Alt Bölgelere Göre Dağılımı	80
Grafik 20:	Edirne İli Hububat Üretiminin Alt Bölgelere Göre Dağılımı	81
Grafik 21:	Edirne İli Endüstri Bitkilerinin Ekiliş Alanlarının Alt Bölgelere Göre Dağılımı	81
Grafik 22:	Edirne İli Endüstri Bitkileri Üretiminin Alt Bölgelere Göre Dağılımı	82
Grafik 23:	Edirne İli Baklagil Ekim Alanlarının Alt Bölgelere Göre Dağılımı	83
Grafik 24:	Edirne İli Baklagil Üretiminin Alt Bölgelere Göre Dağılımı	83
Grafik 25:	Edirne İli Yem Bitkileri Ekiliş Alanlarının Alt Bölgelere Göre Dağılımı	84
Grafik 26:	Edirne İli Yem Bitkileri Üretiminin Alt Bölgelere Göre Dağılımı	85
Grafik 27:	Edirne Alt Bölgelerinde Sebze Ekiliş Alanlarının Oransal Dağılımı	87
Grafik 28:	Edirne Alt Bölgelerinde Sebze Üretim Miktarları	89
Grafik 29:	Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Sebzelerin Üretim Miktarları	89
Grafik 30:	Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Sebzelerin Üretim Miktarları	90
Grafik 31:	Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Sebzelerin Üretim Miktarları	90
Grafik 32:	Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Sebzelerin Üretim Miktarları	91
Grafik 33:	Edirne Alt Bölgelerinde Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayılarının Oransal Dağılımı	92
Grafik 34:	Edirne Alt Bölgelerinde Meyve Üretimlerinin Oransal Dağılımı	92
Grafik 35:	Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Meyvelerin Üretim Oranları	93

<u>Grafik No</u>	<u>Konusu</u>	<u>Sayfa No</u>
Grafik 36:	Edirne İlinde Alt Bölgeler Bazında Büyükbaş Hayvan Varlığı	95
Grafik 37:	Edirne Alt Bölgelerinde Irklara Göre Büyükbaş Hayvan Varlığının Dağılımı	96
Grafik 38:	Türkiye’de Sığır Mevcudunun Yıllara Göre Değişimi	96
Grafik 39:	Edirne İlinde Sığır Mevcudunun Yıllara Göre Değişimi	97
Grafik 40:	Edirne İlinde Alt Bölgeler Bazında Küçükbaş Hayvan Varlığı	97
Grafik 41:	Edirne Alt Bölgeler Bazında Küçükbaş Hayvan Mevcudunun Dağılımı	98
Grafik 42:	Türkiye’de Küçükbaş Hayvan Mevcudunun Yıllara Göre Değişimi	98
Grafik 43:	Edirne Alt Bölgelerindeki Mevcut Kanatlı Sayısı	99
Grafik 44:	Edirne Alt Bölgelerinde Arı Kovanlarının Dağılımı	100
Grafik 45:	Edirne’de Yıllara Göre Buğday Ekiliş ve Üretimindeki Değişim Oranları	106
Grafik 46:	Edirne’de Yıllara Göre Ayçiçeği Ekiliş ve Üretimindeki Değişim Oranları	106
Grafik 47:	Edirne’de Yıllara Göre Çeltik Ekiliş ve Üretimindeki Değişim Oranları	106

TABLolar

<u>Tablo No</u>	<u>Konusu</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1:	Edirne İlindeki Başlıca Ovalar	24
Tablo 2:	Edirne İlindeki Başlıca Akarsular	25
Tablo 3:	Edirne İlinde Yıllara göre yağış durumu (mm)	28
Tablo 4:	Türkiye'nin ve Edirne İlinin Alt Bölgeler Üzerinden Arazilerinin Dağılımı (Ha.)	31
Tablo 5:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Kentsel ve Kırsal Nüfus Oranları	33
Tablo 6:	Edirne İli İktisadi Faal Nüfusun Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2004)	35
Tablo 7:	Edirne İlinde Sağlık Personeli Durumu	35
Tablo 8:	Edirne İlinin Gelişme Hızı ve Gayri Safi Yurt İçi Hasılası	37
Tablo 9:	Edirne İli Kişi Başına Düşen Milli Gelir (ABD Doları)	37
Tablo 10:	Edirne İli Köy Yolları Durumu ve Toplam Uzunluğu	38
Tablo 11:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre İçme Suyu ve Kanalizasyon Durumu	38
Tablo 12:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Tarımsal Üretim Sistemi	39
Tablo 13:	Edirne İli Tarım Alet Makine Varlığı	40
Tablo 14:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Ayçiçeği Ekim, Verim, Üretim Değerleri	41
Tablo 15:	Edirne İli Ayçiçeği (Tohumu) İhracat ve İthalatı	42
Tablo 16:	Edirne İli Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	45
Tablo 17:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Çeltik Ekim, Verim, Üretim Değerleri	46
Tablo 18:	Edirne İli Çeltik Ekiliş Alanları (da) ve Üretim Bilgileri (2000)	47
Tablo 19:	Edirne İli Çeltik Ekim Alanlarına Göre Su Kaynakları	47
Tablo 20:	Türkiye'de Yıllara Göre Çeltik Destekleme Fiyatlarının Enflasyon ve ABD \$'ı İle Karşılaştırılması	49
Tablo 21:	Edirne İli Pirinç Sanayi	52
Tablo 22:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Buğday Ekim, Verim, Üretim Değerleri	53
Tablo 23:	Edirne İli Un Sanayi	56
Tablo 24:	Edirne İli Buğday Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	56
Tablo 25:	Süt ve Süt Ürünleri Sanayiinde İşyeri Sayısı, Üretim Miktarı ve Üretim Yönünden Türkiye –Edirne oranlaması	58
Tablo 26:	Edirne İli Süt İşleme Tesislerinin Ürettikleri Ürün Bazında Dağılımı	59
Tablo 27:	Edirne İli Süt Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	62
Tablo 28:	Edirne İlinde Tarıma Destek Veren Kuruluşlar ve Sağladığı Hizmetler	63
Tablo 29:	Edirne İli Orman Varlığı	64
Tablo 30:	Trakya Tar. Arş. Ens. Tarafından Üretilen ve Dağıtım Yapılan Tohumlar	64
Tablo 31:	Trakya Tar. Arş. Ens. Tarafından Geliştirilen Bitkisel Ürün Çeşitleri	64
Tablo 32:	Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Tarafından Uygulanan Projeler	65

<u>Tablo No</u>	<u>Konusu</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 33:	Trakya Birlik'e Bağlı Kooperatif ve Üye Sayıları	67
Tablo 34:	Edirne'deki Tarıma Dayalı Sanayi Kolları, Tesis Sayısı ve Üretim İzni Durumu	68
Tablo 35:	Edirne İlinde Yıllar İtibariyle Gübre Kullanımı	69
Tablo 36:	Yenilenebilir Kaynaklar	70
Tablo 37:	Yenilenemeyen Kaynaklar	71
Tablo 38:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Arazi Sınıflarının Dağılımı (ha.)	71
Tablo 39:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Arazi Sınıflarının Dağılımı (%)	73
Tablo 40:	Edirne İli Büyük Toprak Gruplarına Göre Arazi Sınıfları	74
Tablo 41:	Edirne İli Tarım Arazilerinin Sulanabilirlik Durumu	75
Tablo 42:	Edirne İli Mevcut Sulamanın Kuruluşlara Dağılımı	76
Tablo 43:	Edirne İli DSI'nin İnşaatı Devam Eden Büyük ve Küçük Sulama Projeleri	76
Tablo 44:	Edirne İli DSI'nin Proje ve Etüd Safhasındaki Büyük ve Küçük Sulama Projeleri	77
Tablo 45:	Edirne İli 2002 Yılı Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı (Milyon TL.)	78
Tablo 46:	Edirne İli Tarıma Dayalı İşletme Mevcutları	78
Tablo 47:	Edirne İlinde Arazilerin Dağılımı	79
Tablo 48:	Edirne İli Arazisinin Alt Bölgeler Bazında Kullanım Durumuna Göre Dağılımı ve Oranları	79
Tablo 49:	Edirne İli ve Alt Bölgelerinde Arazilerin Dağılımı (Ha.)	80
Tablo 50:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Hububat Ekilişi	82
Tablo 51:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Endüstri Bitkileri Ekilişi	83
Tablo 52:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Baklagil Ekilişi	84
Tablo 53:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Yem Bitkileri Ekilişi	85
Tablo 54:	Edirne İli Alt Bölgelere Göre Yem Bitkileri Üretimi	86
Tablo 55:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Sebze Ekiliş Alanları	87
Tablo 56:	Edirne İli ve Alt Bölgelere Göre Sebze Ekiliş Alanlarının Dağılımı	88
Tablo 57:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Sebze Üretimi	89
Tablo 58:	Edirne İli ve Alt Bölgelerinde Sebze Üretim Miktarları (ton)	91
Tablo 59:	Edirne İli ve Alt Bölgelerinde Meyve Ağaç Sayıları ve Meyve Üretim Miktarları	93
Tablo 60:	2004 Yılında Türkiye, Edirne ve Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Meyvelerin Üretim Miktarları (Ton)	94
Tablo 61:	Edirne İli Sera Mevcudu	94
Tablo 62:	Edirne İli Hayvan Mevcudu	95
Tablo 63:	Edirne İli Yıllar İtibariyle Silaj Üretim Miktarı	95
Tablo 64:	Edirne İlinde Alt Bölgeler bazında B.Baş Hayvan Varlığı (Baş/Adet)	97
Tablo 65:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Küçükbaş Hayvan Mevcudu	99

<u>Tablo No</u>	<u>Konusu</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 66:	Edirne İli Tavuk ve Hindi Sayılarının Yıllara Göre Değişimi	99
Tablo 67:	Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Arıcılığın Durumu	100
Tablo 68:	Edirne İli ve Alt Bölgelerinde Toplam Süt Üretiminin Hayvan Türlerine Göre Dağılımı	101
Tablo 69:	2004 Yılında Edirne ve Alt Bölgelerinde Hayvansal Ürünlerin Üretim Miktarları	101
Tablo 70:	Edirne İli Su Ürünleri Üretimi	107
Tablo 71:	Edirne İli Birinci Alt Bölge Tarla Bitkileri Üretim Değerleri	108
Tablo 72:	Edirne İli Birinci Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri	109
Tablo 73:	Edirne İli Birinci Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri	110
Tablo 74:	Edirne İli Birinci Alt Bölge Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri	111
Tablo 75:	Edirne İli İkinci Alt Bölge Tarla Bitkileri Üretim Değerleri	112
Tablo 76:	Edirne İli İkinci Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri	113
Tablo 77:	Edirne İli İkinci Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri	114
Tablo 78:	Edirne İli İkinci Alt Bölge Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri	115
Tablo 79:	Edirne İli Üçüncü Alt Bölge Tarla Bitkileri Üretim Değerleri	116
Tablo 80:	Edirne İli Üçüncü Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri	117
Tablo 81:	Edirne İli Üçüncü Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri	118
Tablo 82:	Edirne İli Üçüncü Alt Bölge Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri	119
Tablo 83:	Edirne İli Dördüncü Alt Bölge Tarla Bitkileri Üretim Değerleri	120
Tablo 84:	Edirne İli Dördüncü Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri	121
Tablo 85:	Edirne İli Dördüncü Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri	122
Tablo 86:	Edirne İli Dördüncü Alt Bölge Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri	123
Tablo 87:	Edirne İli Tarla Bitkileri Üretim Değerleri	124
Tablo 88:	Edirne İli Sebze Üretim Değerleri	125
Tablo 89:	Edirne İli Meyve Üretim Değerleri	126
Tablo 90:	Edirne İli Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri	127
Tablo 91:	Edirne ve Türkiye Genelinde Yetiştirilen Bazı Ürünlerin Verim Değerleri	128
Tablo 92:	Edirne İlinde Tarımsal Kaynaklar, Nüfus, Kurumsal Yapı	136
Tablo 93:	Edirne İlinde Tarımsal Ürünler, Tarımsal Yapı ve Pazarlama	137
Tablo 94:	Master Plan Stratejilerinin SWOT Analizi.	141
Tablo 95:	Edirne İlinde İnşaatı Devam Eden Büyük ve Küçük Sulama Projeleri	151
Tablo 96:	Edirne İlinde Proje ve Etüd Safhasındaki Büyük ve Küçük Sulama Projeleri	151
Tablo 97:	Edirne İli Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Y.A.S. Yağmurlama Sulama	152
Tablo 98:	Edirne İli Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü Sulama Göletleri	152
Tablo 99:	Belirlenen Stratejiler Doğrultusunda İlde Uygulanabilecek Projeler	153

SUNUŞ

Ülkemizde tarım sektörü, insanların beslenmesi, istihdamı, ekonomiye katkısı ve ihracat potansiyeli bakımından büyük önem taşımaktadır.

Özellikle Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde, kırsal alandaki sorunların tespiti ve bu sorunlara kalıcı çözümler bulunması öncelikli bir konudur.

Çiftçilerimizin; iç ve dış pazarlar için üretim yapar hale gelmeleri, daha iyi gelir düzeyine kavuşabilmeleri için üretim kaynaklarını daha etkin kullanmaları gerekmektedir.

Ülkemiz için; sahip olduğu tarımsal kaynakların tespiti, geliştirilmesi, amacına uygun kullanılması ve bu çalışmaların, kaynakları kullananlarla beraber planlanması önem arz eden bir husustur.

Dolayısıyla, il ve bölge Tarım Master Planlarının hazırlanması; tarımsal kaynakların ve problemlerin belirlenmesi, kaynak ve potansiyelin değerlendirilerek verimliliğin ve çiftçi gelirlerinin artırılması, tarımın çevre, sanayi, turizm gibi diğer sektörlerle ilişkilerinin değerlendirilmesi, doğal kaynakların ve çevrenin korunması açısından önem taşımaktadır.

Tarım Master Planlarının hazırlanmasının amacı; sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için, bölgenin mevcut kaynaklarının, fırsatlarının ve kısıtlarının analiz edilmesi suretiyle ihtiyaçlarının belirlenmesi ve potansiyelin verimli bir şekilde kullanılmasına yönelik stratejiler geliştirerek, bölgeye uygun tarımsal program ve proje alanlarının belirlenmesidir.

Bu bağlamda, master planlar; yerel kurum ve kuruluşlar ile üniversite, sivil toplum örgütleri ve özel sektör temsilcilerinin katılımları sağlanarak, tarımın kısa, orta ve uzun vadeli kalkınma faaliyetlerinin planlanmasına, problemlerin çözüm yollarının yerinden ve doğru bir şekilde ortaya konulmasına ve uygulanmasına rehberlik etmektedir.

Tarım sektörünün temsilcileri olarak görevimiz; sektörün yapısal sorunlarını çözecek politikaları belirlemek ve bunları en kısa sürede hep birlikte uygulamaya koymaktır.

Bu çerçevede, yöre halkının yaşam standardını yükseltmeye yönelik ihtiyaçların tespit edilmesi, bunların en kısa yoldan çözüme kavuşturulması için gerekli çalışmaların yapılmasına ışık tutması amacıyla hazırlanan ve tarımsal planlamanın yerleşmesi anlamına gelen Tarım Master Planlarının, kamu ve özel sektör girişimcilerine yol gösterici ve faydalı olmasını temenni ederim.

Mehmet Mehdi EKER
Bakan

EDİRNE İLİ TARIM MASTER PLANI

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Tarım master planının amacı; tarımsal kaynakların belirlenmesi (toprak, su, ekoloji, işgücü ve teknik bilgi düzeyi), kısıtların ortaya konulması (üretim tekniği, örgütlenme, yatırım gereksinimi, işgücü ve pazarlama problemleri vb.), tarımsal kaynak ve potansiyelin değerlendirilerek tarımda verimliliğin ve çiftçi gelirlerinin artırılması, ürün arzında sürekliliğin sağlanması; tarımın çevre, sanayi, turizm gibi diğer sektörlerle ilişkilerinin belirlenmesi, doğal kaynakların ve çevrenin korunması olarak ifade edilebilir.

Planlamanın kapsamı tarım sektörü ile sınırlı olması nedeniyle, yönetim sorumluluğu Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndadır. Bununla beraber, İlde hizmetleriyle tarım sektörünü doğrudan veya dolaylı şekilde etkileyen diğer kuruluşlarla sıkı işbirliğine önem verilmelidir.

Master Plan 2002-2010 dönemi için hazırlanmakta olup; kalkınma amaçları, bu amaçlara ulaşmada stratejiler ve bu stratejilerin desteğinde muhtemel program ve projeleri içermektedir.

Edirne ilinde, alan çalışmasına başlamadan önce, ildeki kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum örgütü temsilcileri ve çiftçilerin katılımı ile il düzeyinde yürütülecek tarım master planı çalışmaları ile ilgili olarak paydaşlar (stakeholder) toplantısı yapılmıştır.

Biyo-fiziksel ve sosyo-ekonomik koşullar bakımından Edirne ili tekdüze bir yapıya sahip olmayıp; önemli farklılıklar göstermektedir. Bu durum göz önüne alınarak, il agro-ekolojik alt bölgelere ayrılmıştır. Her alt bölgede yer alan ilçelerin, tarım ilçe müdürlerinin hepsinin birlikte katıldığı toplantılarda alt bölgenin problemleri, potansiyelleri, fırsatları ve kısıtlamaları tartışılmış ve ayrıca, alt bölgeleri temsil edebilecek ilçe ve köylerde alan çalışması yapılmıştır. Planlama sürecinin en önemli aşamalarından birisi tarım ilçe müdürlerinin planlama sürecine katılımının sağlanmasıdır.

Alan çalışmasının tamamlanmasının ardından ilk yapılan paydaş toplantısına iştirak eden kişilerin katılımı ile ikinci paydaş toplantısı yapılmış ve bu toplantıda alan çalışmaları sırasında tespit edilen problem, potansiyel ve bunlara yönelik olarak önerilen muhtemel program ve alt programlar üzerinde mutabakata varılmıştır.

Edirne İli tarım master planı sekiz bölümden oluşmaktadır:

Birinci Bölümde; Plan öncesi durum (background), amaç, kapsam ve yöntemi,

İkinci Bölümde; Master planı etkileyebilecek ülkesel plan ve politikalar,

Üçüncü bölümde; ilin biyo-fiziksel, sosyo-ekonomik özellikleri, üretim sistemleri, pazarlama sistemleri ve tarım hizmetlerini içine alan il yapısı,

Dördüncü bölümde; ilin doğal, fiziksel, insan ve kurumsal kaynak boyutunu içine alan tarımsal kaynak envanteri,

Beşinci bölümde; tarımın performansı (yerel ekonomiye katkısı, üretim ve verimlilik, bölgesel ve ulusal ekonomi ile bağlantılar),

Altıncı bölümde ; ilin kalkınmasıyla ilgili problemler, potansiyelleri ve sınırlılıkları,

Yedinci bölümde; kalkınma amaçları ve stratejiler,

Sekizinci bölümde; program ve projeler tanımlanmış olup program ve projeleri içeren birleştirilmiş (consolidated) kalkınma önerileri belirlenmiştir.

BÖLÜM 2. PLANLI KALKINMA VE TARIM

2.1 TARIMSAL PLANLAMA SÜRECİ

1963 yılında planlı dönemin başlamasıyla birlikte, ulusal düzeydeki tarımsal planlama, beş yıllık kalkınma planları içinde (BYKP) yer almaya başlamıştır. Böylece tarımsal planlamada merkezi planlamanın yönlendirmesi artmıştır. Bununla birlikte, VII. BYKP’ında ulusal düzeyin altındaki düzeylerde yerinden planlamaya yönelik bir strateji değişikliğinin işaretleri görülmektedir. Bu değişiklik, il özel idarelerinin etkin hale getirilmesi ve yerel kurumların güçlendirilmesini içine alan kapsamlı yapısal reform için genel bir alt yapı oluşturmaktadır.

VII. BYKP’ında yerinden planlamaya verilen önem daha da artmıştır. Plan’da “**İl planlama ve koordinasyon birimleri güçlendirilecektir**” ve “**Tarım sektörü ile ilgili her türlü konuda, her aşamada ve düzeyde katılımcı proje planlaması ve yönetim esas alınacaktır**” ibarelerine yer verilmiştir. Bu çerçevede, 81 ilin her birinde tarımsal master planların hazırlanması çalışmaları başlamıştır.

Diğer yandan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), il düzeyinde (Mersin ve Düzce illerinde) entegre kalkınma planı pilot uygulamalarını başlatmıştır. Tarım dahil bütün önemli sektörleri kapsayacak şekilde hazırlanacak bu entegre planlara, il tarım master planlarının önemli katkısı olacağı umulmaktadır.

2.2 POLİTİKA ÇERÇEVESİ

2.2.1 Türk tarım Politikasının Gelişimi

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren tarımsal sorunları aşmak ve tarımı geliştirebilmek için çeşitli programlar uygulanmıştır. Tarıma ilişkin geniş çaplı kurumsallaşmanın gerçekleştirilmesinin yanında, fiyat politikaları ve dış ticaret koruması yoluyla tarım desteklenmiştir.

1963 yılında planlı döneme geçilmesiyle birlikte, tarıma yönelik politikalar kalkınma planları çerçevesinde belirlenmeye başlamıştır.

Geçmişten günümüze ülkemizdeki tarımsal politikalar incelendiğinde; destekleme alımları, girdi destekleri, zirai kredi faiz sübvansiyonları, doğal afet ödemeleri, süt teşvik primi ödemeleri, destekleme primleri ve ekim alanlarının sınırlandırılması; araştırma, eğitim, yayım ve denetim gibi kamu hizmetleri, tarımsal alt yapı yatırımları, yatırım teşvikleri, ihracat iadesi ödemeleri, ithalat korumaları ve vergi politikaları gibi araçlarla tarımın desteklendiği ve yönlendirildiği görülmektedir.

Uygulanan tarım politikaları bir çok amaca yönelik olmakla birlikte, temel amaç kendi kendine yeterlilik olmuştur. Bu açıdan değerlendirildiğinde, şimdiye kadar uygulanan tarım politikaları başarılı olmuştur. Ancak, mevcut politika uygulamalarının en önemlilerinden biri olan destekleme alımları zamanla, üretimin Pazar koşullarına uygun olarak gelişmesini engellemiş, üretici gelirlerinde istikrarsızlık yaratmış ve bazı ürünlerin iç ve dış pazarlarda değerlendirilmesini zorlaştıracak şekilde aşırı stokların oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca, sürdürülen tarım politikaları, sağlanan desteklerin üreticiye yeteri kadar yansımaması nedeniyle sosyal amaçların gerçekleştirilmemesi yanında, kamu kaynaklarına önemli ölçüde yük getirmesi bakımından da olumsuz etkilere sahiptir.

2.2.2 Uluslararası Tarım Politikasının Ulusal Tarım Politikalarına Etkileri

Türkiye’de 1990’lı yılların ikinci yarısında başlatılan tarım politikalarının yeniden şekillendirilmesine ilişkin yoğun arayışta, uluslar arası kuralların yönlendirilmesinin etkisi büyüktür.

Son yıllarda ülkemiz tarım politikaları, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tarım Anlaşması, AB ile imzalanan 1/95 sayılı Ortaklık Konsey Kararı ile girilen Gümrük Birliği Anlaşması ve IMF ile imzalanan Stand-By Anlaşması sonucunda yeniden gözden geçirilerek tarım sektöründeki devlet müdahalelerinin azaltılması ve destekleme sisteminde buna yönelik değişiklikler yapılması gündeme gelmiştir.

Bu çerçevede ülkemizin üstlendiği yükümlülükler şu başlıklar altında sıralanabilir:

1- Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tarım Anlaşması ile ilgili yükümlülükler;

Dünya tarım ürünleri ticaretinin serbestleşmesini hedefleyen DTÖ Tarım Anlaşması, üzerinde yoğunlaştığı alanlar açısından üçlü bir yapıya sahiptir.

i) Tarifelendirme ve Tarife İndirimi (Pazara Giriş):

Türkiye ekonomik liberalizasyon süreci içerisinde birçok üründe koruma yöntemi olarak gümrük vergilerini kullandığı için tarifelendirme konusunda fazla sorun olmayacaktır.

ii) İhracat Sübvansiyonları:

İhracat sübvansiyonlarının azaltılması Tarım Anlaşmasının bir diğer taahhüdüdür. Türkiye 1986-1990 yılları arasında verilen sübvansiyonları tavan olarak bildirmiş, gelecekte ihracat sübvansiyonu verilmesi gerekirse, on yıl içinde eşit taksitler halinde kaynak tahsisinde % 24, sübvansiyonlu mal miktarlarında ise % 16 indirim yapılacağı taahhüt edilmiştir. Türkiye’de son yıllarda bu kapsamda tarım ürünleri ihracatının da desteklenmesi azaltılmıştır. Bu nedenle, Türkiye’nin tarım ürünleri ihracatına uygulanan sübvansiyonlarla ilgili yükümlülükleri, bu alanda ciddi politika değişikliğinin ortaya çıkmasına neden olmayacaktır.

iii) İç Destekler:

Ülkelerin ulusal tarım politikaları çerçevesinde sağladıkları iç destekler de dünya ticaretini dolaylı yoldan olumsuz etkilemektedir. Bu çerçevede iç destekler ticaret üzerinde yarattıkları olumsuz etkiye göre kırmızı kutu, mavi kutu ve yeşil kutu uygulamaları olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır. Kategorilerin belirlenmesinde ilgili sübvansiyonun üretimi hangi ölçüde teşvik ettiği esas alınmıştır. 1995-2004 yılları arasında 1986-1988 yılları baz alınarak destekler değer olarak % 24 miktar olarak ise %14 oranında azaltılacaktır. Ancak yeşil kutu kriterleri olarak belirtilen (araştırma, yayım, kontrol, alt yapı, pazarlama sistemlerinin iyileştirilmesi, gıda güvenliği stokları, ürün sigortaları, doğal afet yardımları, yurtiçi gıda yardımları, gelir desteği, yapısal uyum, çevre programları, üretimden bağımsız gelir desteği uygulamaları (decoupled) alanlarda indirim taahhüdünde bulunulmayacaktır.

İç desteklerin indirimi konusundaki diğer bir istisna da “de minimis” uygulamasıdır.

Türkiye geliştirmekte olan ülkeler için uygulanan asgari destek (de minimis) kuralı uyarınca, destekleme düzeyi, üretim değerinin % 10’unun altında olduğundan iç desteklerle ilgili herhangi bir taahhütte bulunmamıştır. Bu çerçevede, DTÖ nezdinde 2004 yılına kadar iç desteklerin indirimi ile ilgili bir taahhüdümüz bulunmamakla birlikte, bu taahhülle gelecekte de hiçbir ürün için % 10’luk desteğin üzerinde bir destek verilmemesi taahhüdü altına girilmiştir.

DTÖ Tarım Anlaşmasıyla Türkiye'nin üstlendiği yükümlülükler Türk tarım politikalarında belli düzenlemeleri öngörse de, Edirne ili tarımında önemli değişiklikler yaratması beklenmemektedir.

2- Türk Tarımının Avrupa Birliği (AB) Ortak Tarım Politikasına (OTP) Uyumu:

Genel olarak, Türkiye'nin OTP'ye uyumu, tarım sektöründe fiyat ve Pazar mekanizmalarının yakınlaştırılması, yapısal politikaların uyumlaştırılması ve mevzuatın yakınlaştırılması olmak üzere üç ana başlık altında değerlendirilebilir.

AB'de fiyat desteğinin ağırlığının giderek azaldığı, Türkiye'de ise halen tarımsal destekleme politikasının esas unsuru olarak fiyat desteğinin kullanıldığı görülmektedir. Ancak, Türkiye 2000 yılı içerisinde doğrudan gelir desteği için pilot uygulamalar başlatmış olup ve bu uygulamayı yaygınlaştırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye'de 2000-2001 yıllarında uygulanan gübre desteği sabit tutulup, 2002 yılında kaldırılmış olmasına karşın 2003 ve 2004 yılında mazot ve gübre desteği adı altında tekrar uygulanmaya başlanmıştır.

Türkiye'nin yapısal uyum açısından da önemli eksiklikleri bulunmaktadır. AB kırsal kalkınma adı altında bütünleştirilmiş bir yaklaşım belirleyerek, kırsal alanlarda tarım faaliyetlerinin turizm, küçük ölçekli sanayi, el sanatları ve benzeri ekonomik faaliyetlerle desteklenmesi için çaba göstermektedir.

Avrupa Birliği (AB) Ortak Tarım Politikası (OTP) uyum amacıyla 1/95 sayılı Ortaklık Konsey Kararının 8. Maddesi Türk Mevzuatında ticaretin önündeki teknik engellerin 5 yıl içinde kaldırılması öngörülmüştür. 8 Kasım 2000 yılı içinde AB ile imzalanan Katılım Ortaklığı Belgesini (KOB) takiben 24 Mart 2001 yılında yürürlüğe giren Ulusal Programda Türkiye tarımında kısa ve uzun vadede yapılması gerekenler belirlenmiştir.

Kısa vadede çiftçi kayıt sistemi, hayvan kimlik sistemleri ve bitki sertifikası oluşturulması, Pazar piyasa sistemlerinin düzenlenmesi, çevresel, yapısal ve kırsal kalkınma önlemlerinin uygulanması konularını kapsamaktadır.

Orta vadede ise tarımsal ve kırsal kalkınma politikalarında AB müktesebatına uyumun tamamlanması, gıda işleme tesislerinin AB normlarında modernize edilmesi, balıkçılıkta toplam kalite ve güvenilirliğin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

AB tarım politikalarının Gündem 2000 doğrultusunda tahıllar, sığır eti ve 2005/2006 dan itibaren süt için doğrudan ödemeler şeklinde olması öngörülmüştür. Türkiye'de 2000 yılı içinde tarımsal destekleme aracı olarak üretimden ve girdi kullanımından bağımsız olarak Doğrudan Gelir Desteği pilot uygulamasına 4 ilde (Ankara, Antalya, Adıyaman ve Trabzon) 7 ilçede başlatılmış ve dekar başına 5 Dolar verilmiştir. Ancak 200 dekarın büyük araziye sahip çiftçiler sadece 200 dekar için ödemedi yararlanmıştır. Çiftçi Kayıt Sistemi ve Doğrudan Gelir Desteği ödemeleri ve ülke çapında uygulama başlatılmasına ilişkin 21 Haziran 2001 tarihinde çıkan uygulama tebliği doğrultusunda çiftçiye işlediği tarım arazisi dikkate alınarak 200 dekara kadar olan tarım arazisi için dekar 10 Milyon TL. ödenmesi, 5 dekar altındaki tarım işletmeleri için toplam 50 Milyon TL. ödenmesi karara bağlanmış ve uygulanmıştır. 2002 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi ve Doğrudan Gelir Desteği ödemeleri ise 31 Temmuz 2002 tarihinde çıkan uygulama tebliği doğrultusunda çiftçiye işlediği tarım arazisi dikkate alınarak 500 dekara kadar olan tarım arazisi için dekar 13,5 Milyon TL. ödenmesi, 1 dekarın altındaki araziler için ödeme yapılmayacağı karara bağlanmış ve uygulanmıştır.

Üretim fazlası olan ürünlerde ise Alternatif Ürün Projesi gündeme gelmiştir. Proje ile üretim fazlası olan ve destekleme alımları nedeniyle bütçeye büyük yük getiren fındık, tütün ve şeker pancarı gibi ürünlerde üretim alanlarının azaltılması yoluyla kazanılan tarım alanlarında üretim açığı olan ürünlerin (yağlı tohumlu bitkiler ve yem bitkileri) ekilişinin yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

3- IMF Niyet Mektubu:

Türkiye'nin IMF ile imzalamış olduğu Stand-By anlaşması (anti-enflasyon programı) çerçevesinde verilmiş olan ülke taahhütleri aşağıda verilmektedir.

- Mevcut destekleme politikalarının kademeli olarak kaldırılması yerine fakir çiftçiye yönelik DGD uygulanması.
- Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerine (TSKB) özerklik verilmesi. Konuyla ilgili olarak 16 Haziran 2000 tarih ve 24081 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kanun ile TSKB özerk ve mali yönden bağımsız bir yapıya kavuşturulması hedeflenerek Yeniden Yapılandırma Kurulu oluşturulmuştur.
- Girdi sübvansiyonlarının kademeli olarak kaldırılması, (gübre ve kredi). Bu konuda 2000-2001 yıllarında gübre desteği sabit tutulup, 2002 yılında tüm girdi destekleri kaldırılmıştır. Tarımsal amaçlı kredilerde de faiz oranları düşürülmüştür.
- Tarımsal amaçlı KİT'lerin özelleştirilmesi. Tarımsal amaçlı KİT'lerin bu doğrultuda yeniden yapılandırılması çalışmaları devam etmektedir. TEKEL, TŞFAŞ, ÇAYKUR için özelleştirme gündemde olup, TMO 2001 yılında küçülecek stratejik ve olağanüstü hal stoku bulunduracak ve 2002 yılında borsada oluşan fiyat ile alım yapacaktır.

Türkiye'de tarım ürünleri pazarlama sistemi kamu, özel ve kooperatifler olmak üzere üç kurumsal yapıda yer almaktadır. Pazarlama sistemi içinde kamu kurumları; hububat (TMO), şeker pancarı (TŞFAŞ), çay (ÇAYKUR) ile tütün, tuz ve alkol (TEKEL) ürünlerinin pazarlanmasında aktif olarak yer almakta ve fiyat oluşumunda satın aldıkları ürün miktarının üretim miktarına oranı kadar etkili olmaktadır. Türkiye Hükümeti ile IMF arasında imzalanan stand-by anlaşmasında yer alan tarım reformu kapsamında bu kurumların bazılarının özelleştirilmesi öngörülmektedir.

TMO'ne yönelik uygulamalardan Edirne ili tarımının doğrudan etkilenmesi muhtemeldir. Çünkü bu ilde buğday da önemli tarımsal üründür.

2.2.3. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Tarım

I- Mevcut Durum:

Geçmişte uygulanan destekleme politikaları ile üretici gelirlerinde istikrar sağlanamamış, dünya fiyatları üzerindeki destekleme alım fiyatları bazı ürünlerin ekim alanlarının aşırı genişlemesine, üretim fazlası oluşmasına ve devletin fazla alım yaparak yüksek stok maliyetine katlanmasına sebep olmuştur.

Bu olumsuzlukları kısmen gidermek üzere, yeni bir tarımsal destekleme aracı olarak; 2000 yılında Çiftçilere Yönelik "Doğrudan Gelir Desteği" uygulaması yönünde pilot proje uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre bu proje 2001 ve 2002 yılında ülke genelinde uygulanmıştır.

DTÖ Tarım Anlaşmasının ilgili hükümleri çerçevesinde ülkemiz yükümlülüklerinin yerine getirilmesine devam edilmiştir. Uruguay Turu sonrası gelişmeler de göz önüne alınarak AB ile yeni bir tercihli ticaret rejimi oluşturulmuştur.

VII. Plan döneminde, 4342 sayılı Mera Kanunu çıkarılmıştır. Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulu oluşturulmuştur. 4487 sayılı Kanun ile Ürün Borsalarında vadeli işlemler yapılabilmesi imkanı sağlanmıştır. Ayrıca, 552 sayılı Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmış, 4367 sayılı Kanunla söz konusu KHK'nın bazı maddeleri değiştirilmiş

ve ilgili mevzuatta düzenlemeler yapılmıştır. 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkında Kanun 1 Haziran 2000 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilmiştir.

Ancak; VII Plan Döneminde, Tarımsal Politikalarla ilgili Yapısal Değişim Projesi çerçevesinde öngörülen Tütün, Tarımın Yeniden Düzenlenmesi, Ürün Sigortası, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Yeniden Organizasyonu Kanunları çıkarılmıştır. Üretici Birlikleri Kanun Tasarısı son aşamaya gelmiştir.

II-Amaçlar, İlkeler ve Politikalar

Türkiye kendi tarım politikası ihtiyaçları, dünya tarımındaki gelişmeler ve Türk tarımının OTP'ye uyumu zorunluluğu göz önünde bulundurularak VII. Planda aşağıdaki amaç, ilke ve politikaları belirlemiştir:

- Kaynakların etkin kullanımı ilkesi çerçevesinde ekonomik, sosyal, çevresel ve uluslar arası gelişmeler boyutunu bütün olarak ele alan örgütlü, rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulması temel amaçtır. Gıda güvenliği ilkesi çerçevesinde artan nüfusun dengeli ve yeterli beslenmesi esas alınacaktır.
- Piyasa fiyat oluşumu üzerinde olumsuz etkileri olan ürün fiyatlarına devlet müdahaleleri yerine, üretimin piyasa koşullarında talebe uygun olarak yönlendirilmesini sağlayacak politika araçları devreye sokularak, üretici gelirlerinin arttırılması ve istikrarlı bir yapıya kavuşturulması esas alınacaktır. Üretim maliyetlerini azaltıcı ve teknolojik gelişimi hızlandırıcı tedbirler uygulamaya konulacaktır.
- Tarım politikalarının esasları; DTÖ Tarım Anlaşmasının öngördüğü yükümlülükler ile AB'ye tam üyelik sürecine girerken AB Ortak Tarım Politikasında ve uluslar arası ticaretteki gelişmeler çerçevesinde belirlenecektir.
- İnsan kaynakları başta olmak üzere, üretim faktörlerinin daha etkin kullanılması, verimliliğin artırılması, tarımla ilgili kuruluşlarda kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, kurumsal hizmet akışında gözlenen sorunların giderilmesi, sektör içi kaynak dağılımında etkinlik ve rasyonel kullanım sağlanması, üretici örgütlerinin güçlendirilmesi, tarımsal işletmelerin rekabet güçlerinin artırılması ve pazarlama ağlarının geliştirilmesine ağırlık verilecektir.
- Çiftçi Kayıt Sistemi, Tapu-Kadastro Sistemi, Coğrafi Bilgi Sistemi ve Çiftlik Muhasebe Veri Ağının geliştirilmesi sağlanacaktır. Tarımsal veri tabanını kullanan Tarım Bilgi Sistemi kurulacaktır.
- Üretici ve üretim düzeyini risklere karşı korumak amacıyla Risk Yönetimi araçları geliştirilecektir. Bu çerçevede; tarım ürünlerine yönelik sigorta sistemi, vadeli işlemler borsası, sözleşmeli tarım ve stok yönetimi araçlarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve etkin şekilde uygulamaya konulması sağlanacaktır.
- Tarımsal gelişmede bölgesel nitelikli programların önemi nedeniyle Tarımda Sorunlu ve Öncelikli Üretim Alanlarının Tespit Çalışmaları çerçevesinde bölgesel özel programlar geliştirilecektir.
- Tarım sektörü ile ilgili her türlü konuda, her aşamada ve düzeyde katılımcı proje planlaması ve yönetimi esas alınacaktır.
- Üreticilerin katılımını ve sorumluluğunu esas alan ve doğrudan üreticilere finansman sağlayan Kırsal Kalkınma Projelerine ilişkin çalışmalar sürdürülecektir. Bu çerçevede, gerçekleştirilmekte olan ve kırsal kesimdeki gelir seviyesini artırmayı amaçlayan Doğu Anadolu Su Havzası Rehabilitasyon Projesi halen 11 ilde uygulanmaktadır.
- Kırsal alanda tarım-dışı sektörlere destek verilmesi ve kırsal sanayinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Tarımdan çekilecek nüfusa yeni istihdam imkanları yaratacak projeler geliştirilecektir.

- Tarımsal araştırma kurumları etkili bir yapıya kavuşturulacak, çeşitli kurum, kuruluş ve üniversiteler tarafından yapılan araştırma faaliyetlerinde koordinasyon sağlanacaktır.
- Tarımsal araştırma önceliklerinin belirlenmesinde üretici talepleri dikkate alınacak ve uygulamaya yönelik araştırma projelerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında üreticilerin katılımı ve katkısı esas alınacaktır.
- Tarım-sanayi entegrasyonunun geliştirilmesi, tarımsal ürünleri işleme sanayinin rekabet edebilirliğini artırıcı nitelikte uygun ve kaliteli hammaddenin temini ile tarımsal sanayiye dönük sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.
- Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin kooperatifçilik ilkeleri doğrultusunda özleştirilmesi sağlanırken, söz konusu kurumların yeniden yapılandırılması durumunda sürdürülebilirliği sağlayıcı gerekli önlem ve politikalar uygulamaya konulacaktır.
- Kamu tarafından yapılmakta olan bir kısım görevler üretici organizasyonlarına devredilecektir.
- Doğal kaynak kullanımında havza bazında katılımcı proje planlaması ve yönetimi benimsenecektir. Doğal kaynakların sürdürülebilir biçimde kullanılması, gen kaynakların korunması ve saklanması sisteminin kurulması sağlanacaktır.
- Tarımsal politikalar doğrultusunda dengeli ve çevreyle uyumlu tarımsal kalkınmanın sağlanmasına yönelik olarak tarımsal altyapı yatırımlarının her aşamasında yatırımdan faydalananların her türlü katılımı sağlanacak, mevcut altyapının etkin kullanımı ve yeni yatırımların gerçekleştirilmesinde kaynakların rasyonel kullanımı temin edilecektir.
- Detaylı toprak etütlerinin ve toprak haritalarının yapılması ile toprakların kullanım ve korunmasına ilişkin bir Kanunun çıkarılması, kadastro çalışmalarının tamamlanması ve toprak veri tabanının oluşturulması sağlanarak Arazi Kullanım Planı hazırlanacaktır.
- Bölünemeyecek en küçük parsel anlamında optimum işletme büyüklükleri bölgelere göre tespit edilecek, belirlenecek ekonomik işletme büyüklüklerine bağlı özendirici tedbirler geliştirilecektir.
- Hayvansal ürünler üretimi geliştirilecek, toplumun hayvansal protein bakımından dengeli ve yeterli beslenebilmesini sağlamak amacıyla hayvan ıslahı, hayvan hastalık ve zararlılarıyla mücadele ile kaliteli kesif yem ve yem bitkileri üretiminin artırılmasına, meraların ıslahına ve yayım hizmetlerine ağırlık verilecektir.
- Su ürünlerinde sürdürülebilir üretimin artırılması amacıyla; doğal kaynakların rasyonel kullanımı sağlanacak, yetiştiricilik ve açık deniz balıkçılığı geliştirilecek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine önem verilecek ve kamuda etkin kurumsal bir yapının oluşturulması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
- Ormanlar; toplumun ormancılık sektörü ürün ve hizmetlerine olan gereksinimlerini, sürdürülebilir ormancılık, biyolojik çeşitlilik ile yaban hayatını koruma ve çok yönlü yararlanma ilkeleri doğrultusunda ekonomik, sosyal, çevresel ve ergonomik kriterler çerçevesinde yönetilecek, işletilecek ve korunacaktır.
- Türkiye’de ormansızlaşma, çölleşme, toprak erozyonu, sel, heyelan ve çığ gibi afetleri önlemek amacıyla; ağaçlandırma, erozyon kontrolü, mera ıslahı ve sosyal ormancılık faaliyetleri geliştirilecek, gerçek ve tüzel kişilerin orman yetiştirme etkinlikleri desteklenecektir.

III.Hukuki ve Kurumsal Düzenlemeler

- Tarım sektörü ile ilgili konuları bir bütünlük içinde ele alan Çerçeve Tarım Kanunu çıkarılacaktır. Ziraat Odalarının etkin olarak faaliyetlerini sürdürmeleri ve geliştirilmeleri yönünde düzenlemeler yapılacaktır.
- Kamudan bağımsız bir yapıda üreticilere üretimden pazarlamaya kadar olan safhalarda hizmet vermek üzere kar amacı gütmeyen organizasyonlar oluşturmaya yönelik Üretici Birliklerine ilişkin bir kanun tasarısı hazırlanmış olup, Başbakanlığa sunulmuştur. Örgütlü çiftçi kesiminin desteklenmesi ve bu yönde teşvik önlemlerinin uygulamaya geçirilmesi sağlanacaktır. Söz konusu örgütlerde denetimin özerkleştirilmesi yönünde düzenlemeler yapılacaktır.
- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile tarımsal nitelikli Kamu İktisadi Teşebbüsleri yeniden yapılandırılacaktır.
- Tarımsal Ürün Sigortaları Kanununun ve buna ilişkin eylem planının hazırlanmasına ilişkin çalışmalar tamamlanacaktır.
- Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulu, özel sektör kuruluşları ile çiftçi örgütleri temsilcilerini yeterince kapsamadığından, yeni üyelerin katılımıyla genişletilecektir.

2.3. TARIMSAL KALKINMANIN GEREKLİLİKLERİ

Tarım sektörü ekonomik, sosyal , politik ve teknik yönleriyle diğer sektörlerden farklı özellikleri olan ve vazgeçilmez öneme sahip bir sektördür.

Tarım ürünlerinin temel ihtiyaç maddeleri oluşu, bu ürünlere stratejik bir önem kazandırmıştır. Bütün ülkeler tarımsal ürünlerde; özellikle , tahıl , şeker, süt, et ve bitkisel yağ gibi temel tarımsal ürünlerde kendi kendine yeterli olma çabası içerisinde olup tarım politikalarını bu hedef doğrultusunda yönlendirmektedirler.

Türkiye’de tarım sektörü 2000 yılı itibariyle GSYİH içindeki payı %14,3 olmasına karşılık, tarımsal sivil istihdam içindeki payı %45,1’dir. Görülmektedir ki nüfusun önemli kısmı geçimini tarım sektöründen sağlamaktadır. Bununla birlikte, tarım sektöründe istihdam edilenlerin gelirleri diğer sektörlerle göre daha düşüktür. Bunun sonucu ortaya çıkan kır kent farklılığı, köyden kente yoğun göçe sebep olmuştur.

Ayrıca tarım, sanayiye hammadde sağlama yanında, sanayinin pazarı olması bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Büyüyen bir tarım sektörü, istihdamın artmasına ve ekonominin gelişmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

2.4. MEVCUT PLANLAMA VE PROGRAMLAR

2.4.1. Türkiye Hayvancılık Stratejisi raporu

Bu rapor, hayvancılık sektörünün gelişmesiyle ilgili temel amaçları, sorunların boyutlarını ve planlama çatısını içeren ve 2005 yılına kadar uzanan bir stratejiyi sunmaktadır. Strateji seçenekleri olarak belirlenen temel seçenekler ise; üretim bazını ve hayvansal verimliliği geliştirmek, gerçek ürün fiyatını ve ithalatını artırmak şeklindedir.

2.4.2 Ulusal Ormancılık Programı

Ormancılık sektöründe üstlenilmiş olan uluslar arası ve bölgesel sorumlulukların yerine getirilmesini ve takibini kapsayan Ulusal Ormancılık Programı çalışmalarına devam etmektedir.

2.4.3. Diğer Projeler

Aşağıda bahsi geçen projeler Türkiye genelinde Edirne ilini kapsayacak şekilde yürütülen projelerdir.

2.4.3.1Çayır Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi

1991 yılında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 18 ilde başlatılan proje, 1996 yılında ülkesel hale getirilmesiyle 81 ilde uygulanmaktadır. Proje faaliyetlerinin devam ettirilmesi, ülkemiz hayvancılığın geliştirilmesi için, gerekli olan kaba yem üretiminin artırılmasına önemli katkı sağlayacağı kanısıyla proje 2001 yılından itibaren 5 yıl süre ile 2006 yılına kadar uzatılması kararı alınmıştır.

Hayvancılığın geliştirilmesine yönelik olarak 10.05.2000 tarih ve 24045 sayılı Resmi Gazete’de 2000/467 sayı ile “Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı” ve “ Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Bakanlar Kururu Kararı Uygulamam Esasları Tebliği” (Tebliğ No: 2000/22) yayımlanmıştır.

2000/467 sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı ile hayvancılığa verilmiş olan teşvikler aşağıda belirtilmektedir.

1. Yem Bitkileri Desteği

- a. Tek yıllık yem bitkileri için gerekli olan girdi, tarımsal alet ve ekipmanların masrafların % 20’si kadar,
- b. Çok yıllık yem bitkileri için gerekli olan girdi, tarımsal alet ve ekipmanların masrafının % 30’u kadar destekleme ödemesi yapılmaktadır.

2. Suni Tohumlama Desteği

Suni tohumlama bedelinin öncelikli illerle soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde % 50’si, diğer illerde ve işletmelerde ise % 25’i suni tohumlama primi olarak ödenecektir. Bu destekleme 5 yıl sürecek olup, bu süre içinde suni tohumlamadan yararlanan inek sayısı en fazla 10 milyon baş olacaktır.

3. Belgeli Damızlık, Gebe Düve Teşviki

Yurt içinde çiftçi veya TİGEM tarafından yetiştirilen veya Bakanlıkça yada Bakanlık tarafından yetki verilmiş kuruluşlarca damızlık sertifikası veya sertifika verilmiş damızlık gebe düveleri alanlara, damızlık belgesi veya pedigrkiye sahip süt sığırları için her yıl ırk bazında hayvan fiyatının % 30’u, saf ırk sertifikasına sahip kültür ırkı için bu fiyatın % 15 ‘ i ödenir.

4. Mera Islahı ve Amenajman Projeleri

4242 Sayılı Mera Kanunu ile hedeflenen, mera miktarını arttırmak ve yapılacak ıslah çalışmaları ile azami verim ve kaliteyi yakalamak amacıyla ilde toplam olarak 248 yerleşim biriminde 58.215 ha. mera alanı tespit edilerek harita firmalarına ihale edilmiştir. Bu alanlardan 48.992 ha. ‘ın tespit, tahdit ve aplikasyon çalışması tamamlanmış olup, kesin sınırlar belirlenmiştir. Geriye kalan 9.223 ha . alanda da ölçüm devam etmektedir.

BÖLÜM 3. İLİN ÖZELLİKLERİ

3.1. BİYOFİZİKSEL ÖZELLİKLER

3.1.1.İlin Konumu

Edirne, Marmara Bölgesinin Trakya bölümünde 40 30 ve 42 00 kuzey enlemleri ile 26 00, 27 00 doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Edirne genel karakteri itibariyle geniş düzlüklerle, basık tepelerin yer almış bulunduğu bir havzada yer almaktadır.

Bu Havza, Kuzey-Doğudan Istranca, batıdan da Rodop dağlarıyla çevrilmiş bulunmaktadır. Havzanın Kuzey-Batı köşesinde Istranca ve Rodop kitlesi birbirine yaklaşır, bu ikisinin arasında ise Meriç Vadisi yer alır. Konum itibariyle Türkiye'nin tam batısında bulunan Edirne, 6 276 km² yüzölçümüyle ülke topraklarının binde 8'ini kaplamaktadır.

İl merkezinin denizden yüksekliği 41 metredir. İlin alanı, doğudan Kırklareli'nin Pehlivan köyü, Merkez, Kofçaz; Tekirdağ'ın Malkara ve Hayrabolu ve Çanakkale'nin Gelibolu ilçeleri ile; batıda Yunanistan; kuzeybatıda Bulgaristan; güneyinde ise Ege denizi ile çevrilidir.

Yüzey şekilleri bakımından, İlin kuzeyinde Istranca dağları, orta bölümünde Ergene havzası, güneyinde Kuru dağları ve platolar ile Meriç Ovası ve Deltası bulunmaktadır.

Edirne, Marmara Bölgesinde Kırklareli, Tekirdağ, Çanakkale illeri ve Yunanistan, Bulgaristan devletleri ile sınır komşusu bir ildir. Edirne'ye karayolu ile en yakın ulaşılabilen iller Kırklareli ve Tekirdağ'dır (62-141 km.). Komşu iller arasında en uzak mesafede olan il merkezi ise Çanakkale'dir (223 km.).

Edirne il hudutları dahilinde 763,5 km karayolu ağı vardır. Bunun 275 km.'si devlet yolu, 418 km.'si il yolu ve 70,5 km.'si otoyoldur. Devlet yolları ve il yollarının tamamı asfalt kaplamadır.

Edirne, demiryoluyla İstanbul'a ve Kapıkule üzerinden Avrupa'ya bağlanmış durumdadır. Edirne- İstanbul arası 299 km, Edirne-Kapıkule arası 20 km.dir.

3.1.2.Jeomorfolojik Özellikler (Yer şekilleri)

3.1.2.1.Dağlar

Edirne İli'nde dağlar fazla yer kaplamaz. İli, Istranca Dağları kuzey ve kuzeydoğudan, Uzunköprü Dağları doğudan, Kuru ve Çandır Dağları ise güney ve güneydoğudan kuşatır.

Istranca Dağları: İstanbul Boğazı'nda Karadeniz Dağ Sırası'ndan ayrılan ve Karadeniz kıyısı boyunca Bulgaristan sınırına doğru uzanan Istranca Dağları'nın yükseltileri; Tunca Havzası'na yaklaştıkça azalır. Istranca Dağları'nın en yüksek yeri il sınırları dışında, Kırklareli ile Demirköy arasındadır. Buralarda bile, ortalama yükseltisi 1.000 m'yi geçmez. Trakya'nın kuzeydoğusundan Edirne topraklarına giren Istranca Dağları'nın yükseltileri azalır ve Lalapaşa ilçe sınırları içinde bir plato görünümü egemen olmaya başlar. Istranca Dağları'nın yüksekliği, Bulgaristan sınırı yakınındaki Bakacak Kule Tepesi'nde 590 m'ye ulaşır. Aynı zamanda daha dalgalı olan bu platonun yükseltisi güneybatıya doğru küçük akarsu vadileri oluşturarak azalır. Lalapaşa yöresinde 250 m'nin altına düşer. Istranca Dağ kütlesi, güneyden Ergene Havzası'na inen akarsularla parçalanmıştır. Genellikle granit ve gnays ana kayaları üzerinde yer alan ve dalgalı bir yapısı olan bu kesimlerde, orman örtüsü altında, sığ ve kalkersiz kahverengi orman topraklarına rastlanır. Şiddetli erozyona uğrayan tepelerde bu örtü seyrekleşmiş ya da tümüyle ortadan kalkmıştır.

Koru Dağları: Trakya'daki ikinci dağ sırası olan bu yükselti Tekirdağ-Şarköy arasında Işıklar dağı, Saros körfezi boyunca ise Koru Dağları adını alarak güneybatı yönünde körfeze doğru sokulur. Edirne İli'nin tekdüze görünümlü kesimini oluşturan Ergene Havzası, güneyden Koru Dağları ile sınırlanır. Ergene Havzası'nın güneyi, ortalama yükseltisi 150-200 m'yi geçmeyen hafif dalgalı bir platodur. Koru Dağları'na yaklaştıkça yükselti artmaya başlar. En yüksek noktası Yerli Su Tepe (725 m) olan Koru Dağları'nın Ergene Havzası'na ve Saros Körfezi'ne bakan yamaçları eğim açısından birbirinden çok farklıdır. Saros Körfezi'ne bakan yönü dik yamaçlarla kaplıdır.

Çandır Dağları: Koru Dağ Sırası, İpsala ile Enez sınırında yeniden yükselerek, körfeze koşut uzanan Çandır Dağları'nı oluşturur. Volkanik kayalardan oluşan Çandır Dağları'nın en yüksek noktası, Çandır Tepe (385 m)'dir.

Uzunköprü Dağları: Uzunköprü İlçesi'nin güneydoğusunu kaplar. Meşe ve fundalıklarla örtülüdür. En yüksek yeri Süleymaniye Tepesi'dir (378 m).

Edirne İli'nin Ergene Vadisi ile Istranca Dağları arasında kalan bölümü, kuzey-güney doğrultusunda uzanan vadilerle parçalanmıştır. Bu vadiler arasında, aynı doğrultuda, az yükseltili sırtlar uzanır. Sırtlar, kuzeydoğuda ortalama, 100 m yüksekliktedir. Sarmisaklı sırtlarında 128 m olan yükselti, Söğütlü Tepe'de 112 m'dir. Uzunköprü'ye yaklaşıldıkça 40 m'nin altına düşer. Aşağı Ergene Vadisi ile Meriç Irmağı arasında kalan kesimde, basık tepelerden oluşan bir yüzey şekli egemendir. Yörenin en yüksek noktaları, Kavaklı Kasabası'nın kuzeydoğusunda Çanakçitepe (123 m) ve bunun güneyinde Sarıkaya'dır (125 m).

3.1.2.2. Yaylalar ve Vadiler

Edirne İli'nde yaylalık alan yoktur. Ancak, yayla kapsamı içinde düşünülebilecek küçük alanlar vardır. Bunlar, Enez İlçesi'nde Çandır, Hisarlı ve Yazır; Keşan İlçesi'nde Yerlisu; Lalapaşa İlçesi'nde Ömeroba ve Süleymandanişment yaylalarıdır. Bu yaylaların tümü su kaynakları açısından zengindir.

Edirne İli'nde üç önemli vadi bulunmaktadır. Bunlar Tunca, Meriç ve Ergene vadileridir. İl'in önemli ve verimli ovaları bu vadilerde toplanmış durumdadır.

Meriç Vadisi : Trakya Bölgesi'ndeki Meriç Havza'sı, kuzeyde Bulgaristan ve Istranca Dağları'nın su bölümü sınırına dayanmakta; doğuda Vize, Saray ve Çerkezköy ilçelerini içine almakta; güneyde ise Çorlu ilçesi ve Tekirdağ İli'nin kuzeyinden geçerek Saros Körfezi'ne dek ulaşmaktadır. Havzanın sularını Meriç, Tunca ve Ergene vadilerinden akan akarsular boşaltır. Meriç Vadisi, Meriç'in yatağını oyması sonucu oluşmaktadır. Bulgaristan topraklarında başlar ve Ege denizine dek sürer. Meriç Vadisi, Rodop Dağları ile Istranca Dağları'nın birbirine yaklaştığı Edirne İli'nin kuzeyinde dik ve derindir. İl sınırlarına girdikten sonra vadinin tabanı genişler. Bu kesimde Meriç Vadisi'nin geniş tabanı üzerinde Kazanova Ovası yer alır. Daha sonra vadi tabanı biraz daralır. Meriç'in bu yörelerdeki vadi tabanını Hadımağa, Üyükütatar, Doyran ve Elçili ovacıkları kaplar. Meriç İlçesi sınırları içinde yeniden genişleyen vadi, yer yer daralıp genişleyerek İpsala-Enez ilçe sınırını çizer ve Ege Denizi'ne ulaşır.

Ergene Vadisi: Ergene Irmağı'nın aktığı vadidir. Istranca Dağları'nın batı eteklerinden başlar. Önce dar ve dik olan vadi, Edirne İl sınırına girdikten sonra geniş düzlükler oluşturur. Bu düzlüklerde Ergene Ovası yer alır. Ergene Vadisi, Meriç-İpsala sınırında Meriç Vadisi ile birleşir.

Tunca Vadisi: Istranca Dağları'nın İl sınırları içine giren bölümünde, Tunca Irmağı'nca oyulmuş bir vadidir. Vadi önceleri dar iken, Edirne Kenti'ne doğru yaklaşıldıkça tabanı genişler. Tunca Ovası bu geniş taban üzerinde bulunur. İl'de bu vadilerin dışında,

özellikle dalgalı plato alanlarında, az yükselteli sırtlardan sonra başlayan, akarsularca oyulmuş pek çok vadi vardır.

3.1.2.3.Ovalar

Ergene Ovası : Ergene Vadisi'nin tümünü Uzunköprü ve Meriç ilçe topraklarının ise bir bölümünü kaplar. Ergene ırmağı taşıdığı zaman ovaya mil taşır; bu nedenle ova toprakları çok verimli olup, her çeşit bitkisel üretime elverişlidir. Ergene Ovası'nın Uzunköprü ilçe sınırları içinde kalan bölümü, taşınma maddelerden oluşmuş, dolma bir yapıdadır. Marmara Bölgesi'ndeki tektonik olaylar sonucu alçalmaya uğramıştır. Havza, akarsularla parçalanmış eski bir birikinti alanıdır. Bu yapı, ovanın Uzunköprü'ye yakın bölümlerinde artezyen kuyuları açılmasına olanak sağlar. Ergene Ovası'nın, Meriç ilçesi sınırları içinde kalan bölümleri alüvyal topraklarla kaplıdır. Burası, Meriç ve Ergene ırmakları arasında bir yarımada biçimindedir. Ova topraklarının bir bölümü, kesintisiz olarak, bataklıklar durumunda uzanır gider. Denizden yüksekliği yaklaşık, 20-25 m arasında değişir. Ergene Ovası'nda genellikle sulu tarım yapılmakta, çeltik, pancar, ayçiçeği, mısır, kabak ve özellikle bostan üretilmektedir.

İpsala Ovası : Meriç Vadisi'ni kaplar. İpsala ilçesi topraklarının çoğunu kaplayan, ilin bu en büyük ovası Enez'e dek uzanır. Yer yer taşınma ovası karakteri gösteren bir penependir. Ergene ve Meriç ovalarına doğru inildikçe alüvyal topraklar başlar. Bu arada volkan tüflerine de rastlanır. Bu oluşumların en çok yer aldığı bölüm, Balabancık köyü yakınlarıdır. Ovanın Enez'e doğru sokulan bölümü, alüvyal topraklarla kaplıdır. Alüvyal, kalkersiz kahverengi ve vertisol topraklarla kaplı ovada, sulu ve kuru tarım yapılmaktadır. Sulu tarımda sebze, meyve, çeltik, mısır, ayçiçeği, şeker pancarı, yonca, bakla ve bezelye yetiştirilmektedir. Kuru tarımda ise, tahıl, mısır, ayçiçeği, nohut, mercimek, korunga, fiğ, burçak, kavun ve karpuz üretilmektedir.

Tablo 1: Edirne İlindeki Başlıca Ovalar (2004)

Ovanın Adı	Bulunduğu İlçe yada İlçelerin Adı	Yüz ölçüm (km ²)	İl Yüzölçümüne Oranı (%)	Yükseklik (m)
Meriç Havzası	Edirne-Uzunköprü-Meriç-İpsala-Enez	410	6.53	0-40
Ergene Havzası	Uzunköprü-Meriç	125	1.99	5-22,5
Kazan Ova	Merkez	17	0.27	38
Soğukkuyu Ovası	Merkez	13	0.21	48
Mehter Ova	Merkez	29	0.47	36
Kirişhane Ovası	Merkez	6	0.10	38
Tunca Ovası	Merkez	33	0.53	43
Keşan Ovası	Keşan	40	0.64	40
Çamlıca Ovası	Keşan	40	0.64	40
Gala Ovası	Enez	20	0.32	1
İpsala Ovası	İpsala	175	2.79	10
Süloğlu Ovası	Süloğlu	38,8	0.62	40

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü (2004)

3.1.3.Hidrografya (Akarsular, Göller ve Deniz)

3.1.3.1.Akarsular

Meriç Nehri : Bulgaristan'dan doğar; bir süre Yunanistan-Bulgaristan ve Türkiye-Yunanistan hududunu teşkil ederek güney-doğuya doğru akar. Edirne yakınında, önce Arda ile sonra da Tunca nehri ile birleşir. Edirne'den sonra güney istikametinde akar ve Dimetoka yakınında Yunanistan'dan gelen Kopkino Nehrini alır, bir müddet güney-batı istikametinde ilerledikten sonra tekrar güneye döner. Balabancık köyü civarında Ergene ile birleşir. Bundan itibaren daha çok kıvrımlar yaparak güney-batıya doğru akar ve Enez ilçesinden Ege denizine dökülür.

Türkiye-Yunanistan hududu boyunca 185 km.lik bir uzunluğa sahiptir. Derinliği 60 cm ile 520 cm arasında değişir. Arda ve Tunca'nın birleştiği yerde artar. Arazi sulanmasında ve balığından faydalanılır.

Arda Nehri : Pazarkule hudut kapısından Edirne iline giren Arda ırmağı, 1 km. sonra Ardakule mevkiinde Meriç nehri ile birleşir ve Meriç ismi altında doğuya doğru akarak ileride Tunca'yı da alır. Güneye doğru yer değiştirir. Derinliği 10 cm. ile 300 cm. arasında değişir. Debisi belli değildir. Bizde çok az kısmı olduğu için faydalanılamaz.

Tunca Nehri : Edirne'nin kuzeyinde Uzunbayır mevkiinde il hududuna girer. Suakacağı köyüne kadar hududu teşkil ederek güneye doğru akar. Edirne'nin Kirişhane mevkiinde Meriç'le birleşir. Meriç adı altında Enez'e doğru akar. Yaklaşık olarak boyu 48 km. dir. Derinliği 82 cm. ile 540 cm. arasında değişir. Saniyede 31 m³ su taşır. Yatağı az eğilimli olduğundan ovaların sulanmasını kolaylaştırır.

Ergene Nehri : Meriç nehrinin bir kolu olan Ergene, Tekirdağ'a bağlı Saray ilçesinin kuzeyini kaplayan Istranca dağlarındaki Karatepe'den çıkar. Geniş bir yay çizer. Kırklareli'nin Pehlivanköy ilçesinden geçerek Edirne topraklarına girer. Uzunköprü'den geçerek Balabancık köyü yakınında Meriç nehri ile birleşir.

Uzunköprü, Meriç ve İpsala topraklarının bir bölümünü sular, ilkbahar ve kış aylarında suları taşan Ergene ırmağının suları yazın azalır. Saniyede 47 m³ su taşır.

Edirne'nin önemli dereleri arasında Pravadi, Süloğlu, Basamaklar, Keşan ve Büyükdoğanca deresi gibi ünlü dereler yer alır. Bu dereler tarımsal arazinin sulanmasında kullanılır.

Akarsuyun Adı	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Toplam Uzunluğa Oranı (%)	Debisi (m ³ /sn)	İl Sınırları içinde Baş. ve Bit. Nok
Meriç Nehri	-	203.8	-	92.33	Kapıkule-Enez
Tunca Nehri	-	54.7	-	22.66	Lalapaşa-Edirne
Ergene Nehri	264.0	67.4	25.53	28.73	-
Süloğlu Deresi	91.3	87.3	96.00	-	-
Muzalı Deresi	40.7	34.7	85.26	1.25	-
Pravadi Deresi	50.5	50.5	100.00	0.22	-

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü (2004)

3.1.3.2. Göller

Doğal göllerin başlıcaları Meriç'in denize döküldüğü Enez yöresidir.

Gala Gölü : Gala Gölü'nün çevresi bataklıktır. Yüzölçümü yaklaşık 7,7 km² olan göl, Meriç Irmağı ile bağlantılıdır. Meriç Irmağı'nın zaman zaman taşıdığı maddeler, gölü bağlantıyı sağlayan ayağını kapatmaktadır. Böyle durumlarda Gala Gölü, çevre toprakları su altında bırakmakta ve Gala Gölü ile Pamuklu Göl birleşmektedir. Ortalama derinliği 70 cm'dir. Çok tuzlu olan suları kullanılmaz. Göl çevresi bütünüyle bataklıktır. Bu bataklıkların doğal bitki örtüsü sazlık ve kamışlıktır. Kışın bu bataklıklar ulaşım olanağı vermez. Yazı ise kuruyan yerlerden geçilebilir. Kışın Ocak ve Şubat aylarının soğuk günlerinde, yüzeyinde ince bir buz tabakası oluşan Gala Gölü'nden temel yararlanma biçimi balıkçılıktır.

Dalyan Gölü : Enez İlçesi'nin güneyinde bulunan Dalyan Gölü'nün alanı, yaklaşık 3,4 km²'dir. Göl alanı, göle dökülen akarsuların taşıdığı su miktarına bağlı olarak yaz ve kış aylarında değişiklik gösterir. Göl kıyılarında 10-20 cm arasında olan derinlik, ortalama doğru 1,5 metreye dek artmaktadır. Göl suları sodyumlu ve tuzlu olup kullanılmaz. Kumluk olan göl çevresinde herhangi bir doğal bitki örtüsü yoktur. Göl çevresi kışın ulaşım olanağı vermez. Yazın ise kuruyan yerlerinden her türlü araç geçebilir.

Taşaltı Gölü : Dalyan Gölü'nün doğusundaki Taşaltı Gölü'nün yüzölçümü, yaklaşık 70 hektardır. Kışın yağışların etkisiyle göl alanında değişiklikler olur. Sığ bir göl olup, en derin yeri 80 cm'dir. Suyu orta derecede tuzludur. Gölün kuzey kıyılarında çeltik ekimi yapılır; öbür kıyıları ise bütünüyle bataklıktır. Kışın, soğuk günlerde yüzeyinde ince bir buz tabakası oluşur. Bataklık kesimler yaz aylarında ulaşım olanağı verir.

I.Tuzla Gölü : Doğuda İrik tepesi, Kuzeyden Vakıf Gölü, güneyden ise Saros Körfezi ile çevrilidir. Bu alan mevsimlere göre değişebilir. Çok tuzlu olan suları kullanılmaz. Göl çevresi kumluktur; üzerinde herhangi bir doğal bitki örtüsü yoktur. Batısında ulaşım olanağı yoktur. Öbür kıyıları, taban sağlam olduğundan ulaşım elverişlidir.

II.Tuzla Gölü : Saros Körfezi'nin kuzeyinde bulunan II.Tuzla Gölü sığ bir göldür, suyu tuzludur ve kullanılmaz. Kumlu olan kıyılarında ulaşım yapılamaz; öbür kıyılarında ise ulaşım rahattır. Çevresinde doğal bitki örtüsü yoktur.

Bücürmene Gölü : Dalyan Gölü'nün güneyindeki Bücürmene Gölü'nün alanı yaklaşık, 76 hektardır. Bu alan mevsimlere göre değişebilmektedir. Ortalama derinlik 50-80 cm arasında değişir. Suyu sodyumlu ve tuzlu olduğundan kullanılmaz. Kuzey ve doğu bölümlerinde doğal bitki örtüsü sazlık ve kamışlıktır. Bunun dışında kalan kıyıları kumluk olduğundan herhangi bir bitki örtüsü yoktur.

Sığırcık Gölü : Kuzeybatıda Karpuzlu köyü, kuzeyden Çeşme sırtı, doğudan Muratlı Korusu ile çevrili gölün güneyinde Pamuklu Göl vardır. Yüzölçümü yaklaşık 1.8 km²'dir. Sığ bir göldür; yazın suyu çok azalır. Suyu tuzlu olduğundan kullanılmaz. Batı kıyılarında tarım yapılır. Öbür kesimler ise bataklık ve sazlıktır. Kışın ulaşım yapılamaz; yazın kuruyan yerlerinden her türlü araç geçebilir.

Pamuklu Göl : Sığırcık Gölü'nün güneyindeki göl, Hisarlık Dağı eteklerindedir. Yağışlı mevsimlerde genişleyen göl, yaz sonlarına doğru küçülür ve kimi yıllar tümüyle kurur. Derinliği ortalama 70 cm'dir. Çevresi bataklık ve sazlıktır. Kışın soğuk günlerde donar; hiç bir mevsimde ulaşım olanağı vermez.

Gölbaba : Gölbaba, Merkez ilçeye bağlı Büyükdöllük ve Değirmenyeri köyleri arasındadır. İlkbaharda gölün suları azalmaya başlar ve gölün ortasında bir adacık oluşur. Yazın göl, tümüyle sazlık ve bataklık durumuna gelir. Romatizmalılar şifa bulmak için gölün bataklığına girerler. Gölden başka bir yararlanma şekli yoktur.

3.1.3.3. Barajlar

Altinyazı Barajı : Uzunköprü'nün Altinyazı ilçesinde kurulmuştur. Sulama ve taşkından korunma amacıyla kurulan baraj, toprak dolgu tipindedir. Yüksekliği, 23 m. ve sulama alanı 2.300 hektardır.

Kadıköy Barajı : Kadıköy sınırları içinde kurulmuş olan toprak dolgu tipindeki baraj, 4.000 hektar alanı sular. Barajın oylumu ise 41.600.000 m³'tür.

Alıç Regülatörü : Basamak Deresi üzerinde kurulmuş yaklaşık 9 m. yüksekliğinde 900 m. uzunluğunda olan regülatörün topladığı sular, 12 km'lik kanalla Altinyazı Barajı'na aktarılmaktadır.

Sultanköy Barajı : İpsala sınırları içinde olup, sulama amacıyla yapılmıştır. Yüksekliği 26.9 m, yüzölçümü ise 390 ha. dır.

Süloğlu Barajı : Süloğlu Deresi üzerinde sulama, taşkın koruma ve içme suyu amacıyla yapılmıştır. Yüksekliği 50 m, yüzölçümü ise 380 ha. dır. 3.500 ha. alanı sulamaktadır.

3.1.3.3.Deniz

Edirne ilinin Saroz Körfezine kıyısı bulunmaktadır. Kıyı şeridi Enez ve Keşan ilçeleri dahilinde yer almaktadır. Saroz Körfezi, deniz dibi akıntıları ile kendi kendini temizleyen ve Dünyada benzeri çok az bulunan bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle deniz suyu sürekli temiz bir durumdadır. Son yıllarda Trakya halkının ve İstanbul'dan gelen yerli turistlerin tatil yeri durumundadır. Enez, Erikli, İbrice gibi sahilleri yaz turizmi için ideal yerleşim birimleridir.

Enez Balıkçı Barınağı Teknik ve Fiziki şartlar itibari ile Liman vasfındadır. Liman statüsüne kavuşturularak bir kısım Yat Limanı ve Yat Kışlama ve Çekerek yeri olarak hizmete açılması (10 km. uzaklıktaki Yunanistan Dedeoğaç Limanında 300 civarında yat kışlamaktadır) bölgeye ekonomik katkı ve ülkeye döviz kazandıracaktır.

Meriç nehrinin getirdiği tuzlar ve bununla beslenen planktonik potansiyel yaşam, saroz körfezindeki su ürünlerini zenginleştirmektedir. Saroz Körfezinin kuzeyinde 40-50 kulaç derinlikteki dar şeritte Barbunya, Berlam, Kırilangıç, Mercan, Kupes, Sarpa, İzmarit gibi demersal ve semi pelajik balıkların avcılığı yapılır. Ayrıca bölge, Kolyoz, Sardalya gibi yerli, Uskumru ve Lüfer gibi bölge dışından gelen balıkların avlandığı bir yerdir. Burada İstavrit stokları gelişmemiş olmakla beraber, miktarları avlanabilir boyutlara ulaşmıştır.

112 milikarelik araştırma alanı içinde İstavrit stoğu yaklaşık 17.000 ton civarında olduğu tespit edilmiştir. Uskumru balığı sürülerinin 50-90 metre arasındaki 16-17 derece sıcaklıktaki sulara dağınık olarak yaşadıkları ve ortalama %0 37 tuzluluk içeren sulara buldukları izlenmiştir. Sarozun balıkçılık açısından diğer bir önemi ise Kılıç balıklarının yumurtlama ve gelişmesine uygun olmasından kaynaklanır. Özellikle Mayıs ve Haziran aylarında iyi bir Kılıç balığı avcılığı yapılır.

3.1.4. İklim

Marmara bölgesinin Trakya kesiminde yer alan Edirne ili soğuk yani karasal bir iklime sahiptir. Fakat bazı yıllarda ılık ve yağışlı bazen de tamimiyle Karadeniz iklimi hüküm sürmektedir. İlin yıllık sıcaklık ortalaması 13.5 derece ve ortalama yıllık yağış miktarı da 600 mm. civarındadır. Yılda ortalama olarak 20 gün karla örtülüdür. 60 Gün kadarda donlu gün görülür.

Ortalama rüzgar hızının 1,7 m/sn. olduğu kentte, egemen rüzgar, yıl içerisinde toplam 4 bin kez esen, kuzey rüzgarıdır. (Yıldız) Bunu kuzeybatı (yıldız-karayel) ve güneydoğu (Keşişleme) rüzgarları izler. Kentte en hızlı rüzgar, saniyede 28.9 m. hızla esen güney rüzgarıdır.

Mahalli en yüksek basınç 1931-1965 yılları arasında yapılan rasatlara göre 1038,1, en düşük basınç ise 979,9 olarak tespit olunmuştur. Nispi nem ise % 71 olarak tespit olunmuştur.

Ortalama buharlaşma miktarı 910 mm.; sisli günler sayısı da 27'dir. Güneşleme müddeti 6.5 saat, hakim rüzgar istikameti ise Kuzey yönüdür.

Edirne, hem Akdeniz ikliminin hem de Orta Avrupa'ya özgü kara ikliminin etkisi altında kalan bir geçiş bölgesidir. Bölge, Karadeniz, Ege ve Marmara denizlerinin de etkileriyle zaman zaman ve yer yer farklı iklim özellikleri gösterir. Kışlar, Akdeniz iklimi etkisini gösterdiği zamanlarda ılık ve yağışlı, kara iklimi etkisini gösterdiğinde de oldukça sert ve yağışlı geçmektedir. Yazlar sıcak ve kurak, bahar dönemi ise yağışlıdır.

İl'in bitkisel üretim açısından önem taşıyan Ergene Havzası'nda ise sert bir kara iklimi egemendir. Çevresi dağlarla sınırlı olan bu yörenin denizlerden gelen yumuşatıcı etkilere kapalı olması bu iklim yapısını ortaya çıkartmaktadır.

Edirne'de yıllık sıcaklık ortalaması, 13.5°C'dir. Bu değer komşu il merkezlerinden Çanakkale'de 14.6°C, Kırklareli'nde 13.0°C, Tekirdağ'da ise 13.7°C'dir. İl'de en sıcak aylar, Haziran, Temmuz, Ağustos en soğuk aylar ise Aralık ve Ocaktır. Yaz ayları ortalama sıcaklığı ise 23.4°C'dir.

Yağışların yıl içerisinde düzenli olarak dağıldığı Edirne'de, yıllık yağış miktarı ortalama 616,1 mm. dir. İl'e en çok yağış Kasım, Aralık ve Ocak aylarında düşmektedir. Turizm sezonu olan Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında ortalama 97.4 mm yağış düşmektedir.

Ortalama rüzgar hızının 2.9 m/sn. olduğu Edirne'de egemen rüzgar, yıl içerisinde toplam 4.018 kez esen kuzey rüzgarıdır. Bunu, kuzey-kuzeybatı ve güneydoğu rüzgarları izlemektedir. Edirne'de en hızlı rüzgar saniyede 28.9 m. hızla esen güney rüzgarıdır.

Tablo 3:Edirne İlinde Yıllara göre yağış durumu (mm) (2004)

AYLAR	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
OCAK	151.6	23.4	23.2	31.9	63.2	32.3	46,0	25,0	126,1	61,2
ŞUBAT	31.6	121.0	23.1	75.0	70.3	27.2	23.7	18,8	41,2	9,4
MART	81.7	52.9	52.0	79.4	74.0	36.4	26.6	98,6	13,6	34,1
NİSAN	47.9	75.0	64.3	27.8	30.1	60.9	57.7	30,3	55,1	14,6
MAYIS	118.0	32.3	35.5	170.5	78.0	52.6	25.8	15,9	79,8	59,6
HAZİRAN	32.6	1.4	26.9	14.3	35.3	16.7	16.7	26,2	5,2	95,2
TEMMUZ	65.4	0.0	32.8	48.5	105.6	0.8	28.7	33,9	44,8	34,1
AĞUSTOS	42.4	38.1	78.7	0	60.2	30.5	9.4	12,8	13,4	25,1
EYLÜL	33.2	65.2	2.7	133.8	6.4	42	62.2	118,9	24,5	0,5
EKİM	23.8	7.3	72.5	108.7	6.8	35.7	48,0	73,8	105,7	5,2
KASIM	94.5	129.1	74.7	148.0	45.7	61.8	62.3	113,4	8,7	27,8
ARALIK	61.8	94.6	133	96.2	60.5	22.1	103.3	51,8	49,4	107,1
TOPLAM	784.5	640.3	619.4	933.1	636.1	377	510.4	619,1	567,5	473,9

Kaynak : Edirne Meteoroloji İl Müdürlüğü (2004)

3.1.5.Doğal Bitki Örtüsü

Bitki örtüsünü, Meriç havzası bakımından ele alırsak, bitki örtüsü havzanın iklim, toprak ve rölyef gibi çevre şartlarına uymaktadır.

Havzanın yağış alma miktarı, kış aylarında fazlaşır, yaz aylarında ise azalır. Bu suretle, tabii bitkilerin gelişim devrelerinin ilk aylardaki su noksanlığını, kış aylarında toprakta birikmiş bulunan nemden karşılanmaktadır. Havzada nisbi nem oldukça yüksektir. Bu durum havza bitki örtüsü üzerinde olumlu bir etki yapmaktadır.

Istiranca dağlık kütlesinin güney yamaçlarında, kuru ormanların meşe ve gürgen ağacı toplulukları; Kuru dağlarının kuzey yamaçlarında ise yine kuru ormanların meşe ve çam ağacı toplulukları yer almaktadır. Her iki dağlık arazinin çevresindeki platolarda da dağlık meşe toplulukları vardır. Az olarak da gürgen topluluklarına rastlanır. Bu ormanların Belgrat ormanlarından farkı *Fagus Orientalis*'in eksikliğidir. Burası nemoral kademedir ve deniz kenarında dar bir şerit içinde bulunan Akdeniz vejeterasyonuna inkılap eder.

Ergene havzası kuzey ve güneyden oldukça yüksek dağlarla çevrili bulunduğundan, etrafındaki arazilere göre daha az yağış almaktadır. Sırtlar ve yüksekçe tepelerin tahrip görmeyen kesimleri meşelerle kaplıdır.

Diğer ormanlar dışında Karaağaç bölgesini de ele aldığımızda, şehrin temiz bölgelerinden biri olduğunu görmekteyiz. Oksijen üreten bir alan doğal yaşamın tam anlamıyla hüküm sürdüğü bir kesimdir. Gözlemler sonucu görülen bostan ve bahçe ziraatları da bu yörenin ekolojik yapısını bozmamakta şehrin taze sebze ve meyve alanları olarak da sayılabilmektedir. Yörenin bu kesiminde bulunan asırlık çınar ağaçlarının yaz aylarında gölgelik yaptığı, gürültüyü yaydığı, yağmuru toprak üzerine dengeli düşürdüğü de açıkça görülür. Yörenin bu kesiminde daha çok geniş yapraklı ağaçlar, seyrek olarak da iğne yapraklara rastlanmaktadır. Edirne ilinin toplam orman varlığı 104.228 ha. olup tüm arazi varlığı içindeki orana % 16,60 'tır.

3.1.6.Toprak Özellikleri

Topraklar iklim, bitki örtüsü, ana materyal ve topoğrafyaya bağlı olarak farklılık göstermektedir. Edirne ili arazisinde altı büyük toprak grubu bulunmaktadır.

3.1.6.1.Alüvyal Topraklar

Tarımsal etkinlikler açısından çok önemli olan alüvyal topraklar, taşınmış verimli topraklardır. Akarsuların getirdiği ince malzeme, vadi tabanlarının genişlediği alanlarda alüvyal toprakları oluşturmaktadır. Bu topraklar, bitki besin maddeleri yönünden oldukça zengindir. Genellikle kum ve milden oluştuğu için kolay işlenebilen alüvyal topraklar Edirne ilinde daha çok Meriç Nehri boyunca uzanmaktadır ve 87.863 hektar alanı kaplamaktadır.

3.1.6.2.Hidromorfik Alüvyal Topraklar

Alüvyal toprakların fena drenajlı kısımlarında bulunan bu topraklar şimdiki halleriyle tarıma uygun değildirler. Bu toprakların bazıları yılın büyük bir bölümünde yüzeyde veya yüzeye yakın taban suyuna sahiptir. Toprakların bir kısmı ise taşkınları maruzdur. Topoğrafya düz veya içbükeydir. Hidromorfik alüvyal topraklar Edirne'de daha çok Alüvyal toprakların fena drenajlı kısımlarında bulunmakta olup toplam miktarları 18.828 hektardır.

3.1.6.3.Kahverengi Orman Toprakları

Kahverengi orman toprakları kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. Gözenekli veya granöler bir yapıya sahiptir. Bu toprak grubu genellikle geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşur. Drenajları iyi olan bu topraklar çoğunlukla orman veya otlak olarak kullanılırlar. Tarıma alınmış alanların verimleri iyidir. Kahverengi orman toprakları Edirne'de orta ve dik eğimlerde bulunmakta olup toplam miktarları 12.552 hektardır. Bu razilerin % 38,3'ü işlemeli tarıma uygun II., III., ve IV. Sınıf arazilerde oluşmaktadır.

3.1.6.4.Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları

Kireçsiz kahverengi orman toprakları genellikle yaprağını döken orman örtüsü altında oluşur. Bu grup topraklar Edirne'de dik ve çok dik eğimlerde bulunmakta olup derinlikleri sığ

ve çok sığdır. Toplam miktarları 200.830 hektardır. Bu toprakların %41,8'i işlemeli tarıma uygun I., II., III., ve IV. Sınıf arazilerde oluşmaktadır.

3.1.6.5.Kireçsiz Kahverengi Toprakları

Kireçsiz kahverengi topraklar asit ana madde üzerinde olduğu kadar kireç taşı üzerinde de oluşabilir. Doğal bitki örtüsü çalı ve otlar ile yaprağını döken ormandır. Doğal drenajları iyidir. Kireçsiz kahverengi topraklar Edirne'de genellikle dik ve çok dik eğimlerde yer alıp derinlikleri sığ ve çok sığdır. Toplam miktarları 201.100 hektardır. Bu toprakların %82,6'sı işlemeli tarıma uygun olan I., II., III. Ve IV. Sınıf arazilerden oluşmaktadır.

3.1.6.6.Vertisoller

Bu topraklar kurak mevsiminde büzülen, yağışlı mevsimlerde genişleyen koyu renkli ve çok killi topraklardır. Vertisollerin işlenme periyotları çok kısadır. Geçirgenlikleri düşüktür. Çatlamalar sırasında ince kökler kırılır ve ürün zarar görür. Sulama yapılsa bile yetiştirilen ürünlerin sayısı sınırlıdır. Eğimli arazilerde erozyon tehlikesi her zaman mevcuttur. Arazi drenajı hemen hemen imkansızdır. Üzerlerindeki doğal bitki örtüsü çoğunlukla kısa otlar ve az olarak ta karışık orman fundalıktır. Yetiştirilen ürünler daha çok Buğday ve Ayçiçeğidir. Bu topraklar üzerinde az miktarda bağ ve bahçede bulunmaktadır. Vertisoller Edirne'de Merkez İlçe, Havsa, Uzunköprü ve İpsala İlçelerinde yaygındır. Toplam miktarları 100.415 hektardır. %93,8'i işlemeli tarıma uygun I., II. Ve III. Sınıf arazilerden oluşmaktadır.

3.1.7.Agro Ekolojik Alt Bölgeler

Agro ekolojik bölgelendirme, iklim, arazi formu, toprak yapısı, verim, arazinin çevresel özellikleri, sosyo ekonomik yapı gibi ilin, benzer özelliklere sahip alt alanlara bölünmesini ifade eder. Bu durum dikkate alınarak Edirne İli 4 alt bölgeye ayrılmıştır.

I. Alt Bölge: Lalapaşa ve Süloğlu İlçeleri ; bu alt bölge ilin yıllık yağış ortalamasının oldukça altındadır (314,1 mm). Arazi varlığının %25'i Çayır-mera alanı olup diğer alt bölgelere oranla oldukça yüksektir. Bu alt bölgede sulu tarım yok denecek kadar azdır (Örnek; Çeltik ekim alanı hiç yok). Istranca dağlarının uzantısı bu bölgededir, yüksek platolar mevcuttur.

II. Alt Bölge: Merkez, Havsa ve Uzunköprü İlçeleri ; bu alt bölgenin tamamen yakını ovalık verimli topraklara sahiptir. Sulu tarım yapılmaktadır, özellikle sebzeçilik ve meyvecilik bu alt bölgede yaygındır (Örnek; Çeltik üretiminin %26,21'i bu alt bölgededir). Ergene ve Meriç ırmakları bu alt bölgede önemli bir alan kaplamaktadır.

III. Alt Bölge: İpsala ve Meriç İlçeleri ; bu alt bölge oldukça verimli toprakları içeren ovalık bir yapıya sahiptir. Sulu tarım oldukça gelişmiştir. Bu bölgedeki çeltik üretimi il genelinin %65,95'ini oluşturduğu gibi Türkiye çeltik üretiminin de %35'e yakın bir kısmını oluşturmaktadır. DSİ ve KHGM'lün bu bölgede önemli sulama projeleri mevcuttur.

IV. Alt Bölge: Enez ve Keşan İlçeleri ; bu alt bölgenin en önemli ayırt edici özelliği, alt bölgede yer alan her iki ilçenin de Ege denizine kıyısı olmasıdır. Ayrıca arazi varlığının %40,06'sı ormanlık alandır. Bu alt bölgede sebzeçilik te oldukça iyi bir durumdadır.

3.1.8.İl Arazisinin Niteliklerine Göre Dağılımı

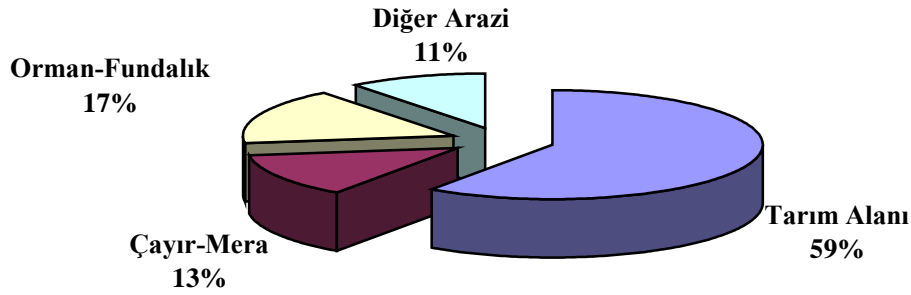
İldeki tarım alanı ve çayır mera arazilerinin toplamı olan 461.541 hektar tarımsal arazinin 365.976 hektarı tarla alanı olup toplam tarımsal alanın %79'unu, 81.279 hektarı çayır-mera olup toplam tarım alanının % 18'ni ve 14.286 hektarı sebze, meyve ve bağ alanı olup bu da toplam tarım alanının % 3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 4:Türkiye'nin ve Edirne İlinin Alt Bölgeler Üzerinden Arazilerinin Dağılımı (Ha.) (2004)

İLÇESİ	Tarım Alanı	Çayır-mera	Orman Alan	Tarım Dışı	TOPLAM
I.Alt Bölge	42.148	20.110	16.100	1.994	80.352
II.Alt Bölge	191.663	33.190	17.059	37.501	279.413
III.Alt Bölge	75.834	14.480	8.170	12.346	110.830
IV.Alt Bölge	70.617	13.499	62.899	9.985	157.000
Edirne	380.262	81.279	104.228	61.826	627.595
Edirne/TR(%)	1,41	0,39	0,50	0,60	0,80
TÜRKİYE*	26.968.000	20.500.000	20.703.000	10.184.700	78.355.700

Kaynak:Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 1:Edirne İli Arazi Dağılımı (%) (2004)

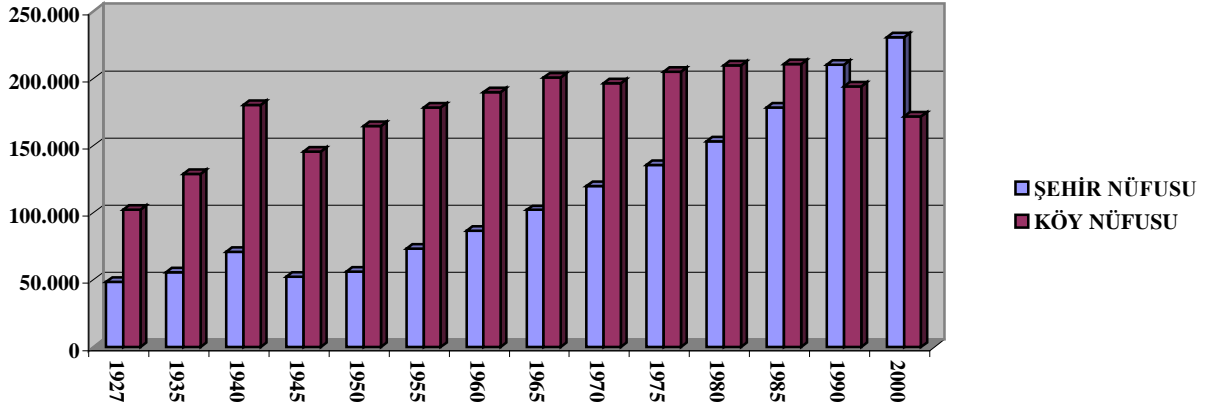

3.2.SOSYO - EKONOMİK YAPI

3.2.1.Nüfus

Edirne 2000 nüfus sayımına göre (140 830) nüfusu ile Trakya'nın İstanbul'dan sonra ikinci büyük kentidir. İlin toplam nüfusu ise (402 606) dir. Nüfus yoğunluğu 64,15 kişi/km² dir. Kent nüfusunun gösterdiği seyir, Edirne'nin tarihsel, sosyal, siyasal ve ekonomik alanlarda yaşadığı gelişmelere sıkı sıkıya bağlıdır. Osmanlı Döneminde başkent iken imparatorluğun en büyük kenti olan Edirne'de nüfus hareketleri düzensiz bir seyir takip etmiştir.

Grafik 2: Sayım Yıllarına Göre Şehir ve Köy Nüfusları

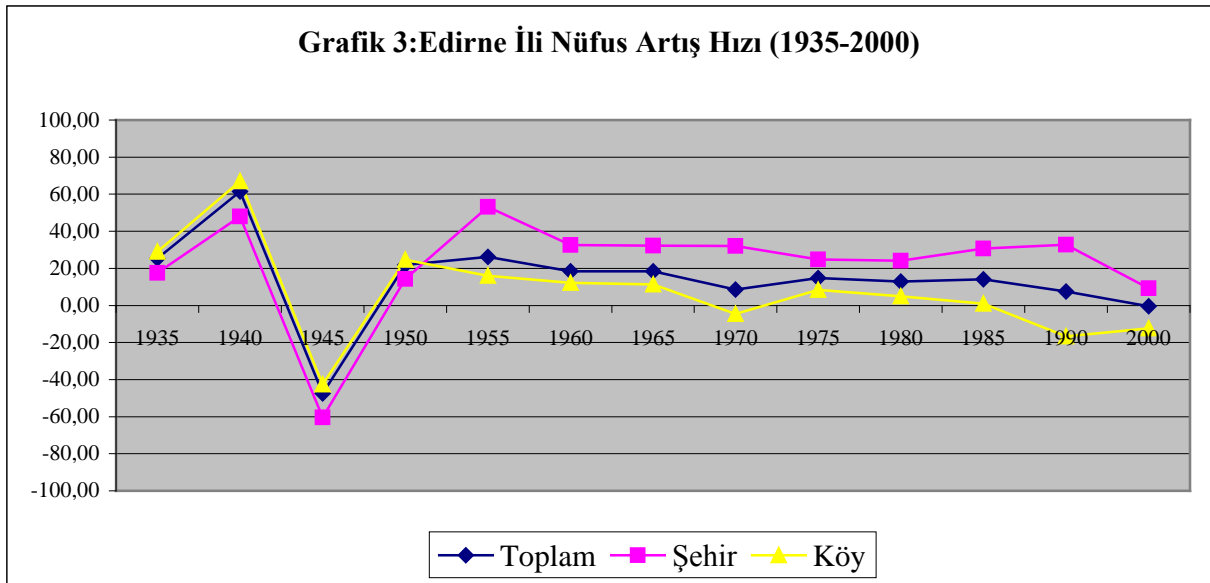
Grafik 2’de yıllara göre köy ve şehir nüfuslarının durumu gözükmetedir. 1950’li 1960’lı yıllarda köy nüfusu şehir nüfusunun iki katından fazla iken, 1965 yılından sonar köy nüfusu şehirlere doğru kaymaya başlamıştır. 1990 yılında ise şehir nüfusu köy nüfusunu geçmiştir. Bu da tarımla uğraşan kesimin gelir düşüklüğünden dolayı yeni iş imkanları için şehir merkezlerine göç ettiğini göstermektedir.

1927-2000 döneminde Edirne ilinin nüfus artışı incelendiğinde, dört farklı dönem gözlenmiştir. 1927-1940 döneminde nüfus artmış, 1940-1945 döneminde azalmış, 1945-1990 döneminde yeniden artmış ve 1990 yılından sonra tekrar azalma eğilimine girmiştir. Edirne ilinde en yüksek yıllık nüfus artış hızı % 61.5 ile 1935-1940 döneminde ve en düşük yıllık nüfus artış hızı % -47.5 ile 1940-1945 döneminde gerçekleşmiştir.

1927 yılında Edirne ili ülke nüfusu içinde % 1.1’lik bir paya sahip iken 2000 yılında yaklaşık % 1’den daha az bir paya sahiptir. Bu da, Edirne ilinin nüfus artış hızının ülke ortalamasından daha düşük olduğunu göstermektedir.

Son 73 yılda Türkiye’nin nüfusu yaklaşık beş kat artış göstermiştir. Aynı dönemde, Edirne ilinin nüfusu yaklaşık 2.7 kat artış göstermiş ve 2000 yılında 402 606’ya yükselmiştir.

Grafik 3: Edirne İli Nüfus Artış Hızı (1935-2000)

Edirne ilinin 2000 yılındaki nüfusu 402.606, 1990-2000 dönemindeki yıllık nüfus artış hızı % -0.49'dur. İl'e bağlı bulunan 8 ilçeden Keşan ilçesi 77 637 nüfusu ile en fazla nüfusa, Lalapaşa ilçesi ise 10 154 nüfusu ile en az nüfusa sahip olan ilçedir. İlin yıllık nüfus artış hızı en yüksek olan ilçesi % 8.8 ile Keşan iken, en az olan ilçesi % 0.7 ile Meriç'tir.

Edirne il merkezinin şehir nüfusu artış hızı % 15.3'tür. Edirne iline bağlı ilçelerin şehir nüfusları incelendiğinde, şehir nüfusu en fazla olan ilçenin Keşan ilçesi, en az olan ilçenin ise Lalapaşa ilçesi olduğu görülmektedir. Şehir nüfus artışının en fazla olduğu ilçe % 59.8 ile Lalapaşa ilçesi, en az olduğu ilçe % -13.4 ile Havsa ilçesidir. Edirne iline bağlı bulunan tüm bucak ve köylerin yıllık nüfus artış hızı % -12.3'tür.

İlde bulunan toplam 265 köyden 144'ünün nüfusu 500'ün altında olup, köylerin % 54'ü düşük bir nüfusa sahiptir.İlin yüzölçümü 6 276 km² ile Türkiye'nin yaklaşık % 0.80'nini oluşturmaktadır. Edirne'de kilometrekareye düşen kişi sayısı 1927 yılında yaklaşık 20 kişi iken, 2000 yılında 66 kişiye yükselmiştir. Nüfus yoğunluğu olarak bir kilometrekareye düşen kişi sayısı, il genelinde 66 ve il merkezinde 170 iken, ilçelere göre 22 ile 66 kişi arasında değişmektedir. Yüzölçümü büyüklüğüne göre ilk sırada yer alan Uzunköprü ilçesinde nüfus yoğunluğu 61, yüzölçümü en küçük olan Süloğlu ilçesinde nüfus yoğunluğu 35 kişidir.

Edirne ilinin ortalama hane halkı büyüklüğü azalmaktadır. 1995 yılında ilin ortalama hane halkı büyüklüğü yaklaşık 6 kişi iken, 2000 yılında 3.7 kişiye düşmüştür.1985-1990 yılları arasında Net Göç Hızı; Marmara Bölgesinde binde 69 iken, Edirne'de % -20'dir. Bu göstergeler Marmara Bölgesinin diğer illerden net göç aldığını, Edirne ilinin ise net göç verdiğini ifade eder.

2000 Yılı Genel Nüfus Sayımına göre, Edirne ili nüfusunun yaklaşık % 74'ünü Edirne doğumlular oluşturmaktadır. Edirne doğumlu olmayan nüfus içinde ilk sırayı İstanbul, ikinci sırayı Kırklareli doğumlular almaktadır. 1935 yılında Edirne ilindeki nüfusun % 61.7'si bu ilde doğmuştur. 1945-1970 yılları arasında genel olarak % 70'in üzerinde olan Edirne ilinde doğanların oranı, 1975 yılında % 84.8 ile en yüksek değerini almıştır. Edirne ilinde doğanların oranı 1975 yılından sonra sürekli bir azalma göstermiştir. 2000 yılında Edirne nüfusunun % 74'ü bu ilde doğan kişilerden oluşmaktadır.

Edirne ili dışındaki illerde doğanlar içinde en yüksek paya İstanbul ili doğumlular sahiptir. 2000 yılında Edirne ilindeki nüfusun % 2.8'i İstanbul ilinde doğmuş kişilerden oluşmaktadır. Bunun yanında, Kırklareli, Tekirdağ ve Ordu doğumlu olanlar da önemli bir paya sahiptir. 1927 yılında Edirne ilinde % 32.15 olan şehirde yaşayan nüfusun payı 1950 yılına kadar sürekli bir azalma göstermiş, bu yıldan sonra artma eğilimine girmiştir. Edirne ilinde 1990 yılından sonra nüfusun çoğunluğunun şehirde yaşadığı bir dönem başlamıştır. 2000 yılında şehir nüfusunun payı % 57.35'e yükselmiştir.

Tablo 5: Alt Bölgelere Göre Kentsel ve Kırsal Nüfus Oranları (2000)

Alt Bölgeler	Toplam	Kentsel Nüfus		Kırsal Nüfus	
		Şehir Nüfusu	Oran (%)	Köy Nüfusu	Oran (%)
I. Alt Bölge	22.081	8.818	39,93	13.263	60,07
II. Alt Bölge	238.343	163.541	68,62	74.802	31,38
III. Alt Bölge	52.616	11.853	22,53	40.763	77,47
IV. Alt Bölge	89.566	46.696	52,14	42.870	47,86
TOPLAM	402.606	230.908	57,35	171.698	42,65

Kaynak: DİE

Edirne ilinde 12 yaş ve daha yukarı nüfus içinde işgücüne katılma oranı yaklaşık % 61 olup, cinsiyet göre önemli farklılıklar göstermektedir. İşgücüne katılma oranı erkek nüfus için yaklaşık % 77, kadın nüfus için % 43'tür.

Edirne ilinde işgücüne katılma oranı 1980-2000 döneminde azalma eğilimi göstermiştir. Ancak işgücüne katılma oranında son 20 yıl içindeki azalma, kadın nüfus için erkek nüfustan daha fazla olarak gerçekleşmiştir. Erkek nüfusun işgücüne katılma oranı, kadın nüfusun işgücüne katılma oranından daha yüksektir.

Erkek nüfusun işgücüne katılma oranı köyde % 87 iken, il merkezinde % 72'dir. Erkek nüfusta Süloğlu ilçe merkezinde işgücüne katılım oranı % 94 ile en yüksek, Havsa ilçe merkezinde yaklaşık % 62 ile en düşük düzeydedir.

Kadınların 25 yaşından sonra işgücüne katılma oranının düşmesi sonucu cinsiyetler arasında işgücüne katılma oranındaki farklılık daha da artmaktadır. Kadınların evlendikten veya çocuk sahibi olduktan sonra işgücünden ayrılmaları bu durumun nedenlerinden biri olarak görülebilir. Kadınların işgücüne katılma oranı, 35 yaşından sonra tekrar artma eğilimi gösterip, 60 yaşından sonra azalma eğilimine girmektedir.

Edirne ilinde işgücüne dahil olmayan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfus içindeki oranı sürekli artmaktadır. 1980-2000 döneminde işgücüne dahil olmayan nüfusun yıllık artış hızı % 29.5'tir. Bu hız erkeklerde % 40, kadınlarda ise % 25'tir.

Edirne ilinde istihdam edilenlerin sayısında, yıllara göre artış ve azalışlar görülmektedir. 1980-2000 döneminde istihdam edilen nüfusun yıllık artış hızı % -0.2'dir. İstihdam edilen nüfusun artış hızı cinsiyete göre değişmektedir. İstihdam edilen erkek nüfusun yıllık artış hızı % 2.5, kadın nüfusun yıllık artış hızı ise % -5.3'tür.

1980-2000 döneminde istihdamın sektörel yapısında önemli değişimler olmuştur. Bu dönemde tarım sektöründe istihdam edilenlerin toplam istihdam içindeki oranı sürekli azalmaktadır.

1980-2000 döneminde istihdam edilenlerin sektörel dağılımı cinsiyete göre önemli farklılıklar göstermektedir. Her iki cinsiyette de tarım sektörünün payında sürekli bir azalma görülmektedir. 2000 yılında istihdam edilen kadınlar % 76.4 ile tarım sektöründe yoğun olarak çalışırken, erkekler % 48.4 ile hizmet sektöründe yoğun olarak çalışmaktadır.

1980-2000 döneminde istihdam edilenlerin yaptığı iş incelendiğinde, tarımsal iş yapanların oranında her iki cinsiyette de bir azalma görülürken, ilmi ve teknik elemanlar, ticaret, satış ve hizmet işlerinde çalışanların oranında her iki cinsiyette de önemli bir artış gözlenmektedir. 1980 yılında tarımsal iş yapanların oranı % 65.3 iken, 2000 yılında bu oran % 49.6'ya düşmüştür. Buna karşılık istihdam edilenlerin yaptığı işte en fazla artışın olduğu ilmi ve teknik elemanların oranı 1980 yılında % 3.4 iken, 2000 yılında % 6'ya yükselmiştir.

Edirne ilinde 1980-2000 döneminde ücretli veya işveren olarak çalışanların oranında artış görülmektedir. Bu durum her iki cinsiyette de görülmesine karşın ücretli olarak çalışan kadınların oranındaki artış erkeklere göre daha fazladır. Ücretsiz aile işçisi olarak çalışanların oranında her iki cinsiyette de azalma gözlenmiştir. Kendi hesabına çalışan kadın nüfusun oranında artış görülürken, erkek nüfusun oranında azalma gerçekleşmiştir.

İstihdam edilen kadın nüfusun ekonomik faaliyete göre dağılımı erkek nüfustan farklı bir yapı göstermektedir. İstihdamdaki kadın nüfusun yaklaşık % 76'sı tarım sektöründedir. Köyde istihdam edilen kadın nüfusun hemen hemen tamamı tarımda çalışırken, şehirde istihdam edilen kadın nüfusun çoğunluğu hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Tablo 6: İktisadi Faal Nüfusun Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı (2004)	
İktisadi Faaliyet Kolları	Sayısı
Tarım, avcılık, ormancılık ve balıkçılık	97.404
Madencilik ve taşocakçılığı	1.368
İmalat sanayi	15.976
Elektrik, gaz ve su	344
İnşaat	5.925
Toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller	169.539
Ulaştırma, haberleşme ve depolama	5.101
Mali kurumlar, sigorta, taşınmaz mallara ait işler ve kurumlar, yardımcı iş hizm.	4.071
Toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler	49.184
İyi tanımlanmamış faaliyetler	477
TOPLAM	196.389

Kaynak: DİE

3.2.2.Sağlık

Edirne’de 2’si özel toplam 10 hastanede 1.703 yatak mevcuttur. İl Merkezi’nde, Uzunköprü’de, Keşan’da, İpsala’da ve Enez’de Devlet Hastanesi bulunmaktadır. Bunların yanı sıra İl Merkezi’nde; Göğüs Hastalıkları Hastanesi, Tıp Fakültesi Hastanesi ve SSK Hastanesi (Selimiye Devlet Hastanesi) bulunmaktadır. Edirne İl’inde bulunan iki özel hastanenin biri il merkezinde diğeri ise Keşan’da bulunmaktadır. İl’de bulunan yataklı tedavi kurumlarındaki mevcut yatakların %2,5’lik bölümü özel hastanelerde geri kalanı ise kamu hastanelerindedir.

Tablo 7: Edirne İl’inde Sağlık Personeli Durumu (2004)								
Kurumun Adı	Uzman Dr.	Prt. Dr.	Diş Tab.	Eczacı	Hemşire	Ebe	Sağ.Me. T.Sağ.Me.	Diğer Personel
Tıp Fakültesi	197	333	-	1	169	3	61	208
Sağlık Müdürlüğü	126	131	19	1	316	376	217	255
SSK Hastanesi	25	7	4	2	55	16	24	62
Özel Hastaneler	13	2	1	-	13	3	2	36
Diğer Kamu Kuruluşları	1	16	1	-	11	-	11	7
Serbest Çalışanlar	24	3	72	127	24	1	17	-
TOPLAM	386	492	97	131	588	399	332	568

Kaynak: İl Sağlık Müdürlüğü (2004)

Edirne İl genelinde sağlık personeli olarak; 386 uzman doktor, 492 pratisyen doktor, 987 ebe ve hemşire, 332 sağlık memuru ve 97 diş tabibi bulunmaktadır.

2000 Yılı nüfus verilerine göre;
1 uzman hekime 1.043 kişi,

1 pratisyen hekime 818 kişi,
1 diş hekimine 4.150 kişi,
1 sağlık memuru + teknisyen sağlık memuruna 1.212 kişi,
1 ebe veya hemşireye 408 kişi,
düşmektedir.

3.2.3.Eğitim

İl genelinde okuma yazma bilenlerin oranı % 89 olup, cinsiyetler arasında önemli bir fark gözlenmektedir. Bu oran erkek nüfus için % 94 iken, kadın nüfus için % 83'tür. Edirne ili II. Alt Bölgede yer alan Merkez İlçede okuma yazma bilenlerin oranı % 93'tir. Okuma yazma oranı ilçe merkezlerine göre incelendiğinde en yüksek oranın % 92 ile I.Alt Bölgede yer alan Süloğlu ilçe merkezinde olduğu görülmektedir. Okuma yazma oranı Süloğlu ilçe merkezinde erkek nüfus için, % 94, kadın nüfus için % 85'tir. Bu ilçe merkezinden sonra I. Alt Bölgede yer alan Lalapaşa ve II. Alt Bölgede yer alan Havsa ilçe merkezleri % 90' ın üzerinde oran ile okuma yazma oranının en yüksek olduğu yerlerdir.

Köylerde okuma yazma oranı erkek nüfus için % 93, kadın nüfus için % 80'dir. 25 ve daha yukarı yaştaki nüfus içinde en az ortaokul mezunu olanların oranı, tüm yerleşim yerlerinde, erkek nüfusta kadın nüfustan oldukça yüksektir. En az ortaokul mezunu olanların oranı il merkezlerinde erkeklerde % 50 kadınlarda % 33, ilçe merkezlerinde erkeklerde % 37 kadınlarda % 22 düzeyinde iken, köylerde bu oran erkeklerde % 17 ve kadınlarda % 6'dır.

8 yıllık eğitimin (ilköğretim) tamamlanabileceği en küçük yaş 14'tür. Bu nedenle, en az ilköğretim mezunu olanların oranındaki değişim incelenirken 14 ve daha yukarı yaştaki nüfus dikkate alınmıştır. Edirne İlinde en az ilköğretim mezunu olanların oranı 1975-2000 döneminde her iki cinsiyet için de sürekli artış göstermiştir. En az ilköğretim mezunu olanların oranı 1975 yılında erkekler de % 12.3, kadınlarda ise % 6.6 iken, bu oran 2000 yılında erkeklerde % 40'a, kadınlarda ise %27.5'e yükselmiştir.

Eğitim düzeyindeki gelişim (eğitim çağını bitiren 25 ve daha yukarı yaştaki nüfus için), 1975-2000 döneminde 25 ve daha yukarı yaştaki nüfusun içinde ortaokul ve dengi, lise ve lise dengi ve yükseköğretim mezunlarının payı her iki cinsiyette de sürekli artış göstermektedir. Aynı dönemde ilkokul mezunu kadın nüfusun oranı sürekli olarak artarken, özellikle lise ve üniversite mezunu olan erkek nüfusu olanların oranındaki artış nedeniyle ilkokul mezunu olan erkek nüfusun oranı 1990 yılından sonra düşme eğilimine girmiştir. 1975 yılında 25 ve daha yukarı yaştaki erkeklerin % 45.4'ü, kadınların % 30.5'i ilkokul mezunu iken, 2000 yılında erkeklerin % 55.9'u , kadınları ise % 54.2'si ilkokul mezunudur.

Ortaokul ve ortaokul sonrası eğitim düzeylerinde bulunan kadın ve erkek oranları arasında önemli farklılıklar vardır. 2000 yılında ortaokul veya Lise mezunu olan erkeklerin oranı, kadınların oranından yaklaşık iki kat daha fazladır. Cinsiyetler arası eğitim düzeyindeki farklılık yükseköğretim mezunları içinde geçerlidir.

1975-2000 döneminde ilkokuldan sonraki eğitim düzeylerini bitiren nüfus oranında çok önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1975 yılında eğitim çağını tamamlayan erkeklerin yaklaşık % 9.2'si ilkokuldan sonraki eğitim düzeylerinden birini tamamlarken, 2000 yılında erkeklerin yaklaşık % 31.2' si ilkokuldan sonraki eğitim düzeylerinden birini tamamlamıştır. Kadınlarda da benzer bir gelişme yaşanmış 1975 yılında kadınların yaklaşık % 3.2'si, 2000 yılında ise % 17.7'si ilkokuldan sonraki eğitim düzeylerinden birini tamamlamıştır.

Eğitim düzeyinde özellikle lise ve yükseköğretim mezunlarında önemli gelişme olmuştur. 1975 yılında erkeklerin % 4.3'ü, kadınların %1,7'si lise mezunu iken, 2000 yılında erkeklerin % 13.6'sı, kadınların % 8.4'ülise mezunudur. Yükseköğretim mezunu olan nüfus oranı her iki cinsiyette de artış göstermekle birlikte erkek nüfustaki artış kadın nüfusundakinden daha fazladır. 1975 yılında erkeklerin % 1.7'si, kadınların %

0.3'üyükseköğretim mezunu iken, 2000 yılında bu eğitim düzeyinden mezun olan erkeklerin oranı % 8.3'e, kadınların oranı % 5'e yükselmiştir.

3.2.4. Kişi Başına Gelir

Edirne'de kişi başına düşen gelir 2000 verilerine göre sabit fiyatlarla 3613 \$'dır.

Yıllar	Cari Fiyatlarla			Sabit Fiyatlarla		
	Edirne'nin GSYİH Payı (%)	Gelişme hızı (%)		Edirne'nin GSYİH Payı (%)	Gelişme hızı (%)	
		Edirne	Türkiye		Edirne	Türkiye
1997	0.7	126.7	95.2	0.6	10.2	7.5
1998	0.8	109.2	81.1	0.6	17.0	3.1
1999	0.7	29.5	48.2	0.6	-9.5	-4.7
2000	0.7	61.2	60.9	0.6	11.7	7.4

Kaynak: DİE

Tablo 8' de görüldüğü gibi Edirne ilinin sabit fiyatlarla GSYİH gelişme hızı 1999 yılı hariç Türkiye'den daha fazla bir gelişim göstermiştir.

Yıllar	Edirne	Türkiye
1997	3.437	3.021
1998	4.253	3.176
1999	3.397	2.847
2000	3.613	2.941

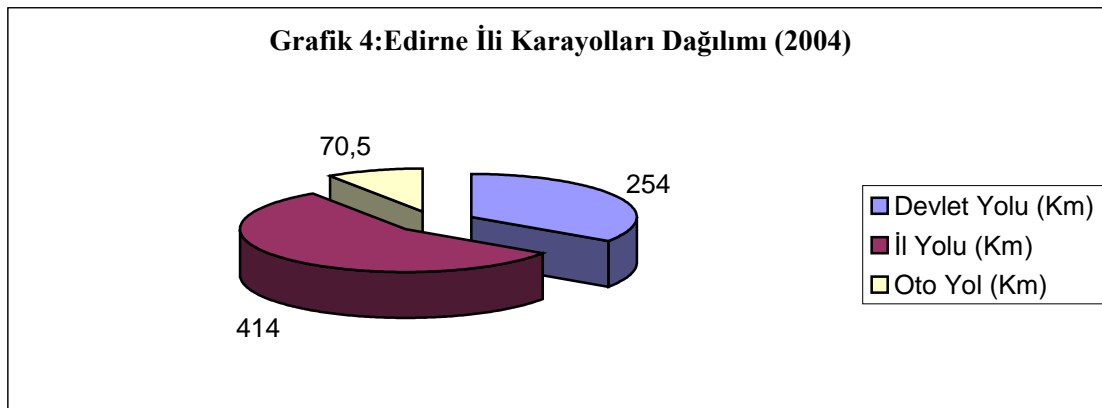
Kaynak: DİE

Edirne ili tablo 9' da görüldüğü gibi kişi başına düşen gelir olarak Türkiye ortalamasının üzerindedir.

3.2.5. Ulaşım

3.2.5.1. Karayolu

Edirne'de toplam karayolları uzunluğu 738,5 km. olup karayollarınının 254 km.'si devlet yolu 414 km.' si İl yolu, 70,5 km.'si ise otoyol şeklindedir.

Köy Yolları	Köy Sayısı	Ünite Sayısı	Toplam (km.)
Asfalt	175	-	909
Stabilize	23	-	847
Yeni Yol (Tesviye)	-	-	97
Ham Yol (Yap. Düş.)	-	-	0
TOPLAM	198	-	1.853

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

3.2.5.2.Demiryolu

Demiryolu taşımacılığı 2. önemli ulaşım sistemidir. Demiryolunun il sınırları içinde iki ayrı yol izler. Birinci yol Edirne Merkez ilçeden geçerek Kapıkule sınır kapısından yurt dışına çıkmaktadır, bu demiryolunun uzunluğu 63 km. dir. İzlediği ikinci yol ise Uzunköprü ilçesine kadar ulaşmaktadır, bu demiryolunun uzunluğu 26 km. dir.. Demiryolu daha çok askeri ve ticari nakliye amaçlı kullanılmaktadır.

3.2.5.4.Gümrük Kapıları

Edirne; dördü karayolu, ikisi demiryolu olmak üzere toplam beş sınır kapısı ile Bulgaristan ve Yunanistan üzerinden Avrupa'ya bağlanmaktadır. Karayolu ile ulaşım sağlanan gümrük kapıları: Kapıkule, Pazarkule, İpsala ve 2005 yılı başında hizmete giren Hamzabeyli gümrük kapılarıdır. Demiryolu ile ulaşım sağlanan gümrük kapıları: Kapıkule ve Uzunköprü gümrük kapılarıdır.

İlde bulunan gümrük kapılarından; 2002 yılında 2.162.901 yolcu giriş, 2.026.295 yolcu çıkış yapmıştır. 2003 yılında ise 2.612.197 yolcu giriş, 2.511.305 yolcu çıkış yapmıştır. 2003 yılında; bir önceki yıla göre giriş yapan yolcu sayısında % 17,2 , çıkış yapan yolcu sayısında ise % 19,5 artış görülmektedir.

İlde bulunan gümrük kapılarından; 2002 yılında 625.646 araç giriş, 601.629 araç çıkış yapmıştır. 2004 yılında ise 643.021 araç giriş, 567.863 araç çıkış yapmıştır. 2002 ile 2004 yılları arası geçen dönemde giriş yapan araç sayısında % 2,8 artış olmasına karşın, çıkış yapan araç sayısında ise % 5,7 azalma görülmektedir.

3.2.6.Köy İçme Suyu

Edirne'de İçme suyu ve kanalizasyon sistemlerinde çok önemli problemler bulunmamakta olup yeterli seviyededir.

Alt Bölgeler	İçmesuyu Durumu				Kanalizasyon	
	Sulu	Yetersiz	Şebekeli	Çeşmeli	Var	Yok
I. Alt Bölge	37	0	37	0	12	25
II. Alt Bölge	111	0	111	0	45	66
III. Alt Bölge	37	0	37	0	10	27
IV. Alt Bölge	61	2	63	0	10	53
TOPLAM	246	2	248	0	77	171

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Tablo 11'de alt bölgelerin içme suyu ve kanalizasyon durumu görülmektedir. Tüm alt bölgelerde nüfusa orantılı olarak yeterlilik gözükmemektedir.

3.3 TARIMSAL ÜRETİM SİSTEMİ

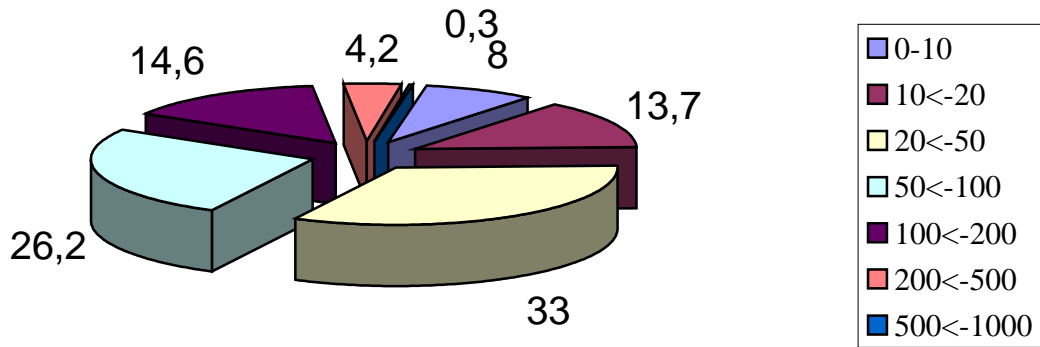
Edirne’de 42.292 adet hane halkı mevcuttur. Tarımsal faaliyette bulunan hane sayısı 39.707 adet olup %93,9 gibi büyük bir orana sahiptir. Tarımsal faaliyette bulunan hanelerin %55,2’i (23.331 adet) bitkisel üretim+hayvancılık, %37,2’si (15.747 adet) yalnızca bitkisel üretim ve %1,5’i (629 adet) yalnızca hayvancılık faaliyetinde bulunmaktadır. 2.585 hane ise tarımsal faaliyette bulunmamaktadır ve oranı %6,1 dir.

Tablo 12: Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Tarımsal Üretim Sistemi

Arazi Büyüklüğü (Da.)	(%)	I. Alt Bölge (adet)	II. Alt Bölge (adet)	III. Alt Bölge (adet)	IV. Alt Bölge (adet)	TOPLAM (adet)
0-10	8,0	123	1.160	1.458	369	3.110
10<-20	13,7	307	2.268	1.956	825	5.356
20<-50	33,0	827	5.655	4.004	2.424	12.910
50<-100	26,2	1.140	4.878	1.981	2.247	10.246
100<-200	14,6	990	2.972	732	1.023	5.717
200<-500	4,2	298	986	199	160	1.643
500<-1000	0,3	4	59	22	6	91
1000<-2000	0	--	1	3	--	4
2000<	0	1	--	--	--	1
TOPLAM	100,0	3.690	17.979	10.355	7.054	39.078

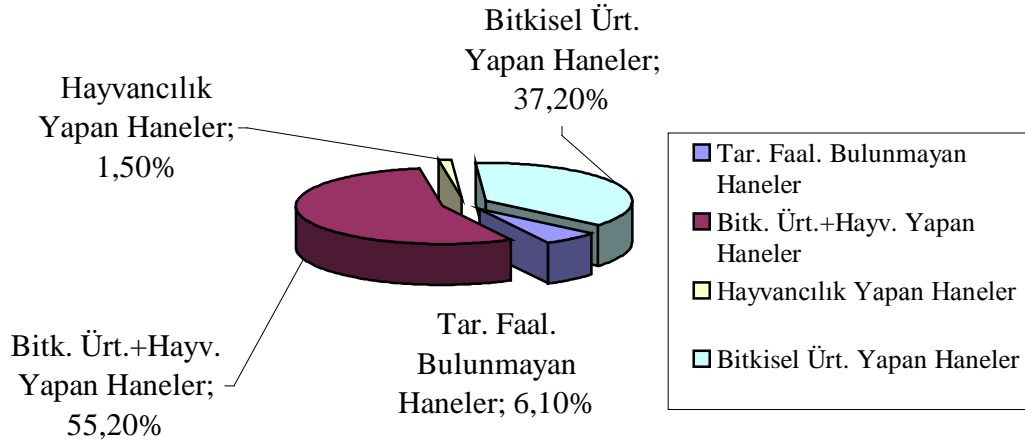
Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 5:Edirne İli Arazi Büyüklük Gruplarının İşletmelere Oranı

Grafik 5’te görüldüğü gibi Edirne İlinde tarımsal faaliyet gösteren işletmelerin büyük bir oranı küçük tarım işletmeleri şeklindedir. 0-10 da. Arası işletmeler %8’i, 10<-20 da. Arasındaki işletmeler %13,7’yi, 20<-50 da. Arasındaki işletmeler %33’ü, 50<-100 da. Arasındaki işletmeler %26,2’yi, 100<-200 da. Arasındaki işletmeler %14,6’yı, 200<-500 da. Arasındaki işletmeler %4,2’yi, 500<-1000 da. Arasındaki işletmeler %0,3’ü oluşturmaktadır.

Grafik 6:Edirne İlinde Tarımsal İşletmelerin Faaliyet Alanlarına Göre Dağılımı

Tablo 13: Edirne İlinde Tarım Alet Makine Varlığı (2004)

Alt Bölgeler	Traktör Sayısı	Tarım Alanı	Traktör Başına Düşen Tarım Alanı (Ha.)	Tarım Alanı Dağılımı (%)
I. Alt Bölge	2.394	42.148	17.6	11
II. Alt Bölge	10.867	191.663	17.6	50
III. Alt Bölge	6.410	75.834	11.8	20
IV. Alt Bölge	3.637	70.617	19.4	19
TOPLAM	23.308	380.262	16,3	100

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

2004 yılı sonu itibariyle ilimiz tarım alanlarının %11'ini I. Alt Bölge, %50'sini II. Alt Bölge, %20'sini III. Alt Bölge ve %19'unu IV. Alt Bölge oluşturmaktadır. Traktör başına tarım alanı ise I. Alt Bölgede 17,6 Ha., II. Alt Bölgede 17,6 Ha., III. Alt Bölgede 11,8 Ha., IV. Alt Bölgede 19,4 Ha.dır. İlde mevcut traktör ve alet-ekipmanlar yeterli düzeydedir.

3.4.TARIMSAL PAZARLAMA SİSTEMLERİ

Ülkemizdeki ekolojik koşulların elverişliliği nedeniyle büyük bir tarımsal üretim potansiyeline sahip bulunmaktayız. Günümüzde hızla gelişen üretim teknolojilerinin kullanımı ile de tarımsal verim ve üretim miktarı artmaktadır. Üretim artmasındaki amaç, üreticinin daha fazla kazanç sağlaması, tüketiciye daha bol, kaliteli ve ucuz ürün sunulması ve sonuçta tarımın ekonomiye olan katkısının artırılmasıdır.

Ancak artan üretim organize bir pazarlama sistemi ile değerlendirilemediğinde bu amaca ulaşmak mümkün değildir. Tarımsal ürünlerin çabuk bozulabilir özellikte olması ve muhafazasının güçlüğü pazarlama faaliyetinin önemini arttırmaktadır.

Pazarlama alanındaki esas hizmetler toplama, işleme ve dağıtımdır. Yardımcı hizmetler ise dereceleme (standardizasyon ve kalite kontrol), paketleme (depolama), taşıma, risk taşıma, fiyatlandırma, finansman, muhasebe işleri, satış, reklam, pazar bilgileri toplama

ve yaymadır. Tarımsal ürünlerin pazarlanmasında yukarıda sayılan aşamaların her birinde önemli sorunlar bulunmaktadır.

Aşağıda il için tarımsal üretimde önemli yere sahip Ayçiçeği ve Ayçiçek yağı, Çeltik ve Pirinç Üretimi, Süt ve Süt Mamulleri, Buğday ve Un Sanayi'nin üretim ve pazarlama durumları detaylı bir şekilde incelenmektedir.

3.4.1. Ayçiçeği , Ayçiçek Yağı Üretimi ve Pazarlanması

3.4.1.1. Ayçiçeği Üretimi

Tablo 14: Edirne İli Yıllar İtibariyle Alt Bölgeler Bazında Ayçiçeği Ekim, Verim, Üretim Değerleri (1993-2004)						
Yılı		I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	Toplam
1993	Ekim (ha.)	9 212	66 500	17 000	26 972	119 684
	Verim (ha/kg)	1 169	1 193	1 047	1 244	1 182
	Üretim (ton)	10 775	79 400	17 800	33 563	141 538
1994	Ekim (ha.)	11 050	64 000	17 000	23 210	115 260
	Verim (ha/kg)	1 180	1 540	1 473	1 417	1 471
	Üretim (ton)	13 045	98 600	25 050	32 905	169 600
1995	Ekim (ha.)	9 500	72 300	21 000	23 662	126 462
	Verim (ha/kg)	1 833	2 029	1 528	1 661	1 863
	Üretim (ton)	17 422	146 755	32 100	39 326	235 603
1996	Ekim (ha.)	10 000	66 500	21 100	23 694	121 293
	Verim (ha/kg)	1 100	1 290	1 442	1 323	1 307
	Üretim (ton)	11 000	85 800	30 430	31 355	158 585
1997	Ekim (ha.)	10 000	69 130	20 700	22 686	122 516
	Verim (ha/kg)	2 160	2 017	1 500	1 964	1 932
	Üretim (ton)	21 600	139 474	31 050	44 572	236 696
1998	Ekim (ha.)	11 500	63 100	20 100	22 709	117 409
	Verim (ha/kg)	1 545	1 739	1 410	1 520	1 621
	Üretim (ton)	17 775	109 760	28 350	34 534	190 419
1999	Ekim (ha.)	12 850	86 100	22 128	23 437	144 515
	Verim (ha/kg)	1 740	1 802	1 500	1 235	1 658
	Üretim (ton)	22 365	155 154	33 192	28 968	239 679
2000	Ekim (ha.)	13 219	43 341	20 471	25 773	102 804
	Verim (ha/kg)	1 277	1 683	1 683	1 700	1 635
	Üretim (ton)	16 886	72 982	34 472	43 818	168 158
2001	Ekim (ha.)	11 500	50 088	20 070	27 776	109 434
	Verim (ha/kg)	882	1 166	1 612	1 855	1 393
	Üretim (ton)	10 150	58 446	32 371	51 552	152 519
2002	Ekim (ha.)	11 260	57 870	22 000	22 976	114 066
	Verim (ha/kg)	1 657	1 563	1 370	1 500	1 523
	Üretim (ton)	18 668	90 501	30 150	34 464	173 783
2003	Ekim (ha.)	12 134	57 918	20 357	18 205	108 614
	Verim (ha/kg)	1 425	1 710	1 450	1 750	1 643
	Üretim (ton)	16 405	100 068	27 607	34 408	178 488
2004	Ekim (ha.)	10 900	52 200	16 757	22 850	102 707
	Verim (ha/kg)	1 950	2 075	1 750	2 000	2 001
	Üretim (ton)	20 480	109 725	29 527	45 700	205 532

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Ülkemiz bitkisel yağ üretiminde ayçiçeği önemli yer tutmaktadır. Edirne’de de Ayçiçeği, ekim alanı olarak Buğdaydan sonra ikinci sırayı almaktadır.

Tohumlarında bulunan % 40-45 oranındaki yağ, yağ sanayiinin, çeşitli gıda sanayilerinin, kimya, kozmetik ve boya sanayilerinin ham maddesi olarak kullanılmaktadır. Yağı alındıktan sonra kalan küspesi % 40 protein içeriği ile yem sanayi için değerli bir kaynaktır. Ayrıca yem bitkisi olarak ta yetiştirilir, sap ve tabla artıkları kağıt ham maddesi ve tarlada çürütülmek suretiyle tabii gübre olarak kullanılır.

İlde üretilen ayçiçeğinin tamamı pazarlanmaktadır. İşletme içi tüketim söz konusu değildir. İlde ayçiçeğinin başlıca alıcısı Trakya Birlik ve bölgedeki yağ sanayicileridir. Ayçiçeği, ürünün kendi biyolojik yapısı ve alıcıların yani yağ sanayicilerinin ürüne olan talepleri açısından pazarlama sorunu bulunmayan bir üründür.

Edirne İli 2003 yılı itibariyle Ayçiçeği ekim alanı olarak Türkiye Ayçiçeği ekim alanının % 20’sini kaplamakta olup, üretim miktarı olarak ta % 22’sini oluşturmaktadır.

3.4.1.2. Ayçiçeği İthalat ve İhracatı

Ülkemizin yıllık ayçiçeği ihtiyacı yaklaşık 1.500.000 tondur. Bunun %60-65’i ülkemizde üretilirken %35-40’ı yurt dışından ithal edilmekte ve karşılığında 1999 yılı rakamlarıyla 119.484.888 USD döviz ödenmektedir. Tablo 15’de 1992-99 yılları arasında ayçiçeği ithalat ve ihracat miktarları gösterilmiştir.

Yıllar	İhracat		İthalat	
	Miktar (kg)	Değer - \$	Miktar (kg)	Değer- \$
1992	1.735.290	5.774.667	112.552.051	24.864.710
1993	2.015.807	5.051.329	66.069.284	19.148.764
1994	2.089.549	5.078.596	94.663.494	30.140.240
1995	1.317.737	3.027.490	357.034.935	120.406.256
1996	2.573.518	5.080.322	642.353.805	183.555.131
1997	2.338.249	8.538.054	564.609.090	141.455.845
1998	2.895.107	9.080.350	678.476.772	178.517.671
1999	3.272.000	8.041.791	483.890.000	119.484.888

Kaynak: DİE Yıllığı 2000

Ayçiçeği açığını kapatmak ve üretimini teşvik etmek amacıyla TKB’ca ayçiçeği üreticilerine destekleme primi uygulanmaktadır. Bu kapsamda 2000 yılında Kg başına 6 cent, 2001 yılında 75.000-TL destekleme primi verilmiştir. 2000 yılında ilde 13223 üretici

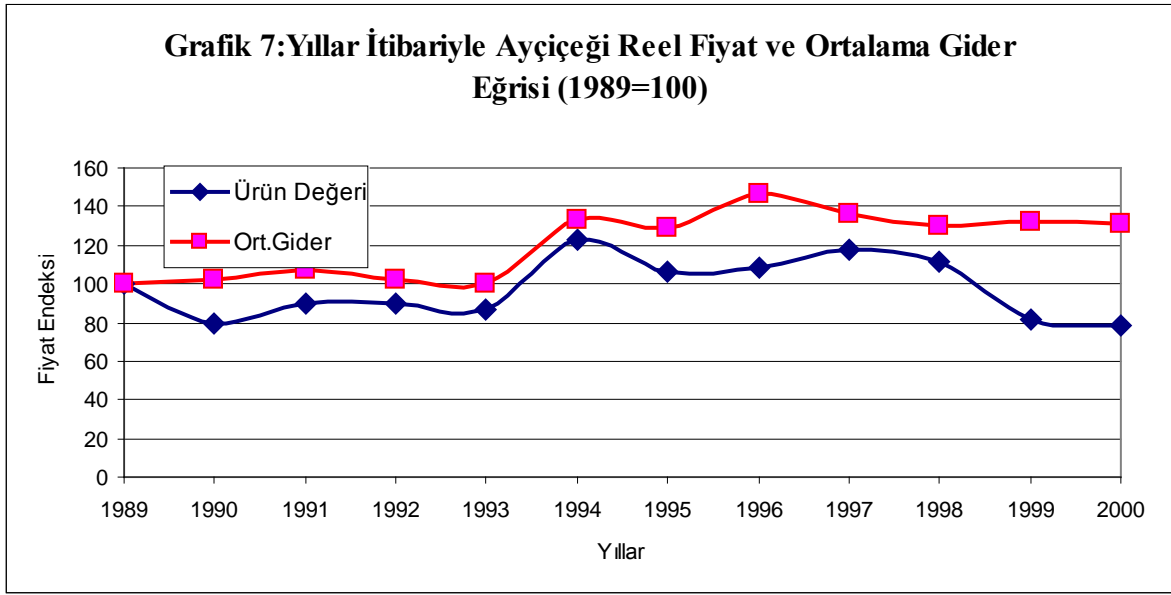
5.930.944,98 USD, 2001 yılında 12.541 üretici 6.028.579.500.000-TL destekleme primi almıştır.

3.4.1.3.Ayçiçek Yağ Sanayii

İldeki mevcut bitkisel yağ işletme sayısı 2000 yılı verilerine göre 8 adettir. Bu işletmelerin toplam kapasitesi 247.424 Ton/Yıl ve üretim miktarı 82.823 Ton/Yıl'dır.

3.4.1.4.Ayçiçeği Fiyatı

Ayçiçeği fiyatı Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi (Trakya Birlik) Birliği yönetimince belirlenmektedir. Grafik 7' de yıllar itibariyle ayçiçeği reel fiyatı ve ortalama reel gider gösterilmektedir.

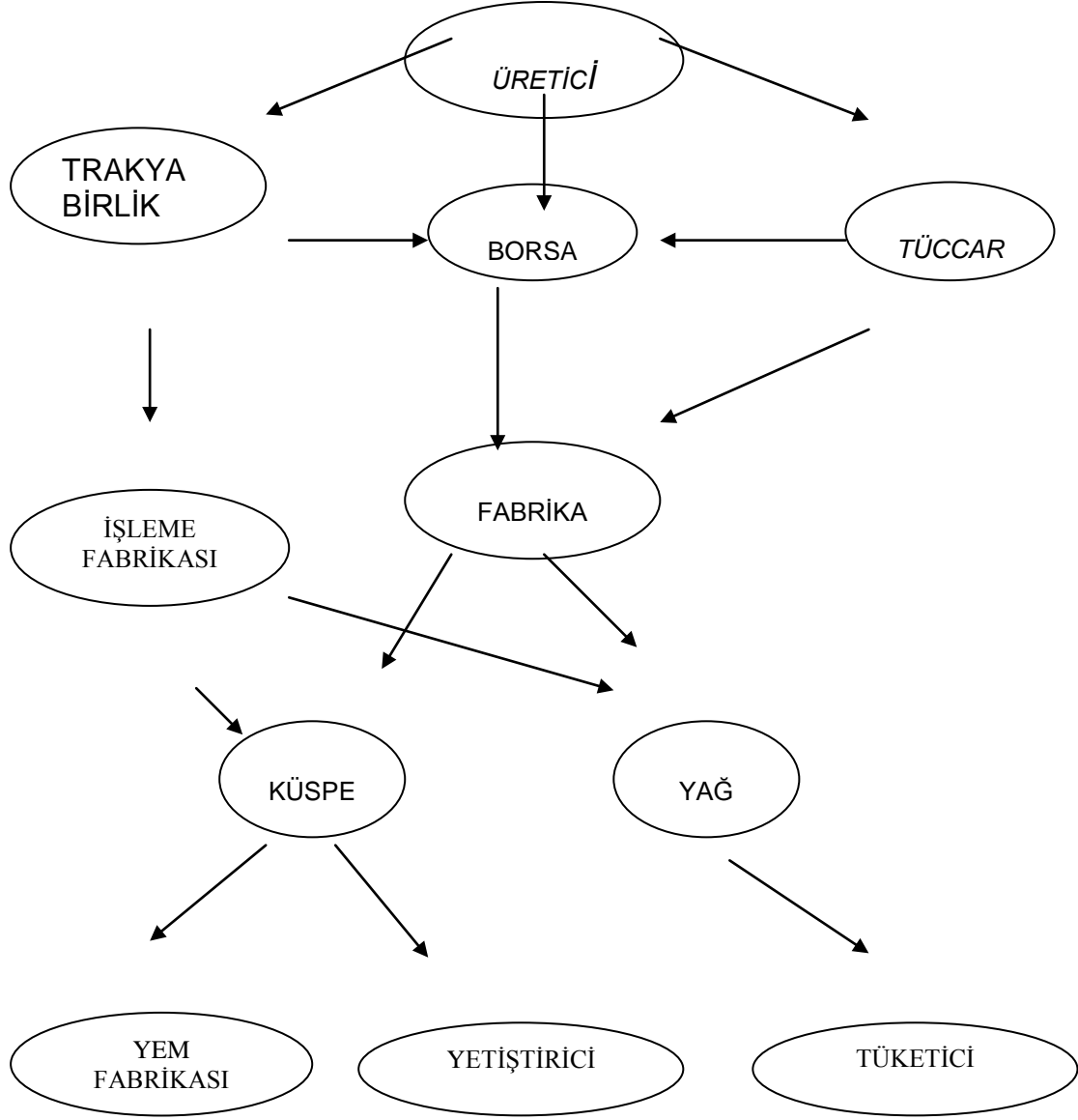
Kaynak :Trakya Toprak ve Su Kaynakları Sempozyumu

Grafik 7 incelendiğinde, ayçiçeği fiyatlarında reel anlamda 1994-97 yıllarında dalgalı bir yükselme, 1997 yılından sonra ise önemli düşüşler görülmektedir. Bunun yanında ortalama gider eğrisine baktığımızda ise giderlerde reel anlamda artma olduğu görülmektedir. Bu grafikten anlaşılacağı üzere ayçiçeği tarımı her geçen yıl karlılığını daha da yitirmektedir.

3.4.1.5.Ayçiçeği Pazarlaması

Edirne'de 2000 yılı ayçiçek üretiminin % 50 gibi büyük bir kısmı, mevcut 8 adet Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifince (Trakya Birlik) alınarak, kendi tesislerinde işlenmektedir. Geri kalan kısmı tüccarlara ve direk yağ sanayicilerine pazarlanmaktadır. Alımı yapılan yağlık ayçiçeği ilimizde bulunan 2 adet Ticaret Borsası tarafından tescil edilmektedir. Yağ işletmelerinde işlenen yağlık ayçiçeğinden yan ürün olarak elde edilen küspe yem sanayicilerine ve direk yetiştiricilere pazarlanmaktadır.

PAZARLAMA KANALLARI

Tablo 16: Edirne İli Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Strateji	Mevcut Durum	Problemler	Fırsatlar	Tehlikeler
Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması	<p>-Ayçiçeği üretimi tarım alanlarının % 30'unda yapılmaktadır.</p> <p>-Ayçiçeği üretiminde yüksek oranda sertifikalı hibrit tohumluk kullanılmaktadır.</p> <p>-Ayçiçeği üretiminde tarımsal mekanizasyon gelişmiştir.</p> <p>-Ayçiçeği tarımı genelde kuru koşullarda yapılmaktadır.</p> <p>-Destekleme uygulanmaktadır.</p> <p>-Üretilen ürünün pazarı mevcuttur.</p> <p>-Ayçiçeği dışında yağ bitkisi üretimi yapılmamaktadır.</p>	<p>-Girdi fiyatlarının yüksek olması.</p> <p>-Zirai kredi faizlerinin yüksek olması.</p> <p>-Tarım alanlarının parçalı olması</p>	<p>-Ayçiçeği konusundaki araştırmaları yüksek düzeye ulaşan ve Ülkesel Ayçiçeği Araştırmaları Projesi'nin Merkezi olan Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsünün ve Trakya Birlik Genel Müdürlüğünün İlde olması, ayrıca Trakya Üniversitesi Ziraat Fakültesinin İlde yakın olması.</p> <p>-İlde çok sayıda ve yüksek teknolojiye sahip yağ fabrikalarının yarı kapasiteye dahi ulaşamamış durumda olması, yani Ayçiçeği ekim alanlarının yetersiz olması.</p> <p>-Arıcılığın geliştirilmesinin ayçiçeği verimine %25-30 oranındaki olumlu katkısı</p>	<p>-Karlılığın düşmesiyle çiftçinin ayçiçeği tarımından uzaklaşması</p> <p>-Dünya fiyatlarındaki dalgalanmalar.</p>

3.4.2.Çeltik, Pirinç Üretimi ve Pazarlanması

Türkiye pirinç ihtiyacının neredeyse % 60'ı yurtdışından ithal edilen pirinçlerle karşılanmaktadır. Yani Türkiye pirinçte “net ithalatçı” bir ülkedir. Yıllara göre değişmekle birlikte bu ithalatın Türkiye ekonomisine bedeli 100 milyon \$ civarındadır.

3.4.2.1.Çeltik Üretimi

Edirne ili 2003 yılı verilerine göre Türkiye çeltik ekilişinin % 42,9'unu üretiminin ise % 45,4'ünü karşılamaktadır.

Edirne İlinin ortalama çeltik verimi 550-750 kg civarındadır. Tablo 17'de Edirne İlinde 1993-2004 yılları arası çeltik ekilişi ve üretimine ait bilgiler verilmiştir.

Yılı		I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	Toplam
1993	Ekim (ha.)	--	4 473	10 500	500	15 473
	Verim (ha/kg)	--	5 347	3 761	5 000	4 906
	Üretim (ton)	--	23 918	39 500	2 500	75 918
1994	Ekim (ha.)	--	3 122	8 800	500	12 422
	Verim (ha/kg)	--	5 326	5 255	5 000	5 263
	Üretim (ton)	--	16 628	46 250	2 500	65 378
1995	Ekim (ha.)	--	5 520	14 000	700	20 220
	Verim (ha/kg)	--	4 569	5 000	5 142	4 887
	Üretim (ton)	--	25 222	70 000	3 600	98 822
1996	Ekim (ha.)	--	5 862	17 000	800	23 662
	Verim (ha/kg)	--	6 238	5 000	5 375	5 319
	Üretim (ton)	--	36 572	85 000	4 300	125 872
1997	Ekim (ha.)	--	6 894	18 000	940	25 834
	Verim (ha/kg)	--	5 757	5 222	3 936	5 318
	Üretim (ton)	--	39 689	94 000	3 700	137 389
1998	Ekim (ha.)	--	7 671	17 690	1 350	26 711
	Verim (ha/kg)	--	6 278	5 537	5 944	5 770
	Üretim (ton)	--	48 166	97 950	8 025	154 141
1999	Ekim (ha.)	--	8 905	19 800	1 950	30 655
	Verim (ha/kg)	--	6 657	5 303	5 538	5 711
	Üretim (ton)	--	59 287	105 000	10 800	175 087
2000	Ekim (ha.)	--	8 993	15 000	2 100	26 093
	Verim (ha/kg)	--	7 278	6 000	5 904	6 433
	Üretim (ton)	--	65 459	90 000	12 400	167 859
2001	Ekim (ha.)	--	8 014	15 736	737	24 487
	Verim (ha/kg)	--	5 815	5 798	4 803	5 774
	Üretim (ton)	--	46 605	91 248	3 540	141 393
2002	Ekim (ha.)	--	6 050	18 000	2 020	26 070
	Verim (ha/kg)	--	6 532	5 525	5 856	5 784
	Üretim (ton)	--	39 523	99 450	11 830	150 803
2003	Ekim (ha.)	--	6 610	17 800	3 500	27 910
	Verim (ha/kg)	--	7 333	6 000	5 250	6 055
	Üretim (ton)	--	44 910	102 600	21 500	169 010
2004	Ekim (ha.)	--	7 582	21 761	2 655	31 998
	Verim (ha/kg)	--	7 333	7 750	5 500	7 973
	Üretim (ton)	--	53 056	185 447	16 620	255 123

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

İlçe	Köy Sayısı	Üretici Sayısı	Ruhsatlı Ekiliş(da)	Üretim (ton)	Ruhsatsız Ekiliş (da)	Üretim (ton)	Ekiliş Alanı Toplamı (da)	Üretim (ton)	Ort. İşletme Genişliği (da)
Merkez	15	1.313	23.024	17.682	9.043	6.945	32.067	24.627	24,4
Enez	6	235	0	0	8.000	6.144	8.000	6.144	34,0
Havsa	11	465	4.971	3.679	1.803	1.385	6.774	5.074	14,6
İpsala	14	2.122	140.340	107.781	38.074	29.241	178.414	137.022	84,1
Keşan	11	194	9.325	7.161	9.085	6.977	18.410	14.138	94,9
Meriç	22	3.485	38.000	29.184	7.000	5.376	45.000	34.560	12,9
Uzunköprü	28	2.664	26.512	20.361	17.143	13.166	43.655	33.527	16,4
TOPLAM	107	10.438	242.172	185.848	90.148	69.234	332.320	255.082	31,8

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablo 18'den de anlaşılacağı üzere Edirne'de 7 ilçede, 107 köyde çeltik tarımı 10.438 üretici tarafından yapılmaktadır. İlde üretici başına düşen ortalama çeltik arazisi 31,8 da. olmasına rağmen özellikle İpsala bölgesinde tek veya bir aileden birkaç kardeşe ait büyük çeltik arazileri bulunmaktadır. Ayrıca bu büyük arazilerin sahibi olanların bazılarının çeltik fabrikası sahibi olduğu da üretici düzeyinde yapılan araştırmalar sonucu anlaşılmıştır. Hatta bu fabrika sahiplerinin işlediği çeltik alanının Türkiye'nin % 20-25'i civarında olduğu tespit edilmiştir. Edirne'de çeltik tarımının yaygınlaşmasında ve uzun yıllardır sürüp gitmesindeki en büyük neden Meriç ve Ergene nehirlerinin çeltik'te önemli bir su kaynağı olmasındandır.

Birim alandan parasal getirisi diğer ürünlere göre daha yüksek olan çeltik bitkisinin üretimi, özellikle Meriç ovasında İpsala, Meriç ve Uzunköprü ilçelerinde yoğun olarak yapılmaktadır. Üretilen çeltik ürününün pirince işlendiği 35 fabrikadan çoğu Uzunköprü, Keşan, İpsala ve Meriç ilçelerinde toplanarak buralarda önemli bir istihdam sahası ve ekonomik canlılık kaynağı oluşturmaktadır. Çeltiğin Edirne ili için diğer önemli bir yönü, tuzlu toprak yapısına sahip arazilerin iyileştirilmesi ve taban suyu yüksek topraklarda tarımının mümkün olmasıdır. Bilhassa Türkiye ile Yunanistan sınırını çizen Meriç nehri kenarında bulunan 170 km'lik alanda taban suyunun yüksek olması nedeniyle çeltikten başka diğer tarla ürünlerinin yetiştirilmesi mümkün olmadığından bu yerler çeltik yetiştirilerek değerlendirilmektedir.

Su Kaynakları	Ekim Alanı (ha)
1. DSİ'ce işletilen sulama tesisleri (Baraj ve Meriç nehri pompajı ile)	
a) Kirişhane sulaması (Meriç nehri pompajı 7.800.000 m ³)	212.0
b) Küplü sulaması (Meriç nehri pompajı 6.753.000 m ³)	1139.5
c) Altınyazı, Karasaz sulaması (Meriç nehri, Altınyazı Barajı, Alıç regülatörü , 84.846.000 m ³)	4581.3
2. Yeraltı suyu Koop. ve göletler	500*
3. Tunca Nehri	100*
4. Ergene Nehri	4000*
5. Meriç Nehri	15000*

Kaynak : DSİ, Edirne Bölge Müdürlüğü Kayıtları

* Tahmini değerlerdir.

Edirne’de Ağustos, Eylül aylarında su sıkıntısı çekilmektedir. Özellikle bazı yıllar sulama suyunun az olması çeltik üretimini olumsuz yönde etkilemiştir. Örneğin bölgenin önemli su kaynaklarından biri olan Meriç nehri 23 Temmuz 1993 yılında debi 10 m³/s’ye düştüğü için Bulgaristan’dan su talebinde bulunulmuş, nehrin debisi Bulgaristan’ın para karşılığı verdiği suyla 67.8 m³/s’ye birkaç günlük de olsa çıkmıştır. Edirne ili 2004 yılı çeltik ekim alanlarına göre su kaynakları Tablo 27’de verilmiştir.

Suyun dağıtımını için özellikle İpsala, Meriç ve Uzunköprü ilçelerine bağlı köylerde sulama kooperatifleri kurulmuştur. Bu kooperatifler çeltik ekiminden hasadına kadar sürekli işçiler tutarak sulama kanallarının düzenlenmesi, sulama suyunun miktarındaki azalmaların kontrolü vb. konuları kooperatifleşerek çözüme yoluna gitmişlerdir. Ancak tüm çeltik arazileri sulama kooperatiflerine bağlı değildir.

Edirne bölgesinde hasat zamanında bazı yılların yağışlı geçmesi nedeniyle hasat 1-2 hafta gecikebilmektedir. Bölgede normal şartlarda hasat zamanı, Eylül ortalarından Ekim ayı başlarına kadar devam etmektedir. Hasat, küçük aile işletmelerinde (1-2 da) el ve çeltik biçme makinası (kobota) ile, normal ve büyük işletmelerde biçerdöverle yapılmaktadır.

Edirne gibi Trakya bölgesinde çeltik tarımı yapılan diğer iller İstanbul ve Çanakkale’nin Trakya bölümü, Kırklareli ve Tekirdağ’dır. Buralarda yapılan çeltik tarımı önemli miktarlarda olmasa da ülke çeltik üretimine katkılar sağlamaktadır. Bu illerde sulama suyunun yetersizliği çeltik tarımının gelişmesini önlemektedir. Örneğin İstanbul ilinde çeltik tarımı Çatalca ilçesi ve köylerinde yapılmaktadır. Buradaki ekim alanları son yıllarda giderek azalmaktadır. Bunun nedeni buradaki su kaynaklarının sulama suyu ihtiyacı olarak İstanbul’a tahsis edilmesidir. Yine başka bir potansiyel üretim bölgesi olabilecek olan Tekirdağ’da da çeltik tarımı Hayrabolu ilçesine bağlı köylerde yapılmaktadır.

3.4.2.2. Türkiye’de Çeltik Ve Pirinçle İlgili Yasal Zorunluluklar

Türkiye’de çeltik tarımı birçok ülkede uygulamasına rastlanılmayan bir şekilde, 11.06.1936 tarihinde çıkarılan 3039 sayılı “Çeltik Ekim Kanunu” gereğince il ve ilçelerde oluşturulan çeltik komisyonlarının izni ile yapılmaktadır. Bu kanun gereği çeltik tarımı yapmayı planlayan üreticiler, buldukları İl veya İlçelerdeki çeltik komisyonlarına yazılı olarak başvurarak izin almak zorundadırlar. Çeltik ekim kanunu oldukça eski bir kanun olmasına rağmen halen uygulanmaktadır. Bu kanunun çıkarılma nedenleri arasında, çeltik tarımından dolayı meydana gelebilecek sıtma hastalığının önlenmesi ve sulama suyunun üreticilere paylaşılması sayılabilir. Çeltik ekim kanununun çıkarılma ve uygulanmasının nedenlerini daha iyi anlayabilmek için bu konu daha detaylı olarak incelenmelidir (çeltik ekim kanunu ile ilgili bilgiler, kitabın sonunda Ekler ve Yardımcı Bilgiler Bölümünde verilmiştir).

3.4.2.3.Çeltik Fiyatı

Çeltik, tahıllar grubuna giren bir bitki olduğu için hükümetler tarafından genellikle fiyat yoluyla desteklenmiştir. Genellikle terimi kullanılmasının nedeni bazı yıllar çeltik alım ve fiyat kararlarının çıkarılmayıp, üreticilere belirli bir fiyat ve alım garantisi verilmediğidir. Bunun en büyük nedeni, Türkiye’nin 1980 sonrasında uyguladığı serbest piyasa ekonomisidir. Zaman zaman bu politikalarından sapmalar görülse de bu yıllardan sonra görev başına gelen hükümetlerin tamamı serbest piyasa ekonomisini benimsemiştir. Tarımsal ürünlerdeki fiyat artışlarını durdurabilmek amacıyla, ucuz fiyatlı ürün ithal ederek iç piyasa fiyatlarını düşürmek, özellikle 1980’li yılların ikinci yarısından başlayarak hükümetlerin en çok uyguladığı yöntemlerden birisi olmuştur. Buna göre yurtiçinde üretilen ürünlere verilen garanti fiyatlar, genel olarak enflasyonun altında kalmış, önemli girdilerin fiyat artışları da ürünlerin satış fiyatları üzerinde gerçekleşmiştir.

Çeltik fiyatları Tarım Bakanlığı tarafından Bakanlar Kurulu’na teklif edilir, alımlar ise TMO tarafından yapılır. TMO devlet adına yaptığı destekleme alımlarında çeltiğe dane

uzunluğuna göre değişik fiyat uygulamaktadır. Belirlenen fiyatlarda çeltiğin üretim maliyetleri, iç ve dış piyasalardaki eltik fiyatları dikkate alınmaktadır. Genel olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile Haziran aylarında tahıl fiyatları belirlenirken *eltik fiyatlarını belirlemeye Tarım Bakanlığı yetkilidir* ifadesi eklenir.

Çeltik fiyatları diğer ürünlerde belirlenen fiyatlar gibi üreticileri pek memnun etmemektedir. Araştırmada elde edilen bulgulardan bu sonuca varılmıştır. Çeltikte TMO tarafından belirlenen fiyatlar birçok yıl enflasyonun altında kalarak üreticileri gelir kaybına neden olmaktadır. Bu durumu tespit edebilmek amacıyla bu bölümde, 1980-2000 arasında TMO tarafından açıklanan ve üretici eline geçen fiyatların enflasyon karşısında ne durumda olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Genelde fiyatların Eylül ayında açıklandığı dikkate alınarak Eylül ayı tüm hesaplamalarda baz alınmıştır.

Çeltik fiyatları 3 Şekilde değerlendirilmiştir. İlk olarak 1980 yılı fiyatı baz alınmış, bu fiyatın bugün reel olarak ne durumda olduğu GSMH deflatörü kullanılarak hesaplanmış, ikinci olarak da 2000de açıklanan fiyatın, daha önceki ve 2000 yılı ile karşılaştırılması (indirgeme ve bindirgeme hesaplamalarına göre) yapılmıştır. Ayrıca açıklanan fiyatlar \$ üzerinden de değerlendirilmiştir. Tüm hesaplamalarda ilk açıklanan fiyatlar dikkate alınmış, kademeli fiyatlar dikkate alınmamıştır. Çünkü genel olarak üreticiler ürünü bekletmek yerine fiyatlar açıklandığında satmak istemektedirler.

Tablo 20: Türkiye’de Yıllara Göre eltik Destekleme Fiyatlarının Enflasyon ve ABD \$’ı İle Karşılaştırılması

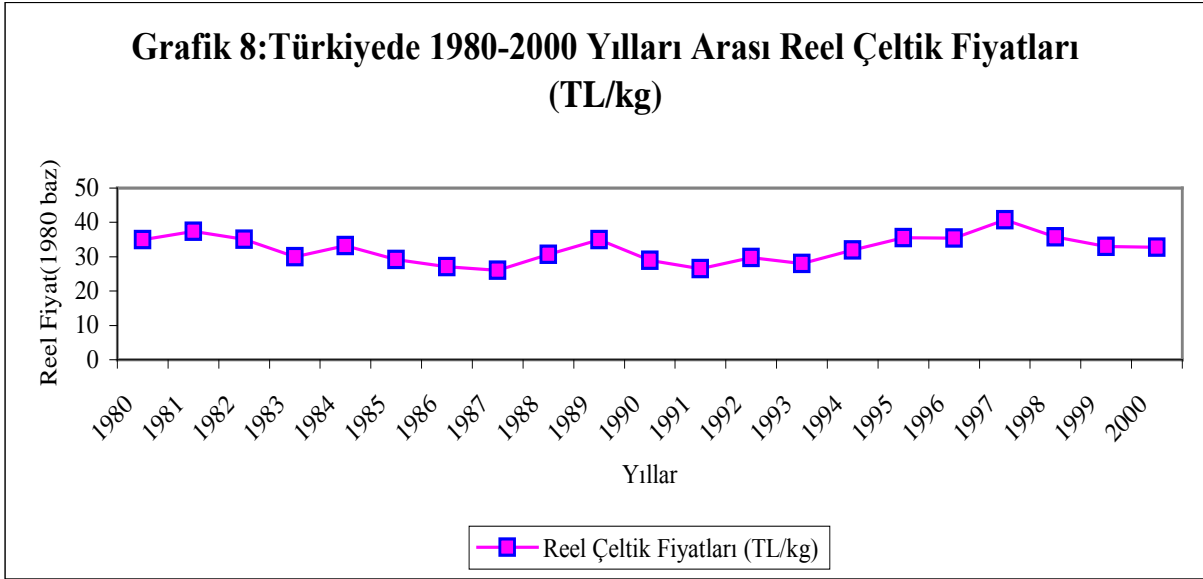
Yıllar	Fiyat (TL/kg)	Reel Fiyat (TL/kg)	Eylül-2000 Fiyatı (TL/kg)	\$ Fiyatı (\$/kg)
1982	65	35.1	510845	2.69
1983	70	30.0	425825	3.48
1984	115	33.2	462162	3.54
1985	155	29.2	453241	3.50
1986	195	27.1	420962	3.55
1987	250	26.0	389294	3.73
1988	500	30.7	456894	3.30
1989	1000	35.0	552601	2.24
1990	1300	28.9	465202	2.10
1991	1900	26.5	397637	2.48
1992	3500	29.8	442149	2.09
1993	5500	28.0	405637	2.20
1994	13000	32.0	460980	2.62
1995	27000	35.5	504411	1.81
1996	48000	35.4	481248	1.90
1997	100000	40.7	533260	1.73
1998	154000	35.8	452852	1.79
1999	240000	33.0	426120	1.91
2000	330000	32.7	330000	2.01

Kaynak: DPT, Yıllık Programlar, DİE, İstatistik Yıllığı, eşitli Yıllar ve Capital Dergisi Eylül-98 sayısı

*Dolar fiyatı her yılın Eylül ayındaki kur üzerinden alınmıştır.

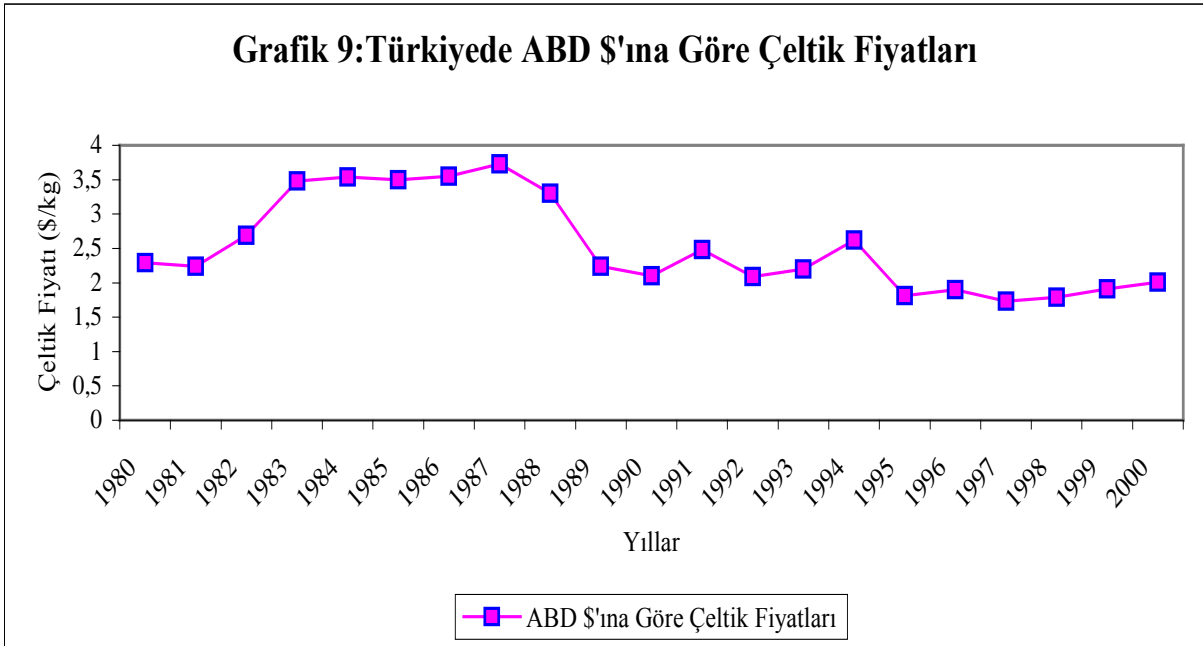
Tablo incelendiğinde görülebileceği gibi, eltik fiyatları enflasyonun da etkisi ile 1980 yılındaki 35 TL/kg’dan her geçen yıl artarak 2000 yılında 330 bin TL/kg’a ulaşmıştır. Grafik 8.3’den de anlaşılacağı gibi gerçekte eltik fiyatları 1983-97 yılları arası sürekli gerilemiştir(1995 ve 1996 hariç). 1997 yılında 1996 yılındaki rekor denilebilecek piriç ithalatının da etkisiyle yerli üretimi artırmak amacıyla eltik fiyatları TMO tarafından yüksek açıklanmış ve reel olarak fiyatlar yükselmiştir. 1997 yılında açıklanan fiyat 2000 yılında

açıklanan fiyatın neredeyse % 60 fazlasıdır. Çeltiğe TMO tarafından verilen 1999 ve 2000 yılı fiyatları geçmiş yılları aratacak düzeydedir. Verilen fiyatlar reel olarak 1980 yılına göre 2-2.5 TL daha düşüktür. 2001 yılında

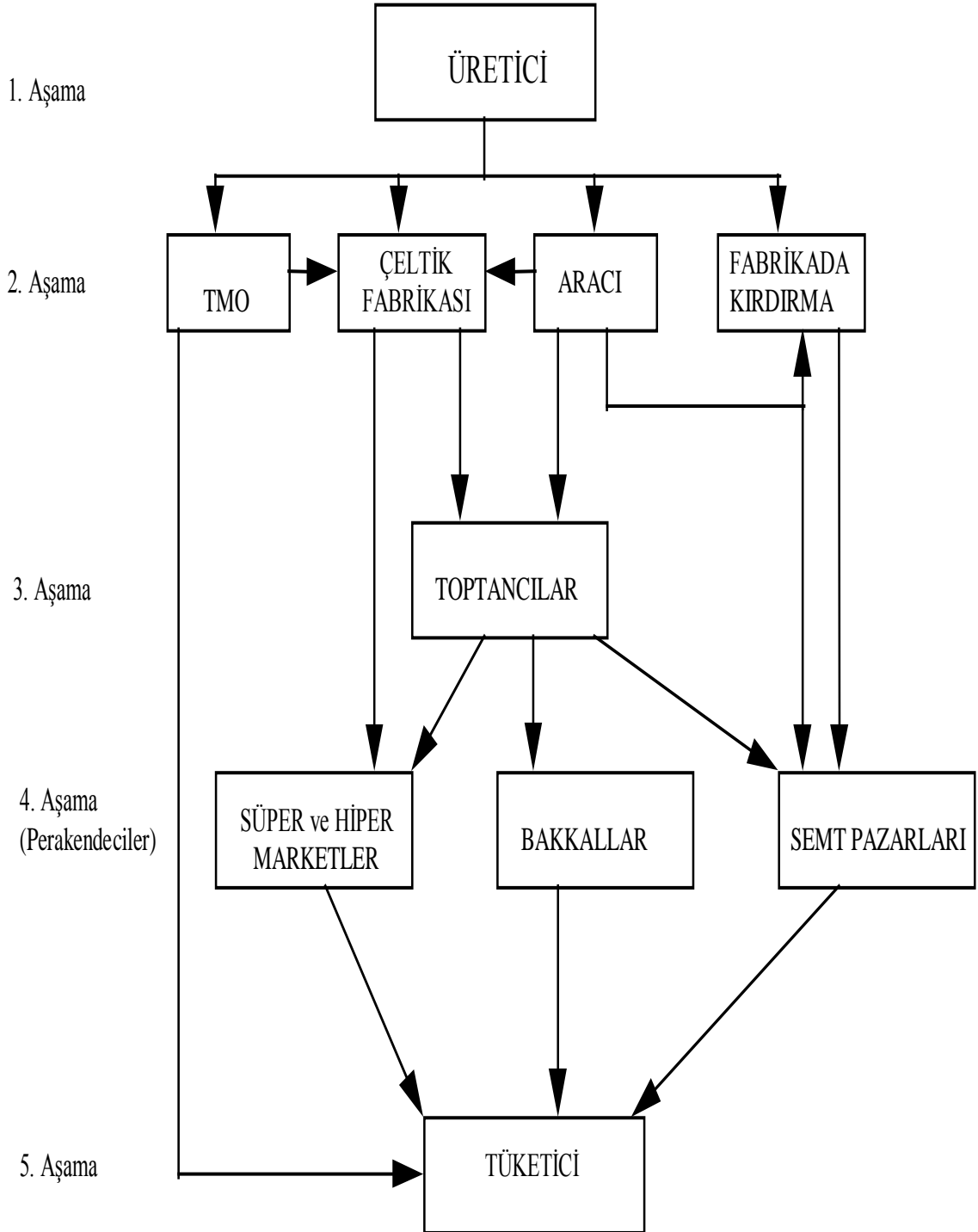
Tarım Bakanlığınca belirlenen fiyatların 420-480 bin TL arasında olması üreticiler açısından sevindirici bir gelişmedir. Bu fiyatlarla üretici reel olarak gelir elde etmiştir.

Dünya piyasalarında en geçerli para birimi olan ABD \$'ı karşısında da çeltik fiyatlarının oldukça değişimler gösterdiği görülmektedir(Grafik 9). Örneğin 1987 yılında 1 \$' olan 3.73 kg çeltik alabilen bir üretici 2000 yılında 1 \$'a 2.01 kg çeltik alabilmiştir. 2001 yılında ise yaşanan ekonomik krizlere rağmen 1 \$'a 3.1 kg çeltik alınabilmektedir.

3.4.2.4.Çeltik Pazarlaması

EDİRNE İLİ ÇELTİK PAZARLAMA KANALLARI

Edirne’de çeltik pazarlamasında en önemli sorun, ürünlerin değerinden pazarlanamamasıdır. TMO'nun düşük fiyatlardan alım yaptığı veya hiç alım yapmadığı yıllarda üreticiler ürünlerini maliyetlerin dahi altında satabilmektedir. Bunun temel nedeni üretilen ve işlenen pirincin, toptan ve perakende piyasada gerçek değerinden satılamamasıdır. Tüketici düzeyinde yapılan araştırmalar en kaliteli pirincin Türkiye’de üretim yapılan ve artık yerli bir çeşit diyebileceğimiz "Baldo" olduğunu ortaya koymaktadır. Bundan dolayı semt pazarı, bakkal, süpermarket ve hipermarketlerde en yüksek fiyatlarla satılan pirincin "Baldo" olduğu yapılan gözlemlerden anlaşılmaktadır.

3.4.2.5.Pirinç Fabrikaları

Gerek TMO, gerek çeltik fabrikalarınca pirinç olarak ülkenin çeşitli bölgelerinde faaliyet gösteren toptancılarına pazarlanan pirinç, bu toptancılar vasıtasıyla perakendecilere pazarlanmaktadır. Toptancılar pirinç pazarlaması yaparken pirinci genellikle 1 ve 3 kg’lık ambalajlarda perakendecilere pazarlamaktadır. Satışların bir bölümü şehir ve semt pazarlarında bazen çuvallı ve açık olarak da yapılabilmektedir.

Alt Bölgeler	Fabrika Sayısı	Kurulu Kapasite(ton)	Üretim Miktarı(ton)	K.K.O (%)
I. Alt Bölge	-	-	-	-
II. Alt Bölge	24	170.776	41.006	14
III. Alt Bölge	11	78.272	18.794	6,4
IV. Alt Bölge	6	42.693	10.252	3,6
TOPLAM	41	291.741	70.052	24

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablo 21’de görüldüğü gibi Edirne’de toplam pirinç fabrikası 41 adettir. Bu fabrikaların büyük çoğunluğu II. Alt Bölgede yer alan Uzunköprü ilçesinde ve III. Alt Bölgede yer alan İpsala ve Meriç ilçelerindedir. Çeltik ürününün genel alıcısı TMO olduğu için bu fabrikalara direkt ürün verilme oranı düşüktür. Bu nedenle kurulu kapasitelerinin çok altında bir üretim kapasitesiyle çalışabilmektedirler.

3.4.3. Buğday Üretimi, Pazarlanması ve Un Sanayi

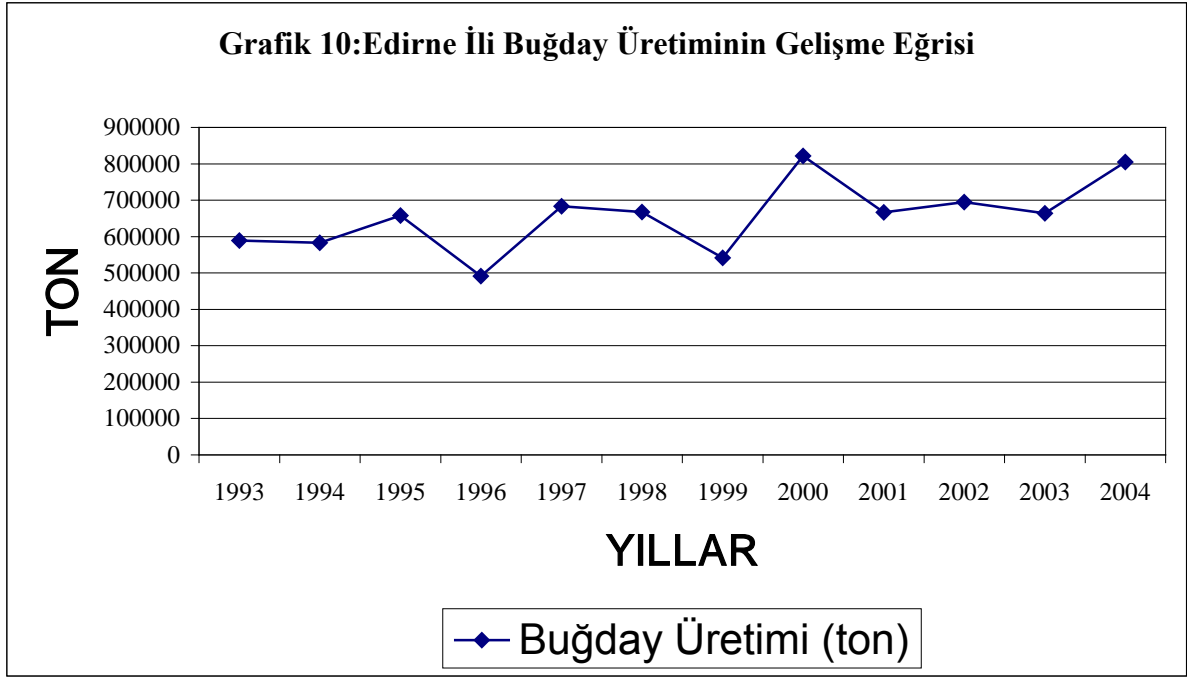
3.4.3.1. Buğday Üretimi

Edirne tarımında önemli bir yeri bulunan Buğdaydan yılda ortalama 600.000-700.000 ton ürün elde edilmektedir. TMO tarafından alımı yapılan Buğdayın piyasasının oluşumunda hükümetlerin belirlediği fiyat ve ödemelerin peşin yapılıp yapılmadığı etkili olmaktadır.

Tablo 22: Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Buğday Ekim, Verim, Üretim Değerleri (1993-2004)

Yılı		I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	Toplam
1993	Ekim (ha.)	25.650	90.900	38.925	32.100	187.575
	Verim (ha/kg)	2.844	3.384	3.000	2.860	3.141
	Üretim (ton)	72.950	307.646	116.775	91.815	589.186
1994	Ekim (ha.)	24.890	95.200	38.010	33.600	191.700
	Verim (ha/kg)	2.198	3.256	3.000	3.103	3.041
	Üretim (ton)	54.725	310.010	114.030	104.280	583.045
1995	Ekim (ha.)	24.800	91.100	30.500	34.200	180.600
	Verim (ha/kg)	3.472	3.705	3.360	3.839	3.640
	Üretim (ton)	86.126	337.600	102.500	131.304	657.530
1996	Ekim (ha.)	24.900	95.250	28.900	33.500	182.550
	Verim (ha/kg)	2.096	2.697	2.431	3.347	2.692
	Üretim (ton)	52.200	256.975	70.275	112.150	491.600
1997	Ekim (ha.)	25.080	92.600	31.300	33.350	182.330
	Verim (ha/kg)	3.776	3.821	3.372	3.879	3.748
	Üretim (ton)	94.704	353.900	105.550	129.366	683.520
1998	Ekim (ha.)	26.200	99.500	32.400	33.300	191.400
	Verim (ha/kg)	3.961	3.465	3.150	3.500	3.485
	Üretim (ton)	103.780	344.800	102.080	116.550	667.210
1999	Ekim (ha.)	25.500	76.000	27.000	33.000	161.500
	Verim (ha/kg)	3.962	3.340	2.622	3.500	3.351
	Üretim (ton)	101.050	253.865	70.800	115.500	541.215
2000	Ekim (ha.)	25.256	121.412	31.491	29.919	208.078
	Verim (ha/kg)	3.769	3.962	3.861	4.148	3.950
	Üretim (ton)	95.197	481.135	121.595	124.110	822.037
2001	Ekim (ha.)	26.590	113.574	31.500	30.000	201.664
	Verim (ha/kg)	2.423	3.270	3.647	3.866	3.306
	Üretim (ton)	64.445	371.406	114.910	116.000	666.761
2002	Ekim (ha.)	26.300	108.290	29.000	32.100	195.690
	Verim (ha/kg)	3.765	3.454	3.425	3.812	3.550
	Üretim (ton)	99.020	374.050	99.350	122.375	694.795
2003	Ekim (ha.)	27.150	107.800	37.990	29.500	194.640
	Verim (ha/kg)	2.850	3.433	3.400	3.875	3.412
	Üretim (ton)	73.740	376.630	101.267	112.625	664.262
2004	Ekim (ha.)	27.800	112.471	30.491	31.500	202.262
	Verim (ha/kg)	3.675	4.053	4.050	4.250	3.977
	Üretim (ton)	101.515	455.997	117.477	129.500	804.489

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 10’da görüldüğü gibi buğday üretimi yıllar itibariyle oldukça farklılıklar göstermektedir. Bunun başlıca nedeni iklimsel faktörlerdir. Ayrıca Ayçiçeği ile münavebeli ekildiği için ekiliş alanlarında da aynı farklılıklar görülmektedir.

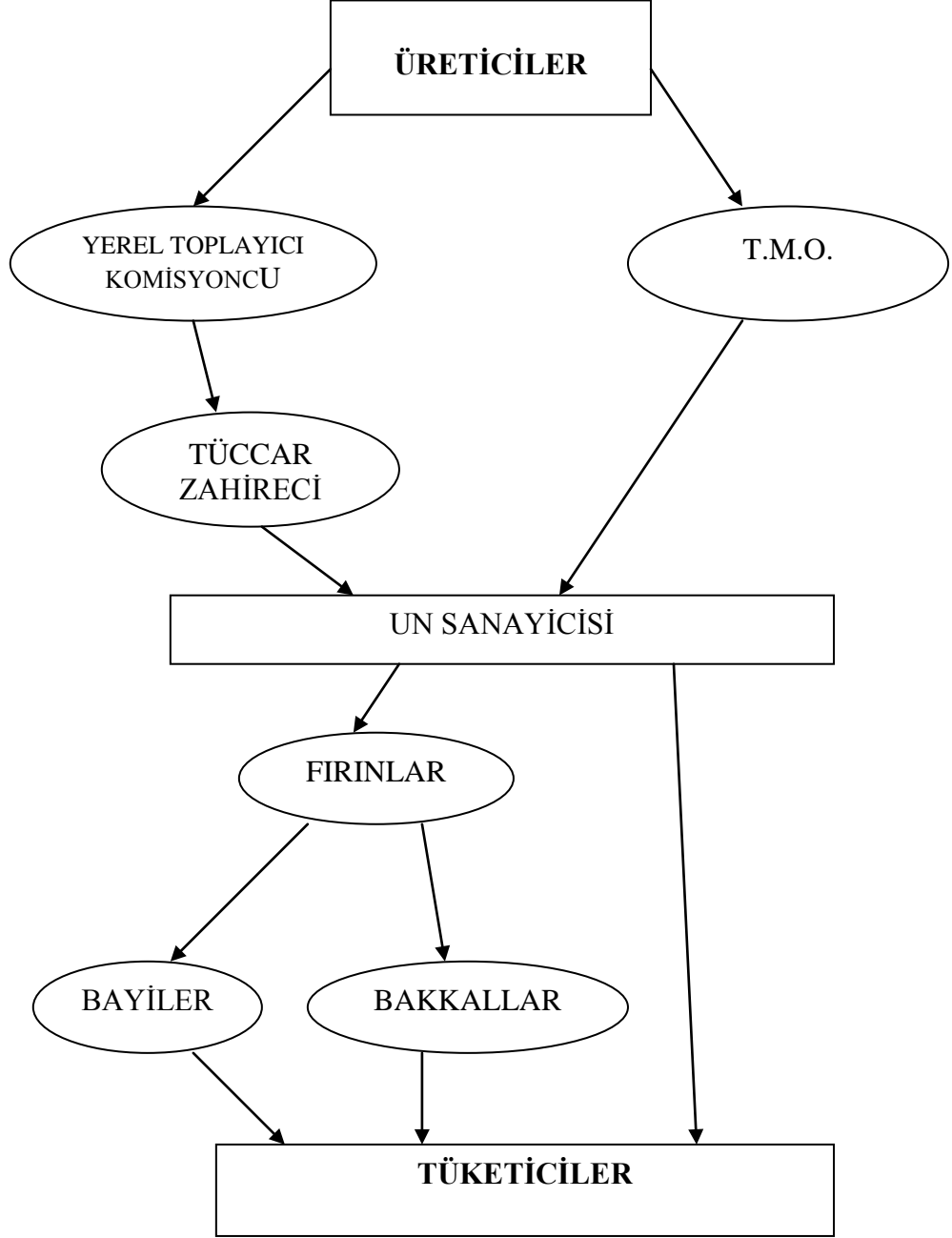
3.4.3.2. Buğday Pazarlaması

İlde üretilen buğdayların yaklaşık %80-90’ının pazarlandığı hesaplanmaktadır. Pazarlanan buğdayın en önemli alıcısı ise TMO’dur. Ofisin pazar payı yıllara göre değişmekle beraber %50-60’lara ulaştığı yıllarda olmuştur.

Yapılan araştırmalara göre zamana, seçilen kanala ve hatta bölgeye göre değişmekle birlikte tüketicinin ekmeğe ödediği fiyatın ancak %40’ı üreticinin eline geçmektedir.

İlin tarımsal üretimi içindeki önemi kadar bölgedeki tarıma dayalı sanayi içindeki hammadde olarak önemli bir yeri olan buğdayın pazarlama sisteminde, destekleme alımlarına bağlı olarak büyük değişimler olacağı beklenmelidir. AB’ne girmeye hazırlanan Türkiye’de hükümetler destekleme alımlarının getirdiği bazı yüklerin ilgili kesimlere devrini planlamaktadır. Bunun başlıca yolu olarak da vadeli planlar yapan borsa sistemine geçiş düşünülmektedir. Borsaların modernizasyonu ve vadeli işlemde yapabilir hale getirilmesinden beklenen temel fayda, tarımsal pazarlamanın ilk aşamasında yer alan hangi ürünün yetiştirilmesi gerektiği sorusuna borsada oluşan fiyatların sinyallerle cevap vermesini sağlamaktır.

EDİRNE BUĞDAY PAZARLAMA KANALI

3.4.3.3.Un Sanayi

Yapılan araştırmalara göre kişi başına 165 kg buğday, 5 kg makarna, 8 kg bulgurun tüketildiği ülkemizde 1.100'e yakın un, 27 adet makarna ve 67 adet bulgur fabrikası bulunmaktadır. Edirne ilinde ise 2004 yılına ait detay bilgiler tablo 23'te verilmiştir.

I. Alt Bölge dışında tüm ilçelerinde en az bir adet un fabrikası olan ilde bisküvi ve bulgur fabrikası bulunmamaktadır.

İlçeler	Fabrika Sayısı	Kurulu Kapasite(ton)	retim Miktarı(ton)	K.K.O (%)
I. Alt Bölge	--	--	--	--
II. Alt Bölge	14	404.747	53.666	13,26
III. Alt Bölge	4	81.100	12.079	14,89
IV. Alt Bölge	6	185.328	28.313	15,27
TOPLAM	24	671.175	94.058	14,01

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablo 23'de görüldüğü gibi İlde 24 adet Un Fabrikası bulunmaktadır. Bu fabrikaların toplam kurulu kapasitesi 671.175 tondur. Fabrikaların toplam üretim miktarı ise ancak 94.058 tondur. Un Fabrikaları çoğunlukla II. Alt Bölgede yoğunlaşmıştır. I. Alt Bölgede Un Fabrikası mevcut değildir. İlde Un Fabrikaları kurulu kapasitelerinin ancak % 14,01' i kadar üretim yapmaktadır.

	Mevcut Durum	Problemler	Fırsatlar	Tehlikeler
Buğday retimi ve Pazarlaması	<ul style="list-style-type: none"> -Buğday retimi tarım alanlarının % 52'sinde yapılmaktadır. -Buğday retiminde tarımsal mekanizasyon gelişmiştir. -Buğday tarımı genelde kuru koşullarda yapılmaktadır. -üretilen ürünün pazarı mevcuttur.	<ul style="list-style-type: none"> -Girdi fiyatlarının yüksek olması. -Zirai kredi faizlerinin yüksek olması. -Tarım alanlarının parçalı olması -Buğday üretiminin büyük oranda iklim koşullarına bağlı olması nedeniyle verimde yıllara göre önemli değişimler yaşanmakta. -ülkemizde özellikle verimin yüksek olduğu Trakya Bölgesinde çok fazla sayıda çeşitlerin özelliklerinin	<ul style="list-style-type: none"> -Buğday konusunda araştırmalar yapan Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünün İlde olması, ayrıca Trakya Üniversitesi Ziraat Fakültesinin ile yakın olması. -İlde çok sayıda ve yüksek teknolojiye sahip un fabrikalarının yarı kapasiteye dahi ulaşmamış durumda olması. -ülkemizin ekolojik olarak buğday tarımına oldukça uygun ekolojiye sahip	<ul style="list-style-type: none"> -Dünya fiyatlarındaki dalgalanmalar. -ülkemizde kaliteli üretime halen yeterince destek verilmemesi nedeniyle kalitesiz ve yüksek verimli çeşitlerin üretimde tercih edilmesi. -ülkemizde ve özellikle Trakya Bölgesinde ekolojik koşullarında yüksek verim ve üstün kalite özelliği yönünden stabilite gösteren çeşitlerin geliştirilememesi.

		<p>yeterince tanımlanmadan bölgeye sokulması önemli problemlere neden olmakta.</p> <p>-Çiftçiye yeterince sertifikalı tohumluğun ulaştırılmaması ya da sertifikalı tohumluk fiyatlarının yüksek olması.</p> <p>-Son yıllarda ülkemizdeki bazı bölgelerde yetiştirilen çeşitlerin uygun kalite özelliklerini taşımaması nedeniyle yurt dışından önemli oranda buğday ithal edilmesi.</p>	<p>olması.</p> <p>-Tarımının diğer bitkilere göre kolay olması ve adaptasyon kabiliyetinin yüksek olması.</p> <p>-Tüketim alışkanlığı nedeniyle ülkemizin halen en önemli kültür bitkisi olması.</p> <p>-Özellikle sulama olanağı bulunmayan bölgelerde yüksek verim alınması ve birim alandan sağladığı gelirin yüksek olması.</p> <p>-Sulamaya açılan alanlarda sulama ile verimin yaklaşık %30-50artması.</p> <p>-Yetiştiriciliğinin tamamen mekanize olması.</p> <p>-Alım,pazarlama, depolama vb.organize edecek çiftçi kuruluşlarının bulunması</p>	
--	--	---	--	--

3.4.4.Süt ve Süt Mamulleri Üretimi ve Pazarlaması

3.4.4.1.Süt ve Süt Mamullerinin Üretimi

Ülkemizde süt ve süt ürünleri sanayi tesislerine hammadde sağlayan hayvancılık işletmeleri optimum büyüklükte olmayıp genelde küçük ölçekli aile işletmeleri niteliğindedir. Hayvan başına verim AB Ülkelerinde 3000-5000 Kg. iken Türkiye’de 1200-1500 Kg.dır.

Çeşitli kaynaklara göre Türkiye’de yılda üretilen sütün yaklaşık % 50-60’ının pazara arz edildiği varsayılmaktadır. Geri kalan bölüm aile ekonomisi içinde tüketilmektedir. Pazara arz edilen sütün de yalnızca % 10-20’si modern tesislerde işlenmektedir.

Türkiye’deki sütü işleyen işletmeler sürekli ve mevsimlik çalışan işletmeler olarak ikiye ayrılmaktadır. Sürekli çalışan işletmeler genellikle inek sütünü temel girdi olarak almakta, mevsimlik işletmeler ise daha çok koyun ve keçi sütünün bol olduğu Mart-Ağustos ayları arasında faaliyet göstermektedirler.

Süt ve süt ürünleri itibariyle kapasite kullanım oranları (2004 Yılı) pastörize sütte % 33,3, süttozunda % 48,3, beyaz peynirde % 18,8, yoğurtta % 32,5, sterilize sütte % 117,3 tür. Mamullere göre kapasite kullanım oranlarında önemli farklılıklar göze çarpmaktadır.

Trakya bölgesinin süt üretim miktarı ve sütü işleyen tesislerin varlığı açısından Ülkemizde önemli bir yeri vardır. İlde de beyaz peynir üretiminin önemli bir bölümü mandıra olarak adlandırılan mevsimlik ve sürekli çalışan işletmelerde gerçekleştirilmektedir.

Mamül Adı	TÜRKİYE’DE		EDİRNE’DE		ORAN (%)
	İşyeri Sayısı (Ad.)	Üretim (Ton)	İşyeri Sayısı (Ad.)	Üretim (Ton)	
Pastörize Süt	47	110.553	1	5.046,7	4,56
Sterilize Süt	6	83.979	1	0	0,00
Beyaz Peynir	1.024	139.249	19	2.933,6	2,11
Kaşar Peyniri	285	15.482	11	696,1	4,50
Yoğurt	1.272	297.989	13	2.129,7	0,71
Süttozu	6	3.760	1	93,3	2,48

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablodan görüldüğü gibi Edirne’de sterilize süt üretimini gerçekleştiren işletme mevcut olmasına rağmen üretim mevcut değildir. Edirne ili Türkiye pastörize süt üretiminin %4,56’sını, beyaz peynir üretiminin %2,11’ini, kaşar peyniri üretiminin %4,50’sini, yoğurt üretiminin %0,71’ini ve süt tozu üretiminde %2,48’ini karşılamaktadır. Edirne ili, hayvan varlığı ve süt üretim miktarına göre süt sanayi açısından hem sayı, hem teknoloji hem de kapasite olarak oldukça geri bir düzeydedir. Tablo 26’ da süt işletmelerinin ilçeler üzerinden, ürettikleri ürün bazında dağılımı verilmektedir.

Tablo 26 : Süt İşleme Tesislerinin Ürettikleri Ürün Bazında Dağılımı (2004)						
İlçeler	B.Peynir	K.Peyniri	B.Peynir K.Peyniri	Yoğurt	B.Peynir Yoğurt	B.Peynir K.Peyniri Yoğurt
Merkez	3	-	1	6	2	2
Enez	-	-	2	-	-	-
Havsa	-	-	-	-	-	1
İpsala	1	-	1	-	-	1
Keşan	2	1	2	2	-	2
Lalapaşa	-	-	-	-	-	-
Meriç	-	-	-	-	-	-
Süloğlu	-	-	-	-	-	-
Uzunköprü	-	-	-	1	-	1
TOPLAM	6	1	6	9	2	7

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Edirne’de işletmeler ürettikleri ürün bazında karmaşık yapı gösterir, faal olan 31 işletmeden 6 adedinin sadece beyaz peynir ürettiği görülmektedir. Tek ürün olarak yoğurt üreten işletme sayısı 9’dur. Tek ürün olarak kaşar peyniri üreten işletme sayısı ise 1’dir. Diğer 15 işletmede birden fazla ürün üretildiği görülmektedir.

3.4.4.2.Pazarlama ve Fiyat

Süt ve süt ürünlerinin pazara arzı, talep ve fiyat oluşumunda, öncelikle ürünler yurtiçinde toptancılara arz edilmekte, ikinci olarak kendileri pazara arz yolunu seçmektedirler. İşletmelerin kendi aralarında organizasyon kuramamalarından dolayı ürünleri pazara arz etmede çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Süt ve ürünleri arzını taşıma, dağıtım ve depolama gibi sorunlar etkilese de işletmelerin bu sorunları çözebilme yeteneğine sahip oldukları düşünülmektedir.

Sütün sokak sütçülüğü tabir edilen şekilde satışa sunulması da ildeki süt işletmelerinin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Aile işletmeleri ve düşük kapasiteli teknolojidен yoksun işletmelerin ürünleri diğer işletmelerin ürünleri ile aynı pazara çıkabildiğinden haksız rekabet ortamı oluştuğu anlaşılmaktadır

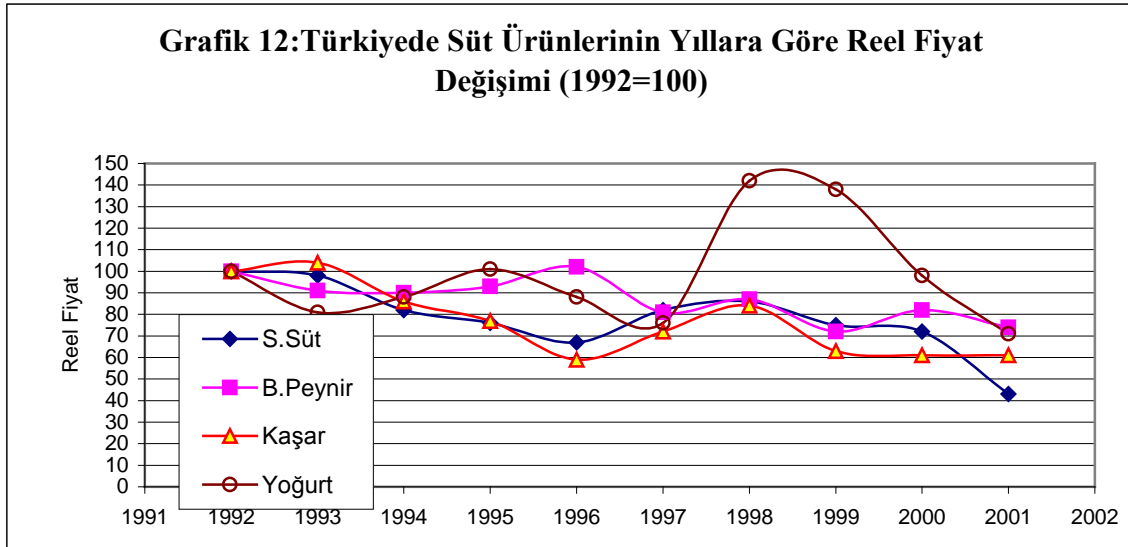
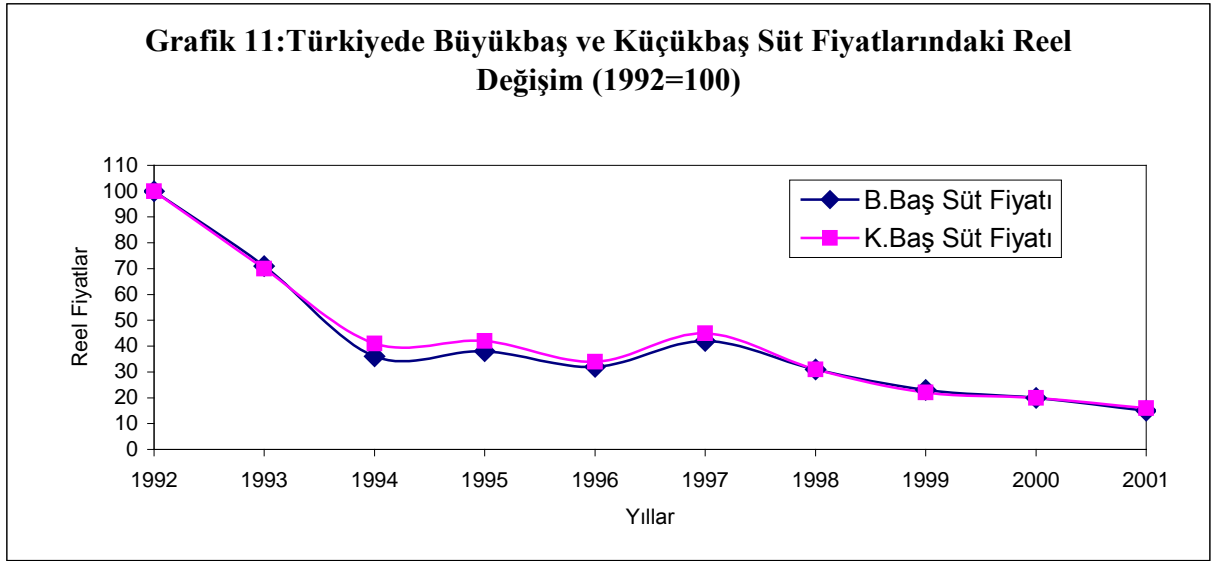
Son yıllardaki üretimden çok pazarlama önemlidir görüşünü doğrularcasına süt sanayisinde de aynı düşünce kuvvet kazanmış, talep edilen kadar mal üretimine gidilmeye başlanmıştır. Çünkü bu sektörde de paranın devir hızı ne kadar arttırılırsa işletmelerin o oranda rahatlayıp daha verimli çalışabilecekleri anlaşılmaktadır. Bu anlamda ilde süt ve ürünlerini satın almak isteyenlerin oluşturacağı talep esnekliği oldukça yüksektir. Talebi etkileyen faktörler olarak söz konusu ürünün, rakip (ikame) ürünlerin fiyatları ile tüketicilerin gelirleri ve zevkleri sayılabilir.

Fiyat oluşumunda genellikle, işletmenin fiyatlama hedefleri, işletmenin dağıtım kanallarındaki yeri, malın niteliği, işletmenin yer aldığı sanayi dalının yapısı, arz ve talep ile tüketici davranışları etkili olmaktadır. Çiğ süt fiyatlarının oluşumunda kooperatif birliklerinin, hizmet birliklerinin, firmaların ihale yoluyla oluşturdukları fiyatlar en büyük belirleyici paya sahiptir.

İşletmeler arasındaki maliyet farklılıkları ve maliyetlerdeki artışlar ürün fiyatlarında değişimlere yol açabilmektedir. Süt ve ürünlerinin çabuk bozulabilir olması ve özel depolama istekleri ile mevsimsel farklılıklar fiyat hareketlerini doğrudan etkileyen faktörlerdir.

Bu bölgede pazara arz edilen süt miktarının artırılmasında öncelikle çiğ süt fiyatlarının dengelenmesi, süt hayvancılığının iyileştirilmesi yoluna gidilmelidir. Hammaddenin çok dağınık toplanmasından merkezi toplama yerlerinin kurulması ve soğuk zincirin oluşturulması sağlanmalıdır.

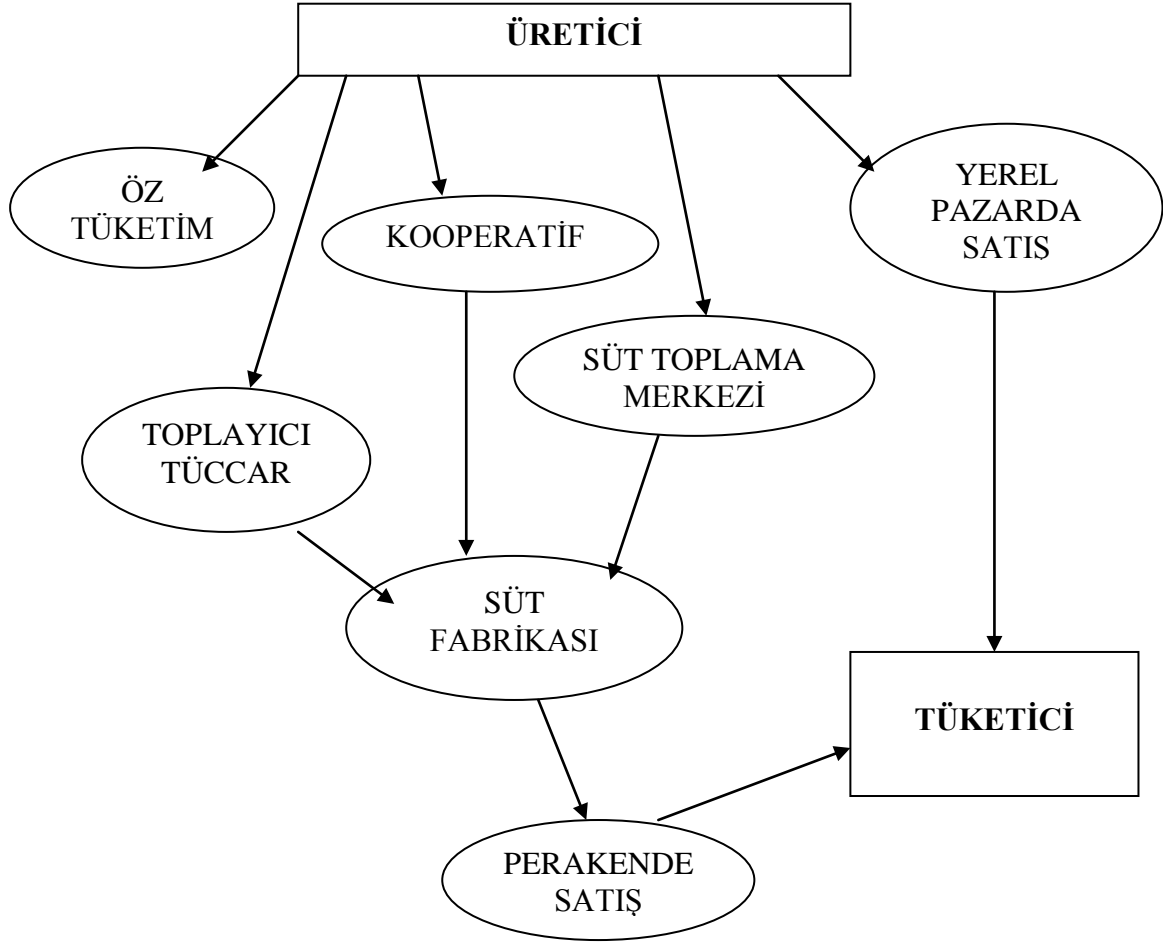
Grafik 11’de B.baş ve K.baş süt fiyatlarındaki, Grafik 12’ de süt ürünleri fiyatlarındaki 1992-2002 yılları arasındaki reel değişim gösterilmektedir. Süt fiyatlarında 1992 yılında 100 olan değer 15’e düşmesi süt üreticisinin ne kadar zor bir durumda olduğunu yansıtmaktadır.

Süt sektöründe üretici, işletmeci ve tüketici birbirinden farklı çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Son yıllarda devlet bu alana süt teşvik primi uygulamasıyla destek vermeye çalışmıştır. Çeşitli değişiklikler yapılarak uygulanmasına rağmen primin teknolojiyi geliştirme yönünde amacına ulaştığı pek söylenemez. Bunun için modern teknoloji kapsamına alınan işletme niteliklerinin yalnızca pastörizatör, seperatör yada benzeri araçlara göre

değil,daha kapsamlı olarak örneğin çalıştırdığı teknik eleman,nitelikli diğer elemanlar, sahip olunan binanın uygunluğu, iç düzenlemesi gibi faktörler de dikkate alınıp yeniden saptanmalıdır.

SÜT PAZARLAMA KANALLARI

Tablo 27: Edirne İli Süt Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

	Mevcut Durum	Problemler	Fırsatlar	Tehlikeler
Süt Üretimi ve Pazarlaması	<p>-İlde süt hayvancılığı gelişmiştir.</p> <p>-Süt işleme tesisleri çeşitlidir fakat yetersizdir.</p>	<p>-Uygulanan desteklemeler yetersizdir.</p> <p>-Süt hayvancılığı küçük işletmelerde yapılmaktadır.</p> <p>-İlde üretilen süt miktarına oranla Süt sanayii kapasitesi oldukça düşük seviyelerdedir.</p> <p>-Kaliteli hammadde üretilmemektedir.</p> <p>-Oto kontrol sistemi gelişmemiştir.</p> <p>-Soğuk zincir yetersizdir.</p> <p>-Sütün pazarlanması konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır.</p>	<p>-Var olan küçük işletmeler geliştirilip teknolojileri iyileştirilebilir.</p> <p>-Çiftlik tipi süt üretimi geliştirilip AB normları yakalanabilir.</p>	<p>-Sokak sütçülüğünün devam etmesi</p> <p>-Süt ürünlerinin çiğ veya yeterli ısıtılmamış süttten yapılması, hayvandan insana geçen hastalıkların bulaşma riski</p> <p>-Süt fiyatlarındaki dalgalanmalar</p>

3.5.TARIMSAL HİZMETLER

Tarımsal üretimi destekleme hizmetleri (tarımsal, teknoloji hayvan sağlığı, tohum ve damızlık gibi girdi dağıtımı ve pazarlama) büyük ölçüde devlet kuruluşları, kooperatifler, sivil toplum örgütleri ve özel sektör kuruluşları tarafından sağlanmaktadır. Edirne İlinde tarıma destek veren kuruluşlar ve sağladığı hizmetler aşağıda tablo'da gösterilmektedir.

Verilen Hizmetler	İlgili Kurum
Yayın Eğitim	Tarım İl Müdürlüğü
Araştırma	Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü
Sulama	DSİ (Büyük Ölçekli) Köy Hizmetleri (Küçük Ölçekli)
Orman Köylerini Kalkındırma	Orman Bakanlığı
Veteriner Hizmetleri	Tarım İl Müdürlüğü, Özel Veteriner Hekimler
Suni Tohumlama ve Damızlık Hizmetleri	Hayvan Yetiştiricileri Birliği ve Özel Veteriner Hekimler
Tarımsal Girdiler (Tohum, Gübre, Zirai Mücadele)	Özel Şirketler, Tarım İl Müdürlüğü, Köy Koop, Diğer Çiftçiler
Tarımsal Kredi	T.C. Ziraat Bankası, Denizbank, Tarım Kredi Koop.
Ürün Pazarı	T.M.O, Tüccarlar, Borsa, Sanayiciler
Süt Toplama ve Pazarlama	Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, Özel Sektör kuruluşları
Et İşleme	Özel Sektör
Kredi Kaynakları	Tarım Bakanlığı, İl Özel İdaresi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Köylere Hizmet Götürme Birlikleri

3.5.1.Tarıma Hizmet Sağlayan Kuruluşlar

D.S.İ. :

İldeki sulanan 76.181 hektar arazinin 38.844 hektarı D.S.İ. tarafından sağlanan sulama imkanları ile sulanmaktadır. D.S.İ. ye ait 25 adet sulama göleti mevcuttur. İnşaatı devam eden (49.522 ha.) ve proje-etüd safhasında bulunan (67.513 ha.) sulama projelerinin tamamlanması halinde sulanabilen tarım arazisi 76.181 ha.'dan 178.308 ha.'a çıkacaktır. Böylece ekonomik olarak sulamaya elverişli alanın tamamı sulu tarıma açılacaktır.

Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü:

Toprak ve su kaynaklarının verimli kullanımını sağlamak, geliştirmek, çiftçinin hizmetine götürmek için gerekli araştırmaları yapmak, köylerin sağlıklı içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarını karşılamak, özel veya devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan tarım alanlarının , taşlılık, asitlik, alkalilik ve drenaj problemlerini çözmek, köylerin yol, su, elektrik, kanalizasyon problemlerini çözmek, devletin veya özel şahısların mülkiyetinde bulunan yaban fıstığı, zeytinlik, hurnaplık, fundalık, makilik, çayır ve meraların alt yapı tesislerini hazırlamak, sulama suyu ihtiyacı 500lt/sn kadar olan suların tesisini inşa etmek, tarım alanlarında suyun en elverişli olarak kullanımı için arazi tesviyesi, tarla başı kanalları, tarla içi sulama kanalları ve drenaj kanallarını yapmak gibi alanlarda hizmet vermektedir.

Orman İşletme Müdürlüğü:

Alan, Servet ve Çalışma Türü	Birim	Miktarı
- Toplam Orman Alanı	(ha)	99 783.0
Verimli (Normal) Orman Alanı	(ha)	62 411.4
Bozuk Orman Alanı	(ha)	37 371.6
- Koru Ormanı	(ha)	56 986.5
Verimli (Normal) Koru Ormanı	(ha)	42 549.9
Bozuk Koru Ormanı	(ha)	14 436.6
- Baltalık Orman Alanı	(ha)	42 795.5
- Kavak Varlığı	(adet)	167 485
- Koru Orman Serveti	(m ³)	2 073 060
- Baltalık Orman Serveti	(ster)	1 145 988
- Toplam Ağaçlandırma	(ha)	580
Orman İçi Ağaçlandırma	(ha)	580
Orman Dışı Ağaçlandırma	(ha)	-
- Dikilen Fidan	(adet)	1 279 475
- Bakım Çalışması	(ha)	3 247

Kaynak: Edirne Orman İşletme Müdürlüğü (2004)

Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü :

Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından 2002-2004 yılları içerisinde çeltik, buğday, arpa, ayçiçeği olmak üzere beş çeşit tohumun üretimi ve dağıtımı yapılmıştır.

Üretilen Tohum					
2002		2003		2004	
Cinsi	Miktarı (kg.)	Cinsi	Miktarı (kg.)	Cinsi	Miktarı (kg.)
Çeltik	76.250	Çeltik	176.500	Çeltik	167.000
Buğday	287.350	Buğday	320.200	Buğday	676.000
Arpa	65.850	Arpa	7.700	Arpa	23.000
Ayçiçeği	2.495	Ayçiçeği	165	Ayçiçeği	1.135
Mısır	-	Mısır	20.000	Mısır	20.000

Kaynak: Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü (2004)

Türü	Geliştirilen Çeşitler
Ayçiçeği	TR-3080 (Özdemirbey)
Ayçiçeği	Aydın-2002
Ayçiçeği	Meriç F1
Ayçiçeği	Tarsan-1018
Ayçiçeği	TR-6149
Ayçiçeği	Vniimk-8931 (Açık Döllenen çeşit)
Çeltik	Kıral (TR-475-11-2)
Çeltik	Yavuz (TR-635)
Çeltik	Demir (TR-778)
Çeltik	Osmancık-97

Çeltik	Edirne
Çeltik	Neğiş
Çeltik	Gönen
Çeltik	Halilbey
Çeltik	Ece
Çeltik	Kırkpınar
Çeltik	Kargı
Çeltik	Sürek-95
Çeltik	Serhat-92
Çeltik	İpsala
Çeltik	Ergene
Çeltik	Trakya
Çeltik	Meriç
Çeltik	Altınyazı
Ekmeklik Buğday	Atilla 12
Ekmeklik Buğday	Saraybosna
Ekmeklik Buğday	Prostor
Ekmeklik Buğday	Kate A-1
Ekmeklik Buğday	Kırkpınar-79
Ekmeklik Buğday	Tunca-79
Ekmeklik Buğday	Pehlivan
Arpa (Biralık)	Slodoran
Arpa (Yemlik)	Balkan-96

Kaynak: Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü (2004)

Tablo 32: Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Tarafından Uygulanan Projeler		
Projenin Adı	Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi
Trakya-Marmara Bölgesi Çeltik Islahı Projesi	1978	-
Üretimi yapılan 4 çeltik çeşidinin bazı özelliklerinin mutasyon ıslahı ile iyileştirilmesi	2001	2004
Aromatik Çeltik Islah Projesi	2001	2004
Ergene Nehrinden veya diğer su kaynaklarından sulanan çeltiklerde ağır metal içerikleri üzerine yapılan araştırma	2001	2002
Hibrit Ayçiçeği Çeşit Geliştirme Projesi	1978	-
Çerezlik Ayçiçeği Çeşit Geliştirme Çalışmaları	2004	2009
Trakya Bölgesinde ayçiçeğinde problem olan Orobanş parazitinin yeni ırklarının belirlenmesi ve bu ırklara dayanıklı ayçiçeği saf hatlarının geliştirilmesi	2004	2009
2003 GAP Bölgesi Yağlı tohumlar Araştırma Projesi	2001	2005
Türkiye Yağlı tohumlar Adaptasyon Projesi	2001	2004
Trakya-Marmara Bölgesi Buğday Islah Çalışmaları	1978	-
Trakya-Marmara Bölgesi Arpa Islahı Çalışmaları	1978	-
Marmara-Trakya Bölgesi Aspir Adaptasyon ve Çeşit Geliştirme (Islah) Çalışmaları	2002	2004
Marmara-Trakya Bölgesi Soya Adaptasyon ve Çeşit Geliştirme (Islah) Çalışmaları	2002	2004
200Trakya Bölgesinde geliştirilen buğday ve arpa hatlarının bazı fungal hastalılara karşı reaksiyonun belirlenmesi	2000	2004

Marmara Bölgesinde Buğday’da Entegre Mücadele Araştırma, Uygulama ve Eğitim projesi	2000	2004
Trakya koşullarına uygun yüksek ot verimine sahip bazı tek yıllık kışlık yem bitkileri ile yem bitkisi + tahıl karışımlarının tespiti	2000	2004
Trakya koşullarında ayçiçeği tarımında azaltılmış toprak işletmesi olanaklarının araştırılması	2002	2004
Trakya koşullarında buğday tarımında azaltılmış toprak işletmesi olanaklarının araştırılması	2002	2004
Trakya Bölgesinde üretilen bazı buğday ve arpa çeşitlerinde, tohum miktarının tane verimi üzerine etkisi.	2001	2003
Trakya Bölgesinde örtü bitkisi yetiştirme olanaklarının ayçiçeği tarımında verime, uygulanacak azot dozuna ve toprakta tutulan su miktarına etkisinin belirlenmesi	1999	2002
Çeltikte üstten biçmenin dane verimi ve bazı agronomik karakterlere etkisi	2002	2004
Ülkesel süne projesi	2003	2006
Edirne İli, Merkez, Sazlıdere ve İskender Köyü Meralarının durumlarının saptanması	2004	2005
Edirne İli Çayır Mera alanlarında bulunan Yem Bitkilerinin belirlenmesi ve kültüre alınma olanaklarının araştırılması.	2004	2006

Kaynak: Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü (2004)

Toprak Mahsulleri Ofisi :

Yurtta hububat fiyatlarının üretici yönünden normalin altına düşmesini ve tüketici aleyhine anormal derecede yükselmesini önlemek, piyasa düzenleyici tedbirler almak ve gerektiğinde Bakanlar Kurulu Kararı ile hububat dışında bakliyat, yağlı tohumlar ile ilgili verilecek görevleri yürütmek ve regüle görevi yapmaktır. (Alımı yapılan çeltikler işledikten sonra halka satılmaktadır.)

Tarım Satış Kooperatifleri:

Trakya’da Tarım Satış Kooperatifleri “Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği”(Trakya Birlik) adı altında örgütlenmişlerdir. İlde 9 adet Kooperatifin 25.148 üyesi bulunmaktadır. Çalışma konuları; Ortakların ürünlerini en iyi şartlarda değerlendirmek ve üretimde kullanılan girdi niteliğindeki her türlü ihtiyacın yurt içinden yada yurt dışından temin etmek, bu amaçla bayilik almak , dağıtmak, kiralamak ve gerektiğinde ortaklarını kredi ile desteklemektir.

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri:

Edirne İlinde 2004 yılı sonu itibariyle, süt toplama ve pazarlama, yem ve mazot temini, market işletmesi, tarım makineleri kullanma, kantar, mandıra, et ve et ürünleri işleme gibi konularda faaliyet gösteren toplam 104 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve bu kooperatiflere kayıtlı 13.490 ortak bulunmaktadır.

Sulama Kooperatifleri:

Bu kooperatiflerle yer altı ve yer üstü suların çiftçiler tarafından kullanımı amaçlanmıştır. 2004 yılı sonu itibariyle İl genelinde 78 adet Sulama Kooperatifi ve bu kooperatiflerin 12.111 ortağı bulunmaktadır.

Su Ürünleri Kooperatifleri:

Su ürünleri avcılığı amacıyla kurulmuş 11 kooperatif bulunmaktadır. Kooperatiflerin toplam 864 ortağı bulunmaktadır.

Ziraat Odası:

Ziraat Odaları üye çiftçilerine üretim girdileri temin etmek, çiftçi kayıtlarını tutmak, çiftçileri ilgilendiren komisyon ve toplantılara katılarak üyelerini temsil etmek, mesleki itilaflarda hakem olmak, mahkemelerin talebi üzerine mahalli bilirkişi görevlendirmek gibi konularda faaliyet sürdürmektedirler. Ziraat odaları bağımsız politika üretememeleri, üreticilerin ekonomik örgütlülüğü olan kooperatiflerle yeterince işbirliği yapamamaları ve devletin müdahalesi neticesinde üreticilere yeterince yada istenen hizmeti verememektedir. İl genelinde 38.860 üyesi bulunmaktadır.

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği:

Edirne'de sığır yetiştiricilerinin kurduğu 1 adet birlik olup 498 üyesi bulunmaktadır. Soy kütüğü, ön soy kütüğü, döl kontrolü, verim kontrolü, üye işletmelerde sınıflandırma, damızlık satışı, hayvan besleme, rasyon hazırlama, kayıt (küpeleme), suni tohumlama, suni tohumlama boğası seçimi(planlı çiftleşme), damızlık sığır yarışması, sürü yönetimi, hayvan yetiştirme vb. konularda uygulama ve yayım çalışmaları yapmaktadır.

Arı Yetiştiricileri Birliği :

Edirne'de yeni kurulmuş bir birliktir. 178 ortağı bulunmaktadır. Kuruluş amacı; Arı kolonisi, ana arı ve damızlık arı kayıtlarını tutmak, ıslah çalışmalarında bulunmak, veterinerlik hizmetleri, arı sağlığı ile ilgili ilaç ve malzemeleri temin etmek, eğitim faaliyetlerinde bulunmak, arıcılık ile ilgili her türlü girdi temininde bulunmak, üyelerinin ana arı ve arı kolonisi satışlarını organize etmek, ürün işleme ve sigorta işlemlerini yapmak, kredi temin etmek, ar-ge çalışmaları yapmak, gezici arıcıların sorunlarına çözüm getirmek gibi konularda faaliyet göstermektedir.

Tarıma Dayalı Sanayi :

İldeki mevcut gıda işletmelerine ait üretim izni bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

İşletme Çeşidi	İşletme Sayısı (Adet)	Üretim izni Alan
Süt ve Süt Ürünleri	32	31
Et Ürünleri	10	8
Mezbaha	8	8
Unlu Mamuller ve Pasta Ür.	105	82
Un Fabrikası	24	22
Ekmek Fırını	142	121
Şekerli Mamuller	18	16
Alkollü İçecekler	2	1
Su Ürünleri	1	-

Bitkisel Yağ Margarin	20	3
Çeltik Fabrikası	50	43
Hazır Çorba İmalathanesi	1	1
Salça Fabrikası	2	2
Sebze Konserve Fabrikası	1	1
Mantı İmalathanesi	1	1
Bakliyat,K.yemiş,Baharat Paketleme	6	6
Üzüm Şırası İmalathanesi	1	-
Zeytin İşletmesi	1	1
Soğuk Hava Deposu	2	-
Hazır Yemek Fabrikası	3	2
Petek Üreten İşyeri	1	1
Tuz İmalathanesi	1	1
Susam-Tahin İmalathanesi	2	2
TOPLAM	434	353

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği :

Edirne’de Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği’ne bağlı; Merkez İlçe’de 15, Keşan’da 11, Uzunköprü’de 8, Enez, Havsa,İpsala ve Meriç’de 2, Lalapaşa ve Süloğlu’da 1 ve ayrıca Kırcaali beldesinde 1 tane olmak üzere toplam 45 adet Esnaf ve Sanatkarlar Odası bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, aynı dalda yeterli sayıda meslek mensubu olmadığı için oda kuramayan esnaf ve sanatkarlar için tesis edilmiş Edirne Merkez, Keşan ve Uzunköprü ilçe merkezlerinde 1’er adet olmak üzere toplam 3 ajanlık bulunmaktadır.

Özel İdare, Sosyal Yardımlaşma ve Davanışma Fonu, Köylere Hizmet Götürme Birlikleri :

Tarımın gelişmesi yönünde bitkisel ve hayvansal projelere maddi kaynak sağlayarak destekleme hizmeti vermektedir.

Trakya Birlik Genel Müdürlüğü :

Tablo 33: Trakya Birlik’e Bağlı Kooperatif ve Üye Sayıları (2004)		
	2002-2003 İş yılı	2003-2004 İş yılı
Bağlı Kooperatif Sayısı	48	48
Üye Sayısı	110 272	109.348
Alınan Ürün Miktarı (Ton)	342 306	385.465
Ödenen Ürün Bedeli (Bin TL.)	157 460 692 000	186.950.630.730

Kaynak: Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (2004)

3.5.2. Tarımsal Girdi Kaynakları

Tohum, Fide, Fidan : Bitkisel üretimde verimin artırılması için iyi bir toprak hazırlığı,teknige uygun ekim,uygun sulama,gübreleme ve mücadele, bunların yanında en önemli girdilerden biri olan kaliteli tohumluğun kullanılması gerekmektedir.İyi vasıflı bir tohumlukla % 20-30 arasında artış sağlanabilmekte hibrit tohumlukların kullanılması halinde ise bu artış daha da yükselmektedir.

İlde tarım arazisi olarak kullanılmakta olan sahanın büyük bir bölümü buğday, çeltik, ayçiçeği, şekerpancarı ve yem bitkileri teşkil etmektedir. Dolayısıyla söz konusu ürünlerin tohumluk temin ve dağıtımını önem kazanmaktadır. Ortalama olarak İlin buğday tohumluğu ihtiyacı 30-35 bin ton dolayındadır. Bu miktarın 5 yılda bir yenilenmesi gerektiğinden yıllık tohumluk ihtiyacı 6-7,5 bin tondur. Bu miktarın büyük bir bölümü Bakanlığımıza bağlı Tarım İşletmeleri Müdürlükleri tarafından üretilen tohumluklardan karşılanırken geriye kalan miktarı ise selektörlerinde temizlenip ilaçlanarak çiftçilerin sahip olduğu iyi nitelikli tohumlardan sağlanmaktadır. İlimizde 2004 yılında satışı yapılan buğday tohumluğu miktarı 1.512 ton, arpa tohumluğu 48 ton, ayçiçeği tohumluğu 359, çeltik tohumluğu 207 ton, mısır tohumluğu 85 ton ve yonca tohumluğu 7 tondur.

İl genelinde toplam 91 adet tohum bayi mevcut olup bu bayilerin 91 adeti ruhsatlıdır. İlde 4 adet ruhsatlı fidelik bulunmakta olup toplam 240 da. Alanı kaplamaktadır.

Yem : Edirne ilinde 7 adet yem fabrikası bulunmaktadır. Edirne’de silajın hayvan beslemesindeki önemi Tarım İl Müdürlüğü tarafından yoğun eğitimlerle ve uygulamalarla gösterilmiş, önceleri Tarım İl Müdürlüğü ve İlçe Müdürlüklerinden Silaj Makinesinin kiralanması ile yapılırken son yıllarda ferdi ve Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri aracılığı ile silaj makinesi alınmaktadır.

Gübre : Bitkisel üretimde verimliliği en çok ve direkt olarak etkileyen girdilerin başta gelenlerinden birisi gübredir, üretim süresince zamanında gereken miktar ve dozlarda tekniğe uygun olarak kullanılan gübre yalnız ürün miktarını artırmakla kalmayıp elde edilen mahsulün kalitesinde de iyileşmelere neden olmaktadır.

Genel olarak kullanılan gübre miktar ve çeşidine bir yandan kendi fiyatı ve kullanıldığı ürün fiyatları etkili olurken; bir yandan da iklim ve toprak özellikleri ile bunlara bağlı olarak oluşan üretim deseninde etkili olmaktadır.

İldeki yıllar itibariyle gübre kullanımı aşağıdaki tablodadır;

Tablo 34: Edirne İlinde Yıllar İtibariyle Gübre Kullanımı (1996-2004)									
Yıllar	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Miktar (Ton)	136.720	163.099	138.123	138.310	138.334	111.763	113.986	125.158	123.214

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Zirai Alet-İlaç : İlde 38 adet özel ve 60 adet kamu ilaç bayii olmak üzere toplam 98 adet ilaç bayii bulunmaktadır. Ayrıca 15 adet özel ve 42 adet kamu olmak üzere toplam 57 adet zirai mücadele alet bayii bulunmaktadır.

BÖLÜM 4. DOĞAL KAYNAK ENVANTERİ

4.1.YENİLENEBİLİR KAYNAKLAR

Güneş ve rüzgar enerjisi gibi enerji kaynakları sürekli ve koşulsuz olarak kullanılabilen yenilenebilir kaynaklardır. Tarım ekolojisinde bulunan toprak, bitki örtüsü-ormanlar, flora ve fauna-yaban hayatı ve su eko-sistemleri gibi diğer kaynaklar uygun kullanım koşullarında yenilenebildiği halde, uygun olmayan kullanımlarla tüketilebilirler. Bu önemli kaynakların oluşumları ve büyüklükleri ile ilgili niceliksel ve niteliksel tanımlamalar aşağıda verilmiştir.

Tablo 35:Yenilenebilir Kaynaklar (2004)	
Kaynak	Tanımlama
a)Güneş ve Yağış:	<p><u>Güneş</u> : Mevcut verilere göre Edirne Merkezde yılda 107 gün güneşli geçmektedir. Günlük ortalama güneşlenme süresi 6 saat 18 dakikadır. Yıllık ortalama 2300 saat güneş almaktadır. En fazla güneşli geçen gün sayısı 113 gün ile IV. Alt Bölgede yer alan Enez İlçesi, en az güneşli geçen gün sayısı 32 gün ile III. Alt Bölgede yer alan Meriç İlçesidir.</p> <p><u>Yağış</u> : I. Alt Bölgede yer alan Lalapaşa İlçesine ortalama 314mm, II. Alt Bölgede yer alan Merkez İlçeye 580mm, Uzunköprü İlçesine 633mm, III. Alt Bölgede yer alan İpsala İlçesine 630mm, Meriç İlçesine 427mm yağış düşmektedir.</p>
b)Toprak Yapısı ve Ekilebilir Arazi	<p><u>Tarımsal Topraklar</u> : Sınırları içinde Arda, Tunca ve Ergene nehirlerinin belirli bir yol izleyerek Meriç nehri ile birleştiği bir havzada yer alan İlde 6 büyük toprak grubu bulunmaktadır. Alüvyal Topraklar (I., II., III., IV. Ve VI. Sınıfta yer alan bu toprak grubu 87.863 ha. kaplamaktadır), Hidromorfik Alüvyal Topraklar (V. ve VII. Sınıfta yer alan bu topraklar 18.828 ha. alanı kaplamaktadır), Kahverengi Orman Toprakları (II., III., IV., VI. ve VII. Sınıfta yer alan bu topraklar 12.552 ha. alanı kaplamaktadır), Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları (I., II., III., IV., VI. ve VII. Sınıfta yer alan bu topraklar 200.832 ha. alanı kaplamaktadır), Kireçsiz Kahverengi Topraklar (I., II., III., IV., VI. ve VII. Sınıfta yer alan bu topraklar 201.100 ha. alanı kaplamaktadır) ve Vertisoller (I., II. ve III. Sınıfta yer alan bu topraklar 100.415 ha. alanı kaplamaktadır)</p> <p><u>Ekilebilir arazi</u> : Edirne İlinde ekilebilir arazilerin 446.115 ha olduğu belirtilmektedir. Ekilebilir tarım arazilerinin %14'ü 1.sınıf, %41'i 2. sınıf, %32'si 3.sınıf, %6'sı 4. sınıf ve %7'si 6. ve 7. sınıf topraklardan oluşmaktadır. (KHGM)</p>
C) Sulama	<p><u>Sulama</u>: Edirne'de 76.181 ha alan sulanabilmektedir (DSİ+KHGM+Halk sulaması). DSİ'ce Ön inceleme ve Master Planı tamamlanan ve inşa halinde olan projelerin hayata geçmesi ile ilde toplam 180.810 ha alan sulamaya açılacaktır.</p>
e)Ormanlar ve Muhafaza	<p>Edirne'de toplam 104.208 ha ormanlık ve fundalık alan bulunmaktadır. Ormanlarda çoğunlukla meşe, kayın, gürgen dişbudak, ıhlamur ve kızılğaç doğal olarak yetişmekte, karaçam, sarıçam, kızılçam ve fıstık çamı dikim yoluyla oluşturulmaya çalışılmaktadır.</p>

4.2.YENİLENEMEYEN KAYNAKLAR

Yenilenemeyen kaynaklar arasında madenler, fosil yakıtlar (gaz/petrol) yerel turistik, tarihi ve kültürel yerler bulunmaktadır. Yenilenemeyen kaynaklar tarımda doğrudan kullanılmamalarına rağmen kırsal ekonomi üzerinde bir bütün olarak olumlu ve olumsuz etkileri olmaktadır. Bu kaynaklarla bağlantılı ekonomik faaliyetler tarım gelirlerinin arttırılmasına yardımcı olur ve gerek tarım ve gerekse tarım dışı kırsal kesimin

yararlanabileceği yerel alt yapı ve sosyal yapı yatırımlarına katkıda bulunurlar. Ancak bu çalışmalar arazi , su ve tarım işgücü unsurlarıyla rekabet ederek tarım fiyatlarının yükselmesine ve işgücünün tarımdan uzaklaşmasına neden olabilir.

Edirne İlinde yenilenemeyen kaynaklar Tablo 36' de gösterilmiştir.

Tablo 36: Yenilenemeyen Kaynaklar (2004)	
Kaynak	Tanımlama
a)Madenler	Edirne İli doğal kaynakları; linyit kömürü, gümüş, fosfat, bakır, bizmut, altın, fluorit, kuvars, kuvars kumu ve kristalleri, mermer, travert, alüminyum, kuvarsit, fosfor tozu ve bentonit olarak sıralanabilir. Edirne'de 35 arama ruhsatlı, 32 işletme ruhsatlı ve 4 işletme imtiyazlı maden sahası bulunmaktadır. Edirne İlinde ekonomik önemi olan ve işletilen doğal kaynaklar; linyit kömürü ve bentonittir. Linyit rezervi; Demirhanlı'da 75 milyon ton, Keşan'da 5 milyon ton, Meriç Karayusuflu'da 10 milyon ton, Uzunköprü Harmanlı'da 14,5 milyon ton ve Enez Çavuşköy'de 1,5 milyon ton olmak üzere toplam 106 milyon tondur. Bentonit rezervi; Enez ve Lalapaşa'da 377 bin tondur.
b)Tarihi ve Turistik Yerleri	Edirne ili Osmanlı İmparatorluğu'na Başkentlik yapmış ve Türk Tarihinde önemli bir yer edinmiş bir şehirdir. Mimarlık tarihinin en büyük isimlerinden olan Mimar Sinan'ın en önemli eserlerinden biri olan Selimiye Camii Edirne ilindedir. Ayrıca birçok Çarşı, Köprü, Kervansaray ve Hamamlar da inşa etmiştir. Kırkpınar güreşleri ve şenlikleri de ilin önemli bir turizm potansiyelidir. Ülkemizin Avrupa kapısı olan Edirne doğal güzellikleriyle de önemli bir yerleşim yeridir. Meriç Nehri boyunca birçok mesire yerine sahiptir. Ayrıca Saroz Körfezi de yaz turizmi için ayrıcalıklı bir mekan durumundadır.
d)Doğal Koruma Alanları	Saroz Körfezi ve Enez Lagün Gölleri tabiatı koruma alanlarıdır.

4.3.TOPRAK YAPISI

Tablo 37: Edirne İli Alt Bölgelere Göre Arazi Sınıflarının Dağılımı (ha.) (2004)									
Alt Bölgeler	Yüzölçümü (ha.)	I. Sınıf (ha)	II. Sınıf (ha)	III. Sınıf (ha)	IV. Sınıf (ha)	V. Sınıf (ha)	VI. Sınıf (ha)	VII. Sınıf (ha)	VIII. Sınıf (ha)
I. Alt Bölge	80.354	1.267	34.375	25.804	10.027	--	4.685	4.093	103
II. Alt Bölge	279.413	37.473	107.600	105.168	20.475	391	3.513	2.352	2.441
III. Alt Bölge	110.829	11.618	48.167	27.482	8.514	130	5.367	9.061	490

IV. Alt Bölge	156.999	12.948	45.243	44.318	9.009	--	22.460	21.397	1.624
TOPLAM	627.595	63.306	235.385	202.772	48.025	521	36.025	36.903	4.658

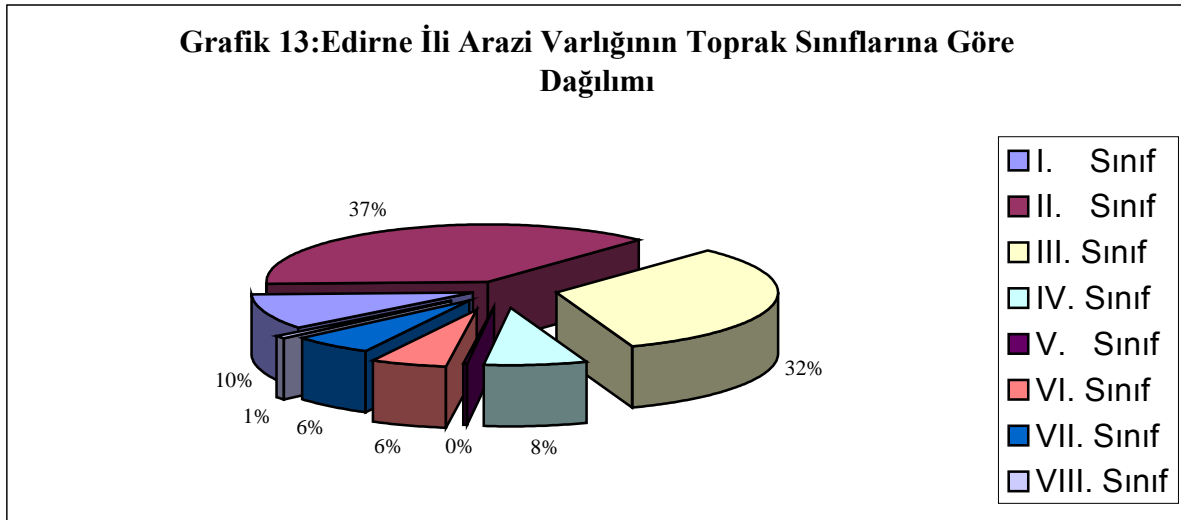
Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Edirne ili topraklarının 63.306 ha.'ı I. Sınıf, 235.385 ha. II. Sınıf, 202.772 ha.'ı III. Sınıf, 48.025 ha.'ı IV. Sınıf, geri kalan 78.107 ha.'ı da V., VI., VII. Ve VIII. Sınıf topraklardan oluşmaktadır.

Alt Bölgeler	Yüz ölçümü (ha.)	I. Sınıf (%)	II. Sınıf (%)	III. Sınıf (%)	IV. Sınıf (%)	V. Sınıf (%)	VI. Sınıf (%)	VII. Sınıf (%)	VIII. Sınıf (%)
I. Alt Bölge	80.354	1,57	42,78	32,12	12,48	--	5,83	5,09	0,13
II. Alt Bölge	279.413	13,41	38,51	37,64	7,33	0,14	1,25	0,85	0,87
III. Alt Bölge	110.829	10,48	43,46	24,80	7,68	0,12	4,84	8,18	0,44
IV. Alt Bölge	156.999	8,25	28,82	28,23	5,74	--	14,30	13,63	1,03
TOPLAM	627.595	10,09	37,51	32,31	7,65	0,08	5,74	5,88	0,74

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Edirne İline arazi sınıflarının dağılımına alt bölgeler bazında baktığımızda, I. Sınıf topraklara en fazla oranla sahip alt bölge %13,41 ile II. Alt Bölgedir. II. Sınıf topraklarda ise III. Alt Bölge %43,46 ile en fazla orana sahiptir. V. Sınıf ve yukarısı toprak sınıflarının en fazla olduğu bölge ise IV. Alt Bölgedir (VI. Sınıf %14,30, VII. Sınıf %13,63 ve VIII. Sınıf %1,03).

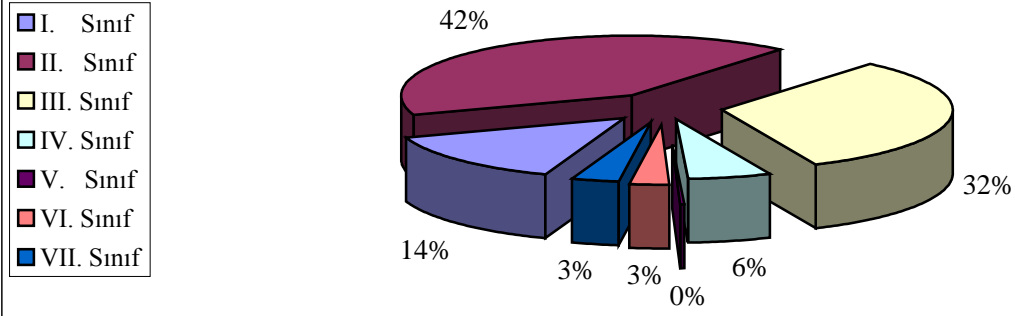

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Edirne İli arazi varlığının %10,01'i I. sınıf, %37,51'i II. sınıf, %32,31'i III. Sınıf, %7,65'i IV. Sınıf, %0,08'i V. sınıf, %5,74'ü VI. sınıf, %5,88'i VII. Sınıf ve %0,74'ü VIII. Sınıf topraklardan oluşmaktadır.

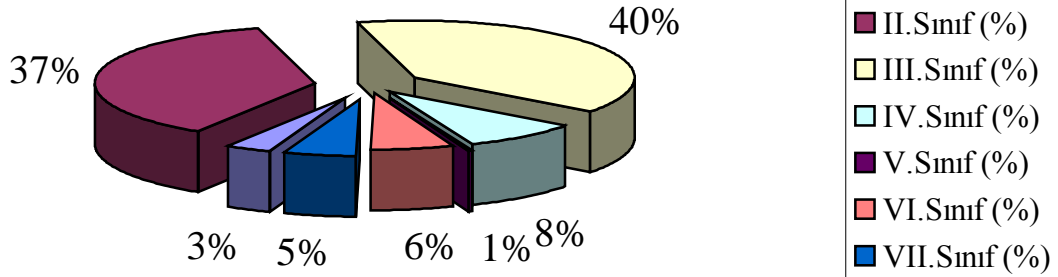
Grafik 14: Tarım Alanlarının Toprak Sınıflarına Göre Dağılımı

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Edirne İlinde tarım alanlarının %14,3'ü I.sınıf, %41,2'si II. sınıf, %32,2'si III. sınıf, %5,9'u IV. sınıf, %0,2'si V.sınıf, %2,8'i VI. sınıf ve %3,4'ü VII. sınıf topraklardan oluşur.

Grafik 15: Çayır-Mera Alanlarının Toprak Sınıflarına Göre Dağılımı

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Edirne İlinde Çayır-Mera alanlarının %3,2'si I.sınıf, %37,2'si II. sınıf, %39,4'ü III. sınıf, %8,4'ü IV. sınıf, %0,5'i V.sınıf, %5,9'u VI. sınıf ve %5,4'ü VII. sınıf topraklardan oluşmaktadır.

Tablo 39: Büyük Toprak Gruplarına Göre Arazi Sınıfları

Büyük Toprak Grupları	Topr. Grupları İçinde (%)	I. Sınıf (%)	II. Sınıf (%)	III. Sınıf (%)	IV. Sınıf (%)	V. Sınıf (%)	VI. Sınıf (%)	VII. Sınıf (%)	VIII. Sınıf (%)
Alüviyal Topraklar	14	59	16	14	6	--	5	--	--
Hidromorfik Alüviyal Topr.	3	--	--	--	--	5	--	95	--
Kahverengi Orman Topr.	2	--	11	32	44	--	6	7	--

Kireçsiz Kahverg. Orman Topr.	32	3	26	36	10	--	14	11	--
Kireçsiz Kahverengi Topr.	32	6	44	38	8	--	2	2	--
Vertisoller	16	1	69	30	--	--	--	--	--
Kıyı Kumulları	0,3	--	--	--	--	--	--	--	100
İrmak Taşkın Yatakları	0,6	--	--	--	--	--	--	--	100
Çıplak Kaya ve Molozlar	0,1	--	--	--	--	--	--	--	100

Kaynak: Edirne Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü (2004)

Kullanma kabiliyet sınıfları 8 adet olup, toprak zarar ve sınırlandırmaları I. sınıf'dan VIII. Sınıf'a doğru giderek artmaktadır.

SINIF-I :

Topoğrafya düz veya düze yakın (%0-2)'dir. I. Sınıf arazilerin kapladığı alan 69.468 ha. olup İl yüzölçümünün %11,1'ini teşkil etmektedir. I. Sınıf arazilerin; %74'ünü alüviyal topraklar, %18'ini kireçsiz kahverengi topraklar, %7'sini kireçsiz kahverengi orman toprakları, %1'ini vertisoller oluşturmaktadır.

Bu arazilerin 22.981 ha'da kuru tarım, 27.574 ha'da sulu tarım yapılmaktadır.2.438 ha. çayır-mera alanı, 2.084 ha. orman-funda arazisi, 7.985 ha. tarım dışı arazidir.

SINIF-II :

Toplam miktarı 225.681 ha olup il yüzölçümünün %35,9'unu teşkil eder.. Bu arazilerin; %6'sını alüviyal topraklar, %1'ini kahverengi orman toprakları, %23'ünü kireçsiz kahverengi orman toprakları, %38'ini kireçsiz kahverengi topraklar, %32'sini vertisoller oluşturmaktadır.

Bu arazilerin; 148.267 ha'da kuru tarım, 11.030 ha'da sulu tarım yapılmaktadır.30.221 ha. çayır-mera, 17.719 ha. orman-funda, 28.213 ha. tarım dışı arazidir.

SINIF-III :

Toplam miktarı 195.818 ha. olup, il yüzölçümünün %31,2'sini teşkil eder. Bu arazilerin; %6'sını alüviyal topraklar, %2'sini kahverengi orman toprakları, %37'sini kireçsiz kahverengi orman toprakları, %39'unu kireçsiz kahverengi topraklar, %16'sını vertisoller oluşturmaktadır.

Bu arazilerin; 116.282 ha'da kuru tarım, 7.354 ha'da sulu tarım yapılmaktadır. 32.511 ha. çayır-mera, 28.141 ha. orman-funda, 19.296 ha. tarım dışı arazidir.

SINIF-IV :

Toplam miktarı 46.419 ha. olup, il yüzölçümünün %7,4'ünü teşkil eder. Bu arazilerin; %12'sini alüviyal topraklar, %10'unu kahverengi orman toprakları, %43'ünü kireçsiz kahverengi orman toprakları, %35'ini kireçsiz kahverengi topraklar oluşturmaktadır.

Bu arazilerin; 18.856 ha'da kuru tarım, 3.676 ha'da sulu tarım yapılmaktadır. 6.502 ha. çayır-mera, 14.593 ha. orman-funda, 3.992 ha. tarım dışı arazidir.

SINIF-V :

Toplam miktarı 820 ha. olup, il yüzölçümünün %0,1'ini teşkil eder. Bu arazilerin; %20'sini alüviyal topraklar, %80'ini hidromorfik alüviyal topraklar oluşturmaktadır.

Bu arazilerin; 34 ha'da kuru tarım yapılmaktadır. Bu sınıfta sulu tarım mevcut değildir. Bu sınıf topraklarda 215 ha. çayır-mera bulunmakta, orman arazisi bulunmamaktadır.

SINIF-VI :

Toplam miktarı 38.737 ha. olup, il yüzölçümünün %6,2'sini teşkil eder. Bu arazilerin; %12'sini alüviyal topraklar, %2'sini kahverengi orman toprakları, %73'ünü kireçsiz kahverengi orman toprakları, %13'ünü kireçsiz kahverengi topraklar oluşturmaktadır.

Bu arazilerin; 6.285 ha'da kuru tarım, 3.064 ha'da sulu tarım yapılmaktadır. 4.876 ha. çayır-mera, 19.804 ha. orman-funda, 1.996 ha. tarım dışı arazidir.

SINIF-VII :

Toplam miktarı 42.059 ha. olup, il yüzölçümünün %6,7'sini teşkil eder. Bu arazilerin; %32'sini hidromorfik alüviyal topraklar, %2'sini kahverengi orman toprakları, %55'ini kireçsiz kahverengi orman toprakları, %11'ini kireçsiz kahverengi topraklar oluşturmaktadır.

Bu arazilerin; 1.571 ha'da kuru tarım, 8.578 ha'da sulu tarım yapılmaktadır. 4.064 ha. çayır-mera, 21.887 ha. orman-funda, 399 ha. tarım dışı arazidir.

SINIF-VIII :

Toplam miktarı 8.593 ha. olup, il yüzölçümünün %0,4'ünü teşkil eder. Bu arazilerin; %28'ini kıyı kumulları, %70'ini ırmak taşkın yatakları, %2'sini çıplak kaya ve molozlar oluşturmaktadır. Bu arazilerin tamamı tarım dışı arazidir.

4.4.SU POTANSİYELİ

4.4.1.Tarım Arazilerinin Sulanabilirlik Durumu

<i>Tablo 40: Edirne İli Tarım Arazilerinin Sulanabilirlik Durumu (2004)</i>	
	Miktarı (ha)
Ekonomik Olarak Sulamaya Elverişli Tarım Arazisi	180.810
Sulama Yapılan Tarım Arazisi	76.181
Sulama Yapmaya Elverişli Olup Sulanmayan Arazi	104.629
Sulanmayan Tarım Arazisi	314.276

Kaynak: Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü (2004)

Edirne'de 380.262 ha. tarım arazisinin 314.276 ha.'lık bölümü sulanmayan, 76.181 ha.'lık bölümü sulanan arazilerdir. Ekonomik olarak sulamaya elverişli 104.269 ha. tarım arazisinin sulamaya açılması ile sulanan tarım arazisi miktarı 180.810 ha.'a çıkacaktır. D.S.İ. XI. Bölge Müdürlüğü sulama projelerini tamamlamak için çalışmalarını sürdürmektedir.

4.4.2.Su Kaynakları ve Su Potansiyeli

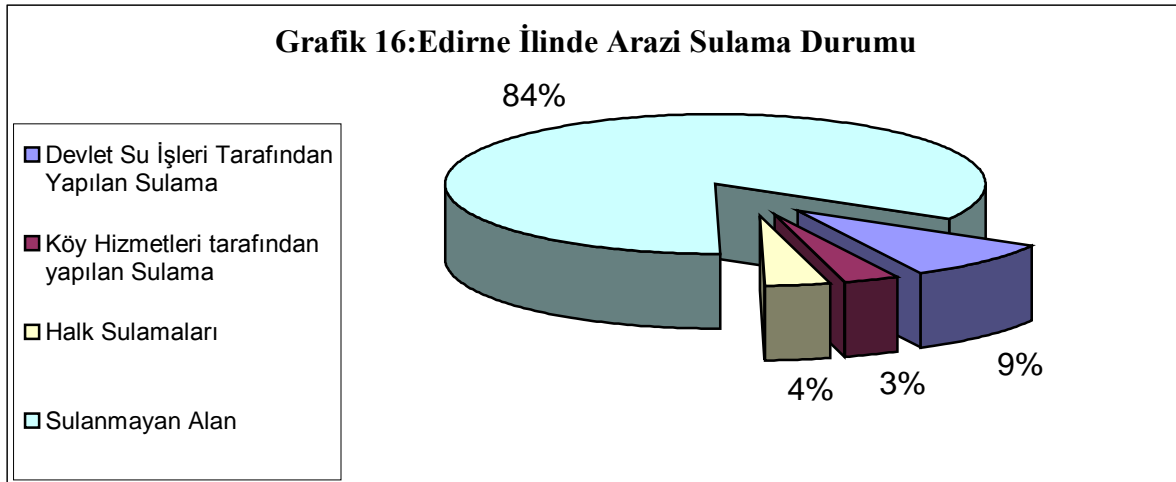
Edirne ilinde D.S.İ. verilerine göre su potansiyeli aşağıdaki gibidir ;

<u>Doğal Göl Yüzeyleri</u>	: 3.224 ha.
<u>Baraj Rezervuar Yüzeyleri</u>	: 1.433 ha.
<i>Altinyazı Barajı</i>	: 534 ha.
<i>Alıç Regülatörü</i>	: 141 ha.
<i>Süloğlu Barajı</i>	: 368 ha.
<i>Sultanköy Barajı</i>	: 390 ha.
<u>Gölet Rezervuar Yüzeyleri</u>	:1.584 ha.
<u>Akarsu Yüzeyleri</u>	: 1.136 ha.
<i>Meriç Nehri</i>	:1.050 ha.
<i>Ergene Nehri</i>	: 86 ha.

4.4.3.Sulama Durumu

	Miktarı (ha)	Oran (%)
Devlet Su İşleri Tarafından Yapılan Sulama	38.844	50
Köy Hizmetleri tarafından yapılan Sulama	13.304	18
Halk Sulamaları	24.033	32
TOPLAM	76.181	100

Kaynak: Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü (2004)

Grafik 16 'da görüldüğü gibi sulanmayan alan toplam alanın %80 gibi büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Sulanan alan ise sadece %20'dir. Sulanan tarım alanlarının da; %50'si D.S.İ. tarafından, %18'i Köy Hizmetleri tarafından, %32'si de halk tarafından sulanmaktadır.

Alt Bölgeler	Sulayacağı Alan (Ha.)
I. Alt Bölge	--
II. Alt Bölge	113
III. Alt Bölge	44.344
IV. Alt Bölge	627
TOPLAM	45.074

Kaynak: Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü (2004)

Alt Bölgeler	Sulayacağı Alan (Ha.)
I. Alt Bölge	4.222
II. Alt Bölge	350
III. Alt Bölge	62.669
IV. Alt Bölge	290
TOPLAM	67.513

Kaynak: Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü (2004)

Tablo 52 ve Tablo 53’de de görüldüğü üzere D.S.İ.’nin sulama projelerinin tamamlanması ile sulanan alan 112.587 ha. daha artacaktır. Bu da sulanan alan toplamını 180.810 ha.’a çıkaracaktır.

BÖLÜM 5.TARIMIN PERFORMANSININ GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

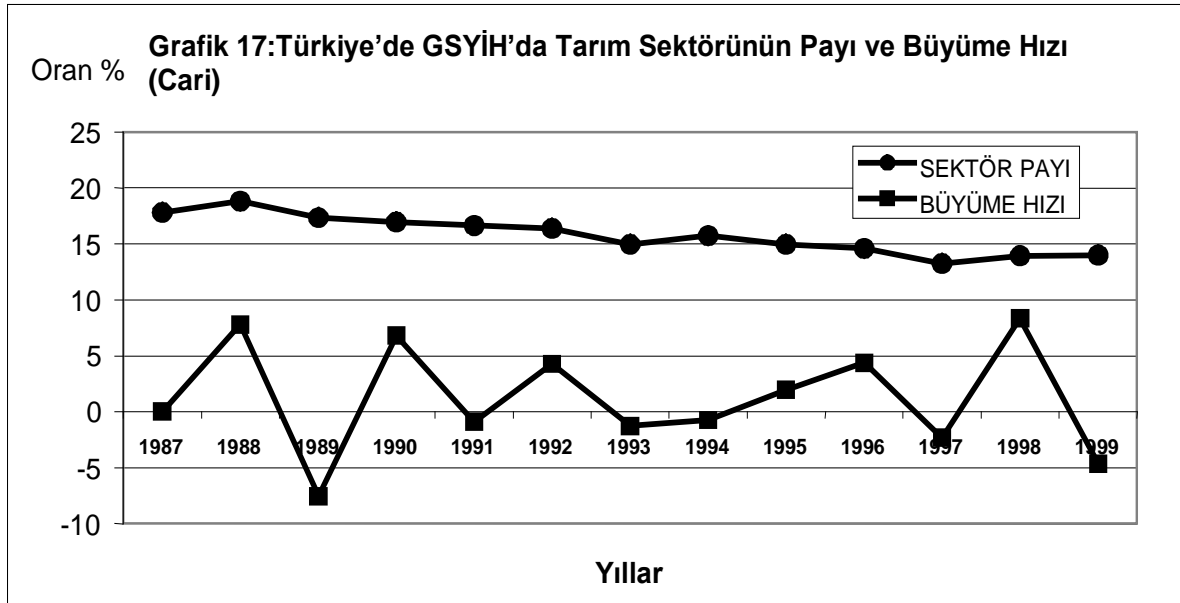
5.1.TARIM SEKTÖRÜNÜN GSYİH’ YA KATKISI VE BÜYÜME HIZI

5.1.1.Tarım Sektörünün Türkiye’de GSYİH’ ya Katkısı ve Büyüme Hızı

Tarım Türkiye ekonomisinde her zaman önemli bir sektör olmuştur. Tarım, sektör olarak 2004 yılı itibari ile GSMH’ nın % 11,2’sini oluşturmuştur. Nüfusun % 35,1’i kırsal alanda yaşamakta olup , çalışan nüfusun % 52,1 ,i tarımda istihdam edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde tarımda istihdam edilen nüfusun oranı % 5 civarındadır. Ülkemizin fındık,kuru incir,çekirdeksiz kuru üzüm,kuru kayısı,tütün,zeytinyağı turunçgil gibi tarımsal ürünlerde dünya pazarında önemli bir payı vardır

Son yıllarda tarım ürünlerinin dış ticareti giderek işlenmiş ürünlere doğru kaymaktadır. Örneğin , 1960’lı yıllarda tarımın toplam ihracat içindeki payı % 80’ lerce iken sanayileşme ile işlenmiş tarım ürünleri ticareti önem kazanmaya başlamış, bu oran giderek düşmüştür. Bugün için tarımın toplam ihracatımızdaki payı % 11’e kadar düşerek azalmış ve tarım ürünlerinin ithalat oranı artmıştır. Son yıllarda tarım ürünleri ithalatının toplam ithalat içindeki payı % 6, ya kadar çıkmıştır.Türkiye bazı tarım ürünlerinde (yağlı tohumlar,yem bitkileri,pirinç,bugday gibi) ithalatçı ülke durumuna düşmüştür.

VIII. 5 yıllık kalkınma planının uzun dönem stratejilerinde tarımsal nüfusun % 10’a düşürülmesi fakat göreceli olarak da tarımsal gelirin artırılması hedeflenmiştir. Tarımın GSMH içerisindeki payı 1960’lı yıllarda %38 iken bu pay gittikçe düşerek 2004 yılında %11,2 olarak gerçekleşmiştir.Tarım sektöründeki büyüme hızı ise yıllar itibari ile dalgalanmalar göstermektedir.Gelişmiş ülkelerde tarımın GSMH içerisindeki payı ise % 2-4 civarındadır.

5.1.2. Tarım Sektörünün Edirne İli Ekonomisindeki Yeri

Kamu yatırımları sektöre göre ele alındığında, Proje tutarında; Tarım sektörü 638,6 trilyon TL. ile birinci sırada yer almaktadır, Diğer Kamu Hizmetleri 74,9 trilyon TL. ile ikinci sırada yer almaktadır, Eğitim sektörü ise 28.5 trilyon TL. ile üçüncü sıradadır.

Sektörü	Proje Sayısı	Proje Tutarı	2002 Yılı Ödeneği	Program Yılına Kadar Yapılan Harcama
Tarım	80	638 624 502	14 139 632	158 520 498
Ulaştırma	23	24 666 850	2 716 000	10 494 000
Eğitim	13	28 520 000	7 305 000	8 958 008
Sağlık	21	27 167 000	1 853 000	23 065 875
Enerji	49	4 171 000	3 645 000	2 728 546
Gençlik Spor	4	3 002 645	510 000	1 247 979
Haberleşme	58	0	0	0
Kültür	17	2 525 400	1 000	1 106 225
Turizm	10	775 000	0	23 885
Diğer Kamu Hizm.	62	7 502 428	10 928 032	25 742 565
Toplam	337	804 474 825	41 097 664	231 887 578

Kaynak: Edirne Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü (2002)

Edirne İlinde irili ufaklı toplam 337 adet tarıma dayalı işletme mevcuttur. Bu işletmelerin dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

5.2. TARIMSAL ÜRETİM

5.2.1. Bitkisel Üretim

Edirne İli yörelere göre iklim yönünden farklılık göstermektedir. Yağışın mevsimlere göre dağılımındaki dengesizlik nedeniyle, ilde kuru tarım sistemi hakimdir. Bitkisel üretim tahıllar üzerinde yoğunlaşmış olup, bitkisel üretimde buğday + ayçiçeği münavebe sistemi uygulanmaktadır. İlin toplam yüzölçümü 627.595 hektardır. Bu alanın 461.541 hektarı tarım arazisi ve çayır mera alanı, 104.228 hektarı orman arazisidir. Tarım dışı alan ise 61.826 hektardır.

YÜZÖLÇÜMÜ (Ha.)		627.595	(%)	
ORMAN ARAZİSİ (Ha.)		104.228	16,60	
ÇAYIR-MERA (Ha.)		81.279	12,96	
TARIM DIŞI ALAN (Ha.)		61.826	9,85	
TARIMSAL ALAN (Ha.)	Sulu Alan (Ha.)	Kuru Alan (Ha.)	380.262	60,59
Tarla	64.296	301.680	365.976	96,24
Bağ	--	2.401	2.401	0,63
Sebze	11.547	--	11.547	3,03
Meyve	338	--	338	0,09
TOPLAM	76.181	304.081	380.262	100,00

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

İldeki tarımsal arazinin 365.976 hektarı tarla alanı olup toplam tarımsal alanın %79'unu, 81.279 hektarı çayır-mera olup toplam tarım alanının % 18'ini ve 14.286 hektarı sebzelik, meyvelik ve bağ alanı olup bu da toplam tarım alanının % 3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 47: Edirne İli Arazisinin Alt Bölgeler Bazında Kullanım Durumuna Göre Dağılımı ve Oranları (2004)

Alt Bölgeler	Tarımsal Alan (Ha.)	(%)	Çayır-Mera (Ha.)	(%)	Orman Alanı (Ha.)	(%)	Tarım Dışı Alan (Ha.)	(%)	TOPLAM (Ha.)	(%)
I. Alt Bölge	42.148	10,82	20.110	24,74	16.100	15,45	1.994	3,22	80.354	12,80
II. Alt Bölge	191.663	50,40	33.190	40,83	17.059	16,36	37.501	60,65	279.413	44,52
III. Alt Bölge	75.834	19,94	14.480	17,82	8.170	7,84	12.346	19,96	110.829	17,66
IV. Alt Bölge	70.617	18,57	13.499	16,61	62.899	60,35	9.985	16,15	156.999	25,02
TOPLAM	380.262	100,00	81.279	100,00	104.228	100,00	61.826	100,00	627.595	100,00

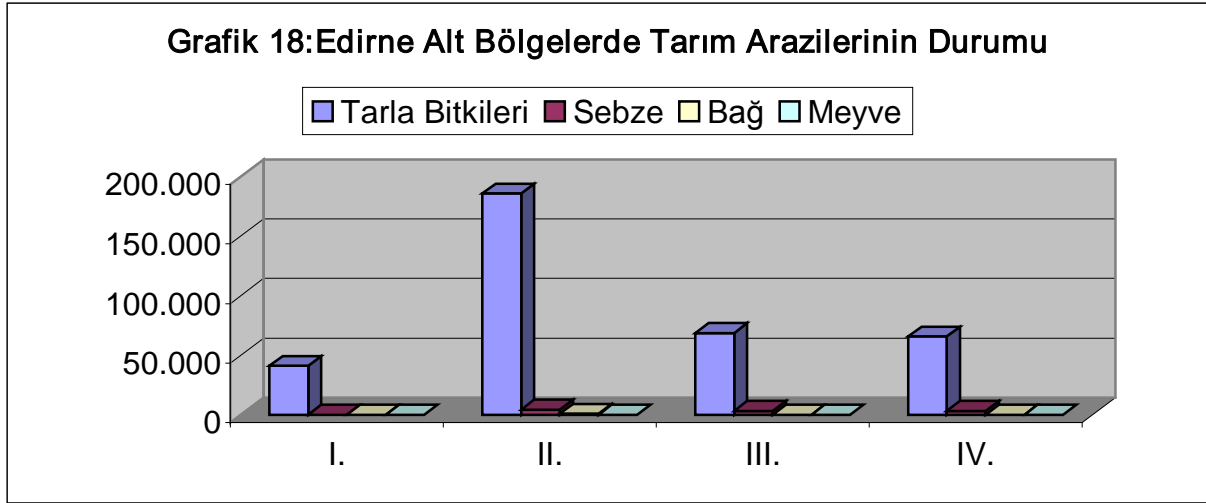
Kaynak :Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablodan anlaşılacağı gibi tarım arazileri toplamında ilk sırayı 279.413 ha. ve %44,52 pay ile II. Alt bölge almaktadır. Onu sırasıyla 156.999 ha. ve %25,02 payla IV. Alt bölge, 110.829 ha. ve %17,66 ile III. Alt bölge ve 80.354 ha. ve %12,80 ile I. Alt bölge izlemektedir. II. Alt bölge Tarımsal alanın %51,04'üne, Çayır mera alanının %40,83'üne ve Orman alanının %16,36'sına sahiptir. Toplam alanda son sırada yer alan I. Alt bölge çayır-mera alanı bakımından %24,74 oranla ile 2. sırada yer almaktadır. Orman alanında ise IV. Alt bölge %60,35 ile çok büyük bir orana sahiptir.

Tablo 48: Edirne ve Alt Bölgelerinde Arazilerin Dağılımı (Ha.) (2004)

Tarım Alanlarının Kullanım Şekli	Alt Bölgeler				EDİRNE
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
Tarla Bitkileri	41.747	185.209	72.286	66.734	365.976
Sebze	203	4.646	3.319	3.379	11.547
Bağ	128	1.692	176	405	2.401
Meyve	70	116	53	99	338
TOPLAM	42.148	191.663	75.834	70.617	380.262

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 18’ de görüldüğü gibi tarla ürünleri tüm alt bölgelerde çok yüksek bir orana sahiptir.

5.2.1.1.Tarla Bitkileri Üretimi

Tablo 49: Edirne İli Alt Bölgelere Göre Hububat Ekilişi (2004)

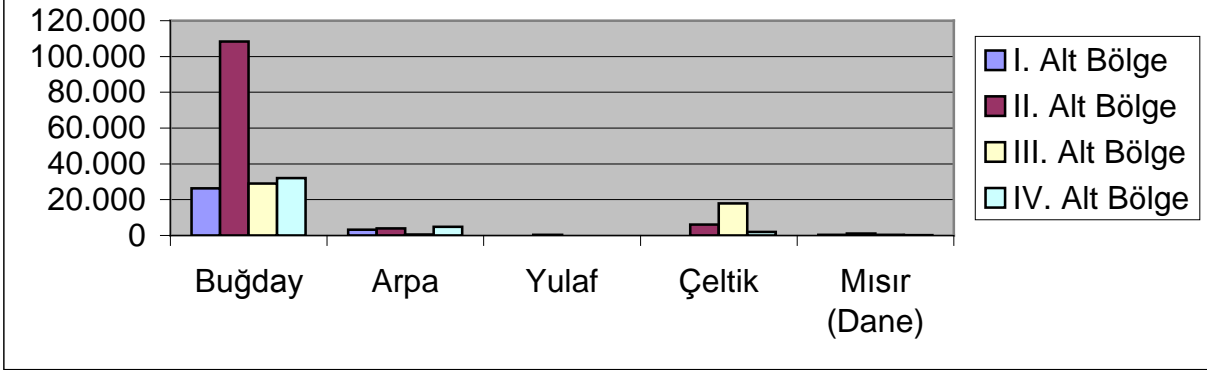
		Buğday	Arpa	Yulaf	Çeltik	Mısır (Dane)	TOPLAM
I. Alt Bölge	E	27.800	1.200	--	--	400	29.000
	V	3.675	3.300	--	--	7.500	-
	Ü	101.515	3.960	--	--	3.000	108.475
II. Alt Bölge	E	112.471	4.277	671	7.582	1.205	126.206
	V	4.053	3.740	2.783	7.333	8.666	-
	Ü	455.997	16.538	1.867	53.086	10.085	537.641
III. Alt Bölge	E	30.491	700	--	21.761	250	53.202
	V	4.050	3.750	--	7.750	6.000	-
	Ü	117.477	2.550	--	185.447	1.500	306.974
IV. Alt Bölge	E	31.500	4.000	--	2.655	200	38.355
	V	4.250	4.000	--	5.500	7.500	-
	Ü	129.500	16.000	--	16.620	1.500	163.620
TOPLAM	E	202.262	10.177	671	31.998	2.055	247.163
	V	3.980	3.830	2.783	7.970	7.820	-
	Ü	804.489	39.048	1.935	255.123	16.085	1.116.680

(K: Tarım İl Müdürlüğü)(2004) E: Ekim (ha.) V: Verim (kg/ha.) Ü: Üretim (ton)

Tablo 50 ‘de görüldüğü gibi toplam hububat ekilişi içinde Buğday en fazla paya sahiptir. Buğday ekilişinin en fazla olduğu alt bölge II. Alt Bölgedir. Bunu sırasıyla IV. alt bölge, III. alt bölge ve I. alt bölgeler takip etmektedir. Arpa ekilişlerine baktığımızda yoğunluğun IV. alt bölgede olduğunu ve bunu yine II. alt bölge, I. alt bölge ve III. Alt bölgenin takip ettiğini görmekteyiz. Yulaf ekilişi sadece II. alt bölgede mevcut olup, Çavdar ekilişi ilimizde yapılmamaktadır. Çeltik ekilişinin en fazla olduğu alt bölge III. alt bölgedir. Bunu sırasıyla II. alt bölge ve IV. alt bölge izlemektedir. I. alt bölgede çeltik ekimi yapılmamaktadır. Danelik Mısır ekilişinin en fazla olduğu alt bölge II. alt bölge olup onu sırasıyla III. alt bölge, I. alt bölge ve IV. alt bölge izlemektedir.

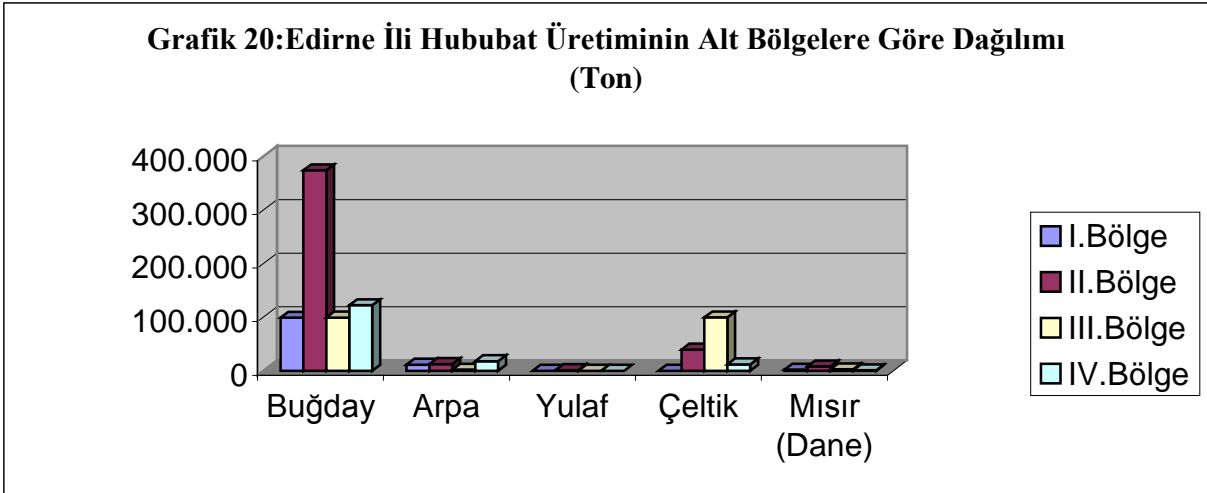

Grafik 19:Edirne İli Hububat Ekilişinin Alt Bölgelere Göre Dağılımı (Ha.)

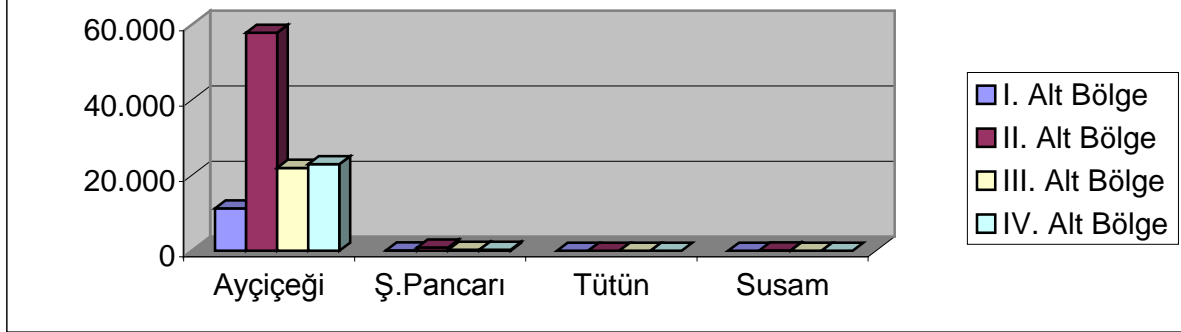
Grafik 19’da görüldüğü gibi Buğday ekilişinde II. Alt bölgenin payı oldukça yüksektir (%55). Diğer alt bölgelerde Buğday ekilişinin oranı birbirine oldukça yakındır (I. Alt Bölge; %14, III. Alt Bölge; 15 ve IV. Alt Bölge; %16) . Arpa ekilişinde I. (%26), II. (%31) Ve IV. (%38) Alt bölgelerin ekiliş oranları birbirine yakın iken III. Alt bölgenin ekiliş oranı (%5)oldukça düşüktür. Çeltik ekilişinde ise II. Alt Bölge oldukça büyük bir paya (%68) sahiptir. Onu sırasıyla II. Alt Bölge (%24) ve IV. Alt Bölge (%8) izlemektedir. I. Alt Bölgede Çeltik ekilişi bulunmamaktadır.

Grafik 20:Edirne İli Hububat Üretiminin Alt Bölgelere Göre Dağılımı (Ton)

Alt Bölgeler bazında karşılaştırma yapıldığında, İl genelinde toplam buğday üretiminin % 56,6’sı II. Alt Bölgede gerçekleşmektedir. Bunu % 16 ile IV. Alt Bölge takip etmektedir. I. ve III. Alt Bölgenin payı ise sırasıyla %12,6 ve % 14,6’dır. Arpa üretiminde ise II. Alt Bölge, % 42,3 payla ilk sırada yer almaktadır. % 40,9 payla IV. Alt Bölge ikinci sıradadır. I. Alt Bölge % 10,1 paya sahip olup, III. Alt Bölgenin payı % 6,5’tir ve en son sırada yer almaktadır. Yulaf üretimi sadece II. Alt Bölge yapılmaktadır. Çeltik üretiminde ise, % 72,6 paya sahip olan III. Alt Bölge ilk sırada yer almaktadır. % 20,8 payla II. Alt Bölge ikinci sıradadır. IV. Alt Bölge % 6,5 paya sahiptir. I. Alt Bölgede Çeltik üretimi yapılmamaktadır. Mısır (Dane) üretiminin % 62,7’si II. Alt Bölgede, % 18,6’sı I. Alt Bölgede, % 9,3’ü III. Alt Bölgede ve yine % 9,3’ü IV. Alt Bölgede yapılmaktadır. Türkiye’ de tarla bitkileri alanları içerisinde tahıl alanlarının oranı % 78 iken Edirne’ de bu oran % 67’5 tir.

Grafik 21:Edirne İli Endüstri Bitkilerinin Ekiliş Alanlarının Alt Bölgelere Göre Dağılımı (Ha.)

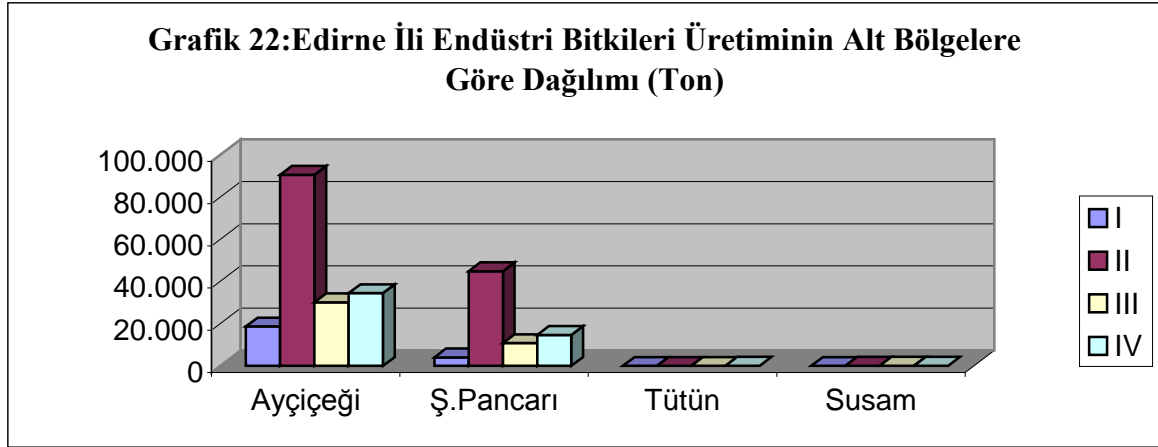

Tablo 50: Edirne İli Alt Bölgelere Göre Endüstri Bitkileri Ekilişi (2004)

		Ayçiçeği	Ş.Pancarı	Tütün	Susam	TOPLAM
I. Alt Bölge	E	10.900	40	12	--	10.952
	V	1.950	50.000	2.500	--	--
	Ü	20.480	2.000	30	--	22.510
II. Alt Bölge	E	52.200	1.087	--	50	53.337
	V	2.076	60.376	--	750	--
	Ü	109.825	65.910	--	37	175.772
III. Alt Bölge	E	16.757	206	--	60	17.023
	V	1.750	62.500	--	400	--
	Ü	29.527	13.003	--	24	42.554
IV. Alt Bölge	E	22.850	319	--	--	23.169
	V	2.000	45.000	--	--	--
	Ü	45.700	15.880	--	--	61.580
TOPLAM	E	102.707	1.652	12	110	104.481
	V	2.000	58.750	2.500	560	--
	Ü	205.532	96.793	30	61	302.416

(K: Tarım İl Müdürlüğü)(2004) E: Ekim (ha.) V:Verim (kg/ha.) Ü: Üretim (ton)

Türkiye genelinde Endüstri bitkilerinin tarla bitkileri içerisindeki payı ekilen alan olarak % 7,6 Edirne ili genelinde tarla bitkileri ekiliş alanı içerisinde endüstri bitkilerinin payı % 28,5' tir. Alt bölgeler bazında incelendiğinde Ayçiçeği ekilişinin II. Alt Bölgede yoğunlaştığı görülmektedir. Yine endüstri bitkilerinden şeker pancarı II. Alt Bölgede daha fazladır. Susam ekilişinin de yine II.alt bölgede daha fazla olduğu görülmektedir.Tütün ekimi ise sadece I. Alt Bölgede gerçekleşmektedir.

Alt Bölgeler bazında karşılaştırma yapıldığında endüstri bitkilerinden ayçiçeği üretiminin % 53,4 ile II. Alt Bölgede yoğunlaştığı görülmektedir. Bunu % 22,2 ile IV. Alt Bölge ve % 14,4 ile III.alt bölge takip etmektedir. I. Alt Bölge ise % 9,96 ile en az paya sahiptir.

Şeker pancarı üretiminin % 68'i II. Alt Bölgede, % 16,4'sı IV. Alt Bölgede, % 13,4'i III. Alt Bölgede, % 2'si ise I.alt bölgede üretilmektedir. Susam üretiminin % 60'ı II.alt bölgede, % 40'ı III.alt bölgede üretilmekte olup IV.alt bölgede ve I.alt bölgede susam üretimi yoktur. Tütün üretiminin tamamı I. Alt Bölgede yapılmaktadır.

Tablo 51: Edirne İli Alt Bölgelere Göre Baklagil Ekilişi (2004)

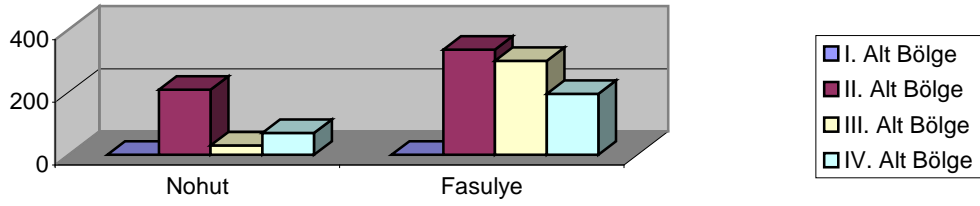
		Nohut	Fasulye (Kuru)	TOPLAM
I. Alt Bölge	E	--	--	--
	V	--	--	--
	Ü	--	--	--
II. Alt Bölge	E	108	275	383
	V	1.370	1.633	--
	Ü	149	417	566
III. Alt Bölge	E	40	83	123
	V	1.400	1.500	--
	Ü	44	124	168
IV. Alt Bölge	E	100	225	325
	V	1.250	1.500	--
	Ü	125	338	463
TOPLAM	E	248	583	831
	V	1.280	1.510	--
	Ü	318	879	1.197

(K: Tarım İl Müdürlüğü)(2004)

E: Ekim (ha.) V: Verim (kg/ha.)

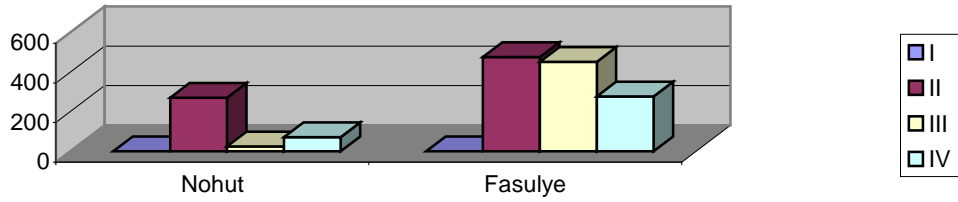
Ü: Üretim (ton)

Grafik 23:Edirne İli Baklagil Ekim Alanlarının Alt Bölgelere Göre Dağılımı (Ha.)

Türkiye genelinde tarla bitkileri içerisinde baklagil tarımının payı % 10.06' dır. Edirne İli genelinde ise bu oran % 0,22'dir. Baklagiller içerisinde ilimizde üretimi yapılan K.Fasulye ve nohuttur. Nohut ekilişi II. ve IV. Alt Bölgede yoğunlaşmıştır. Kurufasulye ekilişi ise II. ve IV.. Alt Bölgede daha yoğun olup III. Alt Bölgede bir miktar ekim alanına sahiptir. I. Alt Bölgede baklagil ekilişi yapılmamaktadır.

Grafik 24:Edirne İli Baklagil Üretiminin Alt Bölgelere Göre Dağılımı (Ton)

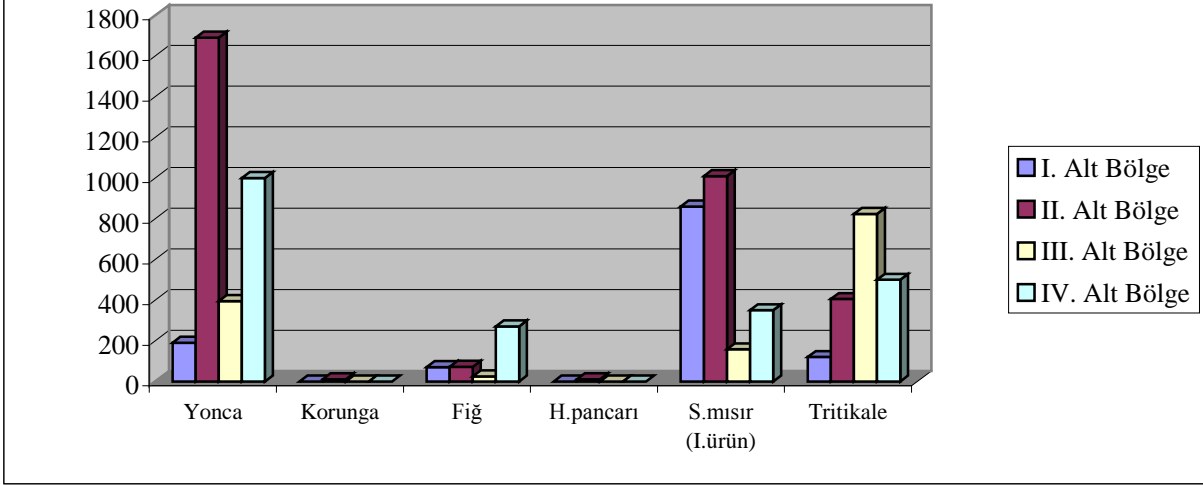

Tablo 52: Alt Bölgelere Göre Edirne İlinde Yem Bitkileri Ekilişi (2004)

ÜRÜN	EKİLİŞ ALANI (ha.)				TOPLAM
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
Yonca	175	1.041	250	1.050	2.516
Korunga	--	2	--	25	27
Fiğ	90	202	30	350	672
Hayvan pancarı	--	3	--	15	18
S.mısır (I.ürün)	1.000	989	678	1.000	3.667
Tritikale	420	390	930	2.285	4.025
TOPLAM	1.685	2.627	1.888	4.725	10.925

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 25: Edirne İli Yem Bitkileri Ekiliş Alanlarının Alt Bölgelere Göre Dağılımı (Ha.)

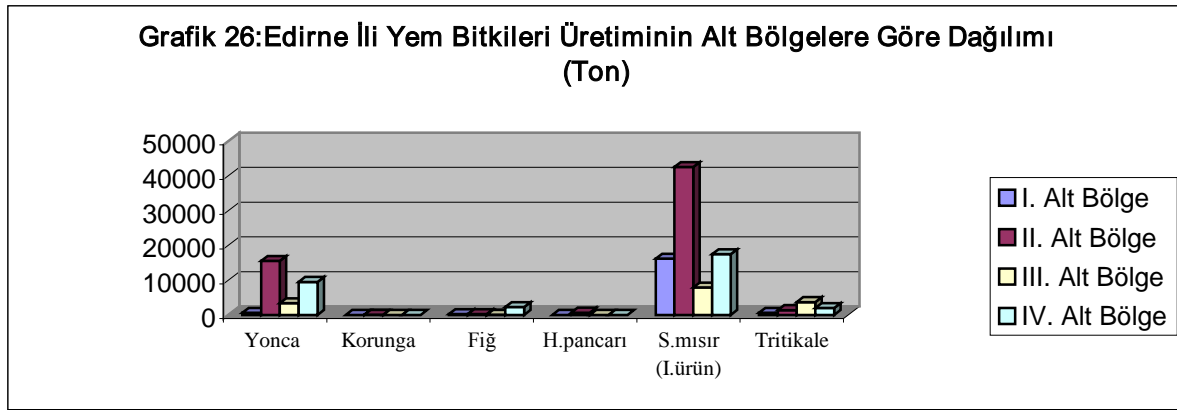
Hayvansal üretimin gelişmiş olduğu ülkelerde yem bitkileri tarımı toplam ekili alanların % 25-30' unu teşkil ederken bu oran ülkemizde ancak % 3,25 dolayındadır. Bu durum ülkemizdeki yem bitkileri yetiştiriciliğinin yetersizliğinin çok açık bir göstergesidir. Edirne İlinde yem bitkilerinin tarım alanı içindeki payı ise % 2,98' dir. Yem bitkileri ekiliş alanlarında bölgeler bazında karşılaştırma yapılacak olursa yonca üretiminde II. ve IV. Alt Bölgede yoğun olduğu, Silajlık Mısır (I.Ürün) üretim alanlarının Alt Bölgede hemen hemen aynı oranda yapıldığı görülmektedir. Korunga ve H.pancarı sadece II. ve IV. Alt Bölgelerde ekilmektedir. Fiğ IV. Alt Bölgede, Triticale ise IV. Alt Bölgede daha çok ekilmektedir.

Tablo 53: Edirne İli Alt Bölgelere Göre Yem Bitkileri Üretimi (2004)

ÜRÜN	ÜRETİM (Ton)				TOPLAM
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
Yonca *	1.690	10.231	2.600	9.500	24.021
Korunga*	--	8	--	--	8
Fiğ*	378	1.105	125	2.230	3.838
H.pancarı	--	210	--	--	210
S.mısır (I.ürün)	37.500	41.400	29.900	17.500	126.300
Triticale	1.400	1.551	3.785	2.000	8.736
TOPLAM	40.968	54.505	36.410	31.230	163.113

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

(* ile işaretli olanlar kuru ot üretimidir)

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Yem bitkileri üretim miktarları Alt Bölgeler bazında incelendiğinde Yonca üretiminin % 82,1'i II. ve IV. Alt Bölgelerde, % 10,8'i III. Alt Bölgede ve % 2'si ise I. Alt Bölgededir. Korunga ve H.Pancarı üretiminin tamamı II. Alt Bölgededir. Fiğ Üretiminin % 58,1'i IV. Alt Bölgede, % 28,7'si II. Alt Bölgede, % 9,8'i I. Alt Bölgede ve % 3,2' si de III. Alt Bölgede gerçekleşmektedir. Silajlık Mısır üretimi il genelinde toplam 126.300 ton üretilmiş olup, bunun % 32,7'si II. Alt Bölgede, % 29,7'si I. Alt Bölgede, % 23,6'sı III. Alt Bölgede ve % 13,8'i IV. Alt Bölgede üretilmektedir. Triticale üretiminin % 43,3'ü III. Alt Bölgede, % 22,9'u IV. Alt Bölgede, % 17,7'si II. Alt Bölgede ve % 16'sı da I. Alt Bölgede gerçekleşmektedir.

5.2.1.2. Sebze Üretimi

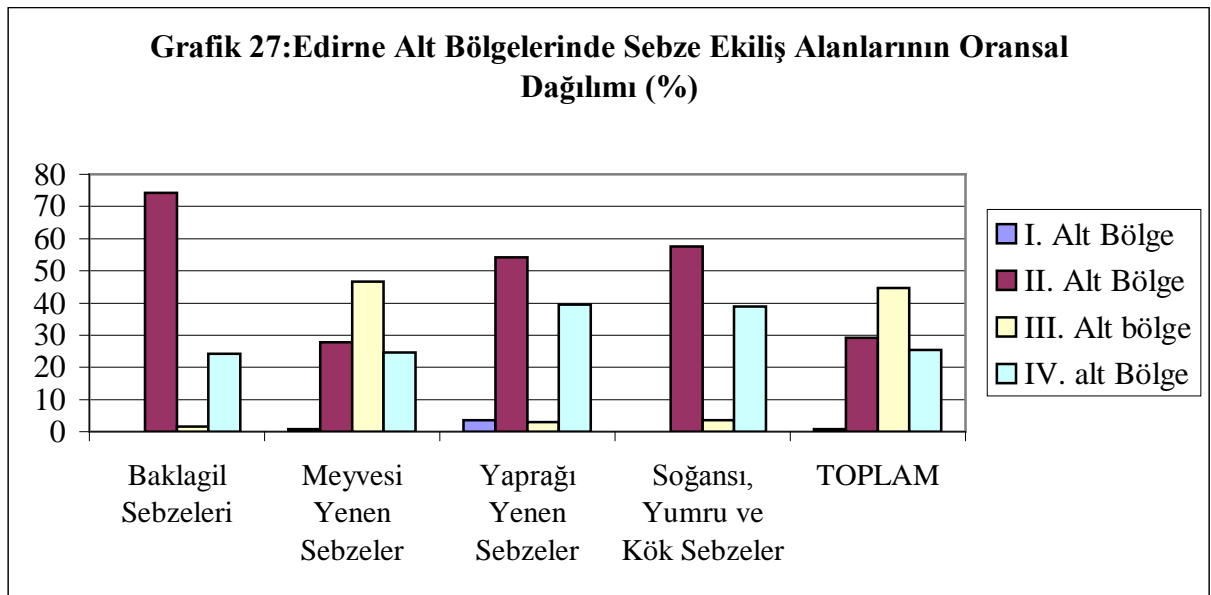
ÜRÜN	EKİLİŞ (ha.)				TOPLAM
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
SEBZELER	278	4.649	3.316	3.401	11.644
--Baklagil Sebzeleri	--	236	8	134	378
Bakla (Taze)	--	63	--	--	63
Bezelye (Taze)	--	26	3	35	64
Fasulye (Taze)	--	135	5	95	235
Barbunya (Taze)	--	7	--	20	27
--Meyvesi Yenen Sebzeler	224	3.642	3.276	2.641	9.783
Bamya	--	15	1	130	146
Biber (Çarliston)	7	179	7	185	378
Biber (Dolmalık)	4	39	6	50	99
Biber (Salçalık)	1	22	17	60	100
Hıyar	3	37	4	77	121
Domates	15	216	1.375	800	2.406
Kabak (Bal)	--	26	--	--	26
Kabak (Sakız)	--	31	--	12	43
Kabak (Çerezlik)	75	1.038	5	410	1.528
Patlıcan	--	94	4	152	250
Kavun	41	365	602	105	1.113
Karpuz	78	1.580	1.255	660	3.573
--Yaprağı Yenen Sebzeler	33	297	16	273	619

Ispanak	12	76	6	104	199
Pırasa	--	87	2	65	154
Lahana (Beyaz)	10	48	4	47	109
Lahana (Kırmızı)	7	3	--	11	21
Marul (Göbekli)	3	37	1	--	41
Marul (Kıvırcık)	1	46	3	46	96
--Soğansı, Yumru ve Kök Sebzeler	21	466	16	313	816
Sarımsak (Taze)	--	23	2	15	40
Sarımsak (Kuru)	4	51	2	26	83
Soğan (Taze)	--	75	4	35	114
Soğan (Kuru)	17	277	5	140	439
Havuç	--	17	--	30	47
Turp (Bayır+Kırmızı)	--	15	3	27	45
--Diğer Sebzeler (Karnabahar)	--	8	--	40	48

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

ÜRÜNLER	ALT BÖLGELER				EDİRNE
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
Baklagil Sebzeleri	--	236	8	134	378
Meyvesi Yenen Sebzeler	224	3.642	3.276	2.641	9.783
Yaprağı Yenen Sebzeler	33	297	16	273	619
Soğansı,Yumru.Kök Seb.	21	466	16	313	816
Diğer Sebzeler	--	8	--	40	48
TOPLAM	278	4.649	3.316	3.401	11.644

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 27’ de alt bölgeler bazında sebze ekiliş alanları gösterilmiştir. Grafik incelendiğinde en fazla sebze ekiliş alanının II. Alt Bölgede olduğu görülmektedir. Sırasıyla II. Alt Bölgeyi IV., III. ve I. Alt Bölgeler izlemektedir.

Türkiye genelinde tarım alanlarının % 3’ünde sebze üretimi yapılmaktadır. Edirne İlinde de sebze tarımı yapılan alan % 3’ tür. Edirne İlinde sebze ekilişleri son yıllarda artış göstermiştir. Bunun da nedeni Enez ilçesinde kurulan Dardanel’in Sebze İşleme Fabrikasıdır. İl Sebze tarımının gelişmesine müsait bir durumdadır. Bununla birlikte üretim planlamasının olmamasından dolayı fiyat istikrarsızlıkları ve pazarlama problemleri sebze üretim alanlarını kısıtlamaktadır.

Tablo 56: Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Sebze Üretimi (2004)					
ÜRÜN	ÜRETİM (ton)				TOPLAM
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
SEBZELER	3.213	80.296	109.584	82.708	275.801
--Baklagil Sebzeleri	--	1.486	45	773	2.304
Bakla (Taze)	--	192	1	--	193
Bezelye (Taze)	--	134	15	90	239
Fasulye (Taze)	--	1.122	28	613	1.763
Barbunya (Taze)	--	38	1	70	109
--Meyvesi Yenen Sebzeler	2.696	67.088	109.103	71.915	250.802
Bamya	--	45	1	975	1.021
Biber (Çarliston)	51	1.990	40	2.200	4.281
Biber (Dolmalık)	24	471	38	500	1.033
Biber (Salçalık)	7	210	159	950	1.326
Hıyar	30	700	40	1.370	2.140
Domates	306	5.890	55.000	26.250	87.446
Kabak (Bal)	--	565	3	--	568
Kabak (Sakız)	--	363	--	120	483
Kabak (Çerezlik)	75	859	5	410	1.349
Patlıcan	3	1.428	37	2.890	4.358
Kavun	610	4.625	9.030	2.650	16.715
Karpuz	1.590	49.942	44.750	33.600	129.882
--Yaprağı Yenen Sebzeler	315	4.496	230	4.650	9.691
Ispanak	54	491	38	1.300	1.883
Pırasa	--	1.735	79	1.420	3.234
Lahana (Beyaz)	140	1.241	90	1.040	2.511
Lahana (Kırmızı)	100	60	--	170	330
Marul (Göbekli)	15	442	7	--	464
Marul (Kıvırcık)	6	527	16	720	1.269
--Soğans, Yumru ve Kök Sebzeler	202	7.162	206	4.770	12.340
Sarımsak (Taze)	--	203	21	225	449
Sarımsak (Kuru)	32	355	20	135	542
Soğan (Taze)	--	918	45	490	1.453
Soğan (Kuru)	170	5.366	75	2.800	8.411
Havuç	--	218	--	750	968

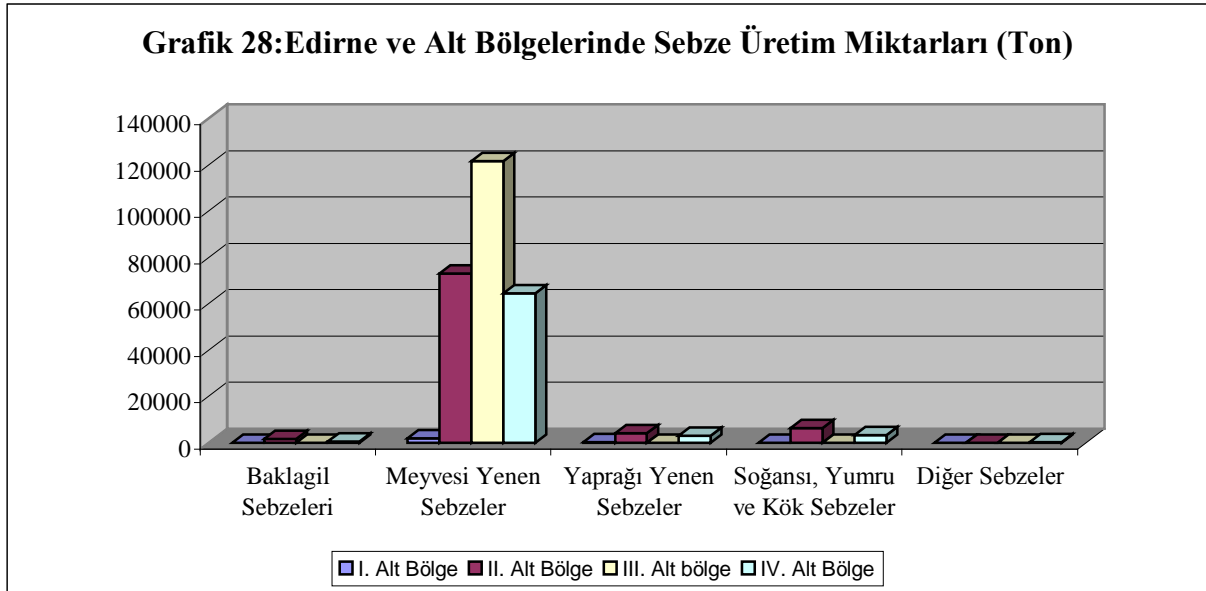

Turp (Bayır+Kırmızı)	--	102	45	370	517
--Diğer Sebzeler (Karnabahar)	--	64	--	600	664

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

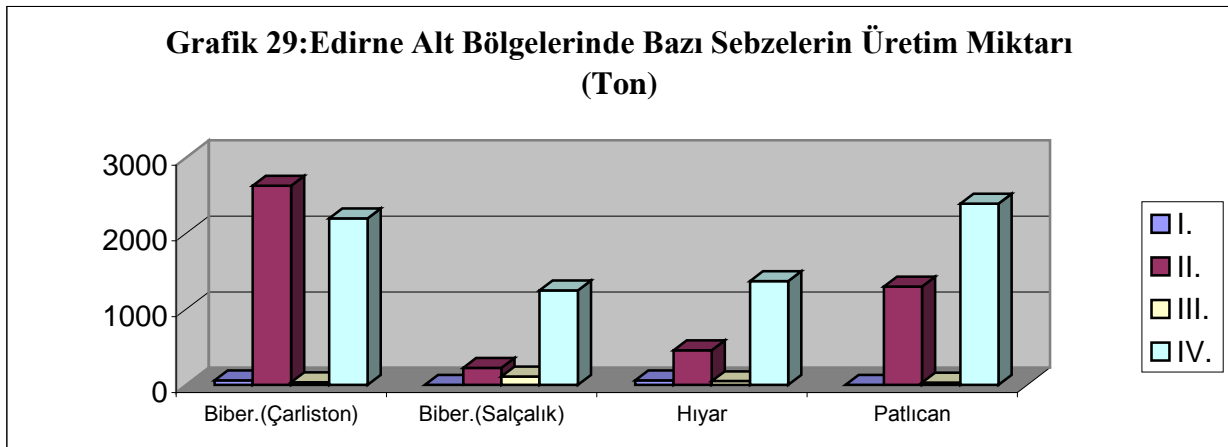
SEBZELER	ALT BÖLGELER				EDİRNE
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt bölge	IV. Alt Bölge	
Baklagil Sebzeleri	--	1.486	45	773	2.304
Meyvesi Yenen Sebzeler	2.696	67.088	109.103	71.915	250.802
Yaprağı Yenen Sebzeler	315	4.496	230	4.650	9.691
Soğansı, Yumru ve Kök Sebzeler	202	7.162	206	4.770	12.340
Diğer Sebzeler	--	64	--	600	664
TOPLAM	3.213	80.296	109.584	82.708	275.801

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

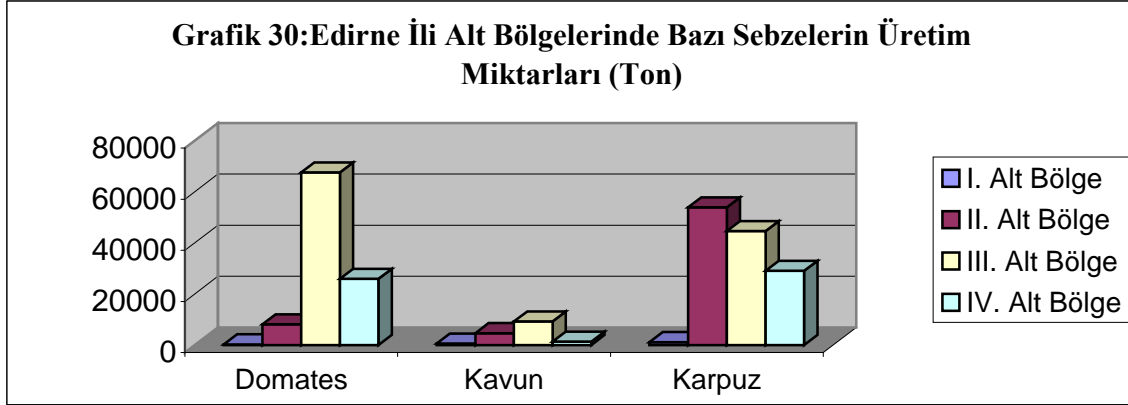
Grafik 28'de görüldüğü gibi Edirne ili sebze üretiminin tamamına yakını Meyvesi Yenen Sebzeler grubu oluşturmaktadır.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

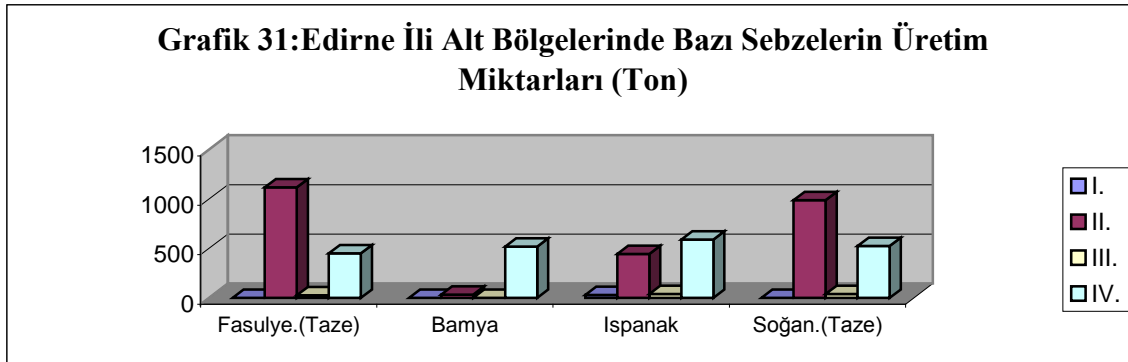
Grafik 29’da Edirne alt Bölgelerinde bazı sebzelerin üretim miktarları gösterilmiştir.

Edirne’de 4.281 tonluk Biber (Sivri-Çarliston) üretiminin 51 tonu I. Alt Bölgede, 1.990 tonu II. Alt Bölgede, 40 tonu III. Alt bölgede, 2.200 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir. 1.326 tonluk Biber (Salçalık) üretiminin, sadece 7 tonu I. Alt Bölgede, 210 tonu II. Alt Bölgede, 159 tonu III. Alt Bölgede, 950 tonu ise IV. Alt bölgede üretilmektedir. 2.140 tonluk Hıyar üretiminin 30 tonu I. Alt Bölgede, 700 tonu II. Alt Bölgede, 40 tonu III. Alt bölgede, 1.370 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir. 4.358 tonluk Patlıcan üretiminin 1.428 tonu II. Alt Bölgede, 37 tonu III. Alt Bölgede, 2.890 tonu ise IV. Alt bölgede üretilmektedir. I. Alt Bölgede ekonomik anlamda Patlıcan üretimi yapılmamaktadır.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

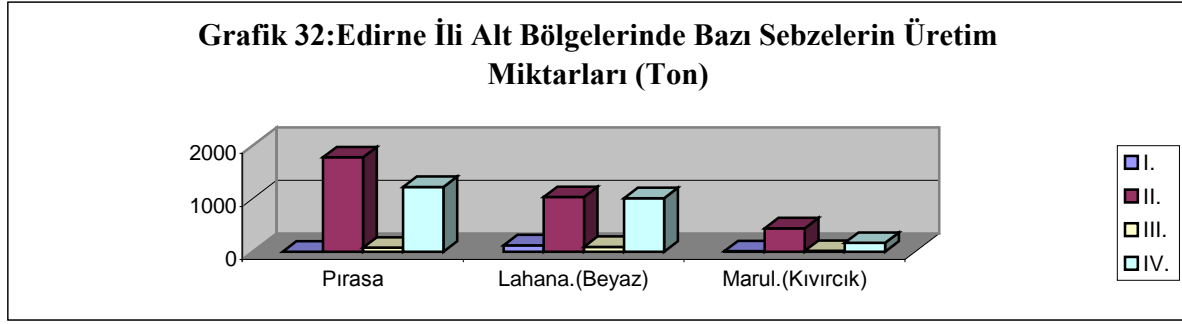
Grafik 30’da görüldüğü gibi Edirne’de 87.446 tonluk toplam Domates üretiminin 306 tonu I. Alt Bölgede, 5.890 tonu II. Alt Bölgede, 55.000 tonu III. Alt Bölgede, 26.250 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir. 16.715 tonluk Kavun üretiminin 610 tonu I. Alt Bölgede, 4.625 tonu II. Alt Bölgede, 9.030 tonu III. Alt bölgede, 2.650 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir. 129.882 tonluk Karpuz üretiminin 1.590 tonu I. Alt Bölgede, 49.942 tonu II. Alt Bölgede, 44.750 tonu III. Alt bölgede, 33.600 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 31’de görüldüğü gibi Fasulye (Taze) üretiminin 1.122 tonu II. Alt Bölgede, 28 tonu III. Alt Bölgede, 613 tonu da IV. Alt Bölgede gerçekleştirilmektedir. I. Alt Bölgede Fasulye (Taze) üretimi yoktur. Toplam Fasulye (Taze) üretimi ise 1.763 tondur. Bamya üretiminin 45 tonu II. Alt Bölgede, 975 tonu ise IV. Alt Bölgede, sadece 1 tonu III. Alt Bölgededir. I. Alt Bölgede Bamya üretimi yoktur. Toplam Bamya üretimi 1.021 tondur. Ispanak üretiminin 54 tonu I. Alt Bölgede, 491 tonu II. Alt Bölgede, 38 tonu III. Alt Bölgede, 1.300 tonu ise IV. Alt Bölgede gerçekleştirilmektedir. Toplam Ispanak üretimi ise 1.883 tondur. Soğan (Taze)

üretiminin 918 tonu II. Alt Bölgede, 45 tonu III. Alt Bölgede, 490 tonu da IV. Alt Bölgede gerçekleşmektedir. Toplam Soğan (Taze) üretimi ise 1.453 tondur.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

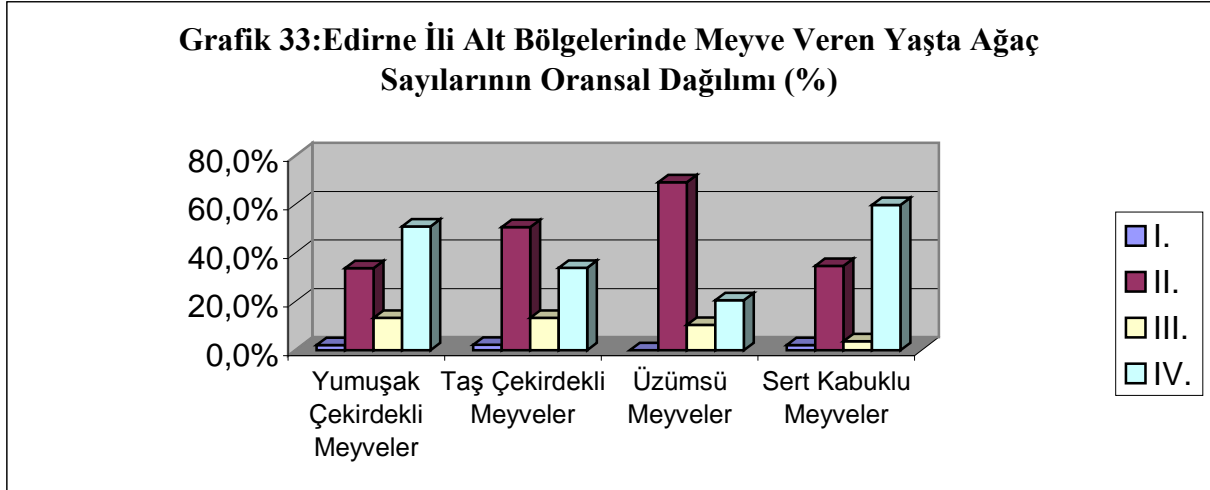
Grafik 32’de Edirne ilinde, Pırasa üretiminin 1.735 tonu II. Alt Bölgede, 79 tonu III. Alt Bölgede, 1.420 tonu ise IV. Alt bölgede üretilmektedir. I. Alt Bölgede Pırasa üretimi bulunmamaktadır. 2.511 tonluk Lahana üretiminin 140 tonu I. Alt Bölgede, 1.241 tonu II. Alt Bölgede, 90 tonu III. Alt Bölgede, 1.040 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir. 1.269 tonluk Marul (Kıvırcık) üretiminin 6 tonu I. Alt Bölgede, 527 tonu II. Alt Bölgede, 16 tonu III. Alt bölgede, 720 tonu ise IV. Alt Bölgede üretilmektedir. Edirne ili ve Alt Bölgelerinde sebze üretimi öz tüketimle birlikte daha çok ticari amaca yönelik olarak yapılmaktadır.

5.2.1.3.Meyve Üretimi

Meyveler		Alt Bölgeler				EDİRNE
		I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
Yumuşak Çekirdekli Meyveler	Meyve veren yaşıta ağaç sayısı	3.530	67.215	27.500	85.320	183.565
	Meyve vermeyen yaşıta ağaç sayısı	1.950	20.850	4.010	23.110	49.920
	Üretim (ton)	112	1.765	400	2.816	5.093
Taş Çekirdekli Meyveler	Meyve veren yaşıta ağaç sayısı	3.340	60.245	16.755	39.515	119.855
	Meyve vermeyen yaşıta ağaç sayısı	1.950	15.731	127	4.700	22.508
	Üretim (ton)	45	968	187	724	1.924
Üzümsü Meyveler	Meyve veren yaşıta ağaç sayısı	40	14.865	2.450	5.250	22.605
	Meyve vermeyen yaşıta ağaç sayısı	20	330	70	220	640
	Üretim (ton)	1	202	34	60	297
Sert Kabuklu Meyveler	Meyve veren yaşıta ağaç sayısı	2.380	18.170	6.085	30.350	56.985
	Meyve vermeyen yaşıta ağaç sayısı	3.870	9.580	140	6.283	19.873
	Üretim (ton)	67	265	62	255	649
Bağ (Üzüm)	Ekili Alan (Ha)	124	1.692	176	400	2.392
	Verim (Kg/Ha)	6.750	6.325	3.800	6.250	5.781
	Üretim (Ton)	795	11.459	760	2.450	15.464

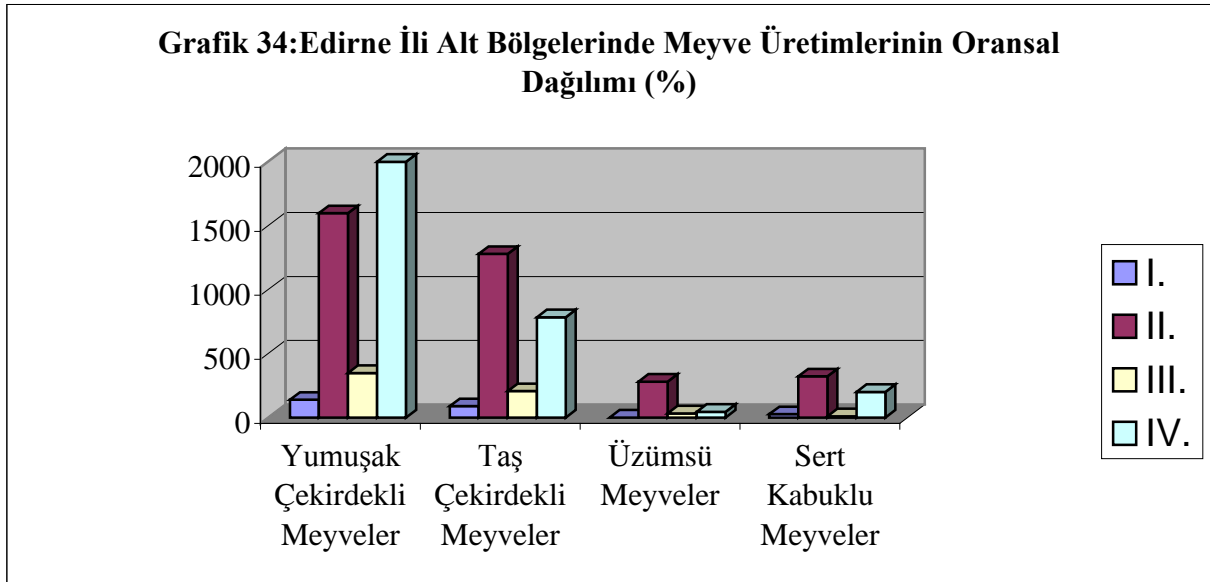
Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablo 58’ de Edirne ve Edirne Alt Bölgelerinde bulunan meyve ağaç sayıları ve meyve üretim miktarları verilmiştir. Bu tabloda bahsedilen yumuşak çekirdekli meyveler grubunda; armut, ayva, elma ve muşmula, Taş Çekirdekli meyveler grubunda; kiraz, şeftali, vişne, kayısı, iğde, erik, kızılıçık, ve zerdali, Üzümsü Meyveler grubunda ; dut, çekirdekli üzüm ve çilek, Sert Kabuklu Meyveler grubunda; badem, fındık ve ceviz bulunmaktadır.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 33’ de Edirne alt bölgelerinde meyve veren yaştaki ağaç sayılarının oransal dağılımı gösterilmiştir. Grafığe göre meyve veren yaştaki toplam ağaç sayısı sırasıyla II. ve IV. alt bölgelerde en yüksek oranda III. alt bölge ve I. Alt Bölgede ise çok az orandadır.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

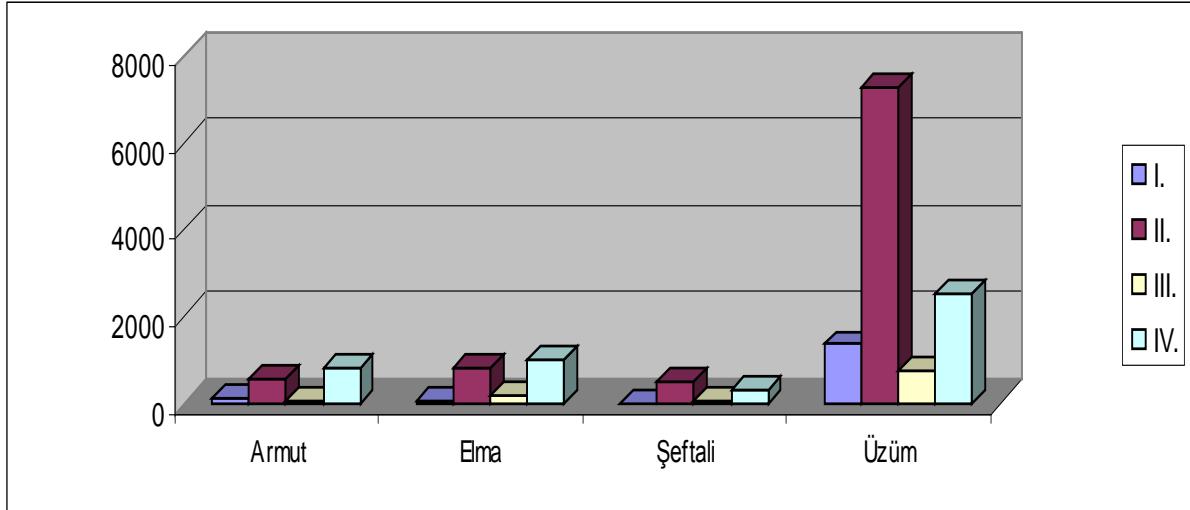
Grafik 34’ de Edirne alt bölgelerindeki meyve üretiminin oransal dağılımı gösterilmiştir. Toplam meyve üretimini incelediğimizde üretimin en fazla II. Ve IV. Alt bölgede olduğu, bunu III. ve I. Alt Bölgelerin izlediği görülmektedir.

Tablo 59:2004 Yılında Türkiye, Edirne ve Edirne Alt Bölgelerinde Bazı Meyvelerin Üretim Miktarları (Ton)

Meyveler	Alt Bölgeler				Edirne	Türkiye
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge		
Armut	86	539	88	1.070	1.783	370.000
Ayva	5	269	76	195	545	110.000
Elma	40	879	182	1.851	2.952	2.600.000
Erik	35	391	104	260	790	210.000
Kayısı	4	189	46	50	289	460.000
Kiraz	11	71	6	56	144	265.000
Şeftali	5	346	41	294	686	470.000
Vişne	2	70	7	102	181	145.000
Ceviz	59	234	38	159	490	130.000
Badem	3	58	3	148	212	41.000

Kaynak : DİE (2003)– Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 35:Edirne İli Alt Bölgelerinde Bazı Meyvelerin Üretim Oranları (%)

Grafik 35’de Armut, Elma, şeftali ve üzüm üretim oranları verilmiştir. Armut üretiminin % 4,8’i I. Alt Bölgede, % 30,2’si II. Alt Bölgede, % 4,9’u III. Alt Bölgede ve % 60’ı IV. Alt Bölgede yapılmaktadır. Elma üretiminin % 1,4’ü I. Alt Bölgede, % 29,7’si II. Alt Bölgede, % 6,2’si III. Alt Bölgede ve % 62,7’si IV. Alt Bölgede yapılmaktadır. Şeftali üretiminin % 0,7’si I. Alt Bölgede, % 50,4’ü II. Alt Bölgede, % 6’sı III. Alt Bölgede ve % 42,9’u IV. Alt Bölgede yapılmaktadır. Üzüm üretiminin % 5,1’i I. Alt Bölgede, % 74,1’i II. Alt Bölgede, % 4,9’u III. Alt Bölgede ve % 15,8’ i IV. Alt Bölgede yapılmaktadır.

5.2.1.4. Seracılık

İlde seracılık 1995 yıllarından sonra başlamıştır. İklim şartlarının olumsuzluğu nedeniyle fazla bir gelişme gösterememiştir. Ancak buna rağmen üreticilerin küçük alanlarda gelir düzeyini arttırmak için oluşturduğu seralar başarılı bir faaliyetle sürdürmektedir. İldeki seraların son durumu aşağıda görüldüğü gibidir.

Alt Bölgeler	Köy Sayısı	Sera Adeti	Sera Alanı (m2)
I. Alt Bölge	6	11	3.780
II. Alt Bölge	17	131	45.110
III. Alt Bölge	7	24	8.008
IV. Alt Bölge	15	97	30.977
TOPLAM	45	263	87.875

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

5.2.2. Hayvan Sayıları ve Hayvansal Üretim

Türkiye genelinde 2003 yılı sonu itibariyle Büyük Baş hayvan sayısı 9.901.458 adet olup Edirne İlinin 2003 yılı Büyükbaş Hayvan sayısı 130.718'dir. Edirne İlinin Türkiye hayvan varlığı içindeki payı % 1,32 düzeyindedir. Edirne İlinin 2004 yılı Büyükbaş Hayvan Sayısı 133.092 adettir.

5.2.2.1. Hayvan Sayıları

Hayvan Türleri	Alt Bölgeler				Edirne
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
Sığır (Kültür)	8.760	28.074	10.422	18.431	65.687
Sığır (Melez)	14.009	27.703	11.236	7.901	60.849
Sığır (Yerli)	298	1.506	2.115	2.637	6.556
--Büyükbaş Toplam	23.067	57.283	23.773	28.969	133.092
Koyun	22.829	68.262	29.341	42.245	162.677
Keçi	1.048	4.895	3.402	26.075	35.420
--Küçükbaş Toplam	23.877	73.157	32.743	68.320	198.097
Tavuk (Broiler)	7.100	19.750	1.300	3.012	31.162
Tavuk (Yumurta)	14.750	121.700	30.200	12.425	179.075
--Tavuk Toplam	21.850	141.450	31.500	15.437	210.237
Ördek	2.150	6.700	4.240	3.507	16.597
Kaz	3.040	5.425	4.113	3.842	16.420
Hindi	2.000	8.350	7.549	2.370	20.269
--Kanatlı Toplam	29.040	161.925	74.402	25.156	290.523

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Büyük baş ve küçük baş hayvancılığın gelişmesinde en büyük kısıt mera alanlarının az olmasıdır. Edirne ilinde mera alanları toplam arazi varlığının sadece % 12,95' ini kapsamaktadır. Oysaki Türkiye ortalamasında mera alanlarının oranı % 26'dır. Diğer bir kısıtta Türkiye genelinde olduğu gibi Edirne'de de yem bitkisi ekilişlerinin çok düşük oranda olmasıdır. Yem bitkilerinin toplam tarla bitkisi ekilişleri içinde oranı % 2,98'dir. Diğer bir yem kaynağı olan silajlık mısır üretimi Edirne ilinde oldukça yaygınlaşmıştır.

Yıllar	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Silaj Miktarı (Ton)	125.650	147.180	132.453	121.868	183.283	240.240

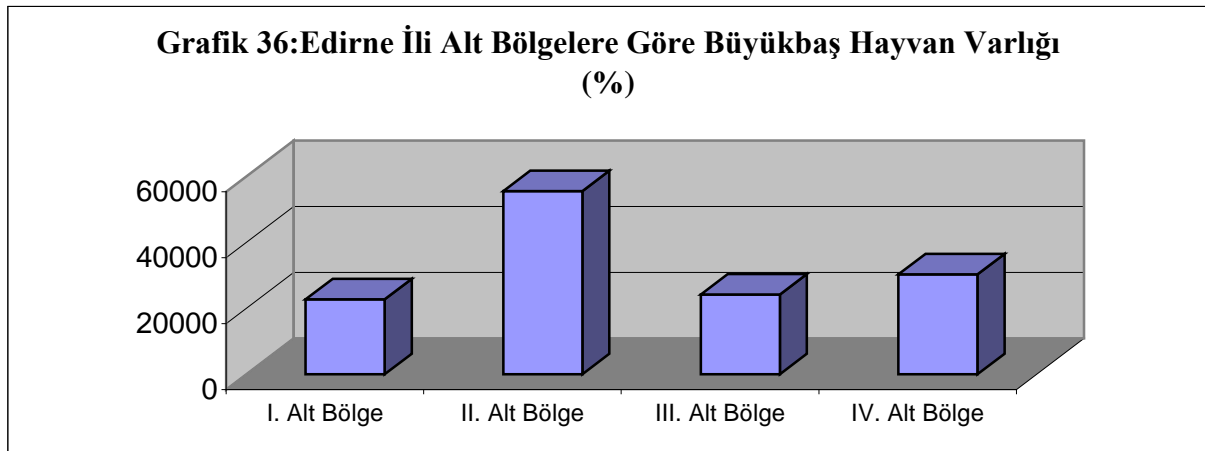
Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Edirne İlinde silajlık mısır üreten işletmeler, yapılan silajın büyük bir kısmını kendi işletmelerinde kullanmak üzere, az bir kısmını da diğer hayvancılık işletmelerine pazarlamak maksadı ile üretim yapmaktadırlar. İlimizde son yıllarda diğer yem bitkileri ekilişlerinde de önemli bir artış olmuş, artışta yem bitkisi ekilişlerine yapılan devlet desteği önemli bir rol oynamıştır. 1999 yılında 125.650 ton olan silaj miktarı 2000 yılında 147.180 tona ulaşmış ancak 2001 ve 2002 yıllarında 121.868 tona gerilemiştir. Son iki yıldır İlimiz çiftçisinin bu konuda bilinçlenmesi ve uygulanan desteklemeler ile 2003 yılında 182.283 tona, 2004 yılında da 240.240 tona ulaşarak büyük bir gelişme kaydetmiştir.

A-Büyükbaş Hayvan Sayısı

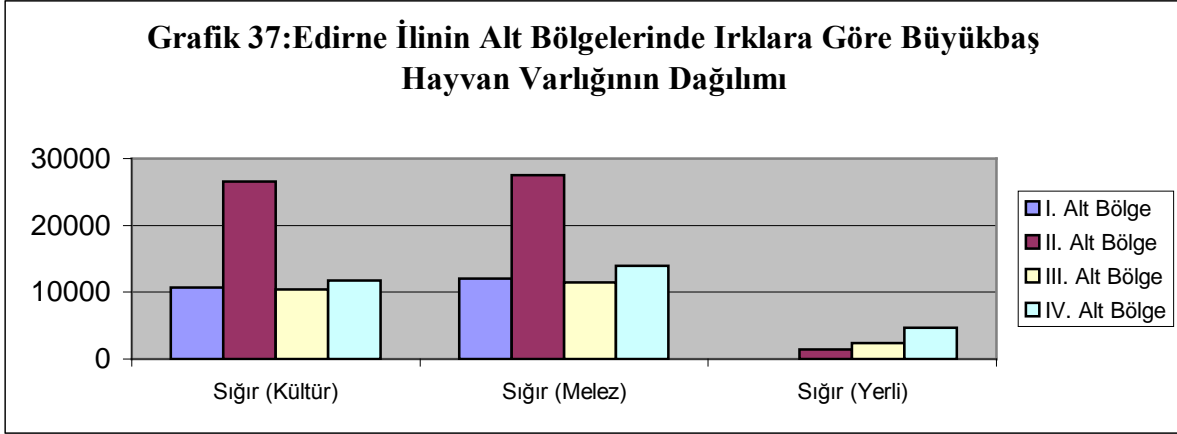
Büyükbaş Hayvan	Alt Bölgeler				Toplam
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
	23.067	57.283	23.773	28.969	133.092

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

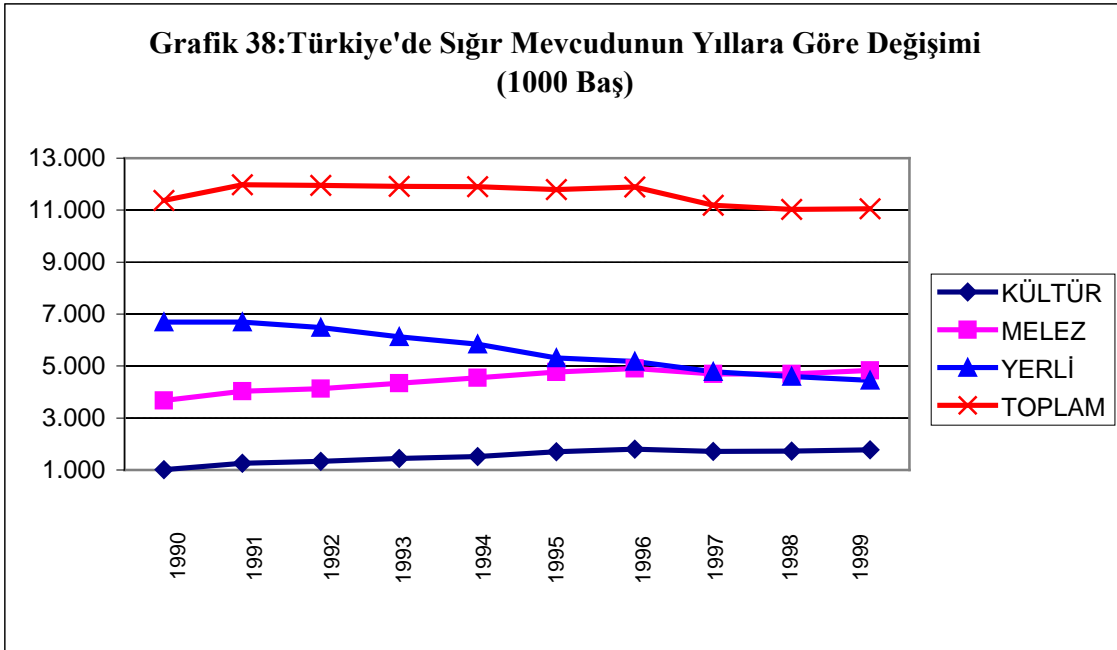
Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 36'da görüldüğü gibi II. Alt bölge büyük baş hayvan varlığı bakımından birinci sırayı almaktadır. I. Alt bölgeyi büyükbaş hayvan varlığı bakımından sırasıyla IV., III. ve I. Alt bölgeler takip etmektedir.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 37’de görüldüğü gibi kültür ve melez hayvan sayısının en yüksek olduğu Alt Bölge II. Alt Bölge (Merkez, Havsa, Uzunköprü)’dir. Bunu sırasıyla IV., I. ve III. Alt Bölgeler izlemektedir. Toplam sığır mevcudu içerisinde yerli ırk hayvanların en fazla bulunduğu alt bölge IV. Alt Bölgedir. Bunun nedeni de IV. Alt bölgenin genelde orman içi olmasından kaynaklanmaktadır.

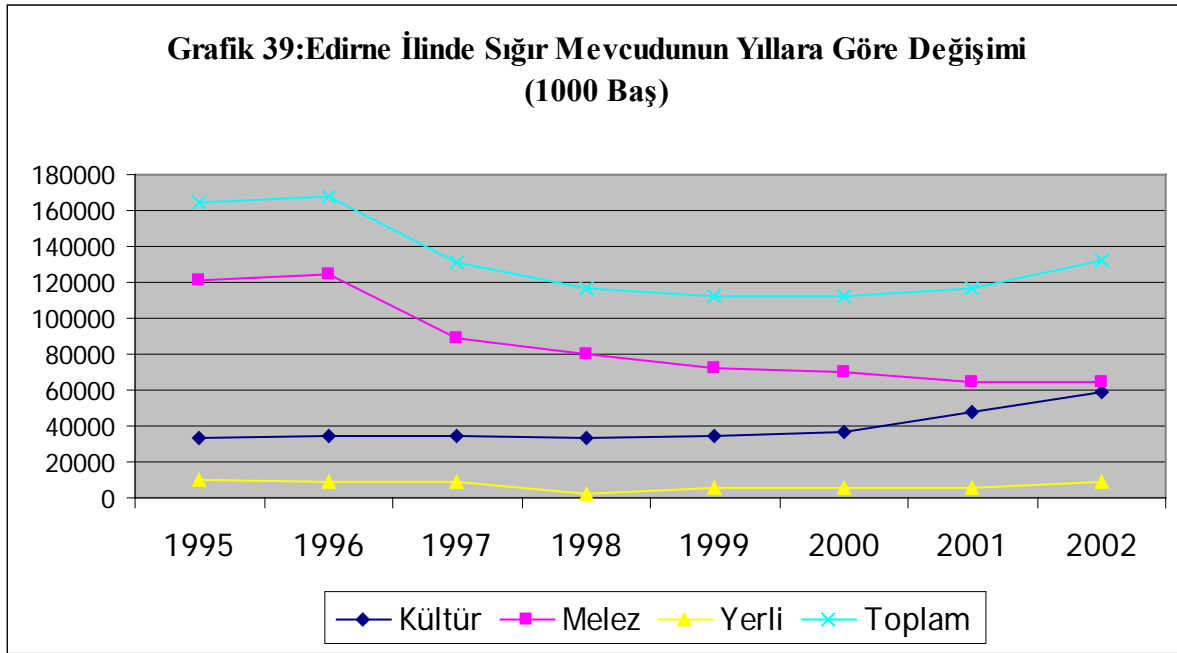
Kaynak: DİE

Grafik 38’ de Türkiye’de son 10 yılda sığır sayılarındaki değişim gösterilmiştir. Grafikten anlaşılacağı üzere kültür ırkı ve melez sığır sayısı artarken yerli sığır sayısında düşüş görülmektedir. Bu durum ilde de aynı seyrde olmaktadır.

%93,59’luk kültür ırkı ve melez hayvan varlığı uzun yıllardan beri ilimizde başarılı bir şekilde uygulanan suni tohumlamanın sonucudur. Edirne ilinde özellikle süt sığırcılığının kültür ırkı ve melez hayvanların kullanılması gerek süt ve gerekse et verimini arttırmaktadır.

Edirne ilinde kültür ırkı olarak bahsedilen sığır ırkı Holstein olup, az sayıda da Montofon ırkı sığır bulunmaktadır. Melez ırklarda Holstein ve Montofon ile yerli sığırların suni tohumlama yoluyla melezlenmesi ile elde edilmiştir.

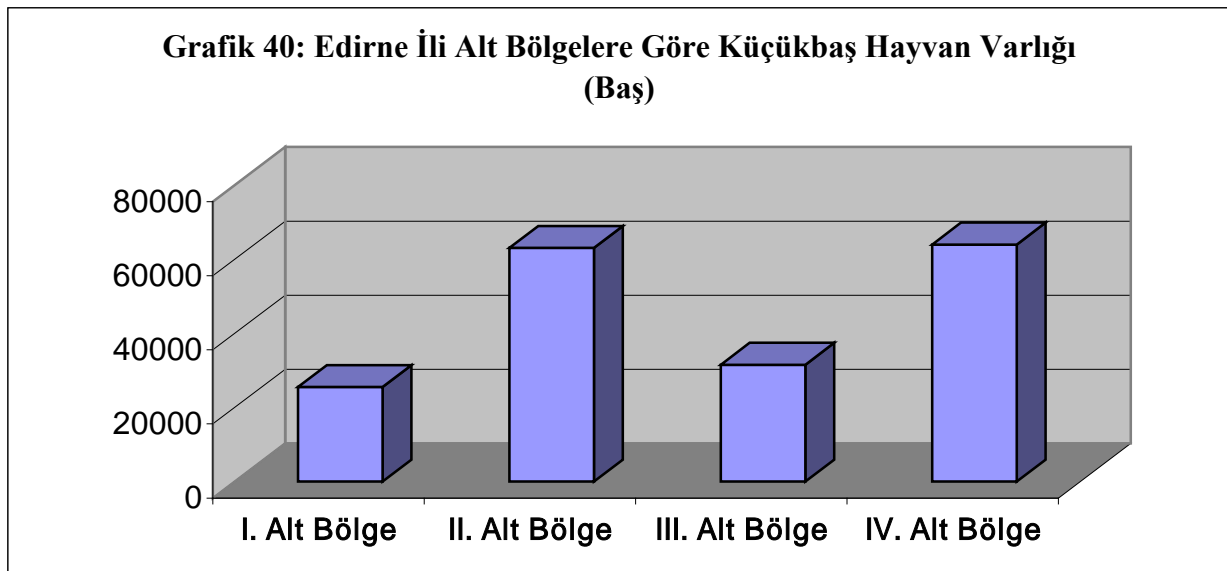
Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

B-Küçükbaş Hayvan Sayısı

Tablo 64: Edirne İli Alt Bölgelere Göre Küçükbaş Hayvan Mevcudu (baş)(2004)

Küçükbaş Hayvan	Alt Bölgeler				Toplam
	I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	
	25.100	71.930	31.686	66.750	195.466

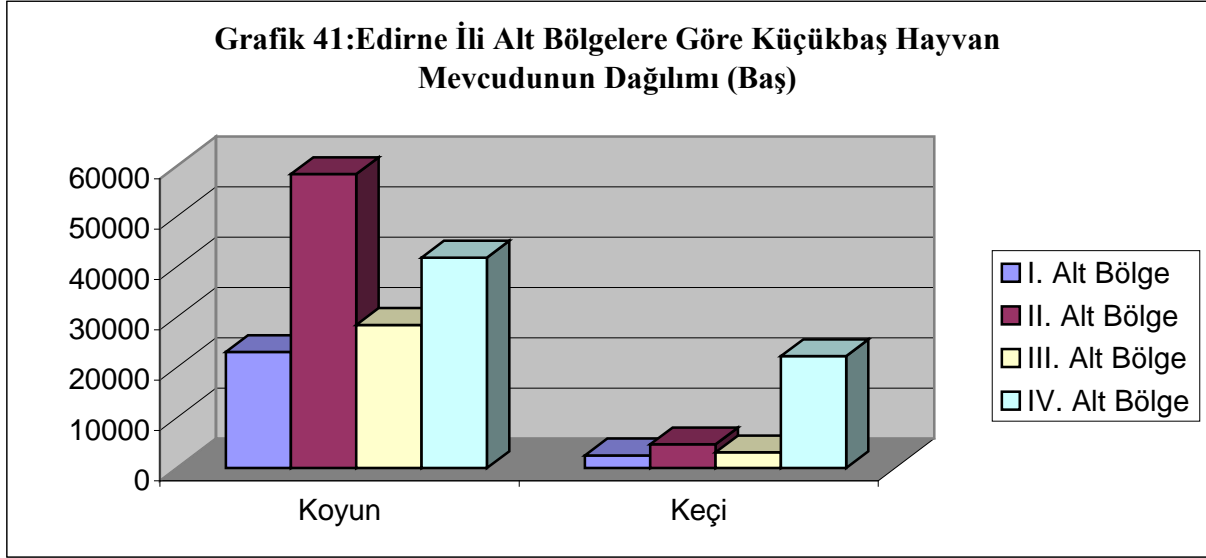
Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

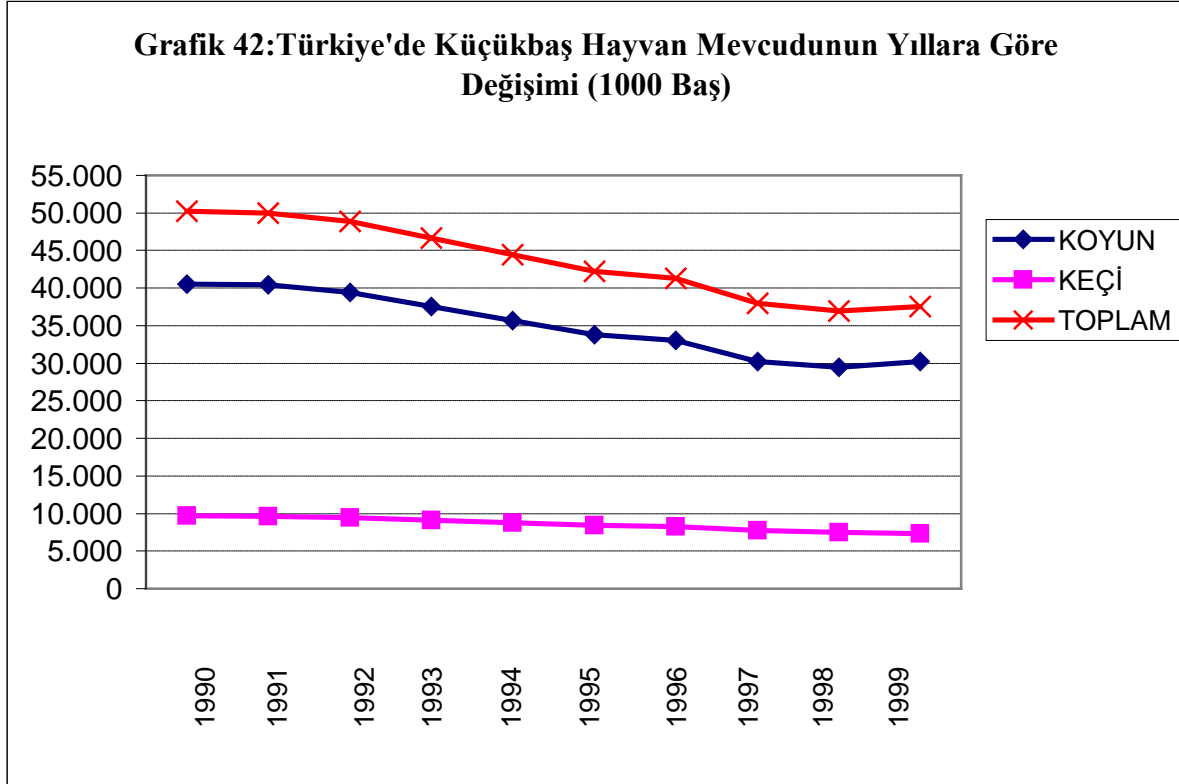
Grafik 40' da Edirne ilinde alt bölgeler bazında küçükbaş hayvan varlığı verilmiştir. Edirne ilinde küçükbaş hayvan varlığı % 36,79 ile en fazla II. Alt bölgededir. En az küçükbaş hayvan varlığı ise % 12,84 ile I Alt bölgededir. Edirne ilinde yetiştirilen koyunların büyük

kısmı Kıvırcık ırkı ve melezlerinden oluşmaktadır. Bunun yanında merinos melezleri de az da olsa bulunmaktadır. Keçilerin ise büyük çoğunluğunu yerli ırk olan kıl keçisi oluşturmaktadır.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 41’de Edirne Alt bölgelerinde küçükbaş hayvan mevcudunun dağılımı gösterilmiştir. Edirne ilinde koyun sayısı 165.158 baş, keçi sayısı 30.308 baş olup; toplam küçükbaş hayvan sayısı 195.466 baştır. Grafikte de görüleceği gibi koyun sayısı en fazla II. Alt bölgededir. II.Alt Bölgeyi sırasıyla IV. , III. ve I. Alt Bölge takip etmektedir. Keçi varlığında ise en fazla sayı IV. Alt Bölgededir.

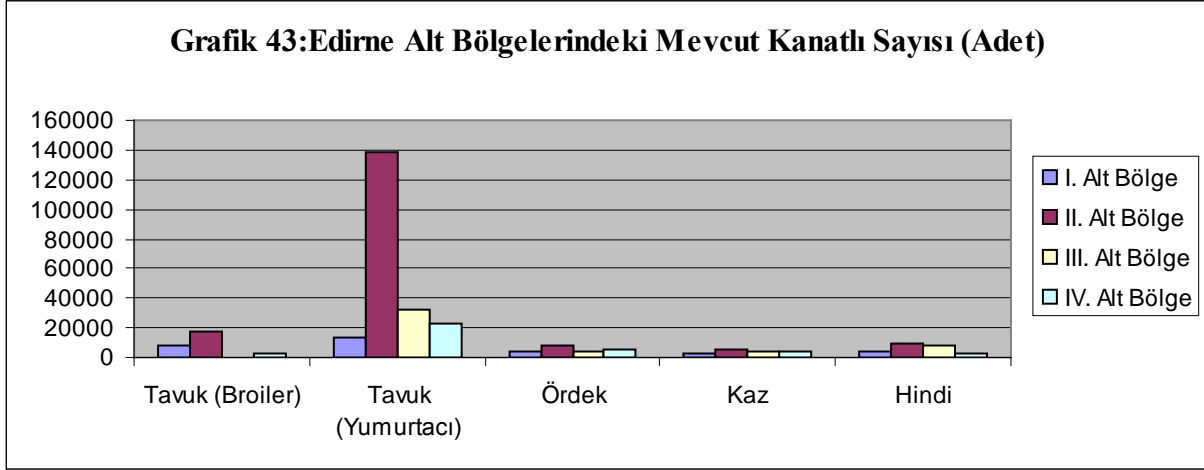
Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 42’de Türkiye’de küçükbaş hayvan sayılarındaki 10 yıllık değişim gösterilmiştir. Genel olarak koyun ve keçi sayılarında %25 oranında bir azalma söz

konusudur. Azalmanın nedeni olarak; otlak alanlarının azalması ve küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin başka uğraşa kayması gösterilebilir.

C-Kanatlı Sayısı

Tavukçuluk sektörü Türkiye 'de 1960'lı yıllardan sonra hızlı ve sürekli bir büyüme göstermiştir. Bu büyümede sektöre yapılan büyük yatırımlar kadar sektörün mukayeseli avantajları da rol oynamıştır.

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Grafik 43'de görüldüğü gibi Kanatlı Hayvan varlığında II. Alt Bölge ilk sıradadır. Yumurtacı tavuk varlığında II. Alt Bölge yine ilk sırada yer alırken onu III. Alt bölge izlemektedir. Oysa Broiler tavuk III. Alt Bölgede hiç bulunmamaktadır. İl sınırları içerisindeki işletmelerde kesim yapılmamaktadır.

Tablo 65:Edirne' de Tavuk ve Hindi Sayılarının Yıllara Göre Değişimi (Baş)

	2000	2001	2002	2003	2004
TAVUK	298.600	225.590	234.760	227.370	210.237
HİNDİ	32.500	29.124	24.579	22.741	20.269
TOPLAM	331.100	254.714	261.341	252.114	232.510

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Edirne'de 2004 yılında, 2000 yılına göre tavuk sayısında % 29,5 oranında bir düşüş gözlenmektedir. Tavuk sayısındaki düşüşün sebebi tavukçuluk entegre tesislerinin bulunmamasıdır. Hindi sayısında da yaklaşık % 38 oranında bir düşüş gözlenmektedir.

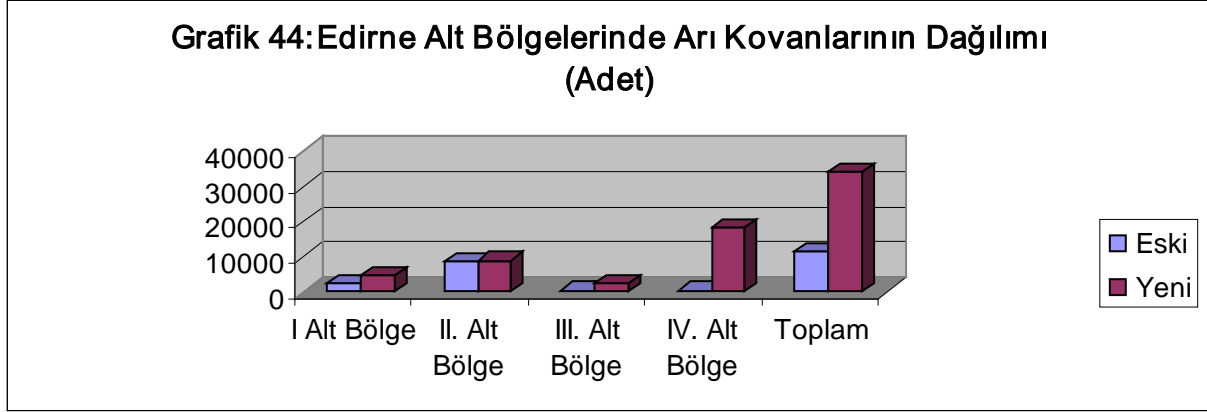
D-Aricılık

Tablo 66: Edirne İli Alt Bölgeler Bazında Arıcılığın Durumu (2004)

Alt Bölgeler	Arı Kovanı (Adet)			Bal (ton)	Arıcılık Yapan Köy Sayısı
	Eski	Yeni	Toplam		
I Alt Bölge	2.340	3.450	5.790	87,7	39
II. Alt Bölge	6.651	9.838	16.489	161,9	62
III. Alt Bölge	182	2.772	2.954	57,7	32
IV. Alt Bölge	267	21.276	21.543	444,2	69
TOPLAM	9.440	37.336	46.776	751,5	202

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Tablo 67’ de Edirne ilinde arıcılıkla ilgili rakamlar verilmiş olup, toplam 202 köyde arıcılık yapılmaktadır İlde geçtiğimiz yıllara nazaran arıcılıkta bir artış gözlenmektedir. Bu artıştaki en önemli sebep ise son yıllarda Özel İdare kaynaklı projelerle ana arı ve kovan dağıtılmasıdır. Arıların; İlde önemli bir ekilişe sahip olan ayçiçeğinin döllenenmesindeki rolü de düşünüldüğünde arı sayısının artması ile birlikte ayçiçeği veriminin de artması kaçınılmazdır.

5.2.2.2. Hayvansal Üretim

Tablo 67: Edirne ve Alt Bölgelerinde Toplam Süt Üretiminin Hayvan Türlerine Göre Dağılımı (2003)

		I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	Edirne	Türkiye
Sığır	Toplam Hayvan (Baş)	22.769	57.283	23.773	28.969	133.092	9.788.102
	Sağılan Hayvan (Baş)	11.384	28.642	11.887	14.485	80.152	5.040.362
	Toplam İnek Sütü Üretimi (Ton)	34.109	84.693	35.147	47.043	196.780	9.514.138
Koyun	Toplam Hayvan (Baş)	22.829	68.262	29.341	42.245	158.533	25.431.539
	Sağılan Hayvan (Baş)	7.534	22.527	9.683	13.941	81.724	12.477.217
	Toplam Koyun Sütü Üretimi (Ton)	392	1.171	503	725	2.791	769.959
Keçi	Toplam Hayvan (Baş)	1.048	4.895	3.402	26.075	35.420	6.516.088
	Sağılan Hayvan (Baş)	566	2.643	1.837	14.080	19.126	3.126.656
	Toplam Keçi Sütü Üretimi (Ton)	139	653	454	3.478	4.724	278.136
Sığır + Koyun + Keçi Sütü Üretimi (Ton)		34.640	86.517	36.104	47.043	204.304	10.562.233

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü – D.İ.E. (2003)

Tablo 68: 2004 Yılında Edirne ve Edirne Alt Bölgelerinde Hayvansal Ürünlerin Üretim Miktarları						
		I. Alt Bölge	II. Alt Bölge	III. Alt Bölge	IV. Alt Bölge	Edirne
Kırmızı Et (Ton)	Sığır Eti	43	1.342	26	1.841	3.252
	Koyun+Kuzu	4	96	1	68	169
	Keçi+Oğlak	1	12	--	7	20
	TOPLAM	48	1.450	27	1.916	3.441
Süt (Ton)		34.640	86.517	36.104	47.043	204.304
Yapağı (Ton)		36	89	36	65	226
Keçi Kılı (Ton)		--	--	2	11	13
Bal (Ton)		88	162	58	444	752
Balmumu (Ton)		--	6	4	8	18
Yumurta* (ton)		121	385	123	123	752

*= 16.000 adet yumurta 1 ton kabul edilmiştir.

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

5.3. SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

Tablo 69: Edirne İli Su Ürünleri Üretimi (2004)	
Tatlı Su Balık Üretimi (Ton)	
Kaya Balığı	0,24
Kefal	5,50
Levrek	8,00
Sazan	24,42
Yayın	0,90
Yılan	0,30
Turna	5,70
Diğer	29,81
TOPLAM	74,87
Deniz Balık Üretimi (Ton)	
Dil Pisi	1,40
Dülger	0,50
Hamsi	2.300,00
Lüfer	26,00
Kırlangıç	0,85
Kolyoz	15,00
Sardalya	1.950,00
Sarpa	10,80
Tekir	4,45
Ahtapot	34,00
Uskumru	18,00
Mürekkep Balığı	5,00
TOPLAM	4.366,00
GENEL TOPLAM	4.440,87

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

5.4. ORGANİK TARIM

Giriş

Organik tarım; üretimde kimyasal girdi ve ilaç kullanmadan yönetmelikler çerçevesinde izin verilen girdilerin kullanımı ile yapılan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim sistemidir.

Organik Tarım, ekolojik sistemde hatalı uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengeyi yeniden kurmaya yönelik, insana ve çevreye dost üretim sistemlerini içermekte olup, esas olarak sentetik kimyasal tarım ilaçları, hormonlar ve mineral gübrelerin kullanımını yasaklaması yanında, organik ve yeşil gübreleme, münavebe, toprağın muhafazası, bitkinin direncini artırma, doğal düşmanlardan faydalanmayı tavsiye eden, bütün bu olanakların kapalı bir sistemde oluşturulmasını öneren, üretimde sadece miktar artışının değil aynı zamanda ürün kalitesinin de yükselmesini amaçlayan bir üretim şeklidir.

Tarımsal üretimde kullanılan zirai mücadele ilaçları sentetik hormonların ve kimyasal gübrelerin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerin ortaya çıkması, bunun yanında yine tarımsal faaliyette kullanılan bu tarz girdilerin toprağa, havaya, suya verdiği zararların da ortaya çıkarak sürdürülebilir üretimin tehlikeye girmesi, çevre koruma bilincinin gelişmesi ile organik tarım, bir üretim tarzı olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde organik tarım 1985-1986 yıllarında Dünya’ da organik tarımın gelişimine ve yurtdışından gelen organik ürün talebine bağlı olarak başlamış ve sağlıklı gıdaların tüketimine yönelik dünyadaki değişmelere paralel olarak gelişmiştir.

Dünya’da Organik Tarım

Tüm dünyada hızla artan organik tarımsal ürünler arasında; genellikle ülkelerin geleneksel ürünleri örneğin Hindistan’da çay, Danimarka’da süt ve süt ürünleri, Arjantin’de et ve et ürünleri, orta Amerika ve Afrika ülkelerinde muz, Tunus’ta hurma, zeytin yağı, Türkiye’de kurutulmuş ve sert kabuklu meyveler organik olarak üretilen ürün olarak ilk sırayı almıştır.

Günümüzde, Dünya’da 110 ülkede organik tarım yapılmaktadır. Dünya organik tarım alanlarının toplam genişliği 26,5 milyon hektar civarındadır. Avustralya 11,3 milyon hektarla en geniş alana sahiptir. Latin Amerika ülkeleri de dünya üzerinde 6,2 milyon ha alan ile organik tarım alanı bakımından önemli bir paya sahiptir. Avrupa ülkeleri ise 6,3 milyon ha alan ve 170.000 işletme ile organik tarım bakımından önemli ülke grubunu oluşturmaktadır.

Dünya’da organik tarım ticaretinin parasal boyutu da hızla büyümekte olup, 2003 yılı verileri ile 25 milyar ABD doları olan organik gıda satışlarının 10 yıl içerisinde 100 milyar ABD doları seviyelerine çıkması tahmin edilmektedir.

Türkiye’de organik tarım yapılan alan toplam tarımsal alan içerisinde henüz %0,8 seviyelerinde bir paya sahip bulunmaktadır. Ancak, dünyada ve özellikle Avrupa’da organik ürün tüketimindeki artıştan ülkemizin iyi bir pazar payı elde etme fırsatı bulunmaktadır.

Son zamanlarda süt ürünleri, et ve et ürünleri, hazır yemekler dahil olmak üzere işlenmiş diğer gıdalar, bebek mamaları, okolata gibi ürünler önem kazanmakla birlikte Batı Avrupa pazarında organik ya meyve- sebze sektörü hala büyük bir paya sahiptir. Bu bağlamda konvansiyonel ya meyve ve sebze sektörünün yanı sıra organik ya meyve-sebze sektörü açısından da ülkemiz önemli potansiyele sahiptir.

Türkiye Organik Tarımsal retiminin Gelişimi

Başlangıçta sadece 1985 yılında 8 ürüne yönelik yapılan üretim günümüzde 174 ürüne ulaşmıştır. Fındık, ceviz, antepfıtığı, kuru incir, kuru kayısı, kuru üzüm, baklagiller, tıbbi aromatik bitkiler, pamuk, zms meyveler ile ya meyve sebzenin organik tarım metotlarına uygun olarak üretimi yapılmaktadır.

Ülkemizde organik tarım yapılan alanlar 2004 yılı bölgeler bazında incelendiğinde; Akdeniz bölgesi başta olmak üzere sırasıyla Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ilk  sırada yer almaktadır. Burada gözden kaçırılmaması gereken husus Akdeniz Bölgesinde doğadan toplama alanlarının geniş olmasından dolayı ilk sırayı almış olmasıdır. Sebze, meyve ve tahıl üretim alanları dikkate alındığında sıralamanın Ege Bölgesi başta olmak üzere sırasıyla, Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz bölgesi olarak sıralanacağıdır. Ekonomik gelişimde dezavantajlı bölgelerden olan İkaradeniz Şeridi, İçanadolu, Doğuanadolu Bölgesi gibi bölgeler organik tarımda avantajlı bölgeler olarak değerlendirilmektedir.

Ülkemizde organik üretim yapan üretici sayısı üretim miktarı, üretim alanları ve ürün çeşitliliği yıllar içinde artış göstermiştir. 1996 yılında 1947 olan organik ve geçiş sürecindeki üretici sayısı 2003 yılında 14.798, 2004 yılında ise 12.806 lara ulaşmıştır. Bu oranla 1996 yılına göre üretici sayısındaki artış % 558 olmuştur. Üretim alanları itibarı ile 1996 yılında 6.789 ha olan üretim alanı 2003 yılında 113.621 ha alana, 2004 yılında 209.573 hektara yükselmiştir. Bu oranla 1996 yılına göre alandaki artış % 2987, 2003 yılına göre de %84 olmuştur. Toplam rn çeşidi 1996 yılında 26 iken 2004 yılında 174 ürüne çıkmıştır. Genel olarak organik tarım artış göstermektedir. Üretici sayısındaki d ise yapılan çalışma ve denetimler neticesinde sistemde faaliyeti olmayan atıl haldeki üreticilerin çıkarılmasından kaynaklanmaktadır.

Yıllar	rn Sayısı	ifti sayısı	retim Alanı(ha)	retim Miktarı(ton)
2003	179	14.798	113.621	323.981
2004	174	12.806	209.573	378.803

Organik tarımsal üretim verileri (Geçiş süreci dahil)

Organik tarımsal üretimde ülkemiz, kültüre alınan bitkilerin yanı sıra doğada kendiliğinden yetişen kuşburnu, böğürtlen, ahududu, kekik gibi ürünlerin toplanması ve organik olarak değerlendirilmesi açısından büyük potansiyele sahiptir.

Organik tarım ürünleri ihracat rakamlarımızı incelediğimizde 1996 yılında 3678 ton olan ihracat miktarının 2003 yılında 21.083 tona, 2004 yılında ise 16.093 tona ulaştığı görülmektedir. İhracat değeri ise 2003 yılında 36 932 995 \$, 2004 yılında da 33.076.319\$ olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamlarla dolar bazında bir değerlendirme yapılırsa 2001 yılına göre %21, 2002 yılına göre %7 artış, 2003 yılına göre de % 10 luk bir d görülmektedir.

İhracat rnlerimiz konvansiyonel ihraç ürünlerinde de baı çeken geleneksel ürünlerimiz olup, başta kuru kayısı, kuru üzüm, fındık, kuru incir, ve pamuk yer almaktadır. Bunları meyve suları ve dondurulmuş meyveler, tıbbi aromatik bitkiler ve baklagiller takip etmektedir.

ÜRÜN	MİKTAR (Ton)	TUTAR (\$)	%TON	%\$
KURU KAYISI	1.646	5.380.864,33	10	16
ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM	3.316	5.257.628,96	21	16
İÇ FINDIK	770	4.709.630,00	5	14
KURU İNCİR	1.863	4.396.377,13	12	13
PAMUK ELYAFI	1.573	2.824.386,71	10	9
ELMA SULARI	1.406	1.512.724,42	9	5
DONDURULMUŞ MEYVELER	930	1.381.829,84	6	4
MERCİMEK	1.508	1.365.866,83	9	4
DİĞER YAĞLI TOHUMLAR VE MEYVELER	469	855.850,18	3	3
ANASON,REZENE,KIŞNIŞ,KİMYON TOHUMLARI	321	772.785,23	2	2
NOHUT	871	673.134,49	5	2
ÇAMFISTIĞI	34	664.990,16	0	2
Toplam	14.708	29.796.068	91	90
GENEL TOPLAM(Diğer ürünler dahil)	16.093	33.076.319		

2004 yılında en çok ihracatı yapılan ürünler

Ihracat yaptığımız ülke sayısı 2004 yılında 29 civarında olup, Avrupa Birliği ülkeleri en önemli ihracat yaptığımız ülkeler konumundadır. Avrupa Birliği ülkeleri dışında Tayland, ABD, Hindistan, Japonya ve Kanada diğer ihracat yaptığımız ülkeler arasında yer almaktadır.

ÜLKE	MİKTAR(Ton)	TUTAR(\$)	% (\$)
ALMANYA	5.238	12.348.225	37,3
İNGİLTERE	1.710	3.123.607	9,4
HOLLANDA	1.677	2.555.794	7,7
İSVİÇRE	822	2.456.479	7,4
FRANSA	832	2.257.458	6,8
TAYLAND	1.139	1.980.218	6,0
İTALYA	1.386	1.798.780	5,4
AMERİKA BİRLEŞİK DEV	694	1.567.104	4,7
BELÇİKA	706	756.138	2,3
AVUSTURYA	372	619.136	1,9
DANİMARKA	306	603.355	1,8
Toplam	14.882	30.066.294	91
GENEL TOPLAM(Diğer ürünler dahil)	16.093	33.076.319	

2004 yılında en çok ihracat yapılan ülkeler

Türkiye, 25 Milyar \$ lık dünya organik ürün pazarında 33 Milyon \$' lık bir paya sahiptir. Dünya pazarlarında ve ülkemiz tarım ürünleri ihracatında da gelmemiz gereken noktanın oldukça gerisinde bulunmaktayız. Mevcut potansiyelimizin değerlendirilerek üretim ve ihracat miktarımızın artırılması için mevcut sorunların çözülmesi gerekmektedir.

Mevzuat Çalışmaları:

1984-1985 yılından itibaren herhangi bir mevzuata dayalı olmadan yapılan organik tarımsal üretim, 1994 yılında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan “Organik Tarım Metotları ile Üretilen Bitkisel Hayvansal Ürünlerin Üretimi, İşlenmesi ve Pazarlanmasına İlişkin Yönetmeliğin” 18 Aralık 1994 tarihinde Resmi Gazete’ de yayımlanarak uygulamaya girmesi ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’nın denetiminde ve yönetmelik kuralları çerçevesinde yapılmaya başlamıştır.

Söz konusu yönetmelik daha sonra Topluluk mevzuatında 1991 yılından sonra yapılan değişiklikleri içerecek şekilde güncelleştirilmiş ve “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 11 Temmuz 2002 tarih ve 24812 sayılı ile Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Daha sonra Ulusal Programda ve Acil Eylem Planında yer alan “Organik Tarım Kanun Taslağı” 01.12.2004 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek 5262 sayılı Kanun olarak 03.12.2004 tarihinde 25659 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanuna uygun yeni yönetmelik çalışmaları tamamlanmış olup, “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 10.06.2005 tarih ve 25841 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Bu yeni Yönetmeliğimiz AB Yönetmeliğine tam uyumlu olarak hazırlanmıştır. AB tarafından da AB mevzuatına uygunluğunun kabul edilmesinin ardından AB’ ne ürün ihraç edebilecek üçüncü ülkeler listesinde Türkiye’nin yer alması mümkün olacaktır. İllerimizde hizmetlerin daha etkin yürütülebilmesi amacı ile taşra teşkilatlarında oluşturulan Organik Tarım Birimlerinin görev ve yetkilerini belirleyen 2005/1 sayılı “Organik Tarım Birimlerinin Görev ve Yetkileri” Genelgesi 01.08.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de Faaliyet Gösteren Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşları

Organik tarım; üretimin her aşamasının kontrol edildiği ve nihai ürünün sertifikalandırıldığı bir üretim şekli olduğundan, kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının denetiminde ve sözleşmesi dahilinde yapılmaktadır. Türkiye’de ECOCERT, IMO, SKAL, BCS, ETKO, EKOTAR, ICEA, CERES, ORSER isimli 9 kontrol ve sertifikasyon kuruluşu faaliyet göstermektedir. Bunlardan ETKO, EKOTAR ve ORSER yerli diğerleri ise yabancı kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarıdır.

Sonuç

Türkiye; topraklarında çok yoğun girdi kullanmamasının avantajı, tarımsal üretim yönünden ürün çeşitliliği, farklı ekosistemlerin varlığı, organik tarım için gerekli işgücü açısından tarımsal nüfusun fazlalığı dikkate alındığında organik tarımsal üretim ve ihracatı açısından önemli potansiyele sahip bir ülke konumundadır. Mevcut sorunların çözümü ile ülkemizde hem üretimi, hem iç tüketimi hem de ihracatı arttırmak mümkündür. Üretimimizde bu güne değin yaşanan artışlar üreticiye herhangi bir destek sağlanmadan olmuştur, diğer ülkelerde organik tarımsal üretime sağlanan desteklerin bizim üreticimize de sağlanması

durumunda ülkemizde yeni istihdam alanlarının oluşması, organik tarıma dayalı sanayi sektörünün ve agro-eko turizmin gelişmesi mümkün olacaktır. Ayrıca organik tarımın yaygınlaştırılması; Çevre kirliliğinin azalmasına olumlu katkı sağlayacak, ekosistemde sarsılan doğal dengeyi yeniden tesis edecek, biyo çeşitlilik ve sürdürülebilir tarımın teminatı olacaktır.

5.4.5.Edirne İlinde Organik Tarım

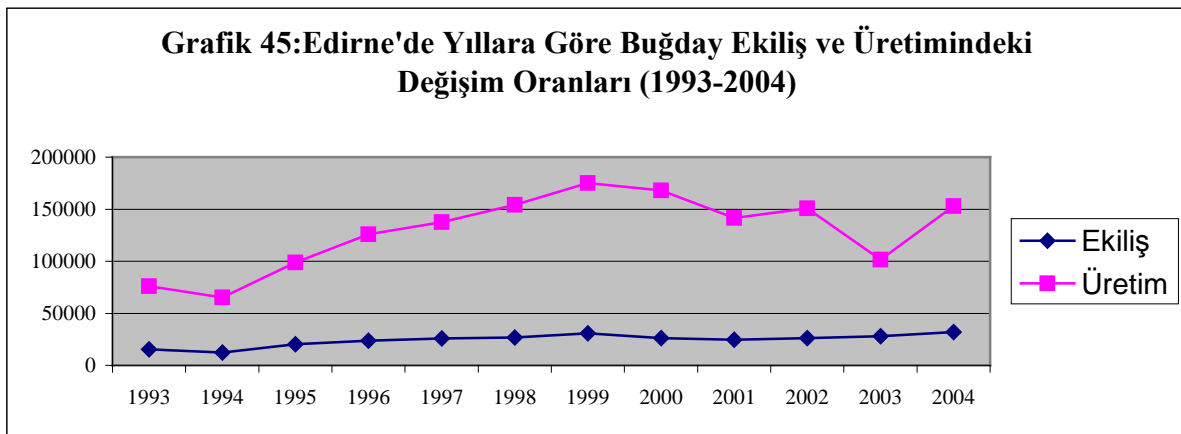
İlde sertifikalı olarak Organik Tarım yapılmamaktadır.

Organik Tarımın Yaygınlaştırılması İçin Aşağıdaki Sorunların Çözülmesi Gerekmemektedir.

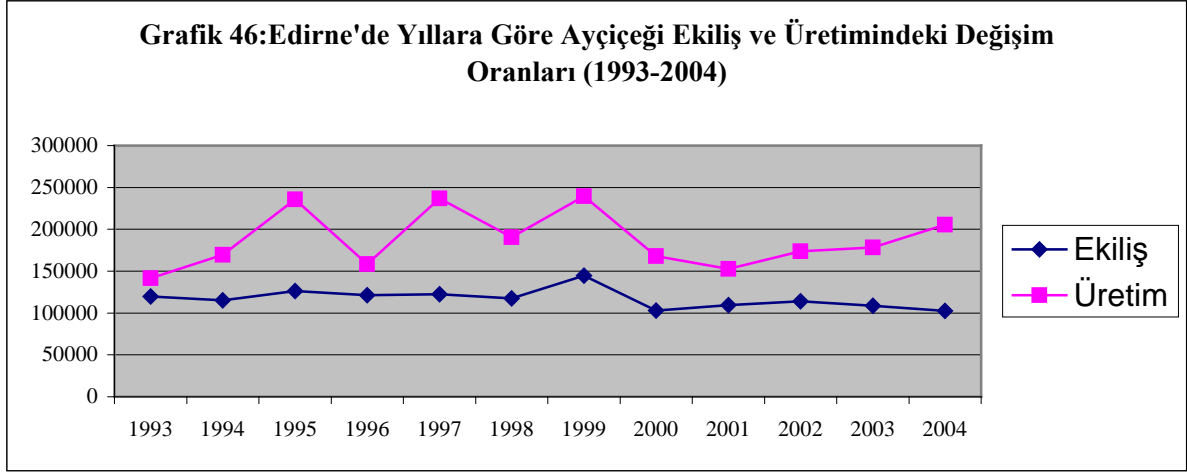
1. Organik tarımda , eğitim,araştırma ve desteklemeye yönelik kısa ve uzun vadeli politikalar geliştirilmeli; üreticiyi destekleyen tüketiciyi bilinçlendiren programlar hazırlanmalıdır.
2. Hedef pazarların ve öncelikli ürünlerin iç ve dış pazarda tanıtımı yapılmalı, üretici örgütlenmesi teşvik edilmelidir.
3. Kullanıma izin verilen girdilerin araştırılarak yerel koşullarda üretimleri geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.
4. Organik ürünlere güvenin sağlanması için kontrol, sertifikasyon ve akreditasyon da şeffaf ve etkin mekanizmaların hızla geliştirilmesi planlanmalıdır.
5. Üretimin teknik bilgi gerektirmesi nedeniyle danışmanlık ve yayım ön planda tutulmalı ve önemsenmelidir.

Tüm bu sorunları çözebilmesi için resmi, özel ve sivil kuruluşlar arasında işbirliği, kaynak aktarımı ve kaynakların ortak olarak belirlenen önceliklere uygun olarak kullanılması organik tarımı geliştirecek ve ülkemize katkı sağlayacaktır.

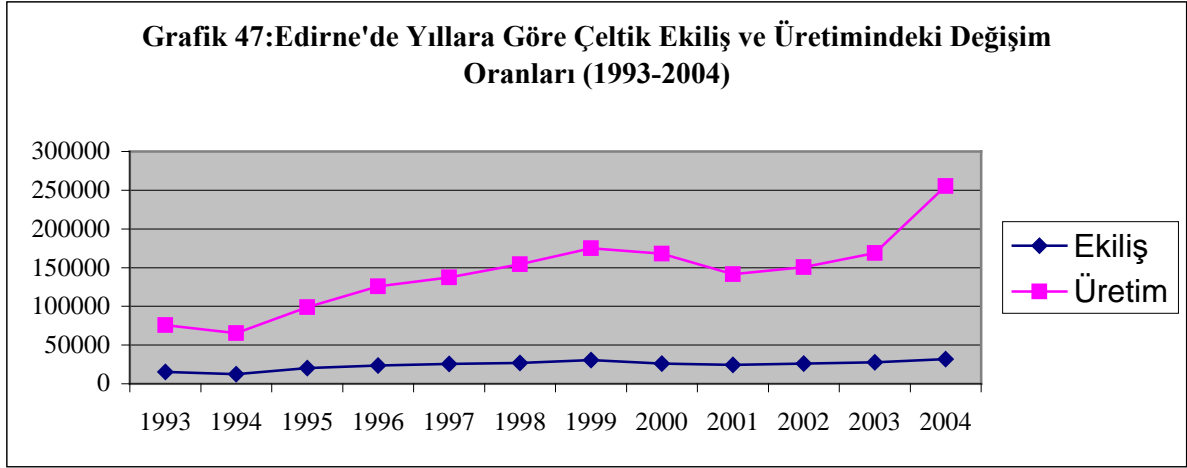
5.5.TARIMSAL ÜRETİMDE YILLARA GÖRE ORANSAL DEĞİŞİMLER

Edirne ilinin ana ürünlerinden olan buğdayın, ekilişinde yıllara göre önemli bir fark olmamakla birlikte üretimde dalgalanmalar görülmektedir. Bunun nedeni de bölgede kuru tarım yapıldığından bazı yıllarda yaşanan kuraklıktır.

Ayçiçeği ekiliş alanları fazla değişmemekle birlikte, üretimdeki dalgalanma iklim faktörlerinden kaynaklanmaktadır.

Çeltik ekiliş alanları 1999 yılına kadar büyük bir hızla artış göstermiştir. Fakat 2000-2001 yıllarında bir azalma olduysa da 2003 ve 2004 yıllarında sulanabilir alanların artmasına paralel olarak ekiliş ve üretim artmıştır.

5.6.ALT BÖLGELER BAZINDA ÜRETİM DEĞERLERİ

5.6.1.Birinci Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri (Lalapaşa – Süloğlu)

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
TARLA BİTKİLERİ	41.635	172.223	54.804.101.110	71,94	5,73
--Tahıllar	29.000	108.475	36.306.801.670	47,63	3,80
Buğday	27.800	101.515	34.348.818.430	45,13	3,59

Arpa	1.200	3.960	1.091.055.240	1,43	0,11
Yulaf	--	--	--	--	--
Çeltik	--	--	--	--	--
Mısır (dane)	400	3.000	866.928.000	1,13	0,09
--Endüstri Bitkileri	10.940	22.480	15.195.252.240	19,96	1,59
Ayçiçeği	10.900	20.480	15.023.370.240	19,73	1,57
Şeker Pancarı	40	2.000	171.882.000	0,23	0,02
Tütün	--	--	--	--	--
Susam	--	--	--	--	--
--Baklagiller	--	--	--	--	--
Nohut	--	--	--	--	--
Fasulye (kuru)	--	--	--	--	--
--Yumru Bitkiler	10	300	110.347.200	0,14	0,01
Patates	10	300	110.347.200	0,14	0,01
--Yem Bitkileri	1.685	40.968	3.191.700.000	4,19	0,33
Yonca (kuru ot)	175	1.690	507.000.000	0,66	0,05
Fiğ (kuru ot)	90	378	56.700.000	0,07	0,01
Korunga (kuru ot)	--	--	--	--	--
Hayvan Pancarı	--	--	--	--	--
Silajlık Mısır	1.000	37.500	2.250.000.000	2,95	0,24
Tritikale	420	1.400	378.000.000	0,49	0,04
--Diğer	--	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
SEBZELER	278	3.198	1.263.790.262	1,66	0,13
--Baklagil Sebzeleri	--	--	--	--	--
Bakla	--	--	--	--	--
Bezelye (taze)	--	--	--	--	--
Fasulye (taze)	--	--	--	--	--
Barbunya	--	--	--	--	--
--Meyvesi Yenen Sebzeler	224	2.693	985.214.156	1,29	0,10
Bamya	--	--	--	--	--
Biber (Çarliston)	7	51	35.951.175	0,05	0,00
Biber (Dolmalık)	4	24	15.977.784	0,02	0,00
Biber (Salçalık)	1	7	--	--	--
Hıyar	3	30	17.138.550	0,02	0,00
Domates	15	306	120.481.992	0,16	0,01
Kabak (Bal)	--	--	--	--	--
Kabak (Sakız)	--	--	--	--	--
Kabak (Çerezlik)	75	75	32.399.925	0,05	0,00
Patlıcan	--	--	--	--	--

Kavun	41	610	293.480.150	0,38	0,03
Karpuz	78	1.590	469.784.580	0,62	0,05
--Yaprağı Yenen Sebzeler	33	315	160.162.530	0,21	0,02
Ispanak	12	54	38.989.350	0,06	0,00
Pırasa	--	--	--	--	--
Lahana (Beyaz)	10	140	61.074.720	0,08	0,01
Lahana (Kırmızı)	7	100	43.624.800	0,06	0,01
Marul (Göbekli)	3	15	11.835.810	0,02	0,00
Marul (Kıvırcık)	1	6	4.637.850	0,01	0,00
--Soğansı,Yumru,Kök Sebzeler	21	190	118.413.576	0,16	0,02
Sarımsak (taze)	--	--	--	--	--
Sarımsak (kuru)	4	32	61.521.376	0,08	0,01
Soğan (taze)	--	--	--	--	-
Soğan (kuru)	17	170	56.892.200	0,07	0,01
Havuç	--	--	--	--	--
Turp	--	--	--	--	--
--Diğer Sebzeler	--	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Ürünler	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
MEYVELER	9.270	1.020	1.199.191.856	1,57	0,13
--Yumuşak Çekirdekli	3.530	112	122.128.147	0,16	0,01
Armut	1.970	65	81.898.635	0,11	0,01
Ayva	210	6	4.994.358	0,01	0,00
Elma	1.350	41	35.235.154	0,05	0,00
Muşmula	--	--	--	--	--
--Taş Çekirdekli	3.320	45	51.059.093	0,07	0,01
Erik	1.020	23	21.429.938	0,03	0,01
Kayısı	300	3	3.596.877	0,01	0,00
Zerdali	--	--	--	--	--
Kiraz	650	10	16.367.720	0,02	0,00
Kızılcık	900	3	3.519.762	0,01	0,00
Şeftali	350	4	3.653.668	0,01	0,00
Vişne	100	2	2.491.128	0,01	0,00
--Üzümsü Meyveler	40	1	973.325	0,00	0,00
Dut	40	1	975.325	0,00	0,00
--Bağ (Ha.)	124	795	791.147.430	1,04	0,08
--Sert Kabuklular	2.380	67	233.883.861	0,30	0,02
Ceviz	1.980	63	224.705.061	0,29	0,02
Badem	400	4	9.178.800	0,01	0,00

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Ürünler	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
HAYVANSAL ÜRÜNLER	34.933	18.860.437.510	24,77	1,97
--Süt	34.640	17.518.909.406	23,01	1,83
İnek Sütü	34.109	17.158.532.450	22,54	1,79
Koyun Sütü	392	266.040.992	0,35	0,03
Keçi Sütü	139	94.335.964	0,12	0,01
--Et	48	453.057.000	0,60	0,05
Sığır Eti	43	408.500.000	0,54	0,04
Koyun-Kuzu Eti	4	37.232.000	0,05	0,01
Keçi-Oğlak Eti	1	7.325.000	0,01	0,00
--Yumurta*	121	256.874.288	0,34	0,03
Yumurta	121	256.874.288	0,34	0,03
--Yapağı-Kıl	36	59.990.616	0,08	0,01
Yapağı	36	59.990.616	0,08	0,01
Keçi Kılı	--	--	--	--
--Arıcılık Ürünleri	88	571.606.200	0,75	0,06
Bal	88	571.606.200	0,75	0,06
Balmumu	--	--	--	--
--GENEL TOPLAM	34.933	18.860.437.510	24,77	1,97

*= 16.000 adet yumurta 1 ton olarak kabul edilmiştir.

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

5.6.2.İkinci Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri (Merkez İlçe – Havsa – Uzunköprü)

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
TARLA BİTKİLERİ	183.829	792.405	278.381.179.573	72,84	29,11
--Tahıllar	126.206	511.071	181.000.354.982	47,36	18,92
Buğday	112.471	455.997	154.920.569.914	40,53	16,20
Arpa	4.277	11.220	3.091.323.180	0,80	0,32
Yulaf	671	1.935	483.750.000	0,12	0,05
Çeltik (Pirinç)	7.582	31.834	19.590.388.928	5,12	2,05
Mısır (dane)	1.205	10.085	2.914.322.960	0,76	0,30
--Endüstri Bitkileri	53.337	175.773	86.300.127.785	22,58	9,02
Ayçiçeği	52.200	109.825	80.563.556.475	21,07	8,42
Şeker Pancarı	1.087	65.910	5.664.371.310	1,48	0,59

Tütün	--	--	--	--	--
Susam	50	38	72.200.000	0,02	0,01
--Baklagiller	383	566	1.268.637.606	0,33	0,13
Nohut	108	149	229.892.696	0,06	0,02
Fasulye (kuru)	275	417	1.038.744.910	0,27	0,11
--Yumru Bitkiler	85	2.050	754.039.200	0,20	0,08
Patates	85	2.050	754.039.200	0,20	0,08
--Yem Bitkileri	3.818	102.945	9.058.020.000	2,37	0,05
Yonca (kuru ot)	1.041	10.231	3.069.300.000	0,80	0,32
Fiğ (kuru ot)	202	1.105	165.750.000	0,04	0,02
Korunga (kuru ot)	2	8	1.200.000	0,00	0,00
Hayvan Pancarı	3	210	12.600.000	0,00	0,00
Silajlık Mısır	2.180	89.840	5.390.400.000	1,41	0,56
Tritikale	390	1.551	418.770.000	0,10	0,04
--Diğer	--	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 75: İkinci Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri (2004)

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
SEBZELER	4.635	80.096	29.089.254.607	7,61	3,04
--Baklagil Sebzeleri	231	1.486	1.222.566.618	0,31	0,13
Bakla	63	192	125.419.392	0,03	0,01
Bezelye (taze)	26	134	93.609.318	0,02	0,01
Fasulye (taze)	135	1.122	967.466.940	0,25	0,10
Barbunya	7	38	36.070.968	0,01	0,00
--Meyvesi Yenen Sebzeler	3.641	66.888	21.441.659.975	5,61	2,24
Bamya	15	45	75.841.920	0,02	0,01
Biber (Çarliston)	179	1.990	1.402.800.750	0,37	0,15
Biber (Dolmalık)	39	471	313.564.011	0,08	0,03
Biber (Salçalık)	22	210	--	--	--
Hıyar	37	700	399.899.500	0,10	0,04
Domates	216	5.890	2.319.081.480	0,60	0,24
Kabak (Bal)	25	565	417.606.190	0,11	0,04
Kabak (Sakız)	31	363	156.815.637	0,04	0,02
Kabak (Çerezlik)	1.038	859	371.087.141	0,10	0,04
Patlıcan	94	1.428	892.272.948	0,23	0,09
Kavun	365	4.425	2.128.933.875	0,57	0,22
Karpuz	1.580	49.942	14.755.963.204	3,86	1,54
--Yaprağı Yenen Sebzeler	297	4.496	2.786.359.671	0,73	0,29
Ispanak	76	491	354.514.275	0,09	0,04
Pırasa	87	1.735	1.108.167.055	0,29	0,12
Lahana (Beyaz)	48	1.241	541.383.768	0,14	0,06
Lahana (Kırmızı)	3	60	26.174.880	0,01	0,00
Marul (Göbekli)	37	442	348.761.868	0,09	0,04

Marul (Kıvırcık)	46	527	407.357.825	0,11	0,04
--Soğans, Yumru, Kök Sebzeler	458	7.162	3.591.278.647	0,94	0,38
Sarımsak (taze)	23	203	215.970.888	0,06	0,02
Sarımsak (kuru)	51	355	682.502.765	0,18	0,07
Soğan (taze)	75	918	692.346.420	0,18	0,07
Soğan (kuru)	277	5.366	1.795.785.560	0,47	0,19
Havuç	17	218	148.045.980	0,04	0,02
Turp	15	102	56.627.034	0,01	0,01
--Diğer Sebzeler	8	64	47.389.696	0,01	0,01

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 76: İkinci Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri (2004)

Ürünler	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
MEYVELER	158.835	14.500	15.081.097.496	3,95	1,58
--Yumuşak Çekirdekli	67.215	1.764	1.737.532.581	0,45	0,18
Armut	21.770	553	696.768.387	0,18	0,07
Ayva	11.110	276	229.740.468	0,06	0,02
Elma	29.720	879	755.407.326	0,20	0,08
Muşmula	4.615	56	55.616.400	0,01	0,01
--Taş Çekirdekli	59.265	815	865.098.552	0,22	0,09
Erik	19.575	326	301.095.556	0,08	0,03
Kayısı	11.965	188	225.404.292	0,06	0,03
Zerdali	1.380	39	36.462.660	0,01	0,00
Kiraz	7.500	57	93.296.004	0,02	0,01
Kızılcık	--	--	--	--	--
Şeftali	16.095	140	127.878.380	0,03	0,01
Vişne	2.750	65	80.961.660	0,02	0,01
--Üzümsü Meyveler	14.615	197	192.139.025	0,05	0,02
Dut	14.615	197	192.139.025	0,05	0,02
--Bağ (Ha.)	1.670	11.459	11.403.469.686	2,98	1,19
--Sert Kabuklular	16.070	265	882.857.652	0,23	0,09
Ceviz	9.650	216	770.417.352	0,20	0,08
Badem	6.420	49	112.440.300	0,03	0,01

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 77: İkinci Alt Bölge Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri (2004)				
Ürünler	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
HAYVANSAL ÜRÜNLER	88.609	59.633.097.866	15,60	6,24
--Süt	86.517	43.842.718.674	11,47	4,58
İnek Sütü	84.693	42.604.813.650	11,15	4,45
Koyun Sütü	1.171	794.729.596	0,21	0,08
Keçi Sütü	653	443.175.428	0,11	0,05
--Et	1.450	13.730.468.000	3,59	1,44
Sığır Eti	1.342	12.749.000.000	3,34	1,33
Koyun-Kuzu Eti	96	893.568.000	0,23	0,09
Keçi-Oğlak Eti	12	87.900.000	0,02	0,01
--Yumurta	385	817.327.280	0,22	0,09
Yumurta	385	817.327.280	0,22	0,09
--Yapağı-Kıl	89	148.310.134	0,04	0,02
Yapağı	89	148.310.134	0,04	0,02
Keçi Kılı	--	--	--	--
--Arıcılık Ürünleri	168	1.094.273.778	0,28	1,11
Bal	162	1.052.275.050	0,27	1,10
Balmumu	6	41.998.728	0,01	0,01
--GENEL TOPLAM	88.609	59.633.097.866	15,60	6,24

*= 16.000 adet yumurta 1 ton olarak kabul edilmiştir.

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

5.6.3.Üçüncü Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri (İpsala – Meriç)

Tablo 78: Üçüncü Alt Bölge Tarla Bitkileri Üretim Değerleri (2004)					
Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
TARLA BİTKİLERİ	72.263	385.930	245.793.884.416	80,24	25,70
--Tahıllar	53.229	306.798	219.029.127.396	71,50	22,90
Buğday	30.491	117.477	103.808.784.876	33,89	10,85
Arpa	727	2.344	645.816.536	0,21	0,07
Yulaf	--	--	--	--	--
Çeltik (Pirinç)	21.761	111.268	114.141.061.984	37,26	11,93
Mısır (dane)	250	1.500	433.464.000	0,14	0,05
--Endüstri Bitkileri	17.023	42.554	22.823.005.524	7,45	2,39
Ayçiçeği	16.757	29.527	21.659.914.701	7,07	2,26

Şeker Pancarı	206	13.003	1.117.490.823	0,36	0,12
Tütün	--	--	--	--	--
Susam	60	24	45.600.000	0,01	0,01
--Baklagiller	123	168	327.051.496	0,11	0,04
Nohut	40	44	67.887.776	0,02	0,01
Fasulye (kuru)	83	124	259.163.720	0,09	0,03
--Yumur Bitkiler	--	--	--	--	--
Patates	--	--	--	--	--
--Yem Bitkileri	1.888	36.410	3.614.700.000	1,18	0,38
Yonca (kuru ot)	250	2.600	780.000.000	0,25	0,08
Fiğ (kuru ot)	30	125	18.750.000	0,01	0,00
Korunga (kuru ot)	--	--	--	--	--
Hayvan Pancarı	--	--	--	--	--
Silajlık Mısır	678	29.900	1.794.000.000	0,59	0,19
Tritikale	930	3.785	1.021.950.000	0,33	0,11
--Diğer	--	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 79: Üçüncü Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri (2004)

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
SEBZELER	3.306	109.499	39.637.970.790	12,94	4,14
--Baklagil Sebzeleri	8	43	34.622.215	0,01	0,00
Bakla	--	--	--	--	--
Bezelye (taze)	3	15	10.478.655	0,00	0,00
Fasulye (taze)	5	28	24.143.560	0,01	0,00
Barbunya	--	--	--	--	--
--Meyvesi Yenen Sebzeler	3.266	109.020	39.323.486.759	12,84	4,11
Bamya	1	1	1.685.376	0,00	0,00
Biber (Çarliston)	7	40	28.197.000	0,01	0,00
Biber (Dolmalık)	6	38	25.981.158	0,01	0,00
Biber (Salçalık)	7	79	--	--	--
Hıyar	4	40	22.851.400	0,01	0,00
Domates	1.375	55.000	21.655.260.000	7,06	2,26
Kabak (Bal)	--	--	--	--	--
Kabak (Sakız)	--	--	--	--	--
Kabak (Çerezlik)	5	5	--	--	--
Patlıcan	4	37	23.119.117	0,01	0,00
Kavun	602	9.030	4.344.468.450	1,42	0,45
Karpuz	1.255	44.750	13.221.924.500	4,32	1,38
--Yaprağı Yenen Sebzeler	16	230	135.048.575	0,04	0,02
Ispanak	6	38	27.436.950	0,01	0,00
Pırasa	2	79	50.458.327	0,02	0,01
Lahana (Beyaz)	4	90	39.262.320	0,01	0,01
Lahana (Kırmızı)	--	--	--	--	--

Marul (Göbekli)	1	7	5.523.378	0,00	0,00
Marul (Kıvırcık)	3	16	12.367.600	0,00	0,00
--Soğansı,Yumru,Kök Sebzeler	16	206	144.813.241	0,05	0,02
Sarımsak (taze)	2	21	22.341.816	0,01	0,00
Sarımsak (kuru)	2	20	38.450.860	0,01	0,01
Soğan (taze)	4	45	33.938.550	0,01	0,01
Soğan (kuru)	5	75	25.099.500	0,01	0,00
Havuç	--	--	--	--	--
Turp	3	45	24.982.515	0,01	0,00
--Diğer Sebzeler	--	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 80: Üçüncü Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri (2004)

Ürünler	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
MEYVELER	52.740	1.444	1.574.520.158	0,51	0,16
--Yumuşak Çekirdekli	27.500	401	382.623.418	0,12	0,04
Armut	8.400	100	125.997.900	0,04	0,01
Ayva	5.800	76	63.261.868	0,02	0,01
Elma	13.300	225	193.363.650	0,06	0,02
Muşmula	--	--	--	--	--
--Taş Çekirdekli	16.755	187	187.640.571	0,06	0,02
Erik	10.870	101	93.284.206	0,03	0,01
Kayısı	1.600	32	38.366.688	0,01	0,01
Zerdali	--	--	--	--	--
Kiraz	420	6	9.820.632	0,00	0,00
Kızılcık	--	--	--	--	--
Şeftali	3.295	41	37.450.097	0,01	0,00
Vişne	570	7	8.718.948	0,00	0,00
--Üzümsü Meyveler	2.400	34	33.161.050	0,01	0,00
Dut	2.400	34	33.161.050	0,01	0,00
--Bağ (Ha.)	176	760	756.317.040	0,25	0,08
--Sert Kabuklular	6.085	62	214.778.079	0,07	0,02
Ceviz	4.600	57	203.304.579	0,07	0,02
Badem	1.485	5	11.473.500	0,00	0,00

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Ürünler	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
HAYVANSAL ÜRÜNLER	36.354	19.314.393.644	6,30	2,02
--Süt	36.104	18.330.191.282	5,98	1,92
İnek Sütü	35.147	17.680.698.350	5,77	1,85
Koyun Sütü	503	341.374.028	0,11	0,04
Keçi Sütü	454	308.118.904	0,10	0,03
--Et	27	256.308.000	0,08	0,03
Sığır Eti	26	247.000.000	0,08	0,03
Koyun-Kuzu Eti	1	9.308.000	0,00	0,00
Keçi-Oğlak Eti	--	--	--	--
--Yumurta	123	261.120.144	0,08	0,03
Yumurta	123	261.120.144	0,08	0,03
--Yapağı-Kıl	38	62.034.616	0,02	0,01
Yapağı	36	59.990.616	0,02	0,01
Keçi Kılı	2	2.044.000	0,00	0,00
--Arıcılık Ürünleri	62	404.739.602	0,13	0,04
Bal	58	376.740.450	0,12	0,04
Balmumu	4	27.999.152	0,01	0,00
--GENEL TOPLAM	36.354	19.314.393.644	6,30	2,02

*= 16.000 adet yumurta 1 ton olarak kabul edilmiştir.

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

5.6.4.Dördüncü Alt Bölge Tarımsal Üretim Değerleri

(Enez - Keşan)

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
TARLA BİTKİLERİ	66.637	304.891	104.902.058.560	54,70	10,97
--Tahıllar	38.355	163.620	58.887.462.040	30,70	6,16
Buğday	31.500	129.500	43.817.879.000	22,85	4,58
Arpa	4.000	16.000	4.408.304.000	2,30	0,46
Yulaf	--	--	--	--	--
Çeltik (Pirinç)	2.655	9.972	10.227.815.040	5,33	10,07
Mısır (dane)	200	1.500	433.464.000	0,23	0,05
--Endüstri	23.169	61.580	35.158.572.180	18,33	3,68

Bitkileri					
Ayçiçeği	22.850	45.700	33.523.829.100	17,48	3,51
Şeker Pancarı	319	15.880	1.634.743.080	0,85	0,17
Tütün	--	--	--	--	--
Susam	--	--	--	--	--
--Baklagiller	325	463	899.293.140	0,47	0,09
Nohut	100	125	192.863.000	0,10	0,02
Fasulye (kuru)	225	338	706.430.140	0,37	0,07
--Yumru Bitkiler	60	1.300	478.171.200	0,25	0,05
Patates	60	1.300	478.171.200	0,25	0,05
--Yem Bitkileri	4.725	77.928	9.478.560.000	4,94	0,99
Yonca (kuru ot)	1.050	10.000	3.000.000.000	1,56	0,31
Fiğ (kuru ot)	350	2.100	315.000.000	0,16	0,03
Korunga (kuru ot)	25	150	22.500.000	0,01	0,00
Hayvan Pancarı	15	1.200	72.000.000	0,04	0,01
Silajlık Mısır	1.000	54.000	3.240.000.000	1,69	0,34
Tritikale	2.285	10.478	2.829.060.000	1,47	0,30
--Diğer	--	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 83: Dördüncü Alt Bölge Sebze Üretim Değerleri (2004)					
Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
SEBZELER	3.379	82.708	34.257.621.565	17,86	3,58
--Baklagil Sebzeleri	150	773	657.889.960	0,34	0,07
Bakla	--	--	--	--	--
Bezelye (taze)	35	90	62.871.930	0,03	0,01
Fasulye (taze)	95	613	528.571.510	0,28	0,09
Barbunya	20	70	66.446.520	0,03	0,01
--Meyvesi Yenen Sebzeler	2.641	71.915	27.705.180.870	14,45	2,90
Bamya	130	975	1.643.241.600	0,86	0,17
Biber (Çarliston)	185	2.200	1.550.835.000	0,80	0,16
Biber (Dolmalık)	50	500	332.870.500	0,17	0,03
Biber (Salçalık)	60	950	--	--	--
Hıyar	77	1.370	782.660.450	0,41	0,08
Domates	800	26.250	10.335.465.000	5,49	1,08
Kabak (Bal)	--	--	--	--	--
Kabak (Sakız)	12	120	51.839.880	0,03	0,01
Kabak (Çerezlik)	410	410	--	--	--
Patlıcan	152	2.890	1.805.790.490	0,94	0,19
Kavun	105	2.650	1.274.954.750	0,66	0,13
Karpuz	660	33.600	9.927.523.200	5,18	1,04
--Yaprağı Yenen Sebzeler	275	4.650	2.930.007.040	1,53	0,31
Ispanak	105	1.300	938.632.500	0,49	0,10
Pırasa	65	1.420	906.972.460	0,47	0,10
Lahana (Beyaz)	48	1.040	453.697.920	0,24	0,05

Lahana (Kırmızı)	11	170	74.162.160	0,04	0,01
Marul (Göbekli)	--	--	--	--	--
Marul (Kıvırcık)	46	720	556.542.000	0,29	0,06
--Soğansı,Yumru,Kök Sebzeler	273	4.770	2.520.265.295	1,31	0,26
Sarımsak (taze)	15	225	239.376.600	0,12	0,03
Sarımsak (kuru)	26	135	259.543.305	0,14	0,03
Soğan (taze)	35	490	369.553.100	0,19	0,04
Soğan (kuru)	140	2.800	937.048.000	0,49	0,10
Havuç	30	750	509.332.500	0,27	0,05
Turp	27	370	205.411.790	0,10	0,02
--Diğer Sebzeler	40	600	444.278.400	0,23	0,05

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 84: Dördüncü Alt Bölge Meyve Üretim Değerleri (2004)					
Ürünler	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
MEYVELER	158.735	6.277	6.737.200.957	3,51	0,70
--Yumuşak Çekirdekli	85.320	2.816	2.810.620.291	1,47	0,29
Armut	48.960	988	1.244.859.252	0,65	0,13
Ayva	7.330	193	160.651.849	0,08	0,02
Elma	29.030	1.635	1.405.109.190	0,73	0,15
Muşmula	--	--	--	--	--
--Taş Çekirdekli	39.515	724	738.718.843	0,39	0,08
Erik	15.650	256	236.443.136	0,12	0,02
Kayısı	2.620	49	58.748.991	0,03	0,01
Zerdali	65	1	934.940	0,00	0,00
Kiraz	2.060	45	73.654.740	0,04	0,01
Kızılcık	--	--	--	--	--
Şeftali	14.470	288	263.064.096	0,14	0,03
Vişne	4.650	85	105.872.940	0,06	0,01
--Üzümsü Meyveler	3.550	36	35.111.700	0,02	0,00
Dut	3.550	36	35.111.700	0,02	0,00
--Bağ (Ha.)	4.000	2.450	2.438.127.300	1,27	0,25
--Sert Kabuklular	30.350	251	714.622.823	0,37	0,07
Ceviz	2.650	109	388.775.423	0,20	0,04
Badem	27.700	142	325.847.400	0,17	0,03

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

<i>Tablo 85: Dördüncü Alt Bölge Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri (2004)</i>				
Ürünler	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Alt Bölge İçerisindeki Üretim Değeri (%)	İl İçerisindeki Üretim Değeri (%)
HAYVANSAL ÜRÜNLER	49.610	45.893.018.716	23,93	4,80
--Süt	47.043	24.398.609.778	12,72	2,55
İnek Sütü	42.831	21.546.134.550	11,23	2,25
Koyun Sütü	725	492.040.100	0,26	0,05
Keçi Sütü	3.478	2.360.435.128	1,23	0,25
--Et	1.916	18.173.719.000	9,48	1,90
Sığır Eti	1.841	17.489.500.000	9,12	1,83
Koyun-Kuzu Eti	68	632.944.000	0,33	0,06
Keçi-Oğlak Eti	7	51.275.000	0,03	0,01
--Yumurta*	123	261.120.144	0,14	0,03
Yumurta	123	261.120.144	0,14	0,03
--Yapağı-Kıl	76	119.558.390	0,06	0,01
Yapağı	65	108.316.390	0,05	0,01
Keçi Kılı	11	11.242.000	0,01	0,00
--Arıcılık Ürünleri	452	2.940.011.404	1,53	0,31
Bal	444	2.884.013.100	1,50	0,30
Balmumu	8	55.998.304	0,03	0,01
--GENEL TOPLAM	49.610	45.893.018.716	23,93	4,80

*= 16.000 adet yumurta 1 ton olarak kabul edilmiştir.

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

5.6.5.Edirne İl Geneli

<i>Tablo 86: Edirne İli Tarla Bitkileri Üretim Değerleri (2004)</i>				
Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Üretim Değeri (%)
TARLABİTKİLERİ	364.364	1.655.449	683.881.223.659	71,50
--Tahıllar	246.790	1.089.964	495.223.746.088	51,78
Buğday	202.262	804.489	336.896.052.220	35,22
Arpa	10.204	33.524	9.236.498.956	0,96
Yulaf	671	1.935	483.750.000	0,05
Çeltik	31.998	255.123	143.959.265.952	15,05
Mısır (Dane)	2.055	16.085	4.648.178.960	0,49
--Endüstri Bitkileri	104.469	302.387	159.476.957.729	16,67
Ayçiçeği	102.707	205.532	150.770.670.516	15,76
Şeker Pancarı	1.652	96.793	8.318.487.213	0,87
Tütün	--	--	--	--
Susam	110	62	117.800.000	0,01

--Baklagiller	831	1.197	2.494.982.242	0,26
Nohut	248	318	490.643.472	0,05
Fasulye	583	879	1.837.136.370	0,19
--Yumrulu Bitkiler	155	3.650	1.342.557.600	0,14
Patates	155	3.650	1.342.557.600	0,14
--Yem Bitkileri	12.116	258.251	25.342.980.000	2,65
Yonca (kuru ot)	2.516	24.571	7.371.300.000	0,77
Korunga (kuru ot)	27	158	23.700.000	0,00
Fiğ (kuru ot)	672	3.708	556.200.000	0,06
Hayvan Pancarı	18	1.410	84.600.000	0,01
Silajlık Mısır	3.667	162.800	9.768.000.000	1,02
Tritikale	4.025	17.214	4.647.700.000	0,49
--Diğer	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 87: Edirne İli Sebze Üretim Değerleri (2004)

Ürünler	Ekiliş Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Üretim Değeri (%)
SEBZELER	11.598	275.501	104.248.637.224	10,90
--Baklagil Sebzeleri	389	2.302	1.915.078.793	0,20
Bakla	63	192	125.419.392	0,01
Bezelye (taze)	64	239	166.959.903	0,02
Fasulye (taze)	235	1.762	1.519.319.740	0,16
Barbunya	27	109	103.466.724	0,01
--Meyvesi Yenen Sebzeler	9.772	250.602	89.455.541.760	9,35
Bamya	146	1.021	1.720.768.896	0,18
Biber (Çarliston)	378	4.281	3.017.783.925	0,32
Biber (Dolmalık)	95	1.033	687.710.453	0,07
Biber (Salçalık)	90	1.326	--	--
Hıyar	121	2.140	1.222.549.900	0,13
Domates	2.406	87.446	34.430.288.472	3,60
Kabak (Bal)	26	568	419.823.568	0,04
Kabak (Sakız)	43	483	208.655.517	0,02
Kabak (Çerezlik)	1.528	1.349	--	--
Patlıcan	251	4.358	2.721.182.555	0,28
Kavun	1.113	16.715	8.041.837.225	0,84
Karpuz	3.573	129.882	38.375.195.484	4,01
--Yaprağı Yenen Sebzeler	621	9.691	6.011.277.816	0,63
Ispanak	199	1.883	1.359.573.075	0,14
Pırasa	154	3.234	2.065.597.842	0,22
Lahana (Beyaz)	110	2.511	1.095.418.728	0,12
Lahana (Kırmızı)	21	330	143.961.840	0,01
Marul (Göbekli)	41	464	366.121.056	0,04
Marul (Kıvırcık)	96	1.269	980.905.275	0,10
--Soğansı, YumruveKök Sebzeler	768	12.340	6.374.770.759	0,67
Sarımsak (Taze)	40	449	477.689.304	0,05
Sarımsak (Kuru)	83	542	1.042.018.306	0,11

Soğan (Taze)	114	1.453	1.095.838.070	0,12
Soğan (Kuru)	439	8.411	2.814.825.260	0,29
Havuç	47	968	657.378.480	0,07
Turp	45	517	287.021.339	0,03
--Diğer Sebzeler	48	664	491.668.096	0,05

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 88: Edirne İli Meyve Üretim Değerleri (2004)				
Ürünler	Ağaç Sayısı (Adet)	Üretim (Ton)	Üretim Değeri (1000 TL.)	Üretim Değeri (%)
MEYVELER	379.580	23.241	24.592.010.467	2,57
--Yumuşak Çekirdekli	183.565	5.093	5.052.904.437	0,53
Armut	81.100	1.706		
Ayva	24.450	551		
Elma	73.400	2.780		
Muşmula	4.615	56	55.616.400	0,01
--Taş Çekirdekli	118.855	1.771	1.842.517.059	0,19
Erik	47.115	706	652.065.836	0,07
Kayısı	16.485	272	326.116.848	0,03
Zerdali	1.445	40	37.397.600	0,00
Kiraz	10.630	118	193.139.096	0,02
Kızılcık	900	3	3.519.762	0,00
Şeftali	34.210	473	432.046.241	0,05
Vişne	8.070	159	198.044.676	0,02
--Üzümsü Meyveler	20.605	268	261.387.100	0,02
Dut	20.605	268	261.387.100	0,02
--Bağ (Ha.)	5.970	15.464	15.389.061.456	1,61
--Sert Kabuklular	54.885	645	2.046.142.415	0,21
Ceviz	18.880	445	1.587.202.415	0,17
Badem	36.005	200	458.940.000	0,05
--Diğer	--	--	--	--

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

Tablo 89: Edirne İli Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri (2004)			
Ürünler	Üretim (Adet-Ton)	Üretim Değeri (1000) TL.	Üretim Değeri (%)
HAYVANSAL ÜRÜNLER	209.506	143.700.947.736	15,02
--Süt	204.304	104.090.429.140	10,88
İnek Sütü	196.780	98.990.179.000	10,35
Koyun Sütü	2.791	1.894.184.716	0,20
Keçi Sütü	4.724	3.206.065.424	0,34
--Et	3.441	32.613.552.000	3,41
Sığır Eti	3.252	30.894.000.000	3,23
Koyun-Kuzu Eti	169	1.573.052.000	0,16

Keçi-Oğlak Eti	20	146.500.000	0,02
--Yumurta	752	1.596.441.856	0,17
Yumurta	752	1.596.441.856	0,17
--Yapağı-Kıl	239	389.893.756	0,04
Yapağı	226	376.607.756	0,04
Keçi Kılı	13	13.286.000	0,00
--Arıcılık Ürünleri	770	5.010.630.984	0,52
Bal	752	4.884.634.800	0,51
Balmumu	18	125.996.184	0,01
--GENEL TOPLAM	209.506	143.700.947.736	15,02

Kaynak: Edirne Tarım İl Müdürlüğü.

5.7.VERİMLİLİK

5.7.1. Bitkisel Üretimde Verimlilik

ÜRÜNLER	EDİRNE (Kg./Ha.)*	TÜRKİYE (Kg./Ha.)
Buğday	3.412	2.099
Arpa	3.326	2.393
Yulaf	2.502	2.095
Ayçiçeği	1.643	1.475
Pirinç	3.633	3.434
Patates	21.900	27.257
Nohut	1.079	959
Fasulye (Kuru)	1.428	1.548
Soğan	20.111	21.341
Yonca (Kuru Ot)	9.394	6.200
Silajlık Mısır	40.490	20.400

Kaynak : DİE ve Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2003)

Önemli miktarda ekim ve üretim potansiyeline sahip tahılların ortalama verim değerleri incelendiğinde, Patates, Soğan, Fasulye (Kuru) dışında diğer ürünlerin verimlerinin Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Patates ve Soğan'ın ilde ekim alanı ve üretim miktarları düşük düzeydedir. Endüstri bitkilerinden ilde önemli bir ekim ve üretim alanına sahip olan ayçiçeği, yem bitkilerinden yonca kuru ot verimi olarak ve yemeklik baklagil bitkilerinden nohut Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Edirne'nin bitkisel üretiminde üretim değeri açısından tahıllardan buğday ve çeltik, endüstri bitkilerinden de ayçiçeği ilk sırayı almaktadır.

5.7.2. Hayvansal Üretimde Verimlilik

Türkiye' de sığır eti üretimi yetersiz ve iç pazar ithalat yasağı ve/veya yüksek gümrük tarifesi ile dış rekabete karşı korunduğu için tüketici fiyatları yüksek ve kişi başına et tüketimi oldukça yetersizdir. Büyük baş hayvan sayısında her geçen yıl azalma devam etmektedir. Ancak hayvan mevcudunun genetik kalitesinin iyileştirilmesi (melezleme ve saf ırk) ile bakım ve besleme tekniğindeki ilerleme hayvan başına et ve süt veriminde artış sağlamıştır ve bu yolla hayvan sayısındaki azalma verimlilik yoluyla dengelenebilmiştir. Ancak ulaşılan verimlilik düzeyi AB ve ABD' de ulaşılmış olan verimlilik düzeyinden oldukça düşüktür. Türkiye'de hayvan başına et verimi ABD' den 2 kat ve süt verimi 2,5 kat daha düşüktür. Türkiye' de üretilen sütün kalitesi de AB normlarına göre oldukça düşüktür.

Edirne ili genelinde sığır popülasyonundaki genotip değişimle birlikte birim başına et ve süt verimlerinin de arttığı gözlenmektedir. Türkiye genelinde sığırlarda ortalama karkas ağırlığı 207 kg/baş' tır. Küçükbaş hayvanlarda ise ortalama karkas ağırlığı 15 kg/baş' tır. İlde de sığırlarda ortalama karkas ağırlığı 223 kg/baş, koyun ve kuzularda ise 17 kg/baş' tır.

Türkiye genelinde kültür ırkı sığırlarda ortalama süt verimi 4.230 lt/baş , melezlerde 2.598 lt/baş ve yerli sığırlarda 1.025 lt/baş 'tır. İl genelinde üretilen süt miktarı inek sütü olarak 196.780 ton/yıl , koyun sütü olarak 2.791 ton/yıl ve keçi sütü olarakta 4.724 ton/yıl 'dır. Süt veren inekler dikkate alındığında verimleri ise yıllık olarak kültür ineklerinde 5.100 lt/baş, melezlerde 3.500 lt/baş ve yerli ineklerde ise 1.680 lt/baş'tır. Küçükbaş hayvanlarda süt verimleri ise ülke genelinde ortalama 48 lt/baş 'tır. İl genelinde küçükbaş hayvanlardan koyunlarda süt verimleri ise ortalama 60 lt/baş'tır. Keçilerde ise 80 lt/baş 'tır.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda süt verimleri incelendiğinde il genelinde verimlerin AB standartlarına yakın ve ülke genelinin üzerinde olduğu görülmektedir.

BÖLÜM 6. PROBLEMLER POTANSİYELLER VE KISITLAR

6.1. PROBLEMLER

6.1.1.Sosyo-Ekonomik Problemler

Türkiye genelinde olduğu gibi Edirne'de de tarımsal üretimle yaşayan kırsal kesimin gelir düzeyi, ekonominin diğer sektörlerine mahsup olanlara oranla çok düşük bir seviyede bulunmaktadır. Bu durum ili içinde iç göçlere neden olmaktadır. İlin içinde iç göçlere neden olmaktadır. İlin kent nüfusu hızla artarken kırsal kesim nüfusu oransal olarak hızla azalmaktadır. 2000 yılı nüfusu 1990 yılı nüfusuna göre yıllık nüfus artış hızı incelendiğinde köy nüfusunun yıllık nüfus artış hızı %0 -12,30 iken şehir nüfusunun yıllık nüfus artış hızı %0 9,29'dur.

Tarımda yeni teknolojilerin geliştirilip, kullanılması ve yeni yatırımların yapılabilmesi için yani daha entansif ve rasyonel üretimde bulunabilmesi için yeterli ve dengeli aktif sermayeye ihtiyaç vardır. Diğer sektörlerde olduğu gibi bununda gelirden tasarruf ve dışarıda kredi temin edebilme gibi iki yolu bulunmaktadır. İl tarım sektöründe mevcut ekonomik konjektür'de ve mevcut üretim deseni ile bunu sağlamak mümkün görülmemektedir.

6.1.2.Tarım Politikalarının Etkisiyle Oluşan Problemler:

- a- Kredi faizlerinin yüksekliği
- b- Destekleme alımlarının giderek azaltılması

- c- Tarıma ilişkin yetki ve sorumlulukların birden fazla bakanlıkta bulunması
- d- Kısa vadeli ve politik konjoktüre endeksli tarım politikalarının uygulanması

Türkiye, AB'ye yaptığı tam üyelik başvurusunun ışığında ve DTÖ Tarım Anlaşması kuralları çerçevesinde; kendi tarımsal kurumlarının ve uygulamalarının AB normlarına uyumlu hale getirilmesini içeren bir tarımsal politika reformu süreci yaşamaktadır.

Tarım reformu kararları arasında Ziraat Bankası tarafından çiftçiye verilen kredilerin devlete olan maliyetinin azaltılması amacıyla kredi sübvansiyonunun safhalar halinde kaldırılması yer almaktadır. Çiftçilerin kredi talebi, faiz oranlarının yüksekliği nedeniyle giderek azalmaktadır.

Çoğunluğu buğday ve ayçiçeği üreticisi olan Kırklareli çiftçisi, diğer problemlerinde etkisiyle destekleme alım politikasındaki değişim nedeniyle devlet tarafından belirlenen düşük buğday ve ayçiçeği fiyatlarından olumsuz etkilenmektedir.

Bu gün tarımla ilgili konularda 10 dan fazla Bakanlığa yetki ve sorumluluk dağıtılmıştır. Bugünkü uygulamalara göre; hububat dışında hiçbir bitkisel ürünün, üretim sonrası işlemlerinde, pazarlanmasında, depolanmasında, iç ve dış ticaretinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığının hiçbir yetkisi ve sorumluluğu bulunmamaktadır. Özellikle, şeker pancarı ve çay üretiminin herhangi bir sürecinde bu Bakanlığın hiçbir katkısı olamamaktadır. Birçok sanayi bitkisiyle ilgili olarak kurulan ve ülke ekonomisi üzerinde önemli sonuçlar doğurabilecek uygulamaları yapan, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri üzerinde de, bu Bakanlığın hiçbir etkisi söz konusu değildir. Su ürünleri yetiştiriciliği ve avcılığında beklenen gelişmenin gösterilememiş olmasında, diğer sebepler yanında, Turizm, Çevre ve Ulaştırma Bakanlıklarının müdahaleleri ve ortaya çıkan çok başlılık da, önemli bir sebep olmuştur.

Genelde kısa vadeli politik konjoktüre endeksli, yapısal önlemler içermeyen uygulamalar sektörün bu gün bulunduğu sorunlarının ortaya çıkmasında belirleyici olmuştur. Bu nedenle öncelikli olarak tarım politikalarının belirlenmesine ilişkin yeni bir kurumsal yapılanma, ardından da politik içeriklerin yeniden belirlenmesi gerekmektedir.

6.1.3.Doğal Kaynak Problemleri

6.1.3.1.Toprak-Su :

İlde özellikle Çeltik ekiliş sahalalarında toprak yorgunluğu söz konusudur. Ekim nöbeti uygulanmayan bu sahalarda toprağın tuzlulaşma sorunu mevcuttur.

Meriç Nehrinin yılın bazı dönemlerinde taşması tarım topraklarının sular altında kalmasına ve önemli zararlar doğurmasına neden olmaktadır.

6.1.3.2.Meralar :

İstatistik verilerine göre İlde 81.279 ha çayır - mera alanı olduğu belirtilmektedir. Mera Kanunu çerçevesinde yapılan ölçümler neticesinde 274 köy ve beldemizde yaklaşık 47.730 ha mera alanının tespiti ve tahditi yapılabilmektedir.

İlde mevcut hayvan varlığı 98.295 (BBHB) 'dir. Mera yönetmeliği normlarına göre 327.650 ha iyi durumda mera alınının bulunması gereklidir. Görüldüğü üzere hayvan varlığımıza göre mera alanlarımız oldukça yetersizdir. Bu nedenle İlde yem bitkileri yetiştiriciliğine gereken önem verilerek ve mevcut meraların ıslahı ile meralar üzerindeki baskının azaltılması gereklidir.

6.1.3.3.Ormanlar:

Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de ormanların devamlılığını tehlikeye sokan etkenlerin başında orman yangınları gelmektedir. Ülkemizde orman

yangınlarının %25'i ihmal, %26'sı kasıt, %48'i bilinmeyen nedenlerden olmak üzere, %99'u insan faktöründen kaynaklanmaktadır.

Orman varlığını yok etmede, yapılan usulsüz kesim, tarla açma, yerleşme ve düzensiz otlatma gibi müdahalelerin önemli etkileri vardır. Ormanların sağlık ve devamlılığını tehdit eden zararlı böceklerin faaliyetleri ve kitle halinde çoğalmaları ciddi tahribatlara neden olmaktadır.

6.1.4.Çevresel Problemler

6.1.4.1.Su kirliliği

İlin iki önemli nehri Meriç ve Ergene nehirleridir. Meriç Nehri Bulgaristan da Rodop Dağları üzerinde Rila Tepesinden doğmaktadır. Kısa sürede genişleyen Meriç nehri Bulgaristan'da da sırası ile Pazarcık, Filibe, Dimitrovgrad, Mustafa Paşa gibi önemli yerleşim ve sanayi bölgelerinin içinden geçer. Meriç Nehri Bulgaristan'da yaklaşık 200 km. yol kat ederek Edirne yakınlarında, Karaağaç İstasyonu kuzeyinde Türk topraklarına girer.

Meriç Nehri Türk sınırları içinde ilk olarak Edirne kuzeyinde Arda ile karışır. Bundan sonra Edirne güneyinde Tunca Nehri Meriç Nehri ile birleşir. Uzun bir süre Türk-Yunan sınırını çizerek akan Meriç Nehri'ne İpsala yakınlarında Balabancık Köyü batı kısmında Ergene Nehri karışır. Meriç Nehri İpsala güneyinde başlıca iki kola ayrılır. Birinci kol Türk sınırını terk ederek Yunanistan'a geçer ve Saros Körfezine dökülür. Diğer kol ise bataklıklar oluşturarak Gala gölü gibi göllenmeler yaparak Türk topraklarından Enez yakınlarında Saros Körfezine dökülür.

Ergene Nehri Tekirdağ Saray ilçesinin kuzeyinde Yıldız Dağlarının 312 rakımlı Taş Pınar Tepesi civarındaki kaynaklardan doğar ve Ergene Deresi adını alarak güneye doğru iner. Soldan Saray ve Makina Derelerini alarak güneybatıya yönelir. İnanlı yakınlarında Çorlu suyu alarak Ergene Nehri adı altında kuzeybatıya döner. Eskibedir köyü civarında batıya dönen Nehir Düğüncülü Katrancı yakınlarında Lüleburgaz Deresi, Karakavak civarında Hayrabolu Deresi ile birleşir. Katrancı yakınlarında da ana dereyi (TEKE-SÜLOĞLU) alan Ergene Nehri güneybatıya yönelerek Uzunköprü'den geçer ve Balabancık Köyü batı kısmında 6.00 metre kotlarında Meriç Nehri ile birleşir.

6.1.4.2.Toprak Kirliliği:

Edirne İlinin toprak kirliliğini irdelemeden önce arazilerin sınıflandırılmasının bilinmesi gerekmektedir.

İl hudutları içerisinde I. sınıf 69 500 hektar, II. sınıf 225 700 hektar, III. sınıf 196 000 hektar, IV. sınıf 46 400 hektar, V. sınıf 820 hektar, VI. sınıf 38 700 hektar, VII. sınıf 42 000 hektar, VIII. sınıf 2 300 hektar olmak üzere toplam 621 420 hektar arazinin kirlilik durumu hakkında yeterli bir çalışmalar yapılmamıştır. Arazi problemleri olarak bilinen Erozyon, Toprak Sağlığı, Taşlılık, Yaşlık ve Çoraklık gibi etkenlerin yanında Meriç ve Ergene Havzalarında nehirlerden sulanabilen toprakların, nehir suyu kirliliğini toprak bünyesine de taşıdıkları gözlenmektedir. Bilhassa Ergene Nehri sularını IV. sınıf kirli vasıfta olması, bu bölgede yapılan sulu ziraatla topraklarımızı etkilemekte olduğu aşikardır.

Meriç ve Ergene havzalarında yapılan sulu ziraatın büyük bölümü çeltik ekimlerinde görülmektedir. Tarımsal ilaçlamaların ve aşırı gübrelemelerin getirdiği kirlilik toprak bünyesinde kalabildiği gibi, çeltik alanlarının deşarj suları da nehirlerimize verildiğinden kirlilik oranını arttırmaktadır.

Meriç ve Ergene Havzalarında tarımdan, yerleşme ve sanayi alanlarından ve araç trafiğinden kaynaklanan önemli bir kirlenme dikkati çekmektedir. Giderek artan yerleşim bölgelerinin çöp sorunu da bu kirlenmeyi etkilemektedir.

Tarım alanlarının rüzgara ve yüzey akışına açık oluşu, ormanların tahrip edilmiş olması, otlakları bitki örtüsünün bozulması önemli bir toprak erozyonuna da sebep olmaktadır.

6.1.4.3.Hava Kirliliği:

Edirne İli II. derece hava kirliliğine haiz iller arasındadır. İl dahilinde özellikle Uzunköprü ve Keşan yöresinde Linyit kömürü rezervleri mevcuttur. Yapılan analizlerde Keşan yöresine ait kömürlerin kükürt oranlarının yüksek olduğu görülmektedir.

İlde kış döneminde meydana gelen hava kirliliğinin önlenmesi açısından Edirne ilinin 50 km. yakınından geçmekte olan doğal gaz boru hattından, şehrimize doğal gaz verilmesinde yarar görülmektedir.

6.1.4.3.Katı ve sıvı atıklar:

Çevre kirliliğinin sınır tanımazlığı İlde de hissedilmektedir. Tekirdağ ve Kırklareli ili sanayi ve evsel atıklarla kirlenerek IV.Sınıf Kirli Kıta içi Su Kaynağı niteliğinde İlimiz sınırlarına ulaşan Ergene Nehri ile birleşerek Meriç Deltası'na büyük ölçüde kirlilik taşımaktadır.

Meriç Deltası, Gala Gölü ve çevre göllerin yer aldığı ve aynı yörede Tabiatı Koruma Alanı'nın da bulunduğu, Enez ilçemiz bütün akarsuların getirdiği sular ile vadilerden akıp gelen hava akımlarının etkisi altındaki geniş arazinin Ege Denizi'ne karıştığı son noktada yer almaktadır. Akarsuların oluşturduğu göller ve sazlıklar buralardaki balıkçılık ve avcılık, taşkın alanlardaki çeltik tarımı ve bunlardan kaynaklanan sulama suyu sorunu ile kimyasal gübrelerle kirlenmiş atık sulama suyu, Ege Denizi'nin kıyısındaki yazlık yerleşmeleri, kirli suyun yaratacağı deniz balıkçılığı sorunları vardır.

6.1.5.Üretim Problemleri:

6.1.5.1.Bitkisel Üretim Problemleri:

- a. Arazilerin parçalı olması ve amacına uygun kullanılmaması.
- b. Üretim planlamasının yapılamaması
- c. Sertifikalı tohumluk kullanımındaki yetersizlik. Buğday tohumluluğundaki çok çeşitlilik .
- d. Girdi fiyatlarının yüksek oluşu ve yetersiz girdi kullanımı nedeniyle verim düşüklüğü.
- e. Bilinçsiz , dengesiz gübre kullanımı ve toprak analizi yaptırma noksanlığı .
- f. Gereğinden fazla ve bilinçsiz pestisit kullanımı .
- g. Satılan ürün bedelinin geç ödenmesi .
- h. Yeni üretim tekniklerinin çiftçiye ulaştırılmasındaki yetersizlik .
- i. Anız yakılması
- j. Sulanan alanlarda ürün çeşitliliğinin olmaması. Ürün deseninin büyük ölçüde buğday-ayçiçeği münavebesiyle sınırlı olması. Sözleşmeli üreticiliğin gelişmemesi.
- k. Üretim alanı planlaması yapılmaması
- l. Tarım sigortalarının yaygınlaşıp gelişmemesi
- m. Tarımda işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulmaması

Tarım işletmeleri miras yoluyla parçalandığı için büyük bir kısmı yeterli genişliğe sahip değildirler. İşledikleri arazi miktarı sınırlı, çok sayıda küçük ve dağınık parçalardan meydana gelmektedir. Bu da iş gücünü ve tarımsal mekanizasyonu olumsuz yönde etkilemekte, üretimde verimliliği düşürmekte, üretim maliyetini artırmakta ve dolayısıyla işletme başarısının düşmesine neden olmaktadır.

Üretimde planlamanın olmaması pazarlama sorununu gündeme getirmektedir. Çokça rastlandığı gibi bazı ürünler bir yıl değer fiyatının çok üzerinde satılırken bazı yıllar ise değil maliyeti karşılamak tarladan dahi toplanmamaktadır.

Buğday ve ayçiçeği ülkemiz genelinde olduğu gibi, bölgemizde de en önemli tarla ürünlerindedir. Kaliteli ve yeterli ürün elde etmek, kullanılan tohumluğun kalitesine bağlıdır. Çiftçilerimizin sertifikalı, bölgede denenmiş, üretim izni olan, un fabrikalarının istediği tarımsal değeri yüksek olan tohumlukları kullanmaları yetersizdir. Yeterli oranda sertifikalı tohumluğun kullanmasını satış fiyatlarının yüksek oluşu engellemektedir. Yetiştirdiği çevre şartlarından en az etkilenen, istikrarlı çeşitlerin seçimine yönelmelidir.

Girdi fiyatlarının yüksek oluşu, bazı bölgelerde yeterli girdi kullanımını engellemekte, dolayısıyla verim düşüklüğü problemi yaşanmaktadır.

Yeterli ve düzenli mahsul için bilinçli gübreleme yapılması gerekmektedir. Bu ise toprak analizi yaptırıp, gübreleme tavsiyelerine uymakla mümkündür. Üreticilerin gereğinden fazla gübre, özellikle azot kullandıkları görülmektedir. Toprak tahlili konusuna önem vermedikleri gibi, ihmalkar davranmaktadırlar. Bilinçsiz bir şekilde yapılan gübreleme, verimi olumsuz yönde etkilemektedir.

Bitkisel üretimde zirai mücadelenin yeri önemlidir. Günümüzde hala bilinçsiz ve gereksiz yere ilaçlamalar yapıldığını, yüksek dozda ve uygun olmayan ilaçların kullanıldığını görmekteyiz. Bilinçli ve başarılı mücadele sürvey çalışmalarıyla mümkündür. Bayilerden ilaçların kontrolsüz satışı engellenmeli ilaçların reçeteye bağlı olarak satılması sağlanmalıdır. yetiştirilen ve pazara arz edilen ürünlerdeki kimyasal kalıntıların mutlaka kontrol edilmesi gerekmektedir.

Araştırma kuruluşları ile yayım kuruluşları arasındaki irtibatsızlık sonucu, yapılan araştırmalar ve yeni bulgular araştırma kuruluşlarının raflarında kalmakta, üreticiler yeni teknikler konusunda bilgilendirilememektedir.

Bölgede sık karşılaştığımız önemli bir problem de anız yakılmasıdır. Trakya'nın kuru tarım yapılan hemen hemen her yerinde yaz ve sonbaharda anızın yakıldığını görüyoruz. Anızların yakılması ile erozyon zararlarının arttığı, verimin olumsuz yönde etkilendiği, toprağın fiziksel ve kimyasal özelliklerinin bozulduğunu ve toprakta organik maddenin azaldığı görülmektedir.

İlde uygulanan münavebe sistemi yetersizdir. Genellikle buğday – ayçiçeği ekim nöbeti uygulanmaktadır. Arazilerimizin yüksek oranında üst üste buğday ekimi de yapılmaktadır. Bu tür uygulamalar toprakta organik maddenin azalmasına ve toprakların çoraklaşmasına neden olmaktadır. Sulanabilen alanlar randımanlı olarak kullanılmamakta, sulama imkanı arttığı halde ilin ürün deseni çok fazla değişiklik göstermemektedir.

Üretim alanı planlaması yapılmamaktadır. Yazlıklarla kışlıklar, kuru tarım ürünleri ile sulu tarım ürünleri genelde hiçbir kıstas ve disiplin gözetilmeksizin üreticinin tercihi doğrultusunda ekilmektedir. Bu durum toprak işleme, zirai mücadele, hasad, çiftçi malları koruma, pazarlama gibi bir çok alanda sorun oluşturmaktadır.

İlde tarımsal alanda sigorta konusu gelişmemiştir. 5254 sayılı kanun yürürlükte iken tabii afetlerden dolayı bir miktarda olsa çiftçi mağduriyeti önlenirken bu yasanın yürürlükten

kalkması sonucu çiftçiler önemli kayıplara uğrayabilmektedirler. Tarım sigortaları ile ilgili tasarıların bir an önce yasalaşması gerekmektedir.

Tarımsal işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulmaması istatistik bilgilerin elde edilmesini engellemekte, gelişim trendi tam anlamıyla çizilememektedir. İşletmeler kar ve zarar durumlarının farkında olmadan üretimde bulunmakta ve bu da ticari amaçlı üretimin önünde bir engel teşkil etmektedir. Üreticilerin öncelikli olarak işletme yönetimi konusunda eğitilmeleri gerekmektedir.

6.1.5.2.Hayvansal Üretim Problemleri:

İl hayvancılığının problemleri, büyük oranda ülkemiz hayvancılığının problemleriyle örtüşmektedir. Bunları maddeler halinde özetlemek gerekirse;

- İşletme başına düşen hayvan sayıları düşüktür. Yetiştiriciler hayvancılığı ek gelir kaynağı olarak görmekte, optimum işletme büyüklükleri göz önüne alınmamaktadır. İşletmelerde ki hayvan sayıları, karlı olunabilir rakamlara ulaştırılamamakta bu da, işletmelerin planlı yapılmasından, girdilerin ekonomik teminine ve yetiştiricilerin eğitilmesinden örgütlenmesine kadar her şeyi etkilemektedir.
- Hayvan başına düşen verim (et-süt) gelişmiş ülkelerin altındadır. Hayvansal ürünlerde bakteri sayısı ve ilaç kalıntıları tüketici ve sanayici açısından problem olmaktadır.
- Hayvan bakım ve besleme modern şartlarda yapılmamaktadır. Barınaklar sağlıklı, bakım-beslemeyi zorlaştırıcı ve işçiliği artırıcı niteliktedir. Modern ve kullanışlı bir işletme deyince de; genellikle çok masraflı bir işletme anlaşılmaktadır. Oysa özellikle açık ve yarı açık sistemler hem düşünüldüğü kadar pahalı değil, hem de havasızlıktan, hareketsizlikten ve kirlilikten doğacak bir çok problemi de en aza indirmektedir.
- Yem bitkisi ekimi düşük ve yetersizdir. Bu sebeple, hayvan bakım ve besleme maliyeti artmaktadır. Altyapısı tamamlanmış faaliyet halinde bir işletmenin girdilerinin yaklaşık %70'ini bakım-besleme oluşturmaktadır. Kaba yem ihtiyacına dönük ilimizde silajlık mısır ekimi son yıllarda büyük artış göstermekle birlikte halen yeterli düzeyde değildir. Diğer yem bitkileri içinde durum aynıdır. Kesif yemin tamamına yakını işletme dışından, özellikle yem fabrikalarından karşılanmaktadır. Bütün bunlar işletmenin ekonomikliğini ortadan kaldırmaktadır.
- Yetiştirici örgütleri (kooperatifler ve birlikler gibi) üretim-satış gibi konularda yeterli etkinliğe ulaşmamıştır.
- Yetiştiricilik, dededen-babadan kalma meslek olarak gelip, daha bilinçli ve profesyonel yetiştiriciler etkin sayıya ve üretime ulaşamamaktadır.
- Memleketimizde tarım ve hayvancılık politikalarında, hükümetlerin değişmesiyle çok farklı uygulamalara gidilmesi söz konusudur. Projeler maalesef hedeflere ulaşılmasından bırakılabilmektedir. Sonuçta da beklenen olumlu gelişmeler sağlanamamakta, güven ortamı oluşamamaktadır.
- Yetiştiricilere üretimi karşılığında ödenen destekleme bedelleri günün ekonomik gerçeklerine uygun değildir. Devlet gerek yetiştirici, gerek yetiştirici örgütleri, gerek ürün işleyen tesisler bazında ve gerekse pazarlama boyutunda yetiştiricilere organizasyon, plan-proje ve maddi desteklerde yeterince bulunmamaktadır. Damızlık düve konusunda desteklemeler sadece alıcıya verilmektedir. Oysaki damızlık yetiştiricilerine de destekleme yapılmalıdır.

- Bölge ve ülke genelinde yaşanan ekonomik krizler, hayvansal üretimlerde ağır tahribatlar yapmaktadır. Kurak geçen yıllarda bitkisel üretimin düşük olması, yetiştiricinin kredi, kooperatif vs borçları, ailenin diğer ihtiyaçları hayvan varlıklarının ve hayvancılık işletmelerin küçülmesine veya yok olmasına neden olmaktadır.
- Hayvansal ürün tüketimi toplumumuzun sosyo-ekonomik gerçekleri nedeniyle, gelişmiş ülkelerin çok altındadır. Hayvansal ürün tüketiminin artırılması hem yetiştirici, hem de tüm toplum sağlığı, üretkenliği açısından reddedilmez bir gerçektir. Bu nedenle okul, yurt vb. yerlerde devlet süt, yumurta vs gibi hayvansal besinlerin tüketimlerini devam ettirmelidir. Bu, yetiştiricilerin-işletmelerin gelişmesi yanında; toplum sağlığı açısından da gereklidir.

6.1.5.3. Gıda İşletmelerindeki Sorunlar :

- Bazı gıda tesislerinin ruhsatlandırma sorunu bulunduğundan Sicil ve Üretim izinleri olmaması nedeniyle kayıt altına alınamamaktadırlar.
- Bazı sektörlerde alet-ekipman yenilenmesi ve teknolojik gelişmelerin takibi yeterli değildir.
- Gıda sektöründe kaliteli ürün üretimi için kaliteli hammadde temininde güçlük çekilmektedir.
- Son iki yıldır ekonomik kriz nedeniyle tüketici sektöründe değişim olmuş ve bazı ürünlerin kısıtlı üretimine bazı ürünlerin de ucuz fakat kalitesiz üretimine yönelinilmiştir.
- Gıda sektörünün pazarlama konusunda organize olamaması, firmaların tek başlarına pazara çıkmalarına ve rekabet ortamında arz-talep dengesi kurulamamasına neden olmaktadır.
- Gıda sektörü hammaddenin büyük çoğunluğunu tarımdan aldığından tarım ürünlerindeki dengesizlik gıda üretim sektörünü olumsuz etkilemektedir. Genel olarak işletmelerin hammadde, teknolojik durum, finansman, mevzuat, denetim işçilik, personel ,kapasite ve kapasite kullanımı gibi sorunları bulunmaktadır.

6.1.5.4. Sulama Problemleri:

Ülkemizin büyük bir bölümü kurak ve yarı kurak iklim kuşağında yer aldığı göz önünde tutulursa, su kaynaklarının geliştirilmesi ve sulama daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle kalkınma planlarımızda su kaynaklarının sulama amacıyla planlanması, geliştirilmesi için yatırımlar yapılmaktadır. Bu yatırımlardan amaçlanan faydanın ülke ekonomisine dönüşümünün sağlanması ancak sulamaya açılan alanlarda sulama oranlarının en yüksek düzeye getirilmesi ve birim alandan en yüksek verimin alınmasıyla mümkündür.

6.1.6.Örgütlenme Problemleri:

Örgütlenme çiftçilik ile uğraşanların yalnızca ekonomik çıkarlarını değil mesleki ve sosyal, hatta hukuksal çıkarlarının savunulduğu çok sayıdaki yasal kuruluşu kapsamaktadır. Bununla birlikte tarım kesimindeki örgütlenme genel olarak mesleki ve ekonomik örgütlenme olarak ifade edilebilir.

Türkiye’de mesleki örgütlerden en yaygın olanı Ziraat Odalarıdır. Yasalara göre Ziraat Odalarının görev alanı çok geniştir. Örneğin meslek hizmetlerini görmek, ziraatın her alanının kamu yararına gelişmesine, üreticinin kalkınmasına, devletin tarımsal plan ve programlarının gerçekleşmesine yardımcı olmak, iş ve meslek dayanışmasını, her türlü ziraat ile uğraşanların hak ve çıkarlarını korumaya çalışmak gibi görevleri vardır.

Ziraat Odalarının politize olması, mali kaynak yetersizlikleri, kalifiye ve yeterli sayıda eleman çalıştıramamaları vb. nedenlerden dolayı, çalışmalarını çiftçilere birtakım girdileri temin etme ve kısıtlı bazı konularda kamu oyu oluşturmadan ileri gidememektedir. Ziraat odaları bu günkü haliyle çiftçi kesimini temsil eden yapıya kavuşamamış, işleyiş ve faaliyetlerinde beklenen ve özlenen etkinliği gösterecek düzeye gelmemiştir. Bölgede çiftçilerin ekonomik örgütlülüğü, tarım kooperatifleri, üretici birlikleri ve köylere hizmet götürme birlikleri şeklindedir.

6.1.7.Yayım Problemleri:

Tarımsal üretim değerinin artırılması, tarım yapılabilir alanlarda, birim alandan ve hayvansal üretimde, hayvan başına daha çok ve kaliteli ürün alınmasına bağlıdır. Bu durumun gerçekleşmesi çiftçinin eğitimi, dolayısıyla tarımsal yayımla mümkündür. Tarımsal yayımın temel amacı, kırsal nüfusun her yönden kalkınmasında rol oynayan tüm faktörlerin iyileştirilmesine yardımcı olmak ve yol göstermektir. İlde yayım hizmetleri Devlet (Tarım İl Müdürlüğü), çiftçi örgütleri, tarıma girdi temin eden ve pazarlayan firmalar tarafından yapılmaktadır.

Tarımsal yayımda çiftçi talebini kısıtlayan faktörler öncelikle işletmelerin küçük aile işletmeleri olması, aktif örgütlenmenin olmaması, genel eğitimin yetersiz olması, tarımla uğraşan nüfusun yaş ortalamasının yüksek olması şeklinde özetlenebilir.

Mevcut yayım sistemimizdeki problemler şunlardır:

- Yayım elemanı sayısının yeterli olmaması ; Tarımsal potansiyelin yüksek olduğu İlde yeterli yayım elemanının olmaması hizmetin etkinliği açısından sorun yaratmaktadır.
- Kırsal kesimde kadınlara ve gençlere yönelik eğitim çalışmaları yetersizdir; Bu konuya öncelik verilmesi zorunluluğuna rağmen Ülkemizde olduğu gibi İlimizde de sanayinin artarak gelişen bir ivme kazanması sonucu genç nüfus sanayiye kaymıştır. Klasik yayım faaliyetleri köy kahvelerinde yürütüldüğü için kırsal kesimde kadın nüfusun bu eğitimlerden yararlanması mümkün olmamaktadır.
- Günümüz teknolojilerine uygun yayım araç gereçlerinin yetersizliği;Yayım konusunda eğitim düzeyi çok düşük olan kırsal kesime hitap edildiği için özellikle görselliğe ağırlık verilmesi gerekmektedir. İl Müdürlüklerinin bu konudaki donanımları günümüz koşullarında çok yetersizdir.
- Araştırma ve yayım kuruluşları arasındaki irtibatsızlık; Araştırma sonuçlarından yayım teşkilatları zamanında ve detaylı faydalanamamakta ve bunu çiftçiye ulaştıramamaktadır.
- Mali kaynak yetersizliği
- Organizasyon eksiklikleri ve belirsizlikleri
- Personel sisteminin motivasyon yetersizliği
- Elemanların hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim yetersizliği
- Teknik konular dışındaki konularda örneğin pazarlama, işletmecilik, çevre, örgütlenme, vb. konulardaki yayım noksanlığı
- Çiftçilerin aktif katılımının sağlanamaması
- Hizmet alanların hizmet masraflarına katılımının sağlanamaması

6.2. POTANSİYELLER

Tablo 91 : Tarımsal Kaynaklar, Nüfus,Kurumsal Yapı			
	Tanımlama	Mevcut Durum	Gelişme Potansiyeli
Tarım arazilerinin sınıfı ve kullanımı	Toplam 375.549 ha tarım arazisinin %95'i I-IV. Sınıf, %5'ide V-VII.sınıf topraklardan oluşmuştur	Meriç havzasında bulunan çoğunluğu I. Sınıf araziler kirlilik ve taşkınlarla karşı karşıya . Topraklarda bilinçsiz gübreleme yapılmaktadır.	-Meriç nehrinin ıslah edilerek taşkınların önlenmesi, sanayinin disipline edilerek kirlenmenin ve tarım alanlarının amaç dışı kullanımının önlenmesi sonucu kıt kaynak olan toprakların yeniden kazanılması ve korunmasına yardımcı olur
Sulama durumu		İlin toplam tarım arazisi 375.549 ha 'dır. Bunun 61.273 ha'ı sulana- bilmektedir. Sulama randımanı %40-45 düzeyindedir.	DSİ tarafından yapılan etüdlerde 180.810 ha alanın sulamaya elverişli olduğu, toplam tarım arazilerinin %96,4'ü sulanabilir olduğu belirlenmiştir.
Nüfus	2000 yılı sayımlarına göre ilin nüfusu 402.606'dır. Bunun %57'si şehirlerde, %43'ü köylerde yaşamaktadır.	İlin 1990-2000 dönemindeki nüfus artış hızı %0 -0,49 'dur. Göç veren bir şehirdir. Net göç hızı %0 - 20'dir.	İlde tahminlere göre nüfus 2010 yılında azalarak 400.461 olacaktır.
Örgütlenme	İlde 108 adet 14.005 üyeli Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 72 adet 11.170 üyeli Sulama Kooperatifi, 11 adet 823 üyeli Su Ürünleri Kooperatifi, 1 adet 286 üyeli Damızlık Sığır Yet. Birliği, 1 adet 200 üyeli Arıcılar Birliği, 9 adet 24.418 üyeli T.S.Koop.	İlde Ziraat Odalarına kayıtlı 17.648 üye vardır.	İlde yeni bir örgütlenme yapısından ziyade var olanların maddi ve eğitim olarak desteklenmesi gereklidir. Gerekli destekleme sağlandığı takdirde tarımın her alanında faaliyet göstererek başarılı olabileceklerdir.

Tablo 92: Tarımsal Ürünler, Tarımsal Yapı ve Pazarlama

	Tanımlama	Mevcut Durum	Gelişme Potansiyeli
Tarım işletmelerinin durumu	İlde 39.707 aile tarımsal faaliyet ile uğraşmaktadır. Bunun %55,2'si bitkisel üretim + hayvancılık, %37.2 si sadece bitkisel üretim, %1,5'i sadece hayvancılık, yapmaktadır.	Tarım işletmelerinin %8'i (0-10 da), %13,7'si (11-20 da), %33'ü (21-50 da), %26,2'si (51-100 da), %14,6'sı (101-200 da), %4,2'si (201-500 da) %0,3'ü (501-1000 da)'dır. Araziler çok parçalı yapıdadır.	Araziler her geçen gün daha da parçalanmaktadır.
Bitkisel ürünlerin üretimi	İldeki ekili alanların %63,03'ü hububat, %30,82'si endüstri bitkileri, %0,30'u baklagil, %0,05'i yumrulu bitkiler, %2,11'i yem bitkileri, %0,13'ü diğer tarla bitkileri, %3,01'i sebze, %0,07'si meyve ve %0,48'i bağ üretiminde kullanılmaktadır.	İlde ılıman iklim kuşağında yetiştirilen ürünler hariç diğer bütün ürünlerin yetiştirilmesi mümkündür. Yetiştirilen hemen hemen her ürünün verimi ya Türkiye ortalamasının üzerinde ya da Türkiye ortalaması seviyesindedir. Buna karşın tarım arazilerinin %82'sinde buğday-ayçiçeği münavebesi yapılmaktadır	-Kuru tarım yapılan alanlarda buğday-ayçiçeği münavebesinin arasına yem bitkileri girebilir. Bu hem toprakların ıslahı, hem kaba yem ihtiyacının karşılanması hem de buğday hasadından ayçiçeği ekimine kadar geçen sürenin ortadan kaldırılması gibi bir çok açıdan olumlu sonuç vererek üretimi ve tarımsal geliri artırır. -Sulanan alanlarda hububat hasadından sonra 2. ürün (silajlık mısır, fasulye gibi) yetiştirme şansı vardır. -Örtü altı sebze üretimi konusunda potansiyel bulunmaktadır. -Katma değeri yüksek ürünlerin üretimi konusunda sulama imkanları, çiftçilerin alet-ekipman, bilgi, beceri düzeyleri yüksektir. -Edirne Avrupa'ya

			açılan Kapıkule ve İpsala gibi iki önemli Gümrük Kapısı ile İstanbul gibi çok büyük bir pazara kısa bir mesafededir. İyi bir organizasyon ve devlet desteği ile pazarlama problemi aşılabilecek düzeydedir.
Hayvansal ürünlerin üretimi	<p>-1. alt bölgede BB hayvan varlığının %17'si olup %47'si kültür ırkı, %53'ü melez ırktır. Koyun varlığının %15'i Keçi varlığının %7'si, arı varlığının da %15'i bulunmaktadır.</p> <p>-2. alt bölgede BB hayvan varlığının %42'si bulunmakta, bunun %48'i kültür, %50'si melez ve %2'si yerli ırktır. Koyun varlığının %39'u, keçi varlığının %14'ü, arı varlığının %38'i bu bölgededir.</p> <p>-3. alt bölgede BB hayvan varlığının %18'i bulunmaktadır. Bunun %43'ü kültür ırkı, %47'si melez ve %10'u yerli ırktır. Koyun varlığının %18'i, keçi varlığının %10'u, arı varlığının %6'sı bu bölgededir.</p> <p>-4. alt bölgede BB hayvan varlığının %23'ü bulunmaktadır. Bunun %39'u kültür ırkı, %46'sı melez ve %15'i yerli ırktır. Koyun varlığının %28'i, keçi varlığının %69'u, arı varlığının %41'i bu bölgededir.</p>	<p>-Damızlık düve ithalatı kapandıktan sonra ilden Türkiye'nin çeşitli bölgelerine 23.000 damızlık düve satışı yapılmıştır.</p> <p>-İlin hayvan varlığına karşın çayır-mera alanları yeterli değildir. Kaba yem ihtiyacı vardır.</p> <p>-Kültür ırkı ve melezlerinde 1 laktasyon döneminde yaklaşık 5000 lt, yerli ırklardan ise 1700 lt civarında süt alınmaktadır.</p> <p>-12-15 aylık dana karkas ağırlıkları yaklaşık 250 kg, KB ta ise 20 kg civarındadır.</p> <p>-Süt sanayii yeterli seviyede değildir.</p> <p>-Et sanayii yeterli seviyede değildir. İlde var olan mezbahanelerden Keşan ilçesindeki mezbaha I. Sınıf diğer mezbahaneler 3. sınıftır. İstanbul piyasasına canlı hayvan gönderilmektedir.</p> <p>-Arı varlığının %25'i karakovan, %75'i fenni kovan şeklindedir. Küçük daha çok aile ihtiyacını karşılamaya dönük üretim</p>	<p>-Hayvancılık uygun politikalar, desteklemeler ve planlamalarla büyük gelişme gösterebilecek potansiyele sahiptir.</p> <p>-Damızlık düve üretimi ülke ihtiyacına önemli katkılar koyabilecek hatta ihracata yönelebilecek değerlere ulaşabilir.</p> <p>-Yem bitkileri ekilişleri yerel kaynaklarla desteklenmekte ve yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.</p> <p>-Süt sanayinin gelişmesi için yetiştirici ve hayvan varlığı gibi potansiyeller vardır ve istendiğinde gelişme gösterebilecek düzeydedir.</p> <p>-Et sanayinin gelişmesi için yetiştirici ve hayvan varlığı gibi potansiyeller vardır ve istendiğinde gelişme gösterebilecek düzeydedir.</p>

		yapılmaktadır.	
Su ürünleri üretimi	-İlin Ege sahillerinde kıyı şeridi bulunmakta, burada 2 balıkçı barınağı olup 253 gemi ile balıkçılık yapılmaktadır. -İlde su ürünleri üretimi konusunda yeterli su kaynağı vardır.	-Su ürünleri avcılığı yapan gemilerin %90'ı 12 m'nin altındadır. -Akaryakıt pahalı olduğu için yeterli üretim yapılamamaktadır. -Çıkan ürünü depolayacak soğuk hava depoları yoktur. Ürünün Derhal tüccara pazarlanarak İstanbul piyasasına gönderilmesi gerekmektedir. -Su ürünleri üretimi konusunda 33 adet 1640ton/yıl kapasiteli proje üretilmiştir. Fakat şu an 10 tanesi 300 ton/yıl kapasite ile çalışabilecekken 108 ton/yıl kapasite ile çalışmaktadır. Üretimde yem maliyeti çok fazladır.	-Denizlerde havuz sistemiyle (Somon Balığı) üretim yapılabilir. -Uygun şartlar oluştuğunda İlde su ürünleri üretimi yapabilecek çok sayıda tesis kurulabilir. -İlde var olan gölet ve barajlar incelenerek hangisinde ne tip su ürününün yetiştirilebileceği ve avlanabileceği tespit edilebilir.

BÖLÜM 7: AMAÇLAR VE STRATEJİLER

7.1.AMAÇLARIN BELİRLENMESİ

Edirne'de tarımsal kalkınmanın sağlanabilmesi için belirlenen amaçlar üç geniş başlıkta toplanmıştır. Bu amaçlar, ildeki mevcut problemlerin ve potansiyellerin ortaya konulması sonucu belirlenmiştir. Bu amaçlar;

- Tarımsal verimliliğin ve gelirin arttırılması,
- Gıda güvencesi ve güvenliğinin sağlanması,
- Sürdürülebilir tarımın sağlanması olarak tespit edilmiştir.

7.2.AMAÇLARA ULAŞMADA UYGULANACAK STRATEJİLER

7.2.1.Verimlilik ve Gelirin Arttırılması Amacına Ulaşmada Uygulanacak Stratejiler

7.2.1.1.Bitkisel Üretim Stratejileri

- Bilinçli girdi kullanımı ve üretim maliyetlerinin düşürülmesi,
- Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi,
- Sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması,
- Tarıma dayalı sanayiinin geliştirilmesi,

- Kuru alanlarda münavebe sistemine yem bitkilerinin girmesi,
- Bağcılığın Geliştirilmesi
- Sulanabilir alanlarda 2. ürün yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi,
- Arazi parçalanmasının engellenmesi ve arazi toplulaştırılmasının teşviki,
- Örtü altı yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması,
- Kooperatiflerin bitkisel ürünleri pazarlamasında etkinleştirilmesi,
- Yeni teknolojilerin ve araştırma sonuçlarının üreticilere aktarılması.

7.2.1.2.Hayvansal Üretim Stratejileri

- Yem bitkileri ekiliş alanlarının artırılması ,
- Çayır ve mera alanlarının iyileştirilmesi, kullanımını düzenleyici tedbirlerin alınması,
- Hayvan bakım ve besleme şartlarının iyileştirilmesi,
- Damızlık düve yetiştiriciliğinin geliştirilmesi,
- Küçük baş hayvancılıkta döl ve süt verimi yüksek ırkların yetiştirilmesi,
- Hayvancılık işletmelerinin optimum büyüklüğe ulaştırılması,
- Pedigrili Suni tohumlama boğalarının yetiştirilmesi,
- Et ve ürünleriyle ilgili entegre tesis kurulması,
- Yüksek kalitede yapağı ve ham deri üretimi ve işlenmesinin geliştirilmesi,
- Arıcılığın geliştirilmesi,
- Tavukçuluğun ve hindiciliğın geliştirilmesi,

7.2.1.3.Su Ürünleri Üretim Stratejileri

- Üretim maliyetlerinin düşürülmesi,
- Su ürünlerinin pazarlama imkanlarının iyileştirilmesi,
- Tatlı suların ve denizlerin su ürünleri yetiştiriciliğinde kullanılması,

7.2.2.Gıda Güvenliğinin Sağlanması Amacına Ulaşmada Uygulanacak Stratejiler

- Kaliteli ve standartlara uygun ürün üretimi,
- Kontrol ve denetim hizmetlerinin güçlendirilmesi,

7.2.3.Sürdürülebilir Tarım Amacına Ulaşmada Uygulanacak Stratejiler

- İstatistik verilerin güncelleştirilmesi, nicelik ve nitelik bakımından geliştirilmesi,
- Çevre kirliliğinin önlenmesi,
- Doğal kaynakların bilinçli kullanımı,
- Ekolojik dengenin korunması ve organik tarım,
- Hayvan hareketlerinin ve sağlığının kontrolü,
- Gen kaynaklarının belirlenmesi ve korunması,

- Barajlarda ve göletlerdeki ekolojik yapının, su ürünleri potansiyellerinin ve gelişme durumlarının tespiti,
- Orman yan ürünleri envanterinin belirlenmesi.

Tablo 93: Master Plan Stratejilerinin SWOT Analizi.

Amaçlar	Strateji	Mevcut Durumu ve Güçlü Yönü	Zayıf Yönü	Fırsatlar	Tehlikeler
Verimlilik ve Gelirin Arttırılması	-Bilinçli ve kontrollü girdi kullanımı ve üretim maliyetlerinin düşürülmesi	-Yaygın eğitim çalışmaları,	-Geleneksel tarım uygulamaları, -aşırı gübre ve ilaç kullanımı -Yasal düzenlemeler	-Fakültenin ve Araştırma kuruluşlarının bulunması,	-Denetim yetersizliği
Bitkisel Üretim	-Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi	-Toprak ve iklim yapısı üretime uygun,	-Bitkisel üretim pazarlamasına yönelik örgütlenme yetersiz, - Depolama imkanı yok	-Büyük tüketim merkezlerine yakınlık,	-Ergene ve Meriç' te olduğu gibi akarsuların giderek kirlenmesi
	-Sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması	-Çiftçi tecrübesi ve isteğinin olması	-Üretimin doğa şartlarına bağlı olması, -Tarıma dayalı sanayiinin olmaması		-Yasal düzenlemenin olmaması -Tek taraflı sözleşme ihlalleri
	-Tarıma dayalı (bitkisel)sanayiinin geliştirilmesi	-Yağ ve un sanayi gelişmiş.	-Gelişmiş sanayiilerde büyük atıl kapasite var.	-Meyve-sebzeciliğin geliştirilmesi için planlama ve çalışmalar yapılmakta.	-Tarım ürünlerinin ithalatı, -Fiyat politikaları, - Yatırımın pahalılığı,
	-Kuru alanlarda münavebe sistemine yem bitkilerinin girmesi,	-Kaliteli kaba yem açığının olması. -Yem bitkileri üretiminin desteklenmesi -Üreticilerin bu konuya eğilmeleri	-Tohumluk temininin güçlüğü -Girdi maliyetlerinin yüksek olması	-Tohumluk ihtiyacını karşılamak için bölgede var olan tarım işletmeleri ve araştırma enstitüleri,	-Diğer ürünlerdeki fiyat dalgalanmaları, -Hayvancılık sektörünün krize girmesi -Hayvancılık desteklemelerin kaldırılması,
	Bağcılığın geliştirilmesi	Desteklemeli bağ çubuğu dağıtılıyor.	Küçük tesisler kurulması, hobi boyutunda yapılması	Geçmişten gelen bağ kültürü	
	-Sulanabilir	-Üretim	-İklim koşulları,	-Toprak ve su	

	<p>alanlarda 2. ürün yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi,</p> <p>-Arazi parçalanmasının engellenmesi ve arazi toplulaştırılmasının teşviki,</p> <p>-Örtü altı yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması,</p> <p>-Kooperatiflerin bitkisel ürünleri pazarlama konusunda etkinleştirilmesi</p> <p>-Yeni teknolojilerin ve araştırma sonuçlarının üreticilere aktarılması</p>	<p>koşulları uygun, -Bazı ürünlerde uygulama yapılıyor</p> <p>-İşletmelerin bölünerek çok parçalı ve dağınık yapıda olması, -Toplulaştırma konusunda çiftçinin bilinçsizliği</p> <p>-Başarılı uygulamalar ve ilgi var.</p> <p>-Kooperatifçilik ilde yaygın ve güçlü yapıda, -Üreticilerde kooperatifçilik bilinci var.</p> <p>-Çiftçilerin yeniliğe açık olması.</p>	<p>-Çiftçilerin ilgisizliği</p> <p>-Tarım kesimindeki nüfus yoğunluğu -Sınır ve tarla yolları nedeniyle oluşan işlenebilir arazi kaybı, -Üretim maliyetinin yükselmesi,</p> <p>-Yatırım maliyetleri yüksek, -İklim koşulları üretim zamanını kısıtlıyor.</p> <p>-Bitkisel ürünlerin depolanması ve muhafazası açısından yatırım yapmaya ihtiyaç olması, -Kooperatiflerin yeterince desteklenmemesi.</p> <p>-Kurumlar arası iletişimsizlik, -yeterli yayım elemanının bulunmaması, -İşletme</p>	<p>kaynaklarının etkin kullanılması, -Sulama alanlarının artması,</p> <p>-Köy hizmetleri Müd. çalışmaları,</p> <p>-Yerel idarelerce destekleme yapılıyor, -Küçük arazilerde ekonomik üretim ve yüksek gelir temin edilebilir. -Pazarlama imkanı var.</p> <p>-Toptancı hallerinde kooperatiflere yer tahsis edilmesi,</p> <p>-Trakya genelinde 2 Arş.Ens. , 3 TIM ve 1 Zir.Fak araştırmacı</p>	<p>-Medeni kanun.</p>
--	---	--	--	---	-----------------------

Hayvansal Üretim	-Yem bitkileri ekiliş alanlarının artırılması	-Hayvancılığın gelişmeye açık olması -Yetiştiricinin ilgili olması, -Entansif yetiştiricilik yapıyor olması	yapılarının küçük olması -Tohum temini güçlüğü, -Bitkisel üretim girdi maliyetlerinin yüksekliği -Sulanabilir alanların artırılmamış olması ve sulanan alanların da etkin kullanılamaması.	kuruluş olarak bulunması, -Tarım fuarlarının düzenlenmesi -Yem fiyatlarının yüksekliği, -Tohumluk ihtiyacını karşılamak için bölgede tarım işletmeleri ve araştırma enstitüleri bulunması, -sulanabilir alanlarda 2. ürün olarak yetiştirme,	Hayvancılık sektöründeki krizler
	-Çayır ve mera alanlarının iyileştirilmesi, kullanımını düzenleyici tedbirlerin alınması,	-Özellikle K.Baş hayvancılıkta ekstansif yetiştiricilik yapılması, -Mera kanunu uygulama çalışmaları	-Mera alanlarının yetersiz ve zayıf olması, -Aşırı otlatma,	--Mera kanunu ve mera ıslah çalışmaları	-Mera alanlarının amaç dışı kullanımı,
	-Hayvan bakım ve besleme şartlarının iyileştirilmesi,	-Profesyonel yetiştiricilerin artması, -Yem bitkisi ekiliş alanlarının artması	-Barınakların halen yeterli düzeyde sağlıklı ve kullanışlı olmaması, -Kaliteli kaba yem noksanlığı, -Çiftçi eğitim çalışmalarının yetersizliği	-Hayvancılık desteklemeleri, -Ekstansif besicilikte karlılığın yüksek olması -Uygun iklim koşulları	-Hayvancılık kredilerinin çok yüksek olması
-Damızlık düve yetiştiriciliğinin geliştirilmesi	-Kültür ırkı hayvan varlığının çok yüksek olması, -Suni tohumlamanın yaygın olması,	-İşletmelerin aile işletmeleri şeklinde düşük kapasitede olması, -Alıcılara yapılan desteğin Yetiştiricilere yapılmaması,	-Yurtiçinden yoğun damızlık talebinin olması -Yüksek damızlık değerine sahip hayvan varlığı	-İthalatın açılması, -Kontrolsüz hayvan hareketleri ve ekonomik nedenlerle	

	<p>-Küçük baş hayvancılıkta döl ve süt verimi yüksek ırkların yetiştirilmesi,</p> <p>-Hayvancılık işletmelerinin optimum büyüklüğe ulaştırılması,</p> <p>-Pedigrili Suni tohumlama boğalarının yetiştirilmesi,</p> <p>-Et ve ürünleriyle ilgili entegre tesis kurulması,</p> <p>-Yüksek kalitede yapağı ve ham deri üretimi,</p> <p>-Arıcılığın geliştirilmesi,</p>	<p>-Entansif üretim yapılması için şartların uygun olması</p> <p>-İşletmelerin kurulu kapasitesinin altında üretim yapması</p> <p>-Bakım ve besleme şartlarının gittikçe iyileşmesi</p> <p>-Suni tohumlama uygulamalarının %90'ın üzerinde yapıyor olması,</p> <p>-Bölgede Hayvan varlığı ve veriminin yüksek olması,</p> <p>-Bölgede deri ve tekstil sanayiinin gelişmiş olması</p> <p>-Bitki flora ve faunası çok zengin,</p> <p>-Geniş ayçiçeği ekiliş alanları var</p>	<p>-K.Baş.hayvan yetiştiricilerinin azalması,</p> <p>-Çoban temini güçlüğü,</p> <p>-Meraların yetersiz ve zayıf olması,</p> <p>-Piyasa koşulları</p> <p>-Kredi faizleri</p> <p>-Yatırım gerekmesi,</p> <p>-Suni tohumlamada kalifiye eleman yetersizliği</p> <p>-Yatırım maliyetlerinin yüksek olması</p> <p>-Küçük baş hayvan sayısının azalması</p> <p>-Ekonomik boyutta yapılmaması,</p> <p>-Yerleşik arıcılık yapılması,</p> <p>-Yeterli eğitim olmaması</p>	<p>-Yoğun kuzu ve keçi talebinin olması,</p> <p>-Hayvansal ürünlerde büyük tüketim merkezlerine yakınlık, Ve Pazar talebi</p> <p>-Yüksek verimli damızlıklara talep olması,</p> <p>-Yatırım yapabilecek Tarım işletmelerin üretici örgütlerinin ve ilgili Fakültelerin bulunması,</p> <p>-Hayvancılığın gelişmeye açık olması,</p> <p>-Pazarın yakınlığı</p> <p>-Sanayi ürünleri İhracatında tekstilin 1. ve deri sanayiinin 2. sırada yer alması,</p> <p>-İl Özel İdaresince desteklenmesi</p> <p>-Arı Yetiştiricileri Birliğinin kurulmuş olması</p>	<p>Damızlık düvelerin kesilmesi.</p> <p>-Erken kuzu kesimi</p> <p>-Hayvancılık sektöründe oluşabilecek krizler</p> <p>-Tüketimin azlığı</p> <p>-Hayvancılıkta yaşanan krizler</p> <p>-Arı hastalıkları,</p>
--	---	--	--	--	---

Su Ürünleri Üretimi	<p>-Hindiciliğin ve tavukçuluğun geliştirilmesi,</p> <p>-Üretim maliyetlerinin düşürülmesi,</p> <p>-Su ürünlerinin pazarlama imkanlarının iyileştirilmesi,</p> <p>-Tatlı suların ve denizlerin su ürünleri yetiştiriciliğinde kullanılması,</p>	<p>-Sözleşmeli üretim yapabilecek çiftçilerin bulunması</p> <p>İlde mevcut 3 adet su ürünleri koop. Bulunmaktadır, Fakat etkin çalışmamakta -dırlar</p> <p>,-Uygulamalar var</p> <p>-Masraf gerektirmemesi</p>	<p>-Yatırım maliyetlerinin yüksek olması,</p> <p>-Depolanma imkanının olmaması</p> <p>-Maliyetlerin yüksek olması, bürokratik engeller,</p>	<p>-Beyaz et tüketiminin giderek artması, - pazara yakınlık,</p> <p>-Pazara yakınlık ve talep artışı</p> <p>-Tatlı su kaynakları üzerinde kurulu atıl tesisler ve yeni tesisler için kurulabilecek alanlar var.</p> <p>-Denizler çeşitli balıkların yetiştiriciliği için elverişli,</p>	<p>-Tarımda kullanılan pestisitler</p> <p>-Hastalıklar,</p>
Sürdürülebilir Tarım	<p>-İstatistik verilerin güncelleştirilmesi, nicelik ve nitelik bakımından geliştirilmesi,</p> <p>-Çevre kirliliğinin önlenmesi,</p>	<p>-Mevcut verilerin güncelliği yansıtması,</p> <p>-Bu konuda çalışan sivil toplum örgütleri var,</p>	<p>-Teknik donanım ve yetişmiş eleman yetersizliği,</p> <p>-Kurumlarda istatistiğe gereken önemin verilmemesi,</p> <p>-Kirliliğin sadece il boyutlu olmaması,</p> <p>-Kurumlar arası</p>	<p>-Teknolojik imkanlar,</p> <p>-Destekleme, denetim ve kontroller sonucu ulaşılan bilgilerin kullanılması</p> <p>-Trakya Üni ile Çevre Bakanlığının hazırladığı</p>	<p>-Kurumlar arası verilerde iletişimsizlik, ücretlendirme ve veri farklılığı</p> <p>-Yasaları uygulamakta yeterli ciddiyetin</p>

	<p>-Doğal kaynakların bilinçli kullanımı,</p> <p>-Ekolojik dengenin korunması ve organik tarım,</p> <p>-Hayvan hareketlerinin ve sağlığının kontrolü,</p> <p>-Gen kaynaklarının belirlenmesi ve korunması,</p> <p>-Barajlarda ve göletlerdeki ekolojik yapının, su ürünleri potansiyellerinin ve gelişme durumlarının tespiti,</p>	<p>-Toplum duyarlı,</p> <p>-Organik tarım yapılabilecek alanlar var,</p> <p>-Salgın hastalıklarla mücadelede aşılamanın yapılması,</p>	<p>yetki kullanımından kaynaklanan sorunlar, -Kirliliği önleyici yatırımların ve arıtma tesisi işletmenin pahalı olması -Plansız sanayileşme</p> <p>-Yeterli deneyim, bilgi birikimi ve uygulama yok,</p> <p>-Hayvan hareketlerinin etkin kontrol edilememesi,</p>	<p>Ergene Havzası Çevre Düzeni Planının hayata geçirilmesi,</p> <p>-Orman Bakanlığı tarafından yürütülen GEF projesi,</p> <p>İstanbul ve Çanakkale boğazı nedeniyle bölgeye hayvan giriş ve çıkışının kontrolünün kolay olması</p>	<p>gösterilmemesi.</p> <p>-Çevre kirliliği -Tarım alanlarının amaç dışı kullanımı</p> <p>-Çevre kirliliği</p> <p>-Salgın hastalıklar</p> <p>Doğal yapının tahribi, yerli tür ve ırkların kaybolması</p>
<p>Gıda Güvenliğinin Sağlanması</p>	<p>-Kaliteli ve standartlara uygun ürün üretimi</p> <p>Kontrol ve denetim hizmetlerinin güçlendirilmesi,</p>	<p>-İhracat yapılabilir nitelikte süt sanayinin gelişmiş olması</p>	<p>Hammaddedeki kalıntı ve mikroorganizma içeriği</p> <p>-Kontrol ve denetim hizmetlerinde</p>	<p>-Piyasa talebi,</p>	<p>-Toprak ve su kaynaklarının kirliliği, -Bitkisel ve hayvansal üretimde bilinçsiz gübre ve ilaç kullanımı</p>

			çok başlılık, denetim elemanı yetersizliği		-İşlenen ürünlerde katkılarının standart dışı kullanımı, -Tehlike analizleri programlarının yürütülmesinin ertelenmesi
--	--	--	--	--	---

BÖLÜM 8. PROGRAMLARIN VE PROJELERİN BELİRLENMESİ

8.1.İLDE UYGULANAN PROJELER

8.1.1.İlde Uygulanan T.K.B. Kaynaklı Ülkesel Projeler

8.1.1.1.Çayır Mera Yem Bitkileri ve Hayvancılığı Geliştirme Projesi

1991 yılında 18 ilde başlayan proje, tüm illerde uygulanır hale getirilmiş ve 2006 yılını kadar sürecektir. Projenin amacı yem bitkileri ekilişlerinin artırılarak kaliteli kaba yem açığının giderilmesi ve meralar üzerindeki baskıyı azaltmak için silaj yapımını teşvik etmektedir.

Proje ilde 1995 yılında başlatılmıştır. Proje kapsamında 2003 ve 2004 yıllarında 8.454 ha. silajlık mısır, 415 ha. yonca, 997 ha. Macar fiği, 4.585 ha. tritikale ve 4 ha. sudan otu ekilişi yapılmış olup bu alanlara toplam 4.061.973.464.701 TL. destekleme ödenmiştir. Uygulama safhasında ayrıca silaj makinesi alımı , boğa barınağı yapımı , damızlık boğa alımı , suni tohumlama uygulamaları ve yem bitkileri tohumu desteği yapılmaktadır.

8.1.1.2.Hayvancılığın Desteklenmesi ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararı Gereğince Uygulanan Projeler

Bu kararnamenin amacı; Türkiye hayvancılığının geliştirilmesi ve hayvansal üretimin artırılması maksadı ile kaliteli kaba yem açığının giderilmesi için yem bitkileri üretiminin teşvik edilmesi, genetik ıslahın yaygın hale getirilmesi, soy kütüğü kayıtlarının tutulması ve belgeli damızlık kullanımının teşvik edilmesidir.

Bu kapsamda 2003 ve 2004 yıllarında Edirne ilinde 534.434.500.000-TL. ödeme yapılmış ve bu paranın 209.754.500.000-TL'si (%39) Suni tohumlama desteği, 177.720.000.000-TL'si (%33) suni tohumlamadan doğan buzağı desteklemesi, 146.960.000.000-TL'si (%28) damızlık gebe düve desteklemesi için ödenmiştir.

8.1.1.3.Mera Islahı ve Amenajman Projeleri

Bu projelerde illerde Mera Kanunu gereğince tespit ve tahdit işlemleri tamamlanmış olan meraların ıslah edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Edirne İlinde 2004 yılında 4 köyde 447 ha. mera alanının ıslahına başlanmıştır. Projenin toplam bedeli 737.462.000.000-TL olup tamamı Mera Özel Ödeneği ve Özel İdare tarafından karşılanmaktadır.

8.1.1.4.Ön Soy Kütüğü Projesi

Bu proje ile Hayvancılıkta verimliliğin ve ıslahın temelini teşkil eden soykütüğü sistemi ile soy kütüğündeki kayıtlı sığır sayısının artırılması, sığırların belgelendirilmesi,

hayvan hareketlerinin takibi ve suni tohumlama faaliyetlerinin disipline edilmesi amaçlanmaktadır. “Ön Soy Kütüğü Projesi” çalışmalarına ilimizde 2001 yılında başlanmıştır.

Ön Soy Kütüğü Projesi kapsamında İlde 2004 yılı sonu itibariyle 21.848 işletmede 109.044 büyükbaş hayvana kulak küpesi takılıp, ön soy kütüğü kayıt formları tanzim edilerek Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği İşlem Merkezine gönderilmiştir.

8.1.1.5.Doğrudan Gelir Desteği Projesi (ÇKS)

Doğrudan Gelir Desteği Projesinin amacı :Türkiye’de 2000 yılı içinde tarımsal destekleme aracı olarak üretimden ve girdi kullanımından bağımsız olarak Doğrudan Gelir Desteği pilot uygulamasına 4 ilde (Ankara, Antalya, Adıyaman ve Trabzon) 7 ilçede başlanılmış ve dekar başına 5 \$ verilmiştir. Ancak 200 dekardan büyük araziye sahip çiftçiler sadece 200 da. için ödemededen yararlanmıştır. Çiftçi Kayıt Sistemi ve Doğrudan Gelir Desteği ödemeleri ve ülke çapında uygulama başlatılmasına ilişkin 21 Haziran 2001 tarihinde çıkan uygulama tebliği doğrultusunda çiftçiye işlediği tarım arazisi dikkate alınarak 200 da. (200 da.) kadar olan tarım arazisi için dekara 10 Milyon TL. ödenmiş, 5 da. altındaki tarım işletmeleri için toplam 50 Milyon TL. ödenmiştir. 2002 yılında ise 21.07.2002 tarihinde çıkan uygulama tebliği doğrultusunda çiftçiler işledikleri tarım arazileri dikkate alınarak 500 dekara kadar araziler için dekar başına 13.500.000 TL ödenmiştir.

İlde bu proje kapsamında 2003 yılında 39.336 çiftçi ÇKS’ ye kaydedilmiştir. Bu Proje kapsamında il üreticilerine 41.793.578.640.000 TL ödenmiştir.

2004 yılında da 38.860 çiftçinin ÇKS’ ye kaydı yapılarak 41.999.928.816.000 TL destekleme ödenmiştir.

8.1.2. İl Özel İdare Müdürlüğü Kaynaklı Projeler

8.1.2.1. Hayvancılığı Geliştirme Projesi

Mera Islahı Projesi:

Projenin Amacı: Mevcut meraların ot kalitesini arttırmak.

Uygulama : 2003 yılında 11 köyde 7.193 dekar mera alanında karaçalı kesimi yapılmış olup bu çalışmalar için 148.860.000.000 TL. harcama yapılmıştır. 2004 yılında Mera Islahı Projesi kapsamında 13 köyde Karaçalı kesilen alanlarda uygulanmak üzere 14.250 lt. yabancı ot ilacı alımı ve dağıtımı yapılmış olup Özel İdare Bütçesinden toplam 59.945 YTL. harcama yapılmıştır.

Arıcılığı Geliştirme:

Projenin Amacı: Köylerin gelir düzeyini ve insan beslenmesinde büyük önemi olan bal üretimini arttırmak, ayrıca ayçiçeği yetiştiriciliğinde arıların döllenmeye sağladığı faydadan yararlanmaktır.

Uygulama : 2003 yılında 194 çiftçiye 3.000 adet langstroth tipi arı kovana dağıtımı ve 100 çiftçiye 2.000 adet oğul arı üretimi gerçekleştirilmiş olup bu çalışmalar için 317.000.000.000-TL. harcama yapılmıştır. 2004 yılında da 125 çiftçiye 2.500 adet langstroth tipi arı kovana dağıtımı yapılmış olup bu çalışmalar için 182.900.000.000-TL harcama yapılmıştır.

Ayrıca İl Özel İdare Müdürlüğünce arıcılığı geliştirme projesi için 2003 ve 2004 yıllarında arı yetiştiricileri birliğine 77.289.000.000-TL. kaynak aktarılmıştır.

Yem Bitkisi Ekimini Geliştirme:

Projenin Amacı: İlde yoğun olarak yapılan hayvancılık faaliyetine paralel olarak hayvanların ihtiyacı olan kaba yem ve yeşil ot üretiminin arttırılmasıdır.

Uygulama : 2003 yılında İl genelinde 6.000 kg. yonca ve 23.000 kg. silajlık mısır tohumu dağıtımı gerçekleştirilmiş olup 113.310.000.000-TL. harcama yapılmıştır.

Yem Kırma ve Karıştırma Makinesi Alımı:

Projenin Amacı: Çiftçilerin elinde bulunan yem hammaddelerinin (Buğday, arpa, mısır, vb.) daha etkin kullanımını sağlamak ve kesif yemi daha ucuza mal etmek dolayısıyla ürün maliyetini düşürmektir.

Uygulama : Proje kapsamında 2003 yılında 42 adet yem kırma ve karıştırma makinesi alınmış olup 301.760.450.000-TL. harcama yapılmıştır.

8.1.2.2.Bitkisel Üretimi Geliştirme

Bağcılığı Geliştirme

Projenin Amacı: Bağcılığın canlandırılması, yetiştiricilerin özendirilmesi, teknik şartlara uygun bağ tesis edilmesidir.

Uygulama : 2003 yılında 66 çiftçiye 179 dekar alan için sofralık aşılı bağ çubuğu dağıtılmış olup bu çalışmalar için 45.911.000.000-TL harcama yapılmıştır.

Seracılığı Geliştirme:

Projenin Amacı: Seracılığın geliştirilmesi için üreticilerin özendirilmesidir.

Uygulama : 2002 yılında %50 Özel İdare Müdürlüğü, %50 çiftçi katkılı olarak 3 ilçede 18 köyde 32 çiftçiye 336m2 lik 32 adet sera kurulması sağlanmış olup 120.800.000.000-TL harcama yapılmıştır. 2003 ve 2004 yılında harcama yapılmamıştır.

Sertifikalı Tohumluk Temin ve Dağıtım Projesi:

Projenin Amacı: İlde sertifikalı tohumluk ekiminin yaygınlaştırılmasıdır.

Uygulama : 2004 yılında %50 Özel İdare Müdürlüğü, %50 çiftçi katkılı olarak 400 ton sertifikalı buğday tohumu dağıtılmış olup Bu çalışmalar için İl Özel İdare bütçesinden 100.000.000.000-TL harcama yapılmıştır.

8.1.2.3.Meyveciliğin Geliştirilmesi Projesi

Bodur Elma Yetiştiriciliğini Geliştirmek

Projenin Amacı: İlde bodur elma yetiştiriciliğini teşvik etmek ve küçük alanlardan daha fazla gelir elde etmektir.

Uygulama : 2003 yılında %50 Özel İdare Müdürlüğü, %50 çiftçi katkılı olarak 15 çiftçiye 45 da., 2004 yılında da 20 çiftçiye 60 da. elma bahçesi kurulmuştur. Bu çalışmalar için 82.335.000.000-TL harcama yapılmıştır.

Bodur Kiraz Yetiştiriciliğini Geliştirmek

Projenin Amacı: İlde bodur kiraz yetiştiriciliğini teşvik etmek ve küçük alanlardan daha fazla gelir elde etmektir.

Uygulama : 2003 yılında %50 Özel İdare Müdürlüğü, %50 çiftçi katkılı olarak 50 çiftçiye 3'er da olmak üzere toplam 150 da. kiraz bahçesi kurulmuş olup bu çalışmalar için 189.000.000.000-TL. harcama yapılmıştır.

Damlama ve Spring Sulama Sisteminin Geliştirilmesi:

Projenin Amacı: Örtü altı sebzeçiliği, açıkta sebze yetiştiriciliği ve meyve bahçesi tesislerinde daha az su kullanılarak sulama yapabilen damlama sulama yönteminin kullanımının yaygınlaştırılması, dolayısıyla sulama, gübreleme, işçilik maliyetlerinin düşürülmesi ve verimin artırılmasıdır.

Uygulama : 2003 ve 2004 yıllarında %50 Özel İdare Müdürlüğü, %50 çiftçi katkılı olarak 3'er dekarlık alanlarda 35 adet damlama sulama sistemi, ayrıca 150 dekar alanda spring sulama tesisi kurulmuş olup bu çalışmalar için 116.702.000.000-TL harcanmıştır.

8.1.5. İlde Uygulanan Sulama Projeleri

8.1.5.1. Mevcut Devlet Su İşleri Yatırımları

Tablo 94: İnşaatı Devam Eden Büyük ve Küçük Sulama Projeleri	
Projenin Adı	Sulayacağı Alan (ha.)
İpsala II. Merhale Projesi	
Yenikarpuzlu Sulaması	2 868
Sultanköy Sulaması	7 773
Aşağı İpsala Projesi	
Hamzadere Barajı	31 126
Küçük Su İşleri	
Uzunköprü-Çiftlikköy Göleti ve Sulaması	48
Uzunköprü-Gazihalil Göleti ve Sulaması	30
Uzunköprü-Kavakayazma Göleti ve Sulaması İkm.	35
Keşan-Küçükdoğanca Göleti Sulaması	425
Keşan-Çamlıca Göleti ve Sulaması	99
Keşan-Begendik Göleti ve Sulaması	103
İpsala-Yenikarpuzlu Göletinin Yükseltilmesi	1 774
Meriç-Küplü Yamaç Arazilerinin Sulanması	2 343
Kooperatif Sulamaları	2 898
Toplam	49 522

Kaynak: Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü

Tablo 95: Proje ve Etüd Safhasındaki Büyük ve Küçük Sulama Projeleri	
Projenin Adı	Sulayacağı Alan (ha.)
Büyük Su İşleri	
Aşağı İpsala Projesi-Koyuntepe Barajı	362
Meriç Çakmak Projesi-Çakmak Barajı	52 200
Yukarı İpsala Projesi-Korucuköy Barajı	9 902
Tunca Projesi-Çömlekköy Barajı-Tunca Regülatörü	4 000
Küçük Su İşleri	
Keşan-Mahmutköy Göleti ve Sulaması	89
Keşan-Beyköy Göleti ve Sulaması	33

Uzunköprü-Karabürçek Göleti ve Sulaması	109
Uzunköprü-Elmalı Göleti ve Sulaması	56
Lalapaşa-Dombay Göleti ve Sulaması	92
Lalapaşa-Uzunbayır Göleti ve Sulaması	130
Uzunköprü-Gazimehmet Göleti ve Sulaması	185
Enez-Karaincirli Göleti ve Sulaması	168
Meriç-Alibey Yamaç Arazilerinin Sulanması	205
Toplam	67 513

Kaynak: Devlet Su İşleri XI. Bölge Müdürlüğü

Edirne’de; inşaatı devam eden (49.522 ha.) ve proje-etüt safhasında bulunan (67 513 ha.) sulama projelerinin tamamlanması halinde, sulanabilen tarım arazisi 61.293 hektardan, 180.810 hektara yükselecektir. Böylece ekonomik olarak sulamaya elverişli alanın tamamı sulu tarıma açılmış olacaktır.

8.1.5.2.Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü tarafından Programa alınan Yer Altı Sulamaları

Proje Adı	Karakteristik (Ha.)
Devam Eden İşler	
Havsa-Kuzucu I-II	297
Havsa-Kabaağaç	90
Havsa-Oğulpaşa	120
Uzunköprü-Aslıhan	200
Yeni İşler	
Merkez-Sazlıdere	100
Uzunköprü-Ömerbey	200

Proje Adı	Karakteristik (Ha.)
Yeni İşler	
Lalapaşa-Merkez-Altıntaş	862
Meriç-Yenicegörece	150

8.2. Belirlenen Stratejiler Doğrultusunda İlde Uygulanabilecek Projeler

Tablo 98: . Belirlenen Stratejiler Doğrultusunda İlde Uygulanabilecek Projeler						
Program	Proje Kategorisi	Proje Adı	Proje Amacı	Pro. Süresi (Yıl)	Projenin Uygulanma Bölgesi	Finans Kaynağı
Bitkisel Üretimde Verimliliğin Arttırılması ve Geliştirilmesi	Y	Bodur meyve yetiştiriciliği projesi	Sulama etkinliğinin, çiftçi gelirlerinin arttırılması, beslenme kalitesinin arttırılması	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Sebze üretiminin geliştirilmesi projesi	“	5	2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Dane mısır üretimini geliştirme projesi	“	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Ayçiçeği verimini arttırma projesi	“		1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Trakya Birlik, Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü
	M	Örtü altı sebzeçiliği ve Seracılığın geliştirme projesi	“		1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Arazi toplulaştırılmasının teşviki projesi	Üretim maliyetinin düşmesi, optimum tarım işletmelerinin oluşmasının sağlanması	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, TRGM, KHGM
	Y	Çeltik alanlarında ekim nöbetinin uygulanması projesi	Toprağın yapısının uzun yıllar bozulmadan (tuzlaşmadan) korunmasının ve düzenli verim alınmasının sağlanması	10	2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Tar. Arş. Enst.
	Y	Sertifikalı tohumluk üretiminin desteklenmesi projesi	Bitkisel üretimde verimliliğin ve kalitenin arttırılması	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Bağcılığın geliştirme projesi	Bitki desenini zenginleştirmek, bölge potansiyelini değerlendirmek	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
M	Entegre mücadele projesi	Bitkisel üretimin arttırılması, kaliteli ve ilaç kalıntısı bulunmayan ürün elde edilmesi,	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB	

			ilaçların çevreye bulaşmasının önlenmesi			
	Y	Sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması projesi	Tarıma dayalı sanayiler için hammadde sağlamak	10	2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Özel Sektör
	Y	Organik tarım uygulama ve destekleme projesi	Seçilmiş ürünlerde organik tarım yapılması, eko turizmin geliştirilmesi	10	1. 4. Alt Bölgeler	TKB, Özel Sektör, İl Özel İdaresi
	M	Sulanabilir alanlarda II. Ürün yetiştiriciliğinin geliştirilmesi projesi	Toprak ve su kaynaklarının etkin kullanımı	10	2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Modern sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması projesi	Sulama suyunun ekonomik ve bilinçli kullanılması	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, DSİ, KHGM, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
Yem Bitkileri Ekiliş Alanlarının Arttırılması	Y	Yem bitkileri tohum üretimini geliştirme projesi	Tohumluk ihtiyacını karşılamak	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Özel Sektör
	Y	Kuru alanlarda münavebe sistemine yem bitkilerinin girmesi projesi	Bitki desenini zenginleştirmek, toprak verimliliğini arttırmak, kaliteli kaba yem ihtiyacını karşılamak	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi
	M	Yem bitkileri üretimini geliştirme projesi	Kaliteli kaba yem ihtiyacını gidermek, meralar üzerindeki baskıyı azaltmak ve üretim maliyetini düşürmek	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi
	M	Mera ıslah ve amenajman projesi	Meraların verim ve kalitesini arttırmak, kontrollü ve düzenli otlatmayı sağlamak	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Mera Özel Ödeneği
Hayvancılığın Geliştirilmesi	Y	Açık ve yarı açık hayvan barınaklarının yaygınlaştırılması projesi	Daha sağlıklı hayvan ve hayvansal ürün elde etmek, işçilik maliyetlerini düşürmek	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Kapalı sistem tip projelerin yapılmasını destekleme projesi	“	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	M	Yem kırma ve karıştırma makineleri alımı projesi	Yem maliyetini düşürmek	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Damızlık düve yetiştiriciliğinin	Hayvan kalitesini yükseltmek, yurt	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Dam.

		geliştirilmesi projesi	içi ve yurt dışı talebi karşılamak			Sıg. Yet. Bir., Özel Sektör
	Y	Suni tohumlamanın yaygınlaştırılması ve devreye giren özel sektörün kontrol mekanizmasının geliştirilmesi projesi	Yüksek verimli hayvanlar elde etmek	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Özel Sektör
	M	Pedigrili suni tohumlama boğalarının yetiştirilmesi projesi	Yüksek verimli boğalar elde etmek	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, DSYB
	Y	Hayvancılık işletmelerinin optimum büyüklüğe ulaştırılması projesi	Hayvancılık işletmelerinin fiziki ve sayısal yapılarını geliştirmek, ekonomik işletmelerin yaratılmasını sağlamak	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Hayvan Hareketleri ve Sağlığının Kontrolü Projesi	Verim düşüklüğünü önlemek ve sağlıklı hayvan üretmek, Şap, Çiçek vb. salgın hastalıkların bölgeye girmesini önlemek	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB
	Y	Küçükbaş hayvancılığı geliştirme projesi	Yüksek kalitede yapağı ve ham deri üretimi	5	4. Alt Bölge	TKB, İl Özel İdaresi
	Y	Kümes hayvancılığının geliştirilmesi projesi	Beyaz et üretimini arttırmak	5	2. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Özel Sektör
	Y	Arıcılığı geliştirme projesi	Üretim ve kaliteyi arttırmak	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, SYDV
Tarıma Dayalı Sanayinin Geliştirilmesi	Y	Meyve ve sebzelerde işleme tesislerinin kurulması projesi	Ürün çeşitliliğinin artması, katma değer oluşumu, dayanıklı tüketim maddeleri üretmek	10	2. 3. 4. Alt Bölgeler	Özel Sektör, İl Özel İdaresi
	Y	Entegre et ürünleri işleme tesisi kurulması projesi	Bölge potansiyelini değerlendirmek	5	2. 4. Alt Bölgeler	Özel Sektör
	Y	Entegre süt ve süt ürünleri işleme tesisleri kurulması projesi	Bölge potansiyelini değerlendirmek	5	2. 4. Alt Bölgeler	Özel Sektör
Su Ürünleri	Y	Su ürünleri üretim potansiyeli için etüd projesi	Su ürünleri üretimini geliştirmek	2	2. 4. Alt Bölgeler	TKB

	Y	Su ürünleri yetiştiriciliği ve avcılığı eğitim projesi	Örgütlenme, bilinçli avcılık ve yetiştiricilik yapılmasının sağlanması, su ürünlerinin tanıtımı	5	2. 4. Alt Bölgeler	TKB
	Y	Su ürünleri üretiminin desteklenmesi projesi	Maliyetlerin düşürülmesi, üretimin artırılması	10	2. 4. Alt Bölgeler	TKB
	Y	Su ürünleri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi projesi	Yeni tesisler kurulması, kırsal turizmin gelişmesine katkı sağlaması	5	2. 4. Alt Bölgeler	TKB, Özel Sektör
Pazarlama	Y	Pazar bilgi sisteminin oluşturulması	Pazarlama problemini ortadan kaldırmak, üretim ve gelir artışı sağlamak	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB
	Y	Kooperatiflerin Bitkisel ve Hayvansal Ürünleri Pazarlama Konusunda Etkinleştirilmesi Projesi	“	10	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Kooperatifler, Birlikler
	Y	Süt Toplama ve Soğutma Merkezleri oluşturulması Projesi	“	5	2. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi
Araştırma, Geliştirme ve Planlama	Y	El Sanatlarının Geliştirilmesi Projesi	Alternatif gelir kaynağı oluşturmak, istihdam yaratmak	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Milli Eğitim
	Y	Kırsal Turizm Projesi	Kırsal turizm konusundaki potansiyelin belirlenmesi ve değerlendirilmesi	10	2. 4. Alt Bölgeler	TKB, Turizm Bakanlığı, Özel Sektör, İl Özel İdaresi
	Y	İstatistiğin Yeniden Yapılandırılması Projesi	Sağlıklı veri tabanı oluşturulması	2	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB ve diğer ilgili Bakanlıklar, İl Özel İdaresi
Kontrol ve Denetim Hizmetlerinin Güçlendirilmesi	Y	Gıda Güvenliği Projesi	Türk Gıda Kodeksine uygun gıda güvenliğini sağlamak ve gıda işleme tesislerinin teknik ve hijyenik normlarını geliştirmek	5	2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, İl Özel İdaresi, Araştırma Kuruluşları ve Fakülteler
Örgütlenme	Y	Üretici Birlikleri Oluşumunun Desteklenmesi Projesi	Maliyeti düşürmek, pazarlama sorunlarını çözmek	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Sivil Toplum Örgütleri
	Y	Uygun Ürünlerde	Tarıma dayalı	10	1. 2. 3. 4.	TKB, Sivil

		Sözleşmeli Çiftçiliğin Yaygınlaştırılması Projesi	sanayiler için hammadde sağlamak		Alt Bölgeler	Toplum Örgütleri
Çevre	Y	Gen Kaynaklarının Belirlenmesi ve Korunması Projesi	Bölge Flora ve Faunasının tespit edilmesi ve korunması için gerekli tedbirlerin alınması	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Orman ve Çevre Bakanlıkları, Fakülteler
	M	Meriç Taşkın Projesi				KHGM, DSİ
	M	Ergene Nehrinin Kurtarılması Projesi				Çevre Bakanlığı
Yayım	Y	Bitkisel Üretimde Yetiştiricilik Teknikleri Projesi	Yeni teknolojilerin, araştırma sonuçlarının üreticilere aktarılması 5		1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Özel Sektör
	Y	Silaj Yapımı, Yem Çeşitlerinin Geliştirilmesi Projesi	“	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB
	Y	Hayvansal Üretimde Çiftçi Eğitim ve Yayım Projesi	“	5	1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB
	Y	Örgütlenme Eğitim Projesi	“		1. 2. 3. 4. Alt Bölgeler	TKB, Kooperatifler, Birlikler

M : Mevcut Projeler   Y : Yeni Projeler

EKLER

EK-1 Alt Bölgeler

1. ALT BÖLGE DOĞAL KAYNAK ENVANTERİ (2004)

(Lalapaşa-Süloğlu)

1.İKLİM	<p>İKLİM : Karasal iklim hakimdir. Yazlar sıcak, kışlar soğuk ve zaman zaman kar yağışlıdır.</p> <p>YAĞIŞ : Yıllık ortalama toplam yağış miktarı 314,1 mm olup, günlük en çok yağış miktarı 104,2 mm'dir. Ortalama kar yağışlı günler sayısı 9 gündür.</p> <p>SICAKLIK : Yıllık ortalama sıcaklık 12,1 C olup, Şubat ayı sıcaklık ortalaması 3,3 C, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 23 C 'dir. Ortalama yüksek sıcaklık 18,6 C ve ortalama düşük sıcaklık 6,2 C 'dir. Şubat ayı ortalama düşük sıcaklık -1,5 C, Temmuz ayı ortalama yüksek sıcaklık 30,6 C 'dir.</p> <p>RÜZGAR : Rüzgar hızı (bofor) 0,8'dir. En hızlı esen rüzgarın yönü Kuzey olup hızı 7 (bofor) dir. Ortalama kuvvetli rüzgar gün sayısı (rüzgar hızı 6-7 bofor) 17,3'tür.</p>		
2.ARAZİ DAĞILIMI	ARAZİNİN CİNSİ	ALANI (Ha.)	ORANI (%)
	Tarım	42.148	52.45
	Orman	16.100	20.04
	Çayır-Mera	20.110	25.03
	Tarım Dışı	1.994	2.48
	TOPLAM	80.354	100.00
3.TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI	Tarla Alanı	41.747 ha.	
	Sebze	203 ha.	
	Meyve	70 ha.	
	Bağ	128 ha.	
4.BİTKİ POTANSİYELİ	<i>Tarım alanı içerisinde, üretim desenine göre arazilerin oransal dağılımı;</i>		
	Tarla Bitkileri	% 98,89	
	Sebze	% 0,61	
	Meyve	% 0,16	
	Bağ	% 0,34	
	<i>Tarla bitkileri içerisinde, ürün desenine göre arazi dağılımı;</i>		
	Tahıllar	% 70,29	
	Baklagiller	% 0,00	
	Endüstri Bitkileri	% 26,73	
	Yumru Bitkileri	% 0,05	
	Yem Bitkileri	% 2,93	
	Diğer	% 0,00	
	<i>Sebze bitkileri içerisinde ürün desenine göre arazi dağılımı;</i>		
	Baklagiller	% 0,00	
	Meyvesi Yenen Sebzeler	% 82,46	
	Yaprağı Yenen Sebzeler	% 17,54	
	Soğans, Yumru ve Kök Sebzeler	% 0,00	

	<p>Diğer % 0,00</p> <p><i>Meyve üretiminin ürün desenine göre oransal dağılımı;</i></p> <p>Yumuşak Çekirdekliiler % 7,42 Taş Çekirdekliiler % 11,27 Üzümsü Meyveler % 79,82 Sert Kabuklular % 1,49</p>																					
5.HAYVAN POTANSİYELİ	<p><i>Küçükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <p>Koyun 22.829 adet Keçi 1.048 adet</p> <p><i>Büyükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <p>Kültür 8.760 adet Melez 14.009 adet Yerli 298 <i>Toplam 23.067 adet</i></p> <p><i>Kanathı Hayvan Sayısı</i></p> <p>Tavuk 21.850 adet Hindi 2.000 adet Kaz 3.100 adet Ördek 2.150 adet <i>Toplam 29.100 adet</i></p> <p><i>Arı Kovanı 5.790 adet</i></p>																					
6.SU KAYNAKLARI	<p>Bölgede D.S.İ. ye ait 1 adet, Köy Hizmetlerine ait 5 adet sulama göledi mevcuttur. Ayrıca D.S.İ. ye ait Proje ve Etüd safhasında projeler mevcuttur. Bu projeler;</p> <p>-Çömlekköy Barajı ; sulayacağı alan, 4.000 ha. -Dombay Göleti ; sulayacağı alan, 92 ha. -Uzunbayır Göleti ; sulayacağı alan, 130 ha.</p>																					
7.MADENLER,MİNERALLER ve ENERJİ KAYNAKLARI	MADEN : --																					
8.TARIM ALET ve MAKİNE SAYISI	<p>Traktörlerin BG ne göre dağılımı</p> <table border="1"> <tr> <td>11-24 BG</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>25-34 BG</td> <td>510</td> </tr> <tr> <td>35-50 BG</td> <td>852</td> </tr> <tr> <td>51-70 BG</td> <td>716</td> </tr> <tr> <td>70 BG'den fazla</td> <td>236</td> </tr> </table>	11-24 BG	1	25-34 BG	510	35-50 BG	852	51-70 BG	716	70 BG'den fazla	236											
11-24 BG	1																					
25-34 BG	510																					
35-50 BG	852																					
51-70 BG	716																					
70 BG'den fazla	236																					
9.TARIMSAL AMAÇLI ÖRGÜTLENME	<table border="1"> <tr> <td colspan="3">Tarımsal Amaçlı Örgütler</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Adeti</td> <td>Ortak Sayısı</td> </tr> <tr> <td>-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi</td> <td>13</td> <td>1.373</td> </tr> <tr> <td>-Sulama Kooperatifi</td> <td>6</td> <td>681</td> </tr> <tr> <td>-Su Ürünleri Kooperatifi</td> <td>--</td> <td>--</td> </tr> <tr> <td>-Tarım Satış Kooperatifi</td> <td>2</td> <td>3.405</td> </tr> <tr> <td>-Tarım Kredi Kooperatifi</td> <td>3</td> <td>2.160</td> </tr> </table>	Tarımsal Amaçlı Örgütler				Adeti	Ortak Sayısı	-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	13	1.373	-Sulama Kooperatifi	6	681	-Su Ürünleri Kooperatifi	--	--	-Tarım Satış Kooperatifi	2	3.405	-Tarım Kredi Kooperatifi	3	2.160
Tarımsal Amaçlı Örgütler																						
	Adeti	Ortak Sayısı																				
-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	13	1.373																				
-Sulama Kooperatifi	6	681																				
-Su Ürünleri Kooperatifi	--	--																				
-Tarım Satış Kooperatifi	2	3.405																				
-Tarım Kredi Kooperatifi	3	2.160																				
10.SANAYİ KURULUŞLARI	Bu Alt Bölgede gıda sanayi işletmesi mevcut değildir.																					

11.TURİSTİK ve TARİHİ YERLER	Lalapaşa ilçesindeki en önemli tarihsel eserler, taş devrinden kalma türbe ve tapınaklardır. Bu eserlerin dünyada benzeri çok azdır.
12.NÜFUS DAĞILIMI ve GÖÇ	<p>İlçe Sayısı : 2 Köy ve Bucak Sayısı : 37</p> <p><i>1990 yılı nüfus sayımı sonuçları ;</i></p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu :5.700 -Köy ve Bucak nüfusu : 17.231</p> <p><i>2000 yılı nüfus sayımı sonuçları;</i></p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu : 8.818.700 -Köy ve Bucak nüfusu : 13.263</p> <p>Bölge nüfusu/İl ; % 5,5</p> <p>İki sayım arasında köy nüfusunda %23 'lük bir azalma görülmektedir. Bunun nedeni ilçe merkezlerine ve İl merkezine olan göçtür.</p>

POTANSİYELLER

□ Tarım Potansiyeli

Tarla Bitkileri üretimi

- Buğday üretim miktarı 101.515 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 12,62' sini oluşturmaktadır.
- Ayçiçeği üretim miktarı 20.480 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 9,96' sını oluşturmaktadır.
- Mısır (Silajlık) üretim miktarı 37.500 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 15,60' ını oluşturmaktadır.
- Sebze üretim miktarı 3.198 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 1,16' sını oluşturmaktadır.
- Meyve üretim miktarı 1.020 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 4,38' ini oluşturmaktadır.

Hayvansal Ürün Üretimi

- Kırmızı et üretimi 48 ton olup, Edirne üretiminin % 1,39'unu oluşturmaktadır.
- Süt Üretimi 34.640 ton (Sığır-Koyun-Keçi) ile Edirne üretiminin % 16,96'sı dir.
- Yumurta üretimi 121 ton olup, Edirne üretiminin % 16,09' unu oluşturmaktadır.
- Bal üretimi 88 ton olup, Edirne üretiminin % 11,70' ini oluşturmaktadır.
  - **Enerji Kaynakları** Bu Alt Bölgede Enerji Kaynağı bulunmamaktadır.
  - **Sanayi** Bölgede gıda sanayii gelişmemiştir. Gıda işletmesi bulunmamaktadır, buda bölgenin gelirini düşürmektedir.
  - **Turizm** Bölgenin kuzey kesiminde av ve doğa turizmi geliştirilebilir.

PROBLEMLER

- Tarım arazileri küçük, çok parçalı ve dağınıktır. Her geçen gün daha da parçalanmaktadır.
- Sulanabilen alanlardan yeterince faydalanılamamaktadır.
- Üretilen ürünün depolanması ve pazarlanmasında sorunlar yaşanmaktadır.
- Ürün çeşidi ve üretim yeri konusunda bir planlama yoktur.
- Hayvancılık küçük ölçekli ve ek gelir kaynağı olarak yapılmaktadır.

FIRSATLAR ve ÖNERİLER

- Arazi toplulaştırılması bir an önce yapılmalı ve parçalanmasını engelleme konusunda yasal tedbirler alınmalı
- Yer altı kuyularının açılması sıkı denetime tabii olmalı
- Sulanabilen alanlarda sulamayı özendirerek hatta zorlayıcı tedbirler alınmalı, bitki deseni değişmeli, ikinci ürün yetiştirilmesi teşvik edilmeli.
- Ürün depolanması ve pazarlaması konusunda var olan çiftçi örgütleri etkinleştirilmeli.
- Hayvancılık işletmelerinin optimum işletmeler haline gelmesi sağlanmalı.
- Damızlık düve yetiştiren işletmeler sayısal ve nitelik bakımından arttırılmalı
- Açık ve Yarı açık hayvan barınakları yaygınlaştırılabilir
- Bölgeye hitab edecek et entegre tesisi kurulabilir.
- Örtü altı yetiştiriciliği yaygınlaştırılmalı,
- Bölgede gezici arıcılık geliştirilebilir. Gezici arıcılıkla öncelikle ayçiçeği tarımının verimi de %25-30 düzeyinde arttırılabilir.
- Tarıma dayalı sanayii geliştirilebilir.
- Yem bitkileri ve ayçiçeği tohumluğu üretimi yapılabilir
- Yazlık, kışlık fiğ ve buğdaygil yem bitkileri üretimi özellikle kuru münavebe sistemine dahil edilmelidir.
- Sulama sistemleri iyileştirilmelidir.
- Bağcılık tekrar canlandırılıp üretim arttırılabilir.

TEHLİKELER

- Erozyon.
- Dışarıya göç.
- Girdi fiyatlarının yüksek oluşu nedeniyle girdi kullanımında azalış

II. ALT BÖLGE DOĞAL KAYNAK ENVANTERİ (2004)

(Merkez-Havsa-Uzunköprü)

1.İKLİM	<p>İKLİM : Karasal iklim hakimdir. Yazlar sıcak, kışlar soğuk ve zaman zaman kar yağışlıdır.</p> <p>YAĞIŞ : Yıllık ortalama toplam yağış miktarı 606,5 mm olup, günlük en çok yağış miktarı 85,3 mm'dir. Ortalama kar yağışlı günler sayısı 30,8 gündür.</p> <p>SICAKLIK : Yıllık ortalama sıcaklık 13,6 C olup, Şubat ayı sıcaklık ortalaması 4,3 C, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 24,8 C 'dir. Ortalama yüksek sıcaklık 19,5 C ve ortalama düşük sıcaklık 8,1 C 'dir. Şubat ayı ortalama düşük sıcaklık -0,3 C, Temmuz ayı ortalama yüksek sıcaklık 32,1 C 'dir.</p> <p>RÜZGAR : Rüzgar hızı (m/s) 2,6 'dır. En hızlı esen rüzgarın yönü Uzunköprü ilçesinde Güney-Güneybatı olup, hızı 26,7 (m/s), Edirne Merkez ilçede rüzgar yönü Güney olup hızı 21 (m/s) 'dir. Kuvvetli rüzgar gün sayısı (rüzgar hızı 10,8-17,1 m/s) 56,3 'tür.</p>		
2.ARAZİ DAĞILIMI	ARAZİNİN CİNSİ	ALANI (Ha.)	ORANI (%)
	Tarım	191.663	68.59
	Orman	17.059	6.11
	Çayır-Mera	33.190	11.88
	Tarım Dışı	37.501	13.42
	TOPLAM	279.413	100.00
3.TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI	Tarla Alanı 185.209 ha. Sebze 4.646 ha. Meyve 116 ha. Bağ 1.692 ha.		
4.BİTKİ POTANSİYELİ	<p><i>Tarım alanı içerisinde, üretim desenine göre arazilerin oransal dağılımı;</i></p> <p>Tarla Bitkileri % 97,07 Sebze % 2,32 Meyve % 0,04 Bağ % 0,57</p> <p><i>Tarla bitkileri içerisinde, ürün desenine göre arazi dağılımı;</i></p> <p>Tahıllar 119.855 ha. Baklagiller 544 ha. Endüstri Bitkileri 58.785 ha. Yumrulu Bitkiler 71 ha. Yem Bitkileri 3.198 ha. Diğer 320 ha.</p> <p><i>Sebze bitkileri içerisinde ürün desenine göre arazi dağılımı;</i></p> <p>Baklagiller 236 ha. Meyvesi Yenen Sebzeler 3.502 ha. Yaprağı Yenen Sebzeler 290 ha. Soğans, Yumru ve Kök Sebzeler 410 ha.</p> <p><i>Meyve üretiminin ürün desenine göre oransal dağılımı;</i></p>		

	<p>Yumuşak Çekirdekliiler %57,23 Taş Çekirdekliiler %27,42 Üzümsü Meyveler %6,12 Sert Kabuklular %9,23</p>										
5.HAYVAN POTANSİYELİ	<p><i>Küçükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <p>Koyun 68.262 adet Keçi 4.895 adet</p> <p><i>Büyükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <p>Kültür 28.074 adet Melez 27.703 adet Yerli 1.506 adet Toplam 57.283 adet</p> <p><i>Kanathı Hayvan Sayısı</i></p> <p>Tavuk 141.450 adet Hindi 8.350 adet Kaz 5.350 adet Ördek 6.700 adet Toplam 161.850 adet</p> <p><i>Arı Kovanı 16.489 adet</i></p>										
6.SU KAYNAKLARI	<p>Bölgede D.S.İ. ye ait 10 adet, Köy Hizmetlerine ait 11 adet sulama göleti mevcuttur. Ayrıca D.S.İ. ye ait ;</p> <p><i>İnşaatı devam eden sulama projeleri;</i></p> <p>-Çiftlikköy Göleti ; sulayacağı alan, 48 ha. -Gazihalil Göleti ; sulayacağı alan, 30 ha. -Kavakayazma Göleti ; sulayacağı alan, 35 ha.</p> <p><i>Proje ve etüd safhasındaki sulama projeleri ;</i></p> <p>-Karabürçek Göleti ; sulayacağı alan, 109 ha. -Elmalı Göleti ; sulayacağı alan, 56 ha. -Gazimehmet Göleti ; sulayacağı alan, 185 ha.</p>										
7.MADENLER,MİNERALLER ve ENERJİ KAYNAKLARI	<p><u>Linyit Kömürü Rezervleri :</u></p> <p>-Merkez İlçede ; 75 Milyon Ton -Uzunköprü İlçesinde ; 14,5 Milyon ton</p>										
8.TARIM ALET ve MAKİNE SAYISI	<p>Traktörlerin BG ne göre dağılımı</p> <table border="1"> <tr> <td>11-24 BG</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>25-34 BG</td> <td>552</td> </tr> <tr> <td>35-50 BG</td> <td>4.081</td> </tr> <tr> <td>51-70 BG</td> <td>5.454</td> </tr> <tr> <td>70 BG den fazla</td> <td>776</td> </tr> </table>	11-24 BG	4	25-34 BG	552	35-50 BG	4.081	51-70 BG	5.454	70 BG den fazla	776
11-24 BG	4										
25-34 BG	552										
35-50 BG	4.081										
51-70 BG	5.454										
70 BG den fazla	776										
9.TARIMSAL AMAÇLI ÖRGÜTLENME	<table border="1"> <tr> <td colspan="3">Tarımsal Amaçlı Örgütler</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Adeti</td> <td>Ortak Sayısı</td> </tr> <tr> <td>-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi</td> <td>39</td> <td>4.390</td> </tr> </table>	Tarımsal Amaçlı Örgütler				Adeti	Ortak Sayısı	-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	39	4.390	
Tarımsal Amaçlı Örgütler											
	Adeti	Ortak Sayısı									
-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	39	4.390									

	-Sulama Kooperatifi	44	6.333																						
	-Su Ürünleri Kooperatifi	1	108																						
	-Tarım Satış Kooperatifi	3	10.350																						
	-Tarım Kredi Kooperatifi	13	12.400																						
10.SANAYİ KURULUŞLARI	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Gıda Sanayi Kuruluşları</th> <th>İşletme Sayısı (Adet)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Peynir</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>Pirinç</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>Susam Yağı</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Ham ve Rafine Yağ</td> <td>18</td> </tr> <tr> <td>Un</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>Yem</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Et Ürünleri</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Pastörize Süt</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Yoğurt</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Dökme Şarap</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>			Gıda Sanayi Kuruluşları	İşletme Sayısı (Adet)	Peynir	8	Pirinç	16	Susam Yağı	1	Ham ve Rafine Yağ	18	Un	8	Yem	5	Et Ürünleri	1	Pastörize Süt	1	Yoğurt	1	Dökme Şarap	1
Gıda Sanayi Kuruluşları	İşletme Sayısı (Adet)																								
Peynir	8																								
Pirinç	16																								
Susam Yağı	1																								
Ham ve Rafine Yağ	18																								
Un	8																								
Yem	5																								
Et Ürünleri	1																								
Pastörize Süt	1																								
Yoğurt	1																								
Dökme Şarap	1																								
11.TURİSTİK ve TARİHİ YERLER	<p>MERKEZ İLÇE : Edirne, Osmanlı Devleti'ne Başkentlik yapmış, tarihteki yeri önemli bir şehirdir. Şehirde Osmanlı dönemine ait bir çok eser vardır. Bunların başlıcaları şunlardır;</p> <p>Camiler : Selimiye Külliyesi ve Selimiye Camii (Mimar Sinan-1575), II. Beyazıd Külliyesi ve Camii (1488), Eski Cami (1414), Üç Şerefeli Cami (1447), Dar-ül Hadis Camii (1435), Muradiye Camii (1463), Süleçebi Camii, Selçuk Hatun Camii</p> <p>Köprüler : Kanuni Köprüsü (Mimar Sinan), Yalnızgöz Köprüsü (Mimar Sinan-1570), Meriç Köprüsü (1847), Gazimihal Köprüsü (1402), Saraçhane Köprüsü (1451), Ekmekçizade Ahmet Paşa Köprüsü (1615), Fatih Köprüsü (1452), Beyazıd Köprüsü (1488), Saray Köprüsü (1560)</p> <p>Çesmeler : Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Çeşmesi, Sinan Ağa Çeşmesi, Yahya Bey Çeşmesi, Yeniçeri Çeşmesi, Hacı Adil Bey Çeşmesi</p> <p>Hamamlar : Sokulu Hamamı (Mimar Sinan), Tahtakale Hamamı (Mimar Sinan), Mezitbey Hamamı (Mimar Sinan), Gazimihal Hamamı (1422), Beylerbeyi Hamamı (1429), Yeniçeri Hamamı</p> <p>Diğer Büyük Eserler : Rüstem Paşa Kervansarayı (Mimar Sinan), Ali Paşa Çarşısı (Mimar Sinan), Adalet Kasrı (1561), Bedesten (1418), Arasta, Edirne Kalesi, Edirne Sarayı, Bademlik Mescidi, Saatli Medrese</p> <p>Anıt ve Müzeler : Arkeoloji ve Etnoğrafya Müzesi, Türk İslam Eserleri Müzesi, Şükrü Paşa Anıtı ve Balkan Savaşı Müzesi, Lozan Anıtı ve Müzesi, Sarayıcı Balkan Savaşı Şehitliği</p> <p>HAVSA : Havsa ilçesindeki başlıca tarihi eserler, Hafsa Hatun Hanı ve Sokulu Külliyesidir. İlçede ayrıca tarih öncesi devirlerinde yaşayan Luviler'den kalma olduğu sanılan Ulutaş ve Kurgan Kalıntıları vardır.</p> <p>UZUNKÖPRÜ : İlçenin en önemli eseri Mimar Muslihiddin tarafından 1443 yılında inşa edilen Ergene Köprüsüdür. Bu köprünün uzunluğu 1.200 metreyi geçmektedir. Köprü üzerindeki kemer sayısı 170'den fazladır. İlçedeki diğer tarihi eserler; II. Murat Külliyesi ve Camii, Halise Hatun Camii, Çifte Hamam, Hürriyet Çeşmesi, Gazi Mahmut Çeşmesi ve Halise Hatun Çeşmesi'dir.</p>																								
12.NÜFUS DAĞILIMI ve GÖÇ	<p>İlçe Sayısı : 3 Köy ve Bucak Sayısı : 115</p> <p>1990 yılı nüfus sayımı sonuçları ;</p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu :146.323 -Köy ve Bucak nüfusu : 89.494</p> <p>2000 yılı nüfus sayımı sonuçları;</p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu : 163.541</p>																								

	<p>-Köy ve Bucak nüfusu : 74.802</p> <p>Bölge nüfusu/İl ; % 59</p> <p>İki sayım arasında köy nüfusunda %16,4 'lük bir azalma görülmektedir. Bunun nedeni ilçe merkezlerine ve İl merkezine olan göçtür.</p>
--	---

POTANSİYELLER

□ Tarım Potansiyeli

Tarla Bitkileri üretimi

- Buğday üretim miktarı 455.997 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 56,68' ini oluşturmaktadır.
- Ayçiçeği üretim miktarı 109.825 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 53,34' ünü oluşturmaktadır.
- Pirinç üretim miktarı 31.834 ton olup, Edirne üretiminin % 20,80' ini oluşturmaktadır.
- Mısır (Silajlık) üretim miktarı 89.840 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 37,40' ını oluşturmaktadır.
- Sebze üretim miktarı 80.096 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 29,07' sini oluşturmaktadır.
- Meyve üretim miktarı 14.500 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 62,39' unu oluşturmaktadır.

Hayvansal Ürün Üretimi

- Kırmızı et üretimi 1.450 ton olup, Edirne üretiminin % 42,14' ünü oluşturmaktadır.
- Süt Üretimi 86.517 ton (Sığır-Koyun-Keçi) ile Edirne üretiminin % 42,35' i dir.
- Yumurta üretimi 385 ton olup, Edirne üretiminin % 51,20' sini oluşturmaktadır.
- Bal üretimi 162 ton olup, Edirne üretiminin % 21,54' ünü oluşturmaktadır.
  - **Enerji Kaynakları** Merkez ilçe ve Uzunköprü ilçesinde Linyit Kömürü Rezervleri mevcuttur.
  - **Sanayi** Bölgede gıda sanayii gelişmiştir. 60 adet işletme vardır, buda bölgenin gelirini arttırmaktadır.
  - **Turizm** Özellikle Merkez ilçe büyük bir tarihi eser potansiyeline sahiptir. Ayrıca Kırkpınar Şenlikleri de özellikle yerli turistleri çekmektedir.
  - **Doğal Kaynakların Belirlenmesi** Mera alanlarının fazlalığı hayvancılık açısından oldukça önemlidir. Mera alanlarının ıslah çalışmaları hızla devam etmelidir.

PROBLEMLER

- Tarım arazileri küçük, çok parçalı ve dağınıktır. Her geçen gün daha da parçalanmaktadır.

- Konutlarda ve özellikle sanayi tesislerinde, kontrolsüzce açılan artezyen kuyuları nedeniyle yer altı suları tükenme tehdidi altındadır.
- Sulanabilen alanlardan yeterince faydalanılamamaktadır.
- Üretilen ürünün depolanması ve pazarlanmasında sorunlar yaşanmaktadır.
- Ürün çeşidi ve üretim yeri konusunda bir planlama yoktur.
- Hayvancılık küçük ölçekli ve ek gelir kaynağı olarak yapılmaktadır.
- Topraklarda aşırı kullanım ve yoğun girdi kullanımından dolayı toprak yorgunluğu problemi.
- Standart çeşit kapama meyve bahçesi yeterli olmayıp, dağınık bahçe şeklindedir.

FIRSATLAR ve ÖNERİLER

- Arazi toplulaştırılması bir an önce yapılmalı ve parçalanmasını engelleme konusunda yasal tedbirler alınmalı
- Yer altı kuyularının açılması sıkı denetime tabii olmalı
- Sulanabilen alanlarda sulamayı özendirecek hatta zorlayıcı tedbirler alınmalı, bitki deseni değişmeli, ikinci ürün yetiştirilmesi teşvik edilmeli.
- Bölgede sebzeçilik gelişmiştir. Ürünlerin değerlendirilmesi için sebze ürünleri işleme tesisleri kurulabilir.
- Ürün depolanması ve pazarlaması konusunda var olan çiftçi örgütleri etkinleştirilmeli.
- Hayvancılık işletmelerinin optimum işletmeler haline gelmesi sağlanmalı.
- Damızlık düve yetiştiren işletmeler sayısal ve nitelik bakımından arttırılmalı
- Açık ve Yarı açık hayvan barınakları yaygınlaştırılabilir
- Bölgeye hitap edecek et entegre tesisi kurulabilir.
- Örtü altı yetiştiriciliği yaygınlaştırılmalı,
- Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünler (bodur meyve, sebze, dane mısır, çilek, vb.) üretilebilir, sözleşmeli çiftçilik yapılabilir.
- Bölgede arıcılık geliştirilebilir. Gezici arıcılıkla öncelikle ova kesiminde yapılan, ayçiçeği tarımının verimi de %25-30 düzeyinde arttırılabilir.
- Tarıma dayalı sanayii geliştirilebilir.
- Yem bitkileri ve ayçiçeği tohumluğu üretimi yapılabilir
- Edirne tarımında önemli bir yeri olan Çeltik konusunda yeni düzenlemelerle Çeltik ekili alanlarda ekonomik değeri yüksek olan alternatif ürünlerle münavebe edilerek toprak yorgunluğu önlenir.
- Yazlık, kışlık fiğ ve buğdaygil yem bitkileri üretimi özellikle kuru münavebe sistemine dahil edilmelidir.
- DSİ ve KHGM'nin sulama yatırımlarının biran evvel tamamlanması ile sulanabilir alanların oranı arttırılabilir.
- Bağcılık tekrar canlandırılıp üretim artışı sağlanabilir.

TEHLİKELER

- Erozyon.
- Dışarıya göç.
- Toprak yorgunluğu

III. ALT BÖLGE DOĞAL KAYNAK ENVANTERİ (2004)

(İpsala-Meriç)

1.İKLİM	<p>İKLİM : Karasal iklim hakimdir. Yazlar sıcak, kışlar soğuk ve zaman zaman kar yağışlıdır.</p> <p>YAĞIŞ : Yıllık ortalama toplam yağış miktarı 629,2 mm olup, günlük en çok yağış miktarı 75,6 mm 'dir. Ortalama kar yağışlı günler sayısı 19,5'dir.</p> <p>SICAKLIK : Yıllık ortalama sıcaklık 13,7 C olup, Şubat ayı sıcaklık ortalaması 6 C, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 24,7 C 'dir. Ortalama yüksek sıcaklık 19,4 C ve ortalama düşük sıcaklık 8,2 C 'dir. Şubat ayı ortalama düşük sıcaklık 1,5 C, Temmuz ayı ortalama yüksek sıcaklık 31,6 C 'dir.</p> <p>RÜZGAR : İpsala ilçesinde rüzgar hızı (m/s) 2,8 'dir. En hızlı esen rüzgarın yönü Batı-Kuzeybatı olup hızı 29,4 (m/s) 'dir. Ortalama kuvvetli rüzgar gün sayısı (rüzgar hızı 10,8-17,1 m/s) 79,3 'tür. Meriç ilçesinde rüzgar hızı (bofor) 1 'dir. En hızlı esen rüzgar yönü Güneybatı olup hızı (bofor) 7 'dir. Ortalama kuvvetli rüzgar gün sayısı (rüzgar hızı 6-7 bofor) 24,5 'tir.</p>		
2.ARAZİ DAĞILIMI	ARAZİNİN CİNSİ	ALANI (Ha.)	ORANI (%)
	Tarım	75.834	68,42
	Orman	8.170	7,37
	Çayır-Mera	14.480	13,07
	Tarım Dışı	15.736	11,14
	TOPLAM	110.829	100,00
3.TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI	Tarla Alanı	72.286 ha.	
	Sebze	3.319 ha.	
	Meyve	53 ha.	
	Bağ	176 ha.	
4.BİTKİ POTANSİYELİ	<i>Tarım alanı içerisinde, üretim desenine göre arazilerin oransal dağılımı;</i>		
	Tarla Bitkileri	%95,15	
	Sebze	%4,55	
	Meyve	%0,07	
	Bağ	%0,23	
	<i>Tarla bitkileri içerisinde, ürün desenine göre arazi dağılımı;</i>		
	Tahıllar	48.000 ha.	
	Baklagiller	330 ha.	
	Endüstri Bitkileri	22.302 ha.	
	Yumrulu Bitkiler	--	
	Yem Bitkileri	1.402 ha.	
	Diğer	7 ha.	

	<p><i>Sebze bitkileri içerisinde ürün desenine göre arazi dağılımı;</i></p> <table> <tr> <td>Baklagiller</td> <td>8 ha.</td> </tr> <tr> <td>Meyvesi Yenen Sebzeler</td> <td>3.257 ha.</td> </tr> <tr> <td>Yaprağı Yenen Sebzeler</td> <td>16 ha.</td> </tr> <tr> <td>Soğansu, Yumru ve Kök Sebzeler</td> <td>16 ha.</td> </tr> </table> <p><i>Meyve üretiminin ürün desenine göre oransal dağılımı;</i></p> <table> <tr> <td>Yumuşak Çekirdekli</td> <td>%63,16</td> </tr> <tr> <td>Taş Çekirdekli</td> <td>%29,28</td> </tr> <tr> <td>Üzümsü Meyveler</td> <td>%6,08</td> </tr> <tr> <td>Sert Kabuklular</td> <td>%1,48</td> </tr> </table>	Baklagiller	8 ha.	Meyvesi Yenen Sebzeler	3.257 ha.	Yaprağı Yenen Sebzeler	16 ha.	Soğansu, Yumru ve Kök Sebzeler	16 ha.	Yumuşak Çekirdekli	%63,16	Taş Çekirdekli	%29,28	Üzümsü Meyveler	%6,08	Sert Kabuklular	%1,48								
Baklagiller	8 ha.																								
Meyvesi Yenen Sebzeler	3.257 ha.																								
Yaprağı Yenen Sebzeler	16 ha.																								
Soğansu, Yumru ve Kök Sebzeler	16 ha.																								
Yumuşak Çekirdekli	%63,16																								
Taş Çekirdekli	%29,28																								
Üzümsü Meyveler	%6,08																								
Sert Kabuklular	%1,48																								
5.HAYVAN POTANSİYELİ	<p><i>Küçükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <table> <tr> <td>Koyun</td> <td>29.341 adet</td> </tr> <tr> <td>Keçi</td> <td>3.402 adet</td> </tr> </table> <p><i>Büyükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <table> <tr> <td>Kültür</td> <td>10.422 adet</td> </tr> <tr> <td>Melez</td> <td>11.236 adet</td> </tr> <tr> <td>Yerli</td> <td>2.115 adet</td> </tr> <tr> <td><i>Toplam</i></td> <td><i>23.773 adet</i></td> </tr> </table> <p><i>Kanatlı Hayvan Sayısı</i></p> <table> <tr> <td>Tavuk</td> <td>31.500 adet</td> </tr> <tr> <td>Hindi</td> <td>7.549 adet</td> </tr> <tr> <td>Kaz</td> <td>4.153 adet</td> </tr> <tr> <td>Ördek</td> <td>4.240 adet</td> </tr> <tr> <td><i>Toplam</i></td> <td><i>47.442 adet</i></td> </tr> </table> <p><i>Arı Kovanı</i></p> <table> <tr> <td></td> <td>2.954 adet</td> </tr> </table>	Koyun	29.341 adet	Keçi	3.402 adet	Kültür	10.422 adet	Melez	11.236 adet	Yerli	2.115 adet	<i>Toplam</i>	<i>23.773 adet</i>	Tavuk	31.500 adet	Hindi	7.549 adet	Kaz	4.153 adet	Ördek	4.240 adet	<i>Toplam</i>	<i>47.442 adet</i>		2.954 adet
Koyun	29.341 adet																								
Keçi	3.402 adet																								
Kültür	10.422 adet																								
Melez	11.236 adet																								
Yerli	2.115 adet																								
<i>Toplam</i>	<i>23.773 adet</i>																								
Tavuk	31.500 adet																								
Hindi	7.549 adet																								
Kaz	4.153 adet																								
Ördek	4.240 adet																								
<i>Toplam</i>	<i>47.442 adet</i>																								
	2.954 adet																								
6.SU KAYNAKLARI	<p>Bölgede D.S.İ. ye ait 5 adet, Köy Hizmetlerine ait 7 adet sulama göleti mevcuttur. Ayrıca D.S.İ. ye ait ;</p> <p><i>İnşaatı devam eden sulama projeleri;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Yenikarpuzlu Sulaması ; sulayacağı alan, 2.868 ha. -Sultanköy Sulaması ; sulayacağı alan, 7.773 ha. -Hamzadere Barajı ; sulayacağı alan, 31.126 ha. -Yenikarpuzlu Göletinin Yükseltilmesi ; sulayacağı alan, 1.774 ha. -Küplü Yamaç Arazilerin Sulanması ; sulayacağı alan, 2.343 ha. <p><i>Proje ve etüd safhasındaki sulama projeleri ;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Koyuntepe Barajı ; sulayacağı alan,362 ha. -Çakmak Barajı ; 52.200 ha. -Alibey Yamaç Arazilerinin Sulanması ; sulayacağı alan 205 ha. 																								
7.MADENLER,MİNERALLER ve ENERJİ KAYNAKLARI	<p><u>Linyit Kömürü Rezervleri :</u></p> <p>-Meriç ilçesinde ; 10 Milyon Ton</p>																								
8.TARIM ALET ve MAKİNE SAYISI	<table> <tr> <td colspan="2">Traktörlerin BG ne göre dağılımı</td> </tr> <tr> <td>11-24 BG</td> <td>--</td> </tr> <tr> <td>25-34 BG</td> <td>110</td> </tr> </table>	Traktörlerin BG ne göre dağılımı		11-24 BG	--	25-34 BG	110																		
Traktörlerin BG ne göre dağılımı																									
11-24 BG	--																								
25-34 BG	110																								

	35-50 BG	3.240
	51-70 BG	2.890
	70 BG den fazla	170
9.TARIMSAL AMAÇLI ÖRGÜTLENME	Tarımsal Amaçlı Örgütler	
		Adeti Ortak Sayısı
	-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	33 5.759
	-Sulama Kooperatifi	12 3.045
	-Su Ürünleri Kooperatifi	6 548
	-Tarım Satış Kooperatifi	2 6.450
	-Tarım Kredi Kooperatifi	12 9.385
10.SANAYİ KURULUŞLARI	Gıda Sanayi Kuruluşları	İşletme Sayısı (Adet)
	Pirinç	10
	Ham ve Rafine Yağ	5
	Un	4
	Yem	2
	Salça	1
	Canlı Kurbağa	1
11.TURİSTİK ve TARİHİ YERLER	Bu Alt Bölge tarihi eserler bakımından zengin değildir.	
12.NÜFUS DAĞILIMI ve GÖÇ	<p>İlçe Sayısı : 2 Köy ve Bucak Sayısı : 45</p> <p>1990 yılı nüfus sayımı sonuçları ;</p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu : 14.233 -Köy ve Bucak nüfusu : 47.785</p> <p>2000 yılı nüfus sayımı sonuçları;</p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu : 11.853 -Köy ve Bucak nüfusu : 40.763</p> <p>Bölge nüfusu/İl ; % 13</p> <p>İki sayım arasında bölge bazında %15,2'lik bir azalma vardır. Bunun nedeni ilçe merkezlerine (özellikle Keşan ilçesine) ve İl merkezine olan göçtür.</p>	

POTANSİYELLER

□ Tarım Potansiyeli

Tarla Bitkileri üretimi

- Buğday üretim miktarı 117.477 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 14,60' ını oluşturmaktadır.
- Ayçiçeği üretim miktarı 29.527 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 14,37' sini oluşturmaktadır.
- Pirinç üretim miktarı 1111.268 ton olup, Edirne üretiminin % 72,69' unu oluşturmaktadır.

- Mısır (Silajlık) üretim miktarı 29.900 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 12,45' ini oluşturmaktadır.
- Sebze üretim miktarı 109.499 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 39,75' ini oluşturmaktadır.
- Meyve üretim miktarı 1.444 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 6,21' ini oluşturmaktadır.

Hayvansal Ürün Üretimi

- Kırmızı et üretimi 27 ton olup, Edirne üretiminin % 0,78' ini oluşturmaktadır.
- Süt Üretimi 36.104 ton (Sığır-Koyun-Keçi) ile Edirne üretiminin % 17,67' si dir.
- Yumurta üretimi 123 ton olup, Edirne üretiminin % 16,35' ini oluşturmaktadır.
- Bal üretimi 58 ton olup, Edirne üretiminin % 7,71' ini oluşturmaktadır.
  - **Enerji Kaynakları** Meriç ilçesinde Linyit Kömürü Rezervleri mevcuttur.
  - **Sulama** Meriç Nehri özellikle çeltik yetiştiricileri için önemli bir potansiyeldir.
  - **Sanayi** Bölgede gıda sanayii diğer alt bölgelere nazaran bölge nüfusuna oranla gelişmiş durumda olup, daha da gelişmeye müsaittir. 23 adet işletme vardır, buda bölgenin gelirini arttırmaktadır.
  - **Turizm** Bölge turizm açısından fazla bir potansiyele sahip değildir.

PROBLEMLER

- Tarım arazileri küçük, çok parçalı ve dağınıktır. Her geçen gün daha da parçalanmaktadır.
- Çeltik ekili sahaların, Edirne'de %70'inin, Türkiye genelinde %35'inin bu bölgede olması sulamayı daha da önemli hale getirmektedir. DSİ ve KHGM'nin özellikle bu bölgede önemli projeleri bulunmaktadır.
- Üretilen ürünün depolanması ve pazarlanmasında sorunlar yaşanmaktadır.
- Ürün çeşidi ve üretim yeri konusunda bir planlama yoktur.
- Hayvancılık küçük ölçekli ve ek gelir kaynağı olarak yapılmaktadır.

FIRSATLAR ve ÖNERİLER

- Arazi toplulaştırılması bir an önce yapılmalı ve parçalanmasını engelleme konusunda yasal tedbirler alınmalı
- DSİ ve KHGM'nin özellikle bu bölgede önemli projeleri bulunmaktadır. Bu projelerin bir an evvel tamamlanarak sulamadaki problemlerin ortadan kalkması Çeltik üreticileri için oldukça önemlidir.
- Ürün depolanması ve pazarlaması konusunda var olan çiftçi örgütleri etkinleştirilmeli.
- Hayvancılık işletmelerinin optimum işletmeler haline gelmesi sağlanmalı.
- Damızlık düve yetiştiren işletmeler sayısal ve nitelik bakımından arttırılmalı
- Açık ve Yarı açık hayvan barınakları yaygınlaştırılabilir
- Örtü altı yetiştiriciliği yaygınlaştırılmalı,

- Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünler (bodur meyve, sebze, dane mısır, çilek, vb.) üretilebilir, sözleşmeli çiftçilik yapılabilir.
- Çeltik fiyatı ile ilgili üretici lehine gerekli düzenlemeler ve destekleme primi ödemesi yapılarak, Çeltik üretiminin artışı sağlanabilir.
- Çeltik, Yem bitkileri ve ayçiçeği tohumluğu üretimi yapılabilir
- Yazlık, kışlık fiğ ve buğdaygil yem bitkileri üretimi özellikle kuru münavebe sistemine dahil edilmelidir.
- Edirne’de %43,22 ile en çok sebze üretimin yapıldığı bu bölgede sebzeçilik ile ilgili depolama ve pazarlama sorunlarının giderilmesi gerekmektedir. Ayrıca özellikle sebzeçilik konusunda tarıma dayalı sanayi geliştirilmelidir.

TEHLİKELER

- Erozyon.
- Dışarıya göç.
- Girdi fiyatlarının yüksek oluşu nedeniyle girdi kullanımında azalış

IV. ALT BÖLGE DOĞAL KAYNAK ENVANTERİ (2004)

(Enez-Keşan)

1.İKLİM	<p>İKLİM : Karasal iklim hakimdir. Yazlar sıcak, kışlar soğuk ve zaman zaman kar yağışlıdır.</p> <p>YAĞIŞ : Yıllık ortalama toplam yağış miktarı 611,3 mm olup, günlük en çok yağış miktarı 20 mm ‘dir. Ortalama kar yağışlı günler sayısı 8 ‘dir.</p> <p>SICAKLIK : Yıllık ortalama sıcaklık 12,3 C olup, Şubat ayı ortalama sıcaklık 2 C, Temmuz ayı ortalama sıcaklık 23,3 C ‘dir. Ortalama yüksek sıcaklık 17,1 C ve ortalama düşük sıcaklık 7,8 C ‘dir. Şubat ayı ortalama düşük sıcaklık -1,2 C, Temmuz ayı ortalama yüksek sıcaklık 29,2 C ‘dir.</p> <p>RÜZGAR : En hızlı esen rüzgarın yönü Kuzeydoğu olup hızı (bofor) 6 ‘dir.</p>																				
2.ARAZİ DAĞILIMI	<table border="1"> <thead> <tr> <th>ARAZİNİN CİNSİ</th> <th>ALANI (Ha.)</th> <th>ORANI (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tarım</td> <td>70.617</td> <td>44,98</td> </tr> <tr> <td>Orman</td> <td>62.899</td> <td>40,06</td> </tr> <tr> <td>Çayır-Mera</td> <td>13.499</td> <td>8,60</td> </tr> <tr> <td>Tarım Dışı</td> <td>9.985</td> <td>6,36</td> </tr> <tr> <td>TOPLAM</td> <td>156.999</td> <td>100,00</td> </tr> </tbody> </table>	ARAZİNİN CİNSİ	ALANI (Ha.)	ORANI (%)	Tarım	70.617	44,98	Orman	62.899	40,06	Çayır-Mera	13.499	8,60	Tarım Dışı	9.985	6,36	TOPLAM	156.999	100,00		
ARAZİNİN CİNSİ	ALANI (Ha.)	ORANI (%)																			
Tarım	70.617	44,98																			
Orman	62.899	40,06																			
Çayır-Mera	13.499	8,60																			
Tarım Dışı	9.985	6,36																			
TOPLAM	156.999	100,00																			
3.TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI	<table> <tr> <td>Tarla Alanı</td> <td>66.734 ha.</td> </tr> <tr> <td>Sebze</td> <td>3.379 ha.</td> </tr> <tr> <td>Meyve</td> <td>99 ha.</td> </tr> <tr> <td>Bağ</td> <td>405 ha.</td> </tr> </table>			Tarla Alanı	66.734 ha.	Sebze	3.379 ha.	Meyve	99 ha.	Bağ	405 ha.										
Tarla Alanı	66.734 ha.																				
Sebze	3.379 ha.																				
Meyve	99 ha.																				
Bağ	405 ha.																				
4.BİTKİ POTANSİYELİ	<p><i>Tarım alanı içerisinde, üretim desenine göre arazilerin oransal dağılımı;</i></p> <table> <tr> <td>Tarla Bitkileri</td> <td>%94,60</td> </tr> <tr> <td>Sebze</td> <td>%4,73</td> </tr> </table>			Tarla Bitkileri	%94,60	Sebze	%4,73														
Tarla Bitkileri	%94,60																				
Sebze	%4,73																				

	<p>Meyve %0,08 Bağ %0,59</p> <p><i>Tarla bitkileri içerisinde, ürün desenine göre arazi dağılımı;</i></p> <p>Tahıllar 39.020 ha. Baklagiller 265 ha. Endüstri Bitkileri 23.305 ha. Yumru Bitkiler 109 ha. Yem Bitkileri 2.120 ha. Diğer 146 ha.</p> <p><i>Sebze bitkileri içerisinde ürün desenine göre arazi dağılımı;</i></p> <p>Baklagiller 134 ha. Meyvesi Yenen Sebzeler 2.599 ha. Yaprağı Yenen Sebzeler 269 ha. Soğans, Yumru ve Kök Sebzeler 253 ha.</p> <p><i>Meyve üretiminin ürün desenine göre oransal dağılımı;</i></p> <p>Yumuşak Çekirdekli 77,54 % Taş Çekirdekli 15,52 % Üzümsü Meyveler 1,11 % Sert Kabuklular 5,83 %</p>
5.HAYVAN POTANSİYELİ	<p><i>Küçükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <p>Koyun 42.245 adet Keçi 26.075 adet</p> <p><i>Büyükbaş Hayvan Varlığı</i></p> <p>Kültür 18.341 adet Melez 7.901 adet Yerli 2.637 adet Toplam 28.879 adet</p> <p><i>Kanatlı Hayvan Sayısı</i></p> <p>Tavuk 15.437 adet Hindi 2.370 adet Kaz 3.280 adet Ördek 3.507 adet Toplam 24.594 adet</p> <p><i>Arı Kovanı 21.543 adet</i></p>
6.SU KAYNAKLARI	<p>Bölgede D.S.İ. ye ait 9 adet, Köy Hizmetlerine ait 5 adet sulama göleti mevcuttur. Ayrıca D.S.İ. ye ait ;</p> <p><i>İnşaatı devam eden sulama projeleri;</i></p> <p>-Küçükdoğanca Göleti ; sulayacağı alan, 425 ha. -Çamlıca Göleti ; sulayacağı alan 99 ha. -Beğendik Göleti ; sulayacağı alan, 103 ha.</p> <p><i>Proje ve etüd safhasındaki sulama projeleri ;</i></p>

	-Mahmutköy Göleti ; sulayacağı alan, 89 ha. -Beyköy Göleti ; sulayacağı alan, 33 ha. -Karaincirli Göleti ; sulayacağı alan, 168 ha.																					
7.MADENLER,MİNERALLER ve ENERJİ KAYNAKLARI	MADEN :																					
8.TARIM ALET ve MAKİNE SAYISI	Traktörlerin BG ne göre dağılımı <table border="1"> <tr> <td>11-24 BG</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>25-34 BG</td> <td>224</td> </tr> <tr> <td>35-50 BG</td> <td>1.515</td> </tr> <tr> <td>51-70 BG</td> <td>1.732</td> </tr> <tr> <td>70 BG den fazla</td> <td>140</td> </tr> </table>	11-24 BG	25	25-34 BG	224	35-50 BG	1.515	51-70 BG	1.732	70 BG den fazla	140											
11-24 BG	25																					
25-34 BG	224																					
35-50 BG	1.515																					
51-70 BG	1.732																					
70 BG den fazla	140																					
9.TARIMSAL AMAÇLI ÖRGÜTLENME	<table border="1"> <tr> <td colspan="3">Tarımsal Amaçlı Örgütler</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Adeti</td> <td>Ortak Sayısı</td> </tr> <tr> <td>-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi</td> <td>19</td> <td>1.968</td> </tr> <tr> <td>-Sulama Kooperatifi</td> <td>16</td> <td>2.052</td> </tr> <tr> <td>-Su Ürünleri Kooperatifi</td> <td>4</td> <td>208</td> </tr> <tr> <td>-Tarım Satış Kooperatifi</td> <td>2</td> <td>6.475</td> </tr> <tr> <td>-Tarım Kredi Kooperatifi</td> <td>10</td> <td>5.645</td> </tr> </table>	Tarımsal Amaçlı Örgütler				Adeti	Ortak Sayısı	-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	19	1.968	-Sulama Kooperatifi	16	2.052	-Su Ürünleri Kooperatifi	4	208	-Tarım Satış Kooperatifi	2	6.475	-Tarım Kredi Kooperatifi	10	5.645
Tarımsal Amaçlı Örgütler																						
	Adeti	Ortak Sayısı																				
-Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	19	1.968																				
-Sulama Kooperatifi	16	2.052																				
-Su Ürünleri Kooperatifi	4	208																				
-Tarım Satış Kooperatifi	2	6.475																				
-Tarım Kredi Kooperatifi	10	5.645																				
10.SANAYİ KURULUŞLARI	<table border="1"> <tr> <td>Gıda Sanayi Kuruluşları</td> <td>İşletme Sayısı (Adet)</td> </tr> <tr> <td>Peynir</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Pirinç.</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Susam Yağı</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Un</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Yem</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Konserve</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Pırasa Yağı</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Tahin</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Hazır Çorba</td> <td>1</td> </tr> </table>	Gıda Sanayi Kuruluşları	İşletme Sayısı (Adet)	Peynir	9	Pirinç.	5	Susam Yağı	1	Un	3	Yem	1	Konserve	1	Pırasa Yağı	1	Tahin	1	Hazır Çorba	1	
Gıda Sanayi Kuruluşları	İşletme Sayısı (Adet)																					
Peynir	9																					
Pirinç.	5																					
Susam Yağı	1																					
Un	3																					
Yem	1																					
Konserve	1																					
Pırasa Yağı	1																					
Tahin	1																					
Hazır Çorba	1																					
11.TURİSTİK ve TARİHİ YERLER	<p>Enez : İlçe Saroz Körfezi kıyısında kurulmuş deniz turizmine oldukça müsait bir konumdadır. Fakat Lozan Antlaşması ile 1927 yılından beri yabancı turist girişi yasaktır. Enez Belediye Başkanlığı %50'si belediyece %50'si özel sektörcce karşılanacak bir proje turistik proje için Genel Kurmay Başkanlığından izin almak için başvuruda bulunmuştur. İlçede her yıl Balıkçılık ve Avcılık Festivali düzenlenmektedir. İlçenin en önemli tarihi yapısı Enez Kalesi'dir. Bir de bu kalenin içinde yer alan eski adı Ayasofya Kilisesi yeni adı Fatih Camii bulunmaktadır.</p> <p>Keşan : Saroz Körfezi'ne kıyısı olan ilçede Uzunkum adlı alçak kıyı deniz turizmine oldukça elverişlidir. İlçedeki tarihi eserler, Hersekzade Ahmet Paşa Külliyesi ve İbrice-Keşan kervan yolu üstündeki 3 adet taş köprüdür.</p>																					
12.NÜFUS DAĞILIMI ve GÖÇ	<p>İlçe Sayısı : 2 Köy ve Bucak Sayısı : 68</p> <p>1990 yılı nüfus sayımı sonuçları ;</p> <p>-İlçe merkezleri nüfusu :44.165 -Köy ve Bucak nüfusu : 39.668</p> <p>2000 yılı nüfus sayımı sonuçları;</p>																					

	<p>-İlçe merkezleri nüfusu : 46.696 -Köy ve Bucak nüfusu : 42.870</p> <p>Bölge nüfusu/İl ; % 22,5</p> <p>İki sayım arasında bölge nüfusunda %6,4 'lük bir artış vardır. Köy nüfusunda da %7,5 'lik bir artış görülmektedir.</p>
--	---

POTANSİYELLER

□ Tarım Potansiyeli

Tarla Bitkileri üretimi

- Buğday üretim miktarı 129.500 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 16,10' unu oluşturmaktadır.
- Ayçiçeği üretim miktarı 45.700 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 22,23' ünü oluşturmaktadır.
- Pirinç üretim miktarı 9.972 ton olup, Edirne üretiminin % 6,51' ini oluşturmaktadır.
- Mısır (Silajlık) üretim miktarı 54.000 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 22,48' ini oluşturmaktadır.
- Sebze üretim miktarı 82.708 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 30,02' sini oluşturmaktadır.
- Meyve üretim miktarı 6.277 ton olup, toplam Edirne üretiminin % 27,01' ini oluşturmaktadır.

Hayvansal Ürün Üretimi

- Kırmızı et üretimi 1.916 ton olup, Edirne üretiminin % 55,68'ini oluşturmaktadır.
- Süt Üretimi 47.043 ton (Sığır-Koyun-Keçi) ile Edirne üretiminin % 23,03' ü dür.
- Yumurta üretimi 123 ton olup, Edirne üretiminin % 16,36' sını oluşturmaktadır.
- Bal üretimi 444 ton olup, Edirne üretiminin % 59,04' ünü oluşturmaktadır.

- **Turizm** Enez ilçesinin ve Keşan ilçesinin saroz körfezine kıyısı bulunmaktadır. Bu da yaz turizmi için önemli bir potansiyeldir.
- **Doğal Kaynakların Belirlenmesi** Orman ve fundalık alanların varlığı alt bölge içinde % 59,52'si olup, alt bölgeler içinde birinci sıradadır. Buna yönelik olarak orman tali ürünleri üretimi toplanması,yetitirilmesi ve pazarlanma konusu değerlendirilebilir.

PROBLEMLER

- Tarım arazileri küçük, çok parçalı ve dağınıktır. Her geçen gün daha da parçalanmaktadır.
- Sulanabilen alanlardan yeterince faydalanılamamaktadır.
- Üretilen ürünün depolanması ve pazarlanmasında sorunlar yaşanmaktadır.
- Ürün çeşidi ve üretim yeri konusunda bir planlama yoktur.
- Hayvancılık küçük ölçekli ve ek gelir kaynağı olarak yapılmaktadır.

- Enez'in Lozan antlaşması ile yabancı turiste yasak olması bu bölgedeki yaz turizmi için önemli bir problemdir.
- Su ürünleri konusunda bürokrasinin fazla olması üretimin düşük olmasına neden olmaktadır.

FIRSATLAR ve ÖNERİLER

- Arazi toplulaştırılması bir an önce yapılmalı ve parçalanmasını engelleme konusunda yasal tedbirler alınmalı
- Yer altı kuyularının açılması sıkı denetime tabii olmalı
- Sulanabilen alanlarda sulamayı özendirecek hatta zorlayıcı tedbirler alınmalı, bitki deseni değişmeli, ikinci ürün yetiştirilmesi teşvik edilmeli.
- Ürün depolanması ve pazarlaması konusunda var olan çiftçi örgütleri etkinleştirilmeli.
- Yapılan araştırmalarla Saroz Körfezi civarının ikliminin A.B.D.'deki Kaliforniya'nın Napa Vadisi iklimine benzediği ve yabancı kökenli üzümlerle geliştirilen bağların ürünüyle elde edilen "Sarafın"ın Türkiye'nin en kaliteli şarabı olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle bu bölgede bağcılığın geliştirilmesi sağlanmalı.
- Hayvancılık işletmelerinin optimum işletmeler haline gelmesi sağlanmalı.
- Damızlık düve yetiştiren işletmeler sayısal ve nitelik bakımından arttırılmalı
- Açık ve Yarı açık hayvan barınakları yaygınlaştırılabilir
- Bölgede et üretimi büyük bir paya sahiptir (%66,28). Bölgeye hitab edecek et entegre tesisi kurulabilir.
- Örtü altı yetiştiriciliği yaygınlaştırılmalı,
- Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünler (bodur meyve, sebze, dane mısır, çilek, vb.) üretilebilir, sözleşmeli çiftçilik yapılabilir.
- Bölgede arıcılık önemli bir seviyededir. Bu nedenle arıcılığın daha da geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.
- Tarıma dayalı sanayii geliştirilebilir.
- Yem bitkileri ve ayçiçeği tohumluğu üretimi yapılabilir
- Orman yan ürünleri toplanması, işlenmesi ve yetiştirilmesi konusunda çalışılabilir.
- Yazlık, kışlık fiğ ve buğdaygil yem bitkileri üretimi özellikle kuru münavebe sistemine dahil edilmelidir.
- Sulama sistemleri iyileştirilmelidir.
- Enez ilçesindeki yabancı turist yasağı kaldırılarak bölgedeki yaz turizmi canlandırılabilir.
- Su ürünleri işletmelerinin kurulmasına yönelik bürokrasin azaltılarak işletme sayısında artış sağlanabilir.

TEHLİKELER

- Erozyon.
- Girdi fiyatlarının yüksek oluşu nedeniyle girdi kullanımında azalış

EK-2 Yardımcı Tablolar ve Grafikler

Alan, Servet ve Çalışma Türü	Birim	Miktarı
- Toplam Orman Alanı	(ha)	99 783.0
Verimli (Normal) Orman Alanı	(ha)	62 411.4
Bozuk Orman Alanı	(ha)	37 371.6
- Koru Ormanı	(ha)	56 986.5
Verimli (Normal) Koru Ormanı	(ha)	42 549.9
Bozuk Koru Ormanı	(ha)	14 436.6
- Baltalık Orman Alanı	(ha)	42 795.5
- Kavak Varlığı	(adet)	167 485
- Koru Orman Serveti	(m ³)	2 073 060
- Baltalık Orman Serveti	(ster)	1 145 988
- Toplam Ağaçlandırma	(ha)	580
Orman İçi Ağaçlandırma	(ha)	580
Orman Dışı Ağaçlandırma	(ha)	-
- Dikilen Fidan	(adet)	1 279 475
- Bakım Çalışması	(ha)	3 247

Kaynak: Edirne Orman İşletme Müdürlüğü (2004)

İlçe	1990			2000			Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Merkez	124 361	102 345	22 016	140 830	119 298	21 532	12.43	15.32	-2.22
Enez	12 700	3 509	9 191	11 929	3 941	7 988	-6.26	11.61	-14.02
Havsa	27 900	9 237	18 663	24 027	8 081	15 946	-14.94	-13.37	-15.73
İpsala	36 122	9 212	26 910	33 564	8 471	25 093	-7.34	-8.38	-6.99
Keşan	71 133	40 656	30 477	77 637	42 755	34 882	8.75	5.03	13.50
Lalapaşa	11 297	1 248	10 049	10 154	2 270	7 884	-10.66	59.81	-24.26
Meriç	25 896	5 021	20 875	19 052	3 382	15 670	-30.68	-39.51	-28.67
Süloğlu	11 634	4 452	7 182	11 927	6 548	5 379	2.49	38.57	-28.90
Uzunköprü	83 556	34 741	48 815	73 486	36 162	37 324	-12.84	4.01	-26.83
Toplam	404 599	210 421	194 178	402 606	230 908	171 698	-0.49	9.29	-12.30

Kaynak: DİE

Ek Tablo 3.1. Edirne İli 2004 Yılında İhraç Edilen Tarımsal Ürünler

<i>Ürün Çeşidi</i>	<i>Miktarı (Ton-M3-Adet)</i>
Yaş Meyve ve Sebze	25.298 Ton
Tohumluklar	193 Kg.
Orman Ürünleri	3.791 m ³
İşlem Görmüş Ürünler	23.406 Ton
Fide- Fidan-Çelik	10.657.700 Adet
Kuru Ürünler	536 Ton
Özellikli Ürünler	69 Ton
Adet İle Belirtilenler	22.850 Adet

Ek Tablo 3.2. Edirne İli 2004 Yılında İthal Edilen Tarımsal Ürünler

<i>Ürün Çeşidi</i>	<i>Miktarı(Ton-M3-Adet)</i>
Tüketim ve Ticari Amaçlı Kuru Ürünler	260.268 Ton
Özellikli Ürünler	21.387 Ton
Diğerleri	11.143 Ton
Üretim Amaçlı Tohumluk	23 Ton
	63.127 m ³
Orman Ürünleri	10.733 Ton
	912.896 m ²

Kaynak : Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Ek Tablo 4: Edirne İli 2004 Yılında Alt Bölgelerde Açılan Mesleki Eğitim Kursları		
Alt Bölgeler	Açılan Kurs Sayısı	Öğrenci Sayısı
I. Alt Bölge	42	1.007
II. Alt Bölge	177	3.666
III. Alt Bölge	24	430
IV. Alt Bölge	62	1.605
TOPLAM	305	6.708

Kaynak: Edirne İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2004)

Ek Tablo 5: Edirne İli Sayım Yıllarına Göre Köy ve Şehir Nüfusları, Yıllık Nüfus Artış Hızı						
Sayım Yılı	Toplam	Şehir Nüfusu	Köy Nüfusu	Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)		
				Toplam	Şehir	Köy
1927	150 889	48 517	102 372	-	-	-
1935	184 840	55 812	129 028	25.37	17.51	28.93
1940	251 373	70 942	180 431	61.49	47.97	67.06
1945	198 271	52 463	145 808	-47.46	-60.35	-42.61
1950	221 268	56 354	164 914	21.95	14.31	24.63
1955	252 190	73 516	178 674	26.16	53.17	16.03
1960	276 479	86 542	189 937	18.39	32.63	12.23
1965	303 234	102 171	201 063	18.47	32.20	11.39
1970	316 425	119 978	196 447	8.52	32.13	-4.65

1975	340 732	135 792	204 940	14.80	24.76	8.46
1980	363 286	153 236	210 050	12.82	24.17	4.93
1985	389 638	178 610	211 028	14.01	30.65	0.93
1990	404 599	210 421	194 178	7.54	32.78	-16.64
2000	402 606	230 908	171 698	-0.49	9.29	-12.30

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE).

Ek Tablo 6: Edirne İli Alt bölgelere Göre Çıraklık Eğitimi

Alt Bölgeler	Kurum Sayısı (Adet)	Öğretmen Sayısı	Kalfa Sayısı	Çırak Sayısı
I. Alt Bölge	--	--	--	--
II. Alt Bölge	2	25	301	532
III. Alt Bölge	--	--	--	--
IV. Alt Bölge	1	9	111	241
TOPLAM	3	34	412	773

Kaynak: Edirne İl Milli Eğitim Müdürlüğü (2004)

Ek Tablo 7: Trakya Üniversitesi'nin Öğretim Elemanı Durumu

Öğretim Elemanı	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Profesör	86	118	88
Doçent	50	62	34
Yard.Doçent	187	263	212
Araştırma Görevlisi	471	605	540
Öğretim Görevlisi	146	283	131
Uzman	58	56	57
Okutman	74	91	70
TOPLAM	1 072	1478	1.132

Kaynak: Trakya Üniversitesi. (2004)

Ek Tablo 8: Edirne İli Gümrük Kapılarından Giriş ve Çıkış Yapan Yolcu Sayısı

Kapının Adı	2003		2004	
	Giriş Yapan Yolcu Sayısı	Çıkış Yapan Yolcu Sayısı	Giriş Yapan Yolcu Sayısı	Çıkış Yapan Yolcu Sayısı
Kapıkule	1.795.621	1.803.676	2.161.342	2.129.404
Kapıkule DDY	65.776	66.099	56.736	48.582
Pazarkule	96.932	105.584	120.799	133.893
Uzunköprü DDY	7.044	7.474	5.749	5.508
İpsala	652.659	534.064	670.360	556.946
TOPLAM	2.618.032	2.516.897	3.014.986	2.874.833

Kaynak: Edirne Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü. (2004)

Ek Tablo 9: Gümrük Kapularından Giriş ve Çıkış Yapan Araç sayısı				
Araçın Türü	2002		2004	
	Giriş Yapan Araç Sayısı	Çıkış Yapan Araç Sayısı	Giriş Yapan Araç Sayısı	Çıkış Yapan Araç Sayısı
Otomobil	410.641	387.997	451.722	385.928
Otobüs	25.731	25.069	19.790	19.160
Tır	189.274	188.563	171.509	162.775
TOPLAM	625.646	601.629	643.021	567.863

Kaynak: Edirne Valiliği İl Emniyet Müdürlüğü. (2004)

Ek Tablo 10: Alt Bölgelere Göre Sağlık Ocaklarının Ve Sağlık Evlerinin Dağılımı		
Alt Bölgeler	Sağlık Ocağı Sayısı	Sağlık Evi Sayısı
I. Alt Bölge	2	26
II. Alt Bölge	29	90
III. Alt Bölge	9	33
IV. Alt Bölge	12	40
TOPLAM	52	189

Kaynak: Edirne İl Sağlık Müdürlüğü. (2004)

Ek Tablo 11: Edirne İli Yataklı Tedavi Kurumları (Kamu ve Özel)				
	Alt Bölge	Hastane Adı	Kadro Yatağı	Mevcut Yatak
Kamu	I. Alt Bölge	--	--	--
	II. Alt Bölge	Edirne Devlet Hastanesi	200	182
		Göğüs Hastalıkları Hastanesi	40	40
		Tıp Fakültesi Hastanesi	1.100	866
		SSK Hastanesi	50	123
		Uzunköprü Devlet Hastanesi	100	88
	III. Alt Bölge	İpsala Devlet Hastanesi	50	50
	IV. Alt Bölge	Enez Devlet Hastanesi	25	25
Keşan Devlet Hastanesi		100	86	
	Toplam		1665	1460
Özel	II. Alt Bölge	Özel Trakya Hastanesi	26	26
	IV. Alt Bölge	Keşan Vatan Hastanesi	12	12
	Toplam		38	38
GENEL TOPLAM			1.703	1.498

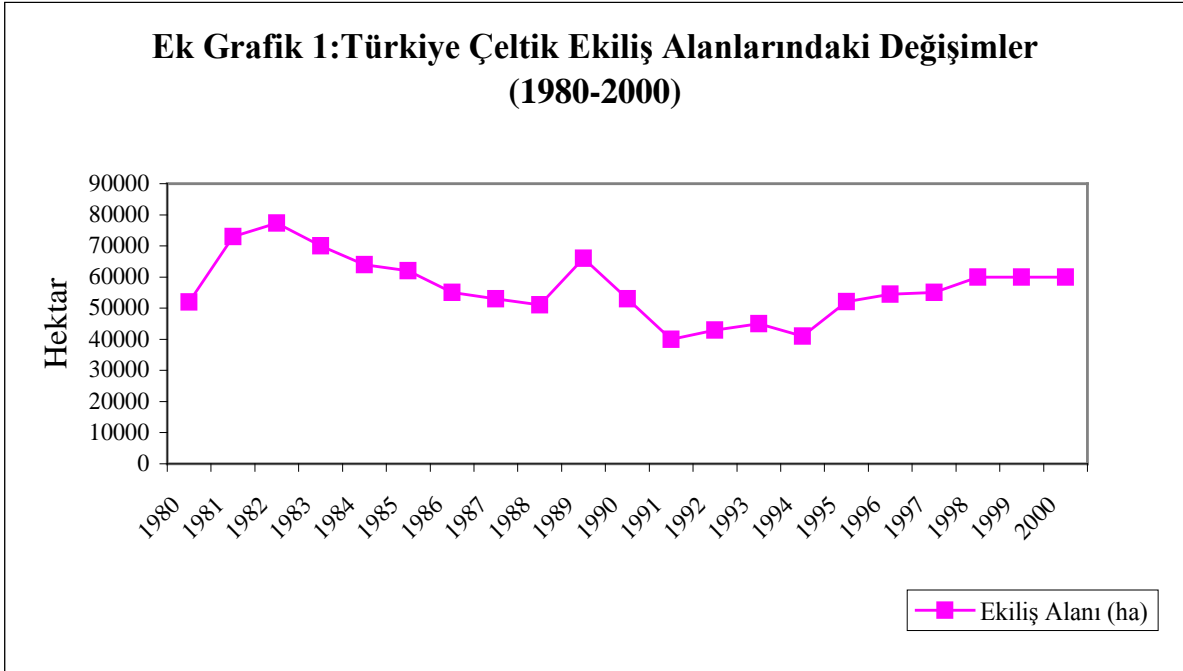
Kaynak: Edirne İl Sağlık Müdürlüğü. (2004)

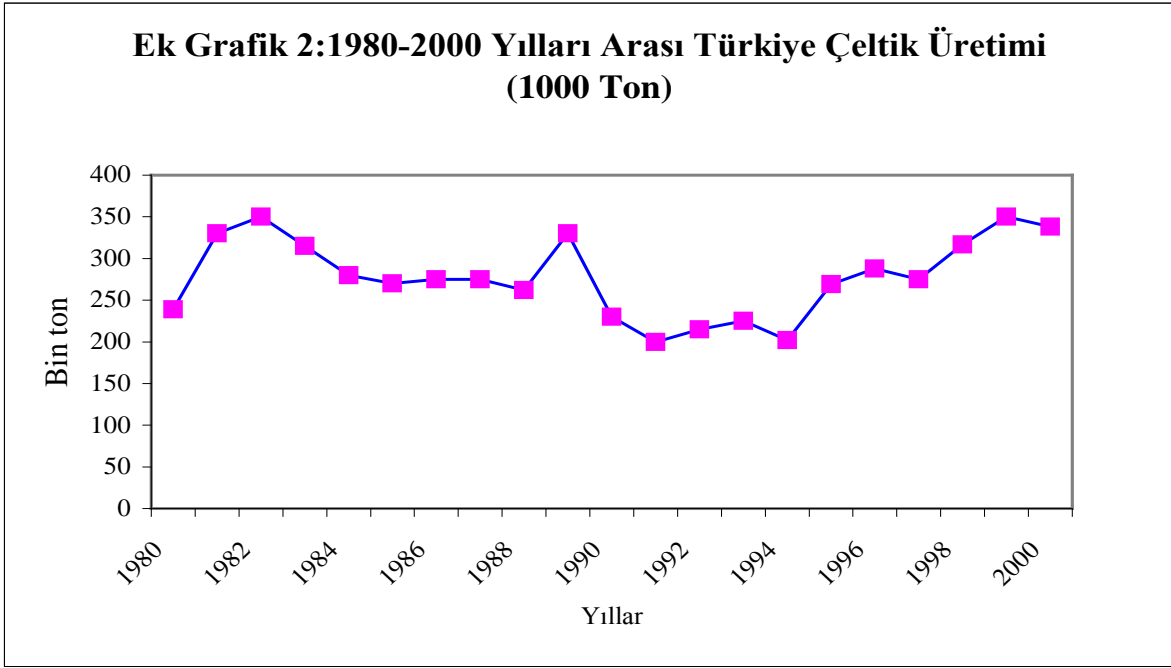
Ek Tablo 12: Türkiye’de ve Edirne İlinde Yıllara Göre Ayçiçeği Ekim Alanları, Verim ve Üretim Miktarı

Yıllar	T ü r k i y e			E d i r n e		
	Ekim alanı (ha)	Verim (kg/ha)	Üretim (Ton)	Ekim alanı (ha)	Verim (kg/ha)	Üretim (Ton)
1996	575 000	1357	780 000	121 293	1307	158 585
1997	560 000	1607	900 000	122 516	1932	236 696
1998	586 000	1468	860 000	117 409	1621	190 419
1999	595 000	1597	950 000	144 515	1658	239 679
2000	542 000	1476	800 000	102 804	1635	168.158
2001	510.000	1.275	650.000	109.434	1.394	152.519
2002	550.000	1.551	850.000	114.066	1.523	173.783
2003	545.000	1.475	800.000	108.614	1.643	178.488
2004	--	--	--	102.707	2.001	205.532
Ortalama	557.875	1.475	823.750	115.929	1.635	189.318

Kaynak : D.İ.E. ve Edirne Tarım İl Müdürlüğü (2004)

Ek Grafik 1:Türkiye Çeltik Ekiliş Alanlarındaki Değişimler (1980-2000)

EK-3 :

Ek Bilgiler

Çeltik Ekim Kanunu

Çeltik ekim kanunu, 5 bölüm ve 38 maddeden meydana gelmiştir.

Kanunun 1.bölümünde çeltik ekimiyle ilgili olarak çeltik komisyonlarının kurulmasının zorunluluğu sulamanın ne şekilde yapılacağı ve sulama kanallarının düzenlenme şekilleri belirtilmiştir.

Kanunun 2.bölümünde çeltik komisyonlarının nezareti altında kurulan ve görevi bölgede çeltiğe su sağlayan kaynakların idaresi ve anlaşmazlıkların çözümü olan mutemet heyetlerinin oluşumu ve görevleri açıklanmıştır.

Kanunun 3.ve 4.bölümleri çeltik tarımıyla uğraşanların uymaya zorunlu oldukları hükümler ile bu hükümlere uymayanlara verilecek cezaları kapsamaktadır.

Kanunun 5.bölümünde genel hükümler belirtilmiştir. Bu hükümler kanunda yazılı olan maddelere aykırı hareket edenlerin ödeyecekleri para cezaları ve çeltik komisyonu üyelerinin harcırahlarından oluşmaktadır.

Çeltik Ekim Kanununun uygulanmasında üreticiler, çeltik ekecekleri bölgenin mevkiini, sınırlarını, dahil olduğu köyü veya ilçesini, toplu yerleşim alanlarından uzaklığını, çeltik ekmek istedikleri arazinin genişliğini, sulama suyunun nereden geldiğini ve nereden geçtiğini, ne ile getirildiğini, çeltiği sulayacak suyun kime ait olduğunu, boşaltma kanallarının nereden geçeceğini ve nereye döküleceğini, tarlanın kime ait olduğunu, çeltik tarlasında bir yıl önce ne ekildiğini, çalıştırılacak usta, yamak, sucu vb.nin sayılarını ve ekilecek çeltik tohumu çeşidini, bir dilekçe ile Çeltik Komisyonu'na bildirirler.

Bu bilgiler ile çeltikçi, Çeltik Ekim Kanunu ve bu kanunun uygulanmasına dair hükümlere göre, kesik veya daimi sulama usulü ile teknik esaslara uygun olarak çeltik ekimi için müracaatta bulunur ve çeltik ekim ruhsatı verilmek üzere çeltik ekim sahasının

Komisyonca tetkikini, sakınca yok ise izin verilmesini ister. Komisyon isteği inceler, ekime müsaade eder veya reddeder.

Çeltik, ekimine izin verildiği takdirde üreticilerden “ruhsat (sıhhi tedbir) ücreti” adı altında bir ücret alınır. Bu ücret kanunun uygulanmaya başladığı yıllarda kuruşlarla ifade edilirken günümüzde enflasyondan dolayı artmıştır.

Türkiye genelinde 2000 yılı için ruhsat ücreti dekara 150-200 bin TL olarak uygulanmıştır.

İzinsiz çeltik eken veya arazisinde çeltik ekimine izin verilmeyen üreticiler eğer usulüne uygun çeltik tarımı yaparlarsa (tavaları iyi hazırlama, sulama suyunu tasarruflu kullanma vb.) kendilerinden “kaçak ekim ücreti” altında bir ücret alınmaktadır.

Bu ücret de 2000 yılı için genelde dekardan 300-400 bin TL olarak toplanmıştır. Kaçak ekim genelde Edirne, Kastamonu ve Sinop illerinde yapılmaktadır.

Çeltik Komisyonu ;

1936 yılında yürürlüğe giren Çeltik Ekim Kanununa göre, çeltik tarımının illerde vali, ilçelerde kaymakamın başkanlığında kurulacak, çeltik komisyonlarınca takip ve kontrol edileceğine ait bir hüküm bulunmaktadır. Bu hükme göre çeltik tarımı yapılan il ve ilçelerde oluşturulan çeltik komisyonları şu üyelerden oluşur.

Komisyon başkanı olarak illerde Vali, ilçelerde Kaymakam, komisyon üyeleri olarak da sağlık konuları ile ilgili olarak Sağlık Müdürlüğünden bir yetkili, sulama suyunun temininden sorumlu olarak bölgede DSİ gibi bir kuruluş varsa bu kurumdan bir yetkili, Ziraat Odası Başkanı, İlçe veya İl Tarım Müdürü, ve bölgede çeltik tarımı yapan üreticilerden birinin katılımıyla çeltik komisyonları oluşturulmaktadır.

Çeltik Komisyonları, çeltik tarımının Çeltik Ekim Kanununa göre uygulanmasını ve denetlenmesini sağlayan birimlerdir.

Çeltik komisyonları genelde teknik ve idari olmak üzere iki şekilde görev yapmaktadırlar.

Teknik Görevler

- Çeltik ekiminden hasadına kadar sulama suyunun düzenli ve ekonomik bir şekilde kullanılmasını ve dağıtımını sağlamak,
- Sivrisinek yoğunluğunun artmasıyla oluşacak sıtma hastalığıyla sağlık koruma ve mücadele tedbirleri almak.

İdari Görevler

- Sulama suyunun dağıtımı ile ilgili olarak üreticiler arasında çıkabilecek ihtilafların giderilmesinde karar organı niteliği taşımak,
- Çeltik tarımı yapacak üreticilerin ruhsat işlemleri ile ilgili bürokratik işlemleri yürütmek,

Çeltik Komisyonlarının Çeltik Tarımındaki Yeri ve Önemi ;

Çeltik komisyonları çeltik tarımı konusunda oldukça önemli yetkilere sahiptir. Örneğin komisyon onayı olmadan bir bölgede çeltik tarımı kesinlikle yapılamaz. Bu kadar yetkili olmalarına rağmen komisyonlar çeltik tarımını yönlendirememektedirler.

Komisyonlar özellikle münavebe konusunda söz sahibi değildirlere. Bu şekilde tarım tekniğinin istenilen özellikler doğrultusunda kullanılması konusunda pasif kalmaktadırlar. Çeltik su içinde yetişen bir bitki olduğu için tuzlu toprakları sürekli yıkanma nedeniyle ıslah eden bir bitkidir. Ancak üstüste 4-5 yıl çeltik tarımı yapılırsa taban suyu yüksek yerlerde toprakta daha fazla bir tuzluluk görülmekte ve o tarlada çeltikten başka bir ürünün tarımı

yapılamamaktadır. Bu yüzden uzmanların görüşü 2 yıl çeltik 1 yıl farklı ürün (mısır, buğday, ayçiçeği vs.) şeklindedir.

Ancak yapılan saha araştırması Türkiye'nin çeltik tarımı yapılan tüm bölgelerinde münavebeye uyulmadığını göstermiştir. Üreticiler uzun yıllar aynı tarlada çeltik tarımı yapabilmektedirler. Çeltik komisyonları da bu konuda gerekli önlemleri almamaktadır.

Çeltik komisyonları sulama suyunun adil şekilde dağıtılması ve çeltik tarımının, tarım tekniğine uygun olarak yetiştirilmesi için (özellikle münavebe konusunda) belirleyici olmalıdırlar. Bu konuda Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. örnek olarak alınabilir. Bilindiği gibi Şeker Şirketi şekerpancarı üretiminde 3 yıllık münavebe sistemini toprak haritalarına bakarak uygulamakta ve bunda da başarılı olmaktadır. Üreticiler bu konuda şeker şirketinin aldığı kararları uygulamaktadırlar. Aynı uygulama çeltik komisyonlarında da geçerli olabilir.

Çeltik komisyonları il ve ilçelerdeki çeltik arazilerini çeşitli kroki veya haritalara göre belirleyerek münavebe sistemini geliştirebilirler.

Böyle bir sistem 1995 yılına kadar Balıkesir ili Gönen ilçesinde başarıyla uygulanmakta iken çeltik komisyonu kararı ile münavebe uygulaması kaldırılmıştır. Bu münavebe ilçenin toprak haritasına göre Tarım İlçe Müdürlüğünce belirlenmiş olması da çeltik münavebesinin düzenli bir şekilde yapılmasına neden olmuştur. Bu zorunlu münavebe sonucunda birim alandan alınan verim de Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde seyretmekteydi (900-1000 kg). Ancak çeltik komisyonu söz konusu tarihten sonra bu karardan vazgeçerek üreticilerden gelen yoğun baskılara dayanamamış ve çeltik ekimlerinde münavebe koşulunu kaldırmıştır. Bunun olumsuz sonuçları uzun yıllar sonra alınabilecektir. Çünkü tarım tekniğinin dışına çıkılmakta olup aynı tarlaya sürekli çeltik ekilebilmektedir.

Kısacası çeltik komisyonları sadece münavebe koşuluna göre çeltik tarımına izin vermelidir. Bu şekilde komisyonlar günümüz koşullarında Türkiye'de hiçbir üründe yapılamayan "üretim planlaması"nda rahatlıkla kullanılabilir. Aksi halde günümüzdeki uygulamalarıyla komisyonlar sadece çeltik üreticilerinden para toplayan bir görünümünden öte bir izlenim veremezler.

Çeltik Ekim Protokolü ;

3039 sayılı Çeltik Ekim Kanununun 17.maddesi'ne göre Sağlık Bakanlığı ile Tarım Bakanlığı temsilcileri çeltik tarımını yürütebilmek ve çeltik tarımının hangi esaslar dahilinde yapılacağını belirlemek için, her yıl biraraya gelerek bir protokol hazırlarlar. Bu protokole *Çeltik Ekim Protokolü* denir. Bu protokolde çeltik komisyonlarınca ekim izni verilirken protokolle kabul edilen esaslar bulunmaktadır.

Bakanlıklar arasında her yıl imzalanan çeltik ekim protokolü çeltik ekiminin hangi esaslara göre yapılacağını belirtmektedir. 2001 yılı çeltik ekim protokolü 8 maddeden oluşmaktadır.

1. maddede, çeltik ekimi yapılan 24 il ile bu illere bağlı 77 ilçede yer alan toplam 5346 dekar çeltik alanında çeltik ekimi yasaklanmıştır. Yasaklama nedeni olarak 14 sorun belirtilmesine rağmen sorunların temelinde sulama yetersizliği gelmektedir. Sulama yetersizliğine bu yerlerdeki sulama tesislerinde kanal kapasitelerinin yetersizliği ile yeterli miktarda sulama suyunun bulunmaması ve pompaj sulaması gerekçe gösterilmektedir. Ayrıca Muğla ili Fethiye ilçesinde ve Antalya ili Alanya, Belek, Titreyen Göl, Sorgun ve Side mevkiilerinde turistik tesislerin fazlalığı ve taban suyu sorunu nedeniyle çeltik ekimi tamamen yasaklanmıştır.

Söz konusu 24 ilden Edirne, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Diyarbakır ve Mardin bu araştırmanın kapsamında olan illerdir. Ancak buralarda sulamaya uygun olmayan yerlerde çeltik tarımına izin verilmemektedir. Bu alanlar çeltik tarımı yapılan alanların (Edirne'de % 7.3, Bursa, % 12.1) çok küçük bir bölümüdür.

2. maddede, bu protokolle belirlenen yerler dışında kendi olanaklarıyla çeltik ekimi yapmak isteyenlere gerekli ekim izninin, üreticinin başvurusu üzerine uygun görüldüğü takdirde çeltik komisyonlarınca verileceği açıklanmıştır.

3. maddede, 1. maddede belirtilen yerlerde herhangi bir yerleşim merkezine 3000 metreden uzak olan yerlerde daimi sulama ile çeltik ekimine izin vermeye çeltik komisyonlarının yetkili olduğu belirtilmiştir.

4. maddede gerekli sıhhi tedbirlerin alınabilmesi dekar başına Edirne ve Çorum'da 375 bin TL, Diyarbakır ve Samsun'da 315 bin TL azami sıhhi tedbir ücreti alınacağı belirtilmektedir. Diğer illerde ise 250-750 bin TL arasında ücret almaya çeltik komisyonlarının yetkili olduğu açıklanmıştır.

Bu konuda yapılan araştırmalar, şimdiye kadar ki uygulamalarda izin verilen en üst limitin çeltik komisyonlarınca kabul edildiğini göstermektedir.

5. maddede, çeltik ekim kanununa aykırı harekette bulunanlara verilecek para cezalarının tespitinin Tarım Bakanlığı Hukuk Müşavirliği'nin görüşü doğrultusunda olacağı belirtilmektedir.

6. madde sıhhi tedbir ve ruhsatiye ücretlerinin çeltik komisyonlarınca bankada açılacak özel bir hesaba ekiciler tarafından yatırılacağını ve toplanan paraların çeltikliklere ait ana, yan ve boşaltma kanalları ile çeltik tavalarının tekniğine uygun olarak yapımında ve denetlenmesinde, mücadele ilaç ve aletleri alımında komisyon kararıyla sarf edileceğini açıklamaktadır. Bu paraların sarfı için bir defter ve dosya tutulacağı ve bunların komisyon bütçelerinde gösterileceği de bu maddede belirtilmektedir.

7. maddede çeltik ekimi yapılan illerde çeltik komisyonlarına sıtma-savaş yetkililerinin olmadığı durumlarda illerde Sağlık Müdürlüğü, İlçelerde ise Sağlık Müdürünün görevlendirileceği sıtma-savaş sorumlusunun iştirak edeceği açıklanmaktadır.

8. ve son maddede ise 1. maddede belirlenen çeltik ekim yerleri dışında kalan yerlerde çeltik ekim kanunu doğrultusunda çevreye zarar vermeyecek sıhhi ve zirai tedbirlerin alınması şartıyla kesik ve daimi sulama usulü ile çeltik ekimi yapılabileceği belirtilmektedir.

Çeltik komisyonları üreticilerin ödedikleri paralarla gelir ve gider bütçeleri hazırlarlar. Bu bütçeler Sağlık Bakanlığının görüş ve önerileri doğrultusunda Tarım Bakanlığı'na onaylanarak yürürlüğe girer. İhtiyaç halinde yıl içinde komisyonlarca hazırlanan ek bütçe Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Tarım Bakanlığının onayından sonra işleme konur ve bankalardaki meblağdan harcamalar yapılır.

Çeltik ekim protokolündeki maddeler 1-2 ufak değişiklikle genelde her yıl aynı kalmakta, sadece çeltik ekimine izin verilmeyen il ve ilçelerin sayısı değişmektedir. Aslında bu ilçelerin sayıları ve ekiliş alanları da zaman içerisinde önemli bir değişikliğe uğramamıştır.

Çeltikte kanun ve protokolün olma ve uygulanma nedenleri arasında en önemli iki neden sulama suyu dağıtımı ve sıtma hastalığıdır. Sıtma hastalığının günümüzde yok denecek kadar azalmasına rağmen çeltik ekim kanununun halen yürürlükte olması, kanunun geçerliliğinin tartışma konusu olduğunu göstermektedir.

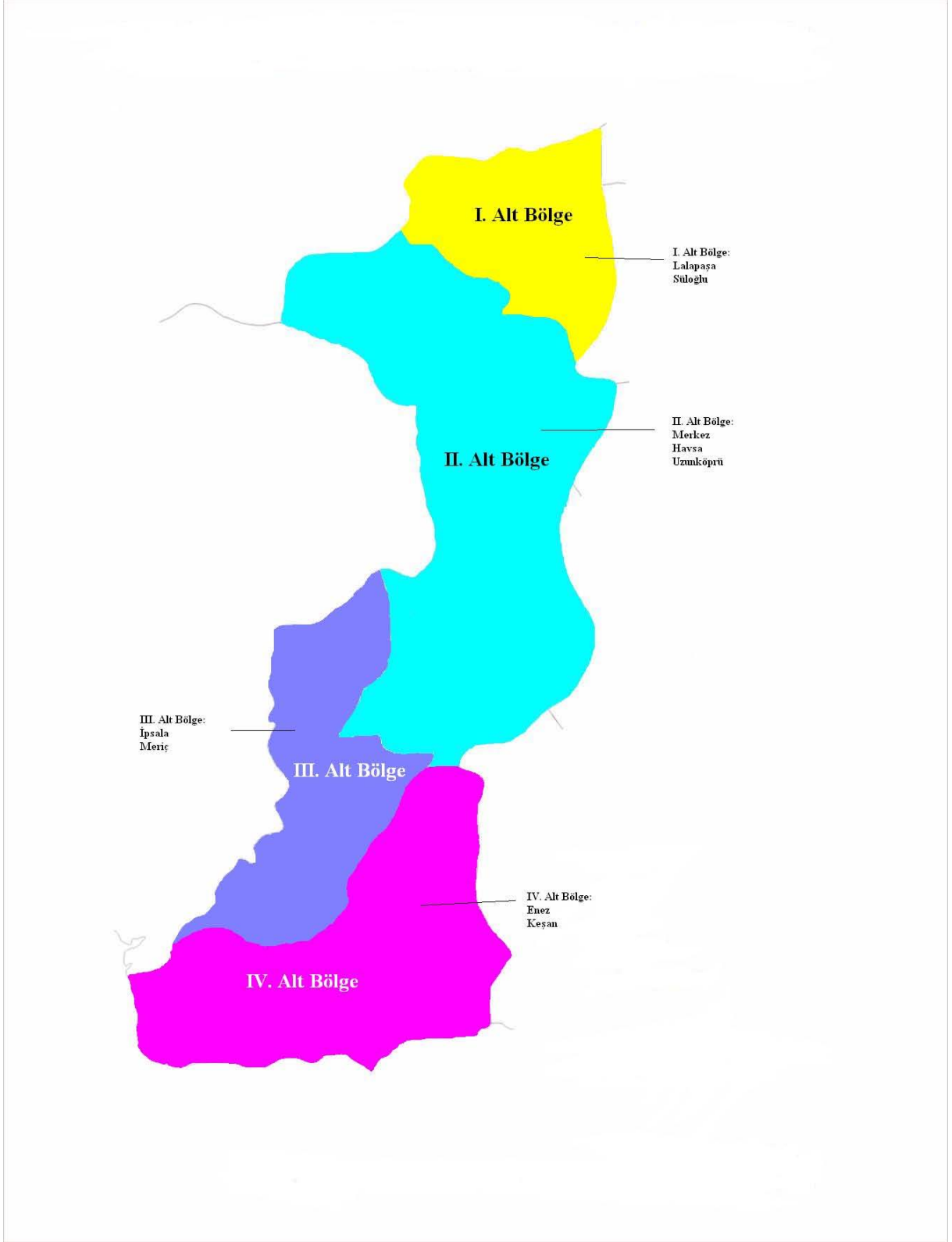
Kısaca söylemek gerekirse çeltik ekiminde kanuna, protokole ve izinlere pek fazla bir gerek olmamalı ancak komisyonlar devam etmelidir. Çünkü çeltik üreticileri daha fazla çeltik tarımı yapmak isteseler de bazı yıllar Türkiye'deki çeltik arazilerinde sulama suyu problemleri görülebilmektedir. Bu problemlerin aşılmasında çeltik komisyonları belirleyici olmaktadır. Ayrıca üreticilerin kendi aralarında kurdukları sulama kooperatifleri temsilcilerinin de komisyonlara dahil edilmesi yerinde olabilecektir. Çeltik tarımında daha etkin rol oynayabilmeleri için sulama kooperatiflerin kurulması ve işletilmesi için gerekli teşvikler Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca sağlanmalıdır.

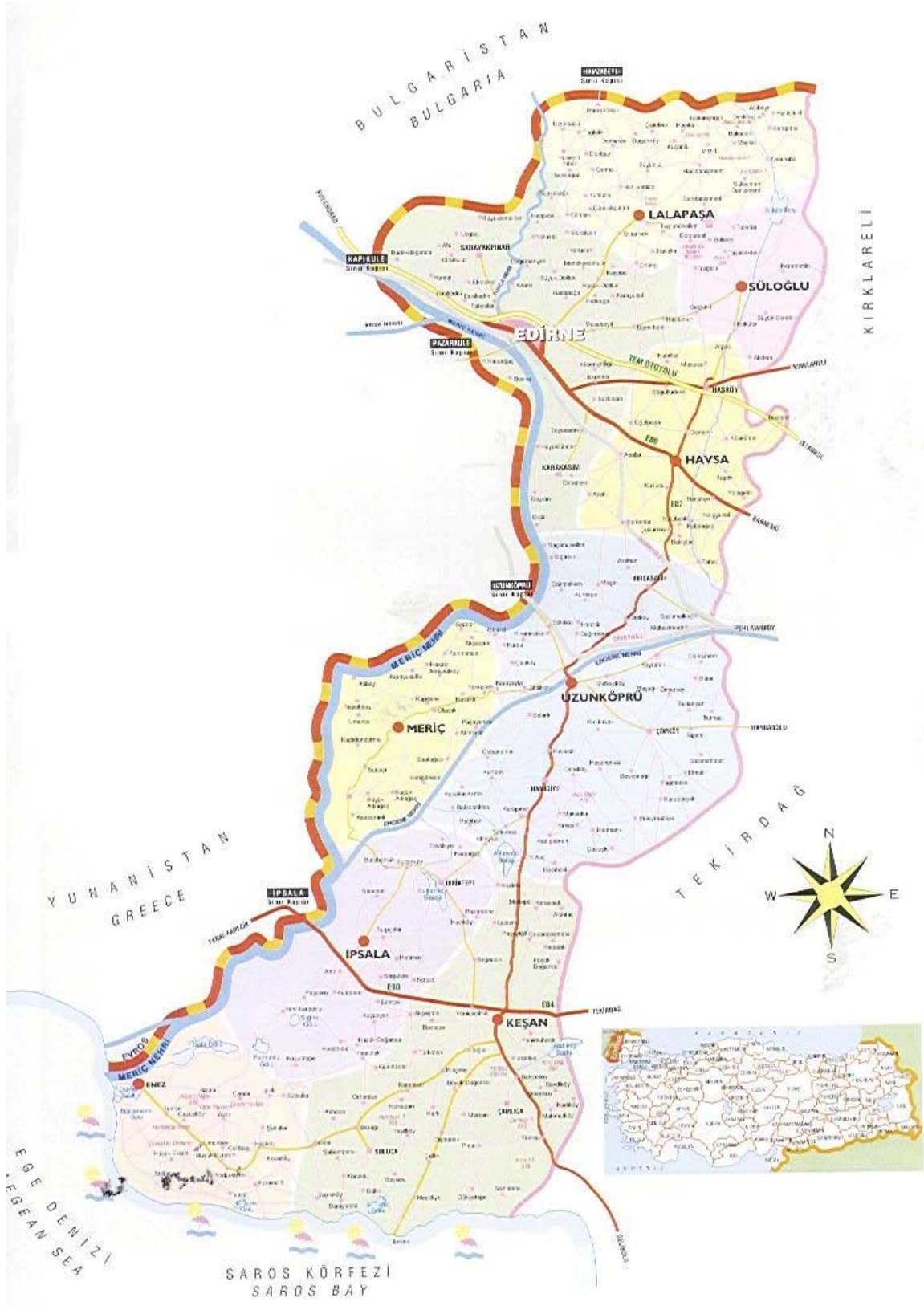
Çeltik ve Pirinç Standartları ;

Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de gıda maddelerinin satışında birtakım yasal zorunluluklar bulunmaktadır. Bu zorunluluklar tüketicilere gıdanın güvenli sunulmasına

yardımcı olmaktadır. Çeltik ve pirinçte de gerek üretim gerekse satış aşamasında birçok yasal zorunluluklar bulunmaktadır.

Bu yasal zorunluluklardan en önemli iki tanesi Türk Standartları Enstitüsü (TSE) belgesi ile Türk Gıda Kodeksi uygunluk belgeleridir. Ululararası bir niteliği olan Türk Gıda Kodeksinin yürürlüğe girmesinden sonra TSE standardının pek önemi kalmamıştır. Ancak bazı tüketiciler de TSE standardını ısrarla aramaktadırlar. Türkiye AB lkeleri ile uyum çalışmalarını her alanda sürdürdüğünden gıda ürünlerinde de bu çalışmalar başlatılmıştır. Kasım 1997’de Tarım ve Sağlık Bakanlıklarınca ‘‘Genel Gıda Kodeksi’’ hazırlanmış ve bu kodeks doğrultusunda birçok üründe Uluslararası kabul gören kodeksler hazırlanmıştır. Pirinçte de 19 Nisan 2001’den geçerli olmak üzere ‘‘Türk Gıda Kodeksi Pirinç Tebliği’’ yürürlüğe girmiştir.

EDİRNE

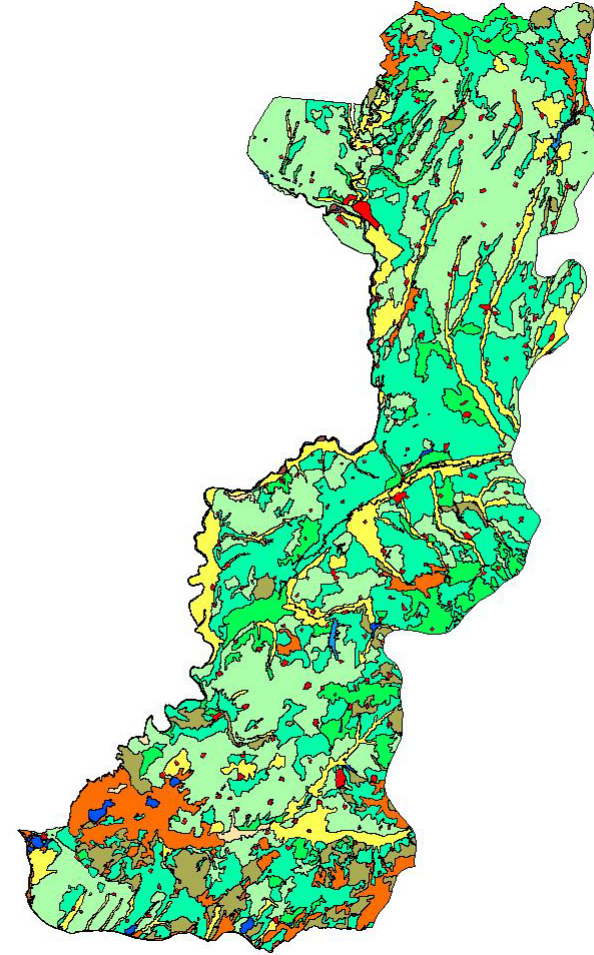
Arazi Kullanım Kabiliyet Sınıflaması

	1. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişli Araziler
	2. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişli Araziler
	3. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişli Araziler
	4. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişsiz Araziler
	5. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişsiz Araziler
	6. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişsiz Araziler
	7. Sınıf Toprak İşlemeli Tarıma Elverişsiz Araziler
	8. Sınıf Tarıma Elverişsiz Araziler Diğer

Diğer Coğrafi Veriler

	Askeri Saha
	Azrak
	Baraj
	Diğer
	Göl, Gölet
	Irmak ve
	Nehirler
	Sanayi Alanı
	Turistik
	Alan
	Yerleşim
	Alanı

Arazi Tipleri

N 4940252.85m E 206764.96m

	Diğer
	Irmak Taşkın
	Yatakları
	Kıyı Kumulları
	Çıplak Kaya ve
	Molozlar

